
ROCZNIK IV.

CZERWIEC 1939 r.

ZESZYT 6

E. 146
253.

PRZEGLĄD SKARBOWY

SPRAWY PODATKOWE SPRAWY DEWIZOWE, CŁA, MONOPOLE i FINANSE KOMUNALNE

MIESIĘCZNIK DLA PRAKTYKI PRAWA SKARBOWEGO
ZAŁOŻONY W R. 1923

REDAKTOR
Adw. LEOPOLD MARGULIES

Wydawca: W. I. Leszno 56
Cena: 1000
Drukarnia: W. I. Leszno 56

WYDAWNICTWO „PRASA PRAWNICZA”
Warszawa, ul. Leszno 56, telefon Nr. 11.98-73

PRZEGLĄD SKARBOWY

Wydawnictwo „Prasa Prawnicza”, Warszawa, ul. Leszno 56, tel. 11.98-73

Cena prenumeraty:

rocznie — zł. 24, półrocznie — zł. 12, kwartalnie — zł. 6, miesięcznie — zł. 2.
Konto czekowe P.K.O. 19385 („Prasa Prawnicza”). Konto rozrach. poczt. 309.

Pismo będzie powoływane: PSK. Przedruk dozwolony za podaniem źródła.

Spis rzeczy

	str.
ARTYKUŁY ORYGINALNE	249
Przywilej niektórych podatków	249
Zmiana przepisów karnych a prawo skarbowe	254
Osoby obowiązane do odpłacania podatku dochodowego	258
NA TEMATY SKARBOWE	265
Zagadnienia skarbowe w prasie	265
Z ZAŁOBNEJ KARTY	270
ś. p. dr Herbert Sand	270
ORZECZNICTWO SKARBOWE	270
<i>Ordynacja Podatkowa</i>	270
Normy średniej dochodowości	270
Wymiar dodatkowy	271
Zwrot różnicy w cenie świadectwa	272
Właściwość władz odwoławczych w sprawach karnych	273
<i>Podatek przemysłowy</i>	274
Pośrednictwo handlowe	274
Obroty wewnętrzne	275
Sprzeciw Przewodniczącego Komisji Szacunkowej	276
<i>Podatek dochodowy</i>	277
Odsetki od długów	277
Ulgi dla nowowznoszonych budowli	279
Ulgi dla nowowzn. budowli. Podstawa do obliczania ulgi	280
<i>Podatek specjalny</i>	281
Wypłata emerytur jednorazowo za dłuższy okres	281
Odprawa w razie rozwiązania stosunku pracy	281
<i>Podatek od lokali</i>	282
Pojęcie osoby zajmującej lokal	282
Podstawa wymiaru	282
<i>Podatek spadkowy</i>	283
Ciężar dowodu	283
<i>Oplaty stemplowe</i>	285
Wymiar dodatkowy	285
<i>Cła</i>	285
Zwolnienie od cła rzeczy przemieszczającego się	285
Stosowanie taryfy celnej (poz. 907)	286
Kraj pochodzenia towaru	287
<i>Prawo karne skarbowe</i>	289
Przemyt. Moment popełnienia przestępstwa	289
Umysłne zbywanie towaru, pochodzącego z przemytu	290
Nabycie towaru pochodzącego z przemytu	290
Odkazanie i sprzedaż spirytusu	290
Wyrób spirytusu bez zezwolenia	290

PRZEGLĄD SKARBOWY

SPRAWY PODATKOWE I DEWIZOWE
CŁA, MONOPOLE I FINANSE KOMUNALNE

Miesięcznik dla praktyki prawa skarbowego

Rocznik IV

Czerwiec 1939 r.

Zeszyt 6

Artykuły oryginalne

ADW. W. D. PRZYSUSKI

PRYWILEJ NIEKTÓRYCH PODATKÓW.

Możność zaspokojenia roszczeń z majątku dłużnika jest podstawą pewności obrotu. Przywilej — jako przymiot należności dający jej pierwszeństwo zaspokojenia przed innymi długami — stanowi rękojmię wykonania zobowiązania. Skarbowi Państwa to pierwszeństwo i rękojmię zastrzegają przepisy prawa o przywilejach i hipotekach z roku 1825 i szczególne przepisy ustaw podatkowych.

Zagadnienie ograniczam jedynie do podatków, objętych przepisami Ordynacji Podatkowej, oraz obszaru mocy obowiązującej prawa o przywilejach i hipotekach, jakkolwiek wnioski dadzą się zastosować niekiedy i na innych połaciach Rzeczypospolitej.

W grę wchodzi: podatek gruntowy, od nieruchomości, od lokali, od energii elektrycznej, przemysłowy (obrotowy), dochodowy i od kapitałów i rent.

W Ordynacji Podatkowej pierwszeństwo zaspokojenia omawiają przepisy art. 134 i 135, dotyczące podatku gruntowego i od nieruchomości oraz przemysłowego. W zakresie tych podatków przepisy Ordynacji jako szczególne będą miały przede wszystkim zastosowanie, zresztą stosować wypada prawo o przywilejach i hipotekach z wyłączeniem postępowania upadłościowego (art. XI § 2 przep. wpraw. prawo upadłościowe poz. 835/34 Dz. Ust.).

Prawo odróżnia przywilej na szczególnej ruchomości lub na szczególnej nieruchomości oraz przywilej ogólny. Przywilejem na szczególnej ruchomości będzie również pierwszeństwo zaspokojenia z pewnego zespołu rzeczy ruchomych (np. pierwszeństwo służące podatkowi przemysłowemu z mocy art. 135 Ordynacji — por. wyrok SN. z 28.8.1930 I. C. 669/30 — OSP. X-11).

W zakresie przywileju na szczególnej ruchomości obok powołanego wyżej art. 135 Ordynacji zasadnicze znaczenie posiada art. 7 p. 1 prawa o przywilejach, w myśl którego przywilej na rzeczy ruchomej nawet przed wszystkimi innymi uprzywilejowanymi należnościami służy Skarbowi z tytułu podatku, który się *od niej* należy. Chodzi o podatek ściśle związany z rzeczą ruchomą. Jakkolwiek wykładnia przepisu o charakterze wyjątkowym powinna być możliwie wąska, najznamienszy komentator w tej dziedzinie Feliks Jeziorański*), rozciąga pojęcie „podatku“ również na „opłaty“, jako najczęściej z rzeczą ru-

*) Feliks Jeziorański — Ustawy hipoteczne Cz. I. Warszawa, 1881.

chomą związane (opłaty akcyzowe i t. p.). Wśród podatków wymienionych w art. 1 Ordynacji żaden nie wiąże się bezpośrednio z poszczególnymi rzeczami ruchomymi. Dlatego ustawodawca dla podatku przemysłowego jako najbardziej blisko związanego z obrotem rzeczami ruchomymi (towarem) stworzył specjalny przepis, przeniesiony z ustawy o podatku przemysłowym do Ordynacji Podatkowej i z tą chwilą ograniczony w czasie, wobec powołania przepisów postępowania sądowego (art. 796 § 1 p. 2 K. P. C.). Ustawa o podatku obrotowym poz. 292/38 Dz. Ust. uchylając przepisy o podatku przemysłowym, podaje normę interpretacyjną, w myśl której w dotychczasowych przepisach przez podatek przemysłowy należy rozumieć podatek obrotowy. Przy wykładni art. 135 Ordynacji nasuwają się jednak istotne wątpliwości. Pierwszeństwo zaspokojenia służyć ma „z całego majątku ruchomego, należącego do przedsiębiorstwa, obłożonego tym podatkiem“. Ta konstrukcja właściwa dla podatku przemysłowego, którego przedmiotem było przedsiębiorstwo (art. 1 ustawy o podatku przemysłowym), nie może się utrzymać przy zerwaniu z kryterium przedsiębiorstwa w ustawie o podatku obrotowym. Przedmiotem opodatkowania (art. 1 tej ustawy) są prywatnoprawne zawodowe i odpłatne świadczenia rzeczy bądź usług, nie posiada przeto istotnego znaczenia, czy wykonywanie świadczeń zostało zorganizowane w przedsiębiorstwo, bowiem nie przedsiębiorstwo jest „obłożone“ podatkiem, a całokształt świadczeń, wykonywanych zarówno w przedsiębiorstwach, jak poza nimi. Chodzi nie o „obrót przedsiębiorstwa“, lecz „obrót płatnika“. To ściślejsze zespolenie pojęć z Ordynacją Podatkową (np. wprowadzenie tego samego kryterium płatnika — art. 2 ustawy o podatku obrotowym i art. 47 Ordynacji) spowodowało, że przepis art. 135 Ordynacji, będący powtórzeniem (z pewnymi zmianami) art. 92 ustawy o podatku przemysłowym poz. 110/32 Dz. Ust., stał się w zastosowaniu do podatku obrotowego anachronizmem i z chwilą wejścia w życie ustawy o podatku obrotowym stracił swoje prawne znaczenie*). W tych warunkach podatek obrotowy, jako nie związany ściśle z rzeczą, a nie zachowujący pierwszeństwa zaspokojenia w ramach art. 135 Ordynacji — nie korzysta z przywileju na szczególnej ruchomości w rozumieniu art. 7 prawa o przywilejach i hipotekach, podobnie jak i pozostałe podatki wymienione w art. 1 Ordynacji Podatkowej.

Przywilej na szczególnej nieruchomości (na dobrach nieruchomości) posiadają w myśl art. 41 prawa o ustaleniu własności dóbr nieruchomości z roku 1818 „podatki wszelkiego rodzaju do skarbu publicznego, które właściciel obowiązany jest ponosić z gruntu, biegnące i zaległe od lat dwóch“. Pierwszeństwo to posiadają w braku zastrzeżenia w równej mierze co wymienione w tym samym przepisie art. 41 inne należności (należności kas miejskich, składki ogniowe, zasługi dla sług i czeladzi). Kolejność pierwszeństwa odnośnie podatku gruntowego i od nieruchomości (oba niewątpliwie związane z posiadaniem gruntu) określa art. 134 Ordynacji, powołując się na przepisy postępowania sądowego (art. 800 § 1 p. 3 K. P. C.). Pozostałe wymienione w art. 1 Ordynacji podatki z przywileju na szczególnej nieruchomości nie korzystają.

Kwestia przywileju innych należności podatkowych (poza podatkiem przemysłowym (obrotowym), gruntowym i od nieruchomości) wymaga rozważenia na tle ogólnych przepisów prawa o przywilejach i hipotekach, gdyż

*) p. wyrok NTA z 28.9.1928 l. rej. 4372/26 wyłączający zastosowanie art. 92 do zajęć przemysłowych i wolnych zajęć zawodowych.

ustawy podatkowe pierwszeństwa zaspokojenia dla tych podatków nie zastrzegają. Art. 9 prawa o przywilejach przewiduje wyraźnie w p. 9 przywilej co do wszelkiego rodzaju podatków, „jak dalece podług powyższych przepisów inny przywilej im nie służy“. Gdy więc nie służy im przywilej szczególny (na ruchomości lub dobrach nieruchomości), mają przywilej ogólny jednak w ostatniej grupie należności posiadających tego rodzaju przywilej, będą więc zaspokojone dopiero po wszystkich uprzywilejowanych należnościach. Próbowano przepisowi art. 9 p. 6 Prawa o przywilejach nadać to znaczenie, iż dotyczy wszelkich podatków osobistych „za rok upłyniony i bieżący“, jakkolwiek przepis wspomina tylko o podatkach osobistych „do kas miejskich tudzież dla kościołów lub instytucji publicznych“. Wobec braku wyraźnej wskazówki w samym prawie — tego rodzaju interpretacja, nawet wysnuta z rozważań nad projektem prawa o przywilejach i hipotekach*), nie wydaje się słuszną.

Realizacja przywileju (pierwszeństwa zaspokojenia) w egzekucyjnym postępowaniu sądowym regulowana jest przepisem art. 796 K. P. C. odnośnie sum uzyskanych ze sprzedaży ruchomości i art. 800 K. P. C. co do sum uzyskanych ze sprzedaży nieruchomości.

Art. 134 Ordynacji co do pierwszeństwa podatku gruntowego i od nieruchomości wyraźnie odsyła do przepisu art. 800 K. P. C. Wynika z tego, iż podatki należne ze sprzedanej nieruchomości za ostatnie dwa lata przed licytacją ulegają zaspokojeniu po należnościach pracowników, zatrudnionych w sprzedanej nieruchomości („zasługi dla sług i czeladzi, znajdujących się na gruncie“ — art. 41 p. 4 prawa z roku 1818). Natomiast podatek gruntowy i od nieruchomości należne za okres wcześniejszy podlegają zaspokojeniu w ostatniej grupie wierzytelności. Podobnie jeżeli podział następuje z sum, uzyskanych z zajętego czynszu z nieruchomości, podatkowi gruntowemu i od nieruchomości służy pierwszeństwo za 2 lata (jednak przed złożeniem kwoty do depozytu, nie przed terminem licytacji) i bezpośrednio po kosztach egzekucyjnych, za okres wcześniejszy — podlegają zaspokojeniu w ostatniej grupie.

Podatek od lokali, od energii elektrycznej, obrotowy, dochodowy i od kapitałów i rent — korzystające z przywileju z art. 9 p. 9 prawa o przywilejach realizują pierwszeństwo zaspokojenia w rozmiarach przewidzianych art. 796 p. 6 K. P. C. i art. 800 p. 6 K. P. C., a więc jedynie odnośnie zaległości za rok ostatni przed złożeniem do depozytu sumy podlegającej podziałowi lub (w drugim wypadku) przed terminem licytacji. Kwestia ta nie budzi wątpliwości przy podatku od lokali, od energii elektrycznej, obrotowym i od kapitałów i rent. Natomiast przy podatku dochodowym ze względu na wymiar podatku od dochodu całorocznego oraz odróżnienie roku podatkowego od roku kalendarzowego (art. 13 ustawy pz. 6/36 Dz. Ust.) sprawa nie jest taka prosta, gdyż okres roczny w rozumieniu art. 796 i 800 K. P. C. nie będzie się (niemal zawsze) pokrywał z rokiem kalendarzowym, ani podatkowym. Wyjaśnienia wymaga również kwestia o jaki okres chodzi: kalendarzowy (operacyjny, gospodarczy), czy podatkowy. Z zestawienia art. 800 z treścią art. 680 p. 4 K. P. C., który przewiduje utratę pierwszeństwa zaspokojenia w razie niezgłoszenia w terminie licytacji zestawienia podatków, należnych po dzień licytacji, wynika, że nie może być mowy o zgłoszeniu ewentualnych należności, kwot, niewymierzonych a przewidywanych, lub wymierzonych a niewymagalnych,

*) p. Jeziorański w Gaz. Sąd. Warsz. 1893 str. 155 i polemika J. W. Domaszewskiego, tamże str. 454.

nie może więc wchodzić w rachubę okres kalendarzowy, gdyż za ten okres podatek jest wymierzany w roku następnym jako podatkowym. Gdy więc np. licytacja odbyła się w grudniu 1938 roku, nie można było w terminie zgłosić należności w podatku dochodowym za rok kalendarzowy 1938, którego wymiar następuje w roku podatkowy 1939. (Ewentualność ta nie dotyczy osób wymienionych w art. 30 ust. 2 co do których rok podatkowy zgadza się z kalendarzowym). Należałoby tedy przez rok ostatni rozumieć rok podatkowy w pojęciu ustawy o podatku dochodowym — gdyby nie istotna wątpliwość, czy można pojęcia ustawy podatkowej, nieznanne Kodeksowi Postępowania Cywilnego, na jego teren przenosić. Ponieważ zaś dalsze wątpliwości nasuwa kwestia rozdziału podatku dochodowego, wzgl. dochodu, przypadającego częściowo na okres poprzedzający — wypadnie raczej stwierdzić, iż podatek dochodowy w ramach art. 800 p. 6, jak i analogicznie w ramach art. 796 p. 6 K. P. C. nie korzysta z pierwszeństwa zaspokojenia, wobec niemożności jego realizacji.

Podatek od nieruchomości i gruntowy korzystają w braku zastosowania art. 800 p. 3 lub 796 p. 2 z pierwszeństwa w ramach p. 6 obu wymienionych artykułów K. P. C.

Zgoła odmiennie przedstawia się kwestia przywileju podatków w postępowaniu upadłościowym, w którym decydują przepisy art. 203 prawa upadłościowego poz. 834/34 Dz. Ust. Podatki związane z okresem postępowania upadłościowego posiadają pierwszeństwo w ramach wydatków połączonych z zarządem i likwidacją masy upadłości przed wszystkimi innymi należnościami, ulegającymi zaspokojeniu z masy upadłości. Podatki należne za ostatnie dwa lata przed datą ogłoszenia upadłości korzystają z pierwszeństwa zaspokojenia, przewidzianego w p. 4 art. 203, bezpośrednio po należnościach pracowników upadłego — jako mających pierwszeństwo przed wszystkimi innymi długami upadłego, powstałymi przed ogłoszeniem upadłości. Powołanie w art. XI przep. wpraw. prawo upadłościowe jedynie prawa o przywilejach wskazuje, że przywilej na szczególnej nieruchomości przewidziany w art. prawa z roku 1818 nie traci swego waloru, zresztą jest on zgodny z p. 4 art. 203 prawa upadłościowego, które ustala w tym przypadku rozciągłość przywileju (kolejność zaspokojenia). Ponieważ jednak przepis p. 4 art. 203 nie ogranicza pierwszeństwa do majątku nieruchomego i odnosi się do wszystkich podatków należnych od upadłego, pierwszeństwo z tego przepisu dotyczy nie tylko podatku „ponoszonego z gruntu“ (gruntowy i od nieruchomości). Odnośnie podatku dochodowego chodziłoby o należność wymierzoną przed ogłoszeniem upadłości, a dotyczącą kalendarzowo okresu nie wcześniejszego, niż dwa lata przed dniem ogłoszenia. Gdy więc ogłoszenie upadłości nastąpiło 15 maja 1939, wchodziłby w rachubę czasokres od 15 maja 1937. Należy jednak zaznaczyć, że wymiar na rok podatkowy 1938 obejmuje cały rok kalendarzowy 1937, przekracza więc okres dwóch lat przed ogłoszeniem upadłości, natomiast wymiar na rok podatkowy 1939, obejmujący pełny rok kalendarzowy 1938, nie może nastąpić przed dniem 15 maja 1939 (z wyjątkiem zaliczenia do ryczałtu). Ponadto konieczność łamania okresów operacyjnych lub nawet kalendarzowych, w zależności od tego czy przypadają przed czy w czasokresie przewidzianym w p. 4 art. 203, niemożność stosowania instytucji roku podatkowego w prawie upadłościowym wskazywałyby raczej na brak przywileju dla podatku dochodowego i konieczność przyjęcia zasady, że przepis p. 4 art. 203 odnosi się tylko do tych podatków, które są płacone w okresach częstszych niż rok i dadzą się ustalać odnośnie okresów miesięcznych, kwartal-

nych czy półrocznych w granicach dwuletniego okresu przed ogłoszeniem upadłości. Zasadę tę łatwo można stosować w zakresie podatku przemysłowego (obrotowego), od lokali, od energii elektrycznej, oraz gruntowego i od nieruchomości i od kapitałów i rent. Wykluczyć wypadnie tego rodzaju wykładnię, iż chodzi o podatek wymierzony w okresie 2 lat przed ogłoszeniem upadłości, czy płatny w tym okresie, gdyż przepis mówi o „należnych za ostatnie dwa lata“, ponadto wykładnia taka mogłaby wpływać na opóźnianie wymiarów celem zachowania pierwszeństwa zaspokojenia, gdy ustawodawcy chodzi raczej o ograniczenie pierwszeństwa w czasie.

Skutki pierwszeństwa rozciągają się na należności uboczne (dodatki, odsetki, koszty egzekucyjne).

Poza ograniczeniem pierwszeństwa w czasie istnieją ograniczenia związane z posiadaniem przedmiotu zaspokojenia. Nauka ustaliła, iż przywilej na nieruchomości szczególnej („hipoteka tajna“) obciąża nieruchomość bez względu na jej właściciela, przywilejem tym obdarzone są bowiem należności powszechne, które powinny być znane nabywcy nieruchomości. Odnośnie posiadających taki przywilej podatku gruntowego i od nieruchomości kwestia ta nie budzi wątpliwości nawet w razie braku przepisu art. 5 prawa o przywilejach i art. 4 prawa o ustaleniu własności dóbr nieruchomych. Ordynacja Podatkowa w art. 130 zobowiązuje nabywcę nieruchomości do zapłacenia podatku gruntowego i podatku od nieruchomości za czas przed nabyciem, art. 134 Ordynacji nadaje należnościom z tytułu tych podatków pierwszeństwo zaspokojenia. Obok więc odpowiedzialności rzeczowej, powodującej obciążenie każdego posiadacza nieruchomości, i niezależnie od niej istnieje pierwszeństwo zaspokojenia w rozmiarach przewidzianych art. 134 Ordynacji i art. 800 K. P. C. Gdy chodzi o przywilej na ruchomości szczególnej, ustalić wypadnie inne zasady. Nauka przyjęła w tym zakresie odmienne stanowisko w dewizie: „hipoteka nie idzie za rzeczą ruchomą“. Innymi słowy: pierwszeństwo zaspokojenia istnieje, dopóki rzecz znajduje się w posiadaniu dłużnika (lub wierzyciela np. zastawnika), gdy rzeczy się pozbędzie przed wdrożeniem do niej egzekucji, nie może być mowy o zaspokojeniu z niej wierzycieli i o jakimkolwiek pierwszeństwie*). Judykatura Sądu Najwyższego z treści art. 92 ustawy o podatku przemysłowym wysnuwała wnioski o rzekomym rzeczowym charakterze pierwszeństwa zaspokojenia z majątku ruchomego przedsiębiorstwa, obłożonego podatkiem. Trudno jednak w treści przepisu znaleźć podstawy do takiej wykładni, przepis bowiem reguluje jedynie pierwszeństwo zaspokojenia w toku postępowania podziałowego, a nie wspólnego z odpowiedzialnością rzeczową nie ma. Sytuacja jest tym jaskrawsza w ramach przepisów Ordynacji Podatkowej, gdzie oddzielnie jest mowa o odpowiedzialności rzeczowej za podatek gruntowy i od nieruchomości, oddzielnie o pierwszeństwie ich zaspokojenia (art. 130 i 134), natomiast odnośnie podatku przemysłowego mówi się tylko o pierwszeństwie zaspokojenia, nie ma zaś wzmianki nawet o odpowiedzialności nabywcy rzeczy ruchomej, która należała do przedsiębiorstwa. Wnioskowanie zaś o odpowiedzialności rzeczowej z wyrażenia „przedsiębiorstwo, obłożone podatkiem“ byłoby zawodne, bo przedsiębiorstwo i dokonywane w nim obroty są tylko podstawą odpowiedzialności płatnika, którym nie przestaje być właściciel, użytkownik, czy dzierżawca przedsiębiorstwa. Ustawa o podatku obrotowym nie pozostawia już żadnej w tej mierze wąt-

*) p. Jeziorański — Ustawy hipoteczne. Warszawa, 1881. str. 132 nast.

pliwości, zrywając z instytucją przedsiębiorstwa jako podstawą opodatkowania.*)

Na marginesie przywileju wymaga w końcu omówienia kwestia nabycia wierzytelności uprzywilejowanej i przelewu pierwszeństwa zaspokojenia na nabywcę. W związku z wyrokiem IX Departamentu Senatu z roku 1867, iż dzierżawca, który zapłacił za właściciela podatki, nie wchodzi w prawa Skarbu do przywileju, Jeziorański wypowiada pogląd, że wierzytelność przechodzi z wszelkimi akcesoriami i nie ma podstawy do pozbawiania należności przymiotu z nią związanego, a nie z osobą wierzyciela. Przepisy art. 170 § 2 i art. 178 i 179 K. Z. wyraźnie stwierdzają, że wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa. Przypadek z art. 170 będzie zachodzić rzadziej, trudno sobie bowiem wyobrazić, aby Skarb Państwa cediował swoje należności podatkowe. Wstąpienie jednak w prawa wierzyciela z mocy ustawy (art. 179) lub umowne (art. 178 p. 2), jako przypadek częstszy, powodować będzie przejście przywileju na osobę trzecią płacącą, oczywiście z zastrzeżeniem z art. 181 K. Z., gdy pierwotny wierzyciel został tylko w części zaspokojony i skutkiem tego może wykonywać swe prawa co do pozostałej należności z pierwszeństwem przed płacącą osobą trzecią. Przepis art. 203 § 3 prawa upadłościowego w zastosowaniu do postępowania upadłościowego nie odejmuje słuszności wyżej wypowiedzianym wnioskom, a jedynie ogranicza je, o ile chodzi o przelew (jak podkreślono nader rzadki lub nieistotny w stosunkach ze Skarbem Państwa) po ogłoszeniu upadłości; przepis ten nie dotyczy okresu przed ogłoszeniem upadłości.

ADW. L. S. MARGULIES

ZMIANA PRZEPISÓW KARNYCH A PRAWO SKARBOWE.

1. *Współzależność różnych dziedzin prawa.*

Wyjątkowa dynamika życia politycznego, społecznego i gospodarczego stawia decydujące czynniki przed ciągłym zadaniem nowelizacji norm obowiązującego prawa. Niewątpliwie praktycy i teoretycy prawa słusznie podnoszą, iż permanentna nowelizacja prawa jest wrogiem Nr 1 w doskonaleniu prawodawstwa skodyfikowanego w określony system, z którego w epidemii nowelizacyjnej pozostają marne szczątki pierwotnego, może niedoskonałego, ale zdolnego do życia i do walki tworu prawodawczego. Gdy się ponadto zważy, że zmiany kodyfikacji określonej gałęzi prawa pociągają za sobą zmiany w zbliżonych, a nawet oddalonych dyscyplinach prawa, wtedy można zrozumieć głębię zastrzeżeń konserwatywnych obrońców starego porządku prawnego, zwalczających nowinki myśli prawniczej młodych, którzy czasem wszystko pragnęliby uprościć aż do prostactwa, wykładnię prawa uzależnić jedynie od celowości poczynań władz administracyjnych, a tę celowość z kolei rzeczy od zmiennej orientacji politycznej wczoraj chwalców planowej polityki gospodarczej, a dziś już jej przeciwników.

W sprawach podatkowych sejsmograf ustawodawczy jest niezmiernie czu-

*) p. Dr Anzelm Lutwak — Pierwszeństwo zaspokojenia a odpowiedzialność rzeczowa. Głos Prawa 1935.

ły. Każde drgnięcie na terenie ustawodawczym przekształca się tu we wstrząs natury wprost wulkanicznej. Zależność ustawodawstwa podatkowego od innych dyscyplin prawa jest tak ścisła, że obecnie udowodnić jej nie trzeba, gdy dawniej było rzeczą konieczną, trudną i sporną. I odwrotnie: zależności norm prawa prywatnego od podatkowego również nie trudno ustalić, choćby przez uzależnienie uprawnień kupca w większym rozmiarze od ustalenia obrotu decyzją władzy administracyjnej, choćby przez ograniczenie zasięgu ochrony lokatorów w zależności od kwalifikacji przedsiębiorstwa przy nabyciu świadectwa przemysłowego.

Dziennik Ustaw Nr 89 z 1938 (póz. 609) i nr 91 z 1938 (poz. 623) zawiera szereg postanowień prawnych, które nie pozostały bez wpływu na sposób wykładni podatkowej i bezpośrednio interesy Skarbu Państwa.

2. *Pośrednictwo w sprawach podatkowych.*

Dekret Prez. Rzplitej z 22.11.1938 o ochronie niektórych interesów Państwa (poz. 623) w dwóch swoich postanowieniach stanowi przedmiot zainteresowań. W pierwszym rzędzie chodzi o art. 10 dekretu, z którego wynika, iż przyjmowanie korzyści osobistej lub majątkowej albo jej obietnicy za pośrednictwo w załatwieniu sprawy w urzędzie z jednoczesnym powołaniem się na swój wpływ na urzędnika kwalifikowane jest jako przestępstwo zagrożone więzieniem do lat pięciu lub aresztem.

Władza publiczna jest zainteresowana, aby interwencje w sprawach podatkowych nie powodowały szkody dla Państwa z jednej strony, z drugiej zaś strony — aby tego rodzaju interwencje nie obniżały autorytetu władzy, której zarządzenia uzależnione byłyby od ustosunkowanego pośrednictwa. Tylko ten ostatni moment znajduje słuszną i zasadną ochronę w art. 10 dekretu. Interwencja pośrednika przy załatwianiu spraw podatkowych jest karalna, gdy odbywa się za odpłatą i gdy motywem przyciągającym jest powołanie się na wpływ u władz administracyjnych.

Przepis ten odnosi się do osób prywatnych, nie dotyczy adwokatów, co do których z góry ustawodawca zakłada, że godność ich uchyla możliwość powoływania się na to, że dzięki osobistym wpływom uzyskają taki lub inny sposób właściwej wykładni prawa. Adwokat odpowiada za zachowanie swej godności przed władzami korporacyjnymi, które rozporządzając wysokimi sankcjami dyscyplinarnymi dbać będą i dbają o zasady etyczne i moralne członków adwokatury. Użycie wyrazu „pośrednictwo“ wyklucza stosowanie tego przepisu do zawodu adwokackiego, któremu obce jest pośrednictwo. Adwokat nie pośredniczy w sprawie, lecz reprezentuje stronę, działa w jej imieniu i na jej rzecz, powoływanie się na swoje wpływy przy przyjmowaniu sprawy stanowi uchybienie zawodowe tego rodzaju, iż dyskwalifikuje adwokata.

3. *Krytyka wyroków sądowych.*

W myśl art. 12 dekretu, kto publicznie poddaje złośliwej ocenie wyrok sądowy, podlega karze aresztu do roku. Przepis ten wywołuje pewien niepokój u glosatorów orzeczeń sądów, rozstrzygających sprawy natury prawnej.

Nasuwa się pytanie, czy podana w głosie ocena wyroku może spowodować zastosowanie wskazanej sankcji. Należy podkreślić, że nie każda ocena stanowić może przedmiot stanu faktycznego z art. 12 dekretu, lecz tylko ocena

złośliwa. Glosa odmiennie interpretująca prawo nie może spowodować ścigania nawet wówczas, gdy styl i ujęcie tematu jest polemiczne, cięte, lecz jednocześnie treść opiera się na naukowej wykładni prawa. W przeciwnym razie orzecznictwo pokryłoby się korą nietykalności, skostniałoby i prowadziłoby bądź do koniecznej szybszej jeszcze nowelizacji, bądź zahamowałoby rozwój racjonalnej myśli prawniczej i wywołało stan patologiczny w życiu prawniczym państwa.

Przepis art. 12 dotyczyć może jedynie sentencji wyroku, nie jego uzasadnienia. Bronić ma sąd przed inwektywami, że działa tendencyjnie, ulega takim lub innym wpływom, chronić ma słowem autorytet sądu, nie proces myślowy; swobodne sumienie sędziowskie, a nie rozumowanie sądu orzekającego.

Jak często dwa orzeczenia Najwyższego Trybunału wypowiadają odmienną opinię. Gdy wertujemy orzecznictwo Sądu Najwyższego i Najwyższego Trybunału Administracyjnego znajdujemy wyrazy krytyki na temat orzeczeń w tym samym przedmiocie, w tej samej kwestii prawnej. Czy taka dwutorowość orzecznictwa stanowiłaby miała bezkarny delikt jednego sądu krytykującego stanowisko drugiego?

Glosatorzy nie zajmują się sentencją wyroku, nie interesuje ich ani sąd ani strona, lecz wyłącznie teza prawna omawiana w glosie. Jest nawet zwyczajem, że zainteresowani nie formułują glos do wyroków w sprawach, w których występowali. Granica dozwolonej krytyki wyroków sądowych może być oczywiście zmienna. Pojęcie złośliwości oceny podlega rozważeniu sądu, jest to raczej zagadnienie normatywne. Wyżej przytoczone założenia wydają się jednak najwłaściwszym rozwiązaniem problemu.

4. *Ograniczenia kasacyjne w sprawach podatkowych.*

Szerszy zakres zagadnień już bezpośrednio związanych z wymiarem sprawiedliwości w sprawach podatkowych zawiera dekret o usprawnieniu postępowania sądowego poz. 609 Dz. Ust.

Kodeks Postępowania Karnego uzupełnia Ordynację Podatkową w zakresie procesu o przestępstwa podatkowe. Uproszczenie postępowania toczącego się w Sądzie Grodzkim, gdy władza żąda wymiaru kary aresztu, może polegać na wniosku o zaniechanie wezwania osób już przesłuchanych w toku dochodzenia i mających stwierdzić okoliczności, którym oskarżony w wyjaśnieniach nie zaprzeczył. Jest to oczywiste osłabienie zasady bezpośredniości.

Od wyroku Sądu Okręgowego, orzekającego w takich sprawach w II instancji, może obecnie być założona kasacja, oparta na zarzutach wymienionych w art. 514, 516 i 520 K. P. K. Nowela wprowadza t. zw. kasację małą do spraw w tym trybie rozstrzyganych, gdy dotąd ograniczenie takie dotyczyło postępowania w trybie art. 640 K. P. K. Zastrzeżenie zawarte w znowelizowanym art. 504 K. P. K., iż nie ma kasacji od wyroków sądów okręgowych, orzekających w II instancji w sprawach o przestępstwa skarbowe, nie dotyczy spraw o przestępstwa podatkowe, które K. P. K. od przestępstw skarbowych wyraźnie odróżnia.

W postępowaniu karno-administracyjnym w trybie art. 640 K. P. K. niestawiennictwo oskarżyciela publicznego nie tamuje rozpoznania sprawy. Przepis ten spowodował praktykę, iż oskarżyciel w sprawach podatkowych nie staje, ciężar oskarżenia spada na przedstawiciela władzy skarbowej. Skargę kasacyjną może jednak wnieść tylko oskarżyciel publiczny i obecnie je

na podstawie referatu, uzyskanego od przedstawiciela władzy. W ten sposób między czynnikami władzy sądowej i przedstawicielami władz skarbowych następuje daleko idące zbliżenie, powodując niekiedy ograniczenie równości stron w procesie, rozstrzygającym ważne i zawiłe zagadnienia prawa gospodarczego. Władza rozstrzygając pewne zagadnienia bezpośrednio działać będzie niewątpliwie z większym zastanowieniem i poczuciem odpowiedzialności, niż to się dzieje wówczas, jako strona uzyskuje dla swych roszczeń — zasadnych czy bezzasadnych — autorytet sądowy. Istnieje teoretyczne może tylko niebezpieczeństwo, że przy zbyt dalekoidącej symbiozie może sąd względnie oskarżyciel publiczny stać się środkiem dla osiągnięcia pewnych wyników, o których uzyskanie władza skarbowa decydując sama możeby się nie pokusiła. W tym należy się dopatrywać istniejącej tendencji do porzucenia dotychczasowej praktyki kierowania spraw do sądu; obecnie kierowane są raczej do postępowania administracyjnego.

Stanowisko oskarżyciela publicznego nie tylko teoretycznie, ale i praktycznie posiada w postępowaniu karno-sądowym duże znaczenie. Oskarżyciel publiczny wypowiadał niejednokrotnie odrębną tezę od przedstawiciela władzy, odmawiał wnoszenia skarg kasacyjnych zdaniem jego bezzasadnych, gdy obecnie nie znając sprawy z samego toku przewodu sądowego, redaguje lub podpisuje skargi na wniosek przedstawiciela władzy skarbowej.

W myśl art. 504 K. P. K. kasacja od wyroków Sądu Okręgowego w sprawach karno-administracyjnych służy jedynie, gdy chodzi o przestępstwa skarbowe i o przestępstwa podatkowe, jeżeli ustawa przepisuje karę cięższą, niż 3.000 zł grzywny. W ten sposób w sprawach podatkowych, w których przewidziana kara jest niższa od 3.000 zł sądy I instancji miałyby zupełną swobodę wypowiedzania swych poglądów prawnogospodarczych. Możemy się liczyć z judykaturą odrębną, zależną w zupełności od światopoglądu regionalnego każdego okręgu. W sprawach podatkowych, mających za przedmiot zagadnienia gospodarcze, przepis spowodować może chaos, który niewątpliwie zaciąży nie tylko na interesach płatników, lecz jeszcze w większej mierze na interesach Skarbu Państwa. Wydaje się, że nowelę w tej części trzeba będzie nowelizować.

Ograniczenie kasacji w sprawach podatkowych nie powinno dotyczyć spraw o świadectwa przemysłowe, jak i innych spraw o przestępstwa podatkowe, za które kara normowana jest na podstawie wielokrotności, a nie w określonej kwocie. Do tego przekonania skłania dotychczasowe orzecznictwo Sądu Najwyższego, który w wyroku Nr Zb. Urz. 20/37 orzekł, iż ustawa amnestyjna z 2 stycznia 1936 poz. 1 Dz. Ust. stosuje się wyłącznie do przestępstw o karze sztywnej, a nie do sankcji w postaci grzywny opartej na wielokrotności. Sąd Najwyższy odróżnił w tym wypadku karę grzywny do 1.000 zł od kary opartej na wielokrotności i do pierwszej jedynie zastosował amnestię. Za taką wykładnią wypowiedzi się Mogilnicki w art. p. t. „Jeszcze jedna nowela do Kodeksu Postępowania Karnego“ (Gazeta Sąd. Warsz. Nr 3/39).

Zagadnienie to traci na ostrości w związku z reformą ustawy o podatku przemysłowym, powstaje jednak zagadnienie, czy do sankcji karnych przewidzianych w ustawie o opłatach rejestracyjnych ma zastosowanie powyższa wykładnia. Gdyby nie uważać opłat rejestracyjnych za podatek, wyrok Sądu Okręgowego w trybie postępowania karno-administracyjnego uważać by należało za prawomocny. Uważać je należy raczej za podatek samorządowy i stosować to samo rozumowanie co wyżej na temat dopuszczalności kasacji.

Wreszcie pozostaje kwestia opłat kasacyjnych, których podwyższenie stano-

wi niewątpliwie obciążenie słabszych sfer społecznych i ma na celu zmniejszenie ilości skarg, do czego prowadzi wprowadzenie opłat od zapowiedzi kasacji. Dla podkreślenia ujemnych skutków tych zmian wystarczy wspomnieć, iż sądownictwo kasacyjne rozstrzygnęło o obowiązku podatkowym chałupników, którzy odwołując się do instancji najwyższej uzyskiwali wyjaśnienia zmniejszające nieślusne obciążenia podatkowe.

Oszczędność w postępowaniu kasacyjnym nie jest wskazana ani dla płatników, ani dla władz skarbowych. Ubogie orzecznictwo kasacyjne w dalszej konsekwencji stanowić może o ubóstwie ustawodawstwa, gdyż ustawodawstwo powinno się wzorować na orzecznictwie kasacyjnym.

MGR M. ZORSKA

OSOBY OBOWIĄZANE DO OPŁACANIA PODATKU DOCHODOWEGO.

1. Podmiot podatkowy.

Podmiotem podatku dochodowego może być zasadniczo — z zastrzeżeniami poniżej wyłożonymi — każda jednostka, która w rezultacie swojej działalności gospodarczej względnie swoich stosunków gospodarczych osiąga dochód. Na treść tego pojęcia składa się przede wszystkim obowiązek ponoszenia ciężaru podatkowego oraz wynikłe z tego obowiązku prawo do obrony w postępowaniu przed władzami skarbowymi, w którym podmiot, zwany w prawie podatkowym również płatnikiem, występować może bądź osobiście, bądź za pośrednictwem zastępcy.

Należy przy tym podkreślić, że nie można identyfikować pojęcia podmiotu w sensie podatkowym z pojęciem podmiotu praw i obowiązków cywilnych, albowiem prawo podatkowe jest dyscypliną prawa administracyjnego od prawa cywilnego niezależną, mimo że stosunek podatkowy pomiędzy płatnikiem a władzą publiczną w zasadniczej konstrukcji przypomina zobowiązanie cywilne jednostronne mające swe źródło w ustawie. Dzięki temu to podobieństwu prawo podatkowe nieraz musi i powinno sięgać do rozstrzygnięć prawa cywilnego^{*)}, tendencja jednak do zbyt łatwego rozszerzania tej analogii doprowadzić może do pomieszania w istocie różnych pojęć. Jeżeli prawo podatkowe posługuje się często terminologią cywilistyczną, to korzysta ono tylko z gotowych już i ustalonych form starszej od siebie doktryny prawa cywilnego, której pojęcia i terminy zdołały w ciągu wieków głęboko przeniknąć do mentalności i języka narodów cywilizowanych. Z chwilą jednak kiedy jakiś dobrze przyswojony i utarty termin wszedł do prawa pisanego, jak to zobaczymy poniżej w przypadku osób prawnych w prawie podatkowym, do pewnego stopnia panuje on już nad tym prawem i decyduje o takim a nie innym ukształtowaniu rzeczywistości.

Ten wpływ pojęć prawa cywilnego na prawo podatkowe uwydatnił się bodajże najwyraziściej w naszym ustawodawstwie podatkowym.

2. Osoby fizyczne i inne.

Ustawa polska o podatku dochodowym określając w art. 1 podmiot tego podatku, rozróżnia trzy rodzaje osób obowiązanych do ponoszenia ciężaru po-

^{*)} p. Leopold Stefan Margulies „Postępowanie wymiarowe i odwoławcze“, W-wa 1929.

datkowego: osobę fizyczną, osobę prawną i spadek wakujący. Pojęcie osoby fizycznej nie wymaga komentarzy, jakkolwiek i tu można by było snuć rozważania na temat obowiązku podatkowego płodu. Osobami prawnymi są takie zrzeszenia osób fizycznych lub instytucje, którym przymiot ten został nadany przez ustawy cywilne, a więc w pierwszym rzędzie jeśli chodzi o zrzeszenia zarobkowe — spółki akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółdzielnie. Również odpowiedzi na pytanie, co należy rozumieć przez spadek wakujący, szukać można tylko w ustawodawstwie cywilnym. Pod rządami Kodeksu Napoleona, który w stosunku do t. zw. krewnych porządkowych zna instytucję wwiązania, w razie istnienia tych krewnych spadek uznany być może za wakujący jedynie po zrzeczeniu się przez nich wszystkich spadku, jednakże ze skutkami wstecznymi od chwili otwarcia spadku; jeżeli brak takich krewnych, a inni nie zgłosili się do spadku, spadek jest wakujący od chwili śmierci spadkodawcy, celem zaś zrealizowania obowiązku podatkowego władze skarbowe winny wystąpić do sądowych z wnioskiem o zamianowanie kuratora*).

Niemieckie ustawodawstwo podatkowe okazuje tendencję do wyzwolenia się od wpływów prawa cywilnego, nie rozporządzając jednak własną terminologią, wpada w kazuistykę, tak zresztą właściwą Niemcom i na innych odcinkach prawa. W ten sposób ustawy niemieckie określając podmiot podatku dochodowego, wymieniają długą litanię osób. Należą tu przede wszystkim osoby fizyczne**), osoby prawne w pojęciu prawa cywilnego, wszelkiego rodzaju masy majątkowe (spadki wakujące, masy upadłościowe i in.)***), a nadto wszelkie spółki i zrzeszenia osób nieposiadające osobowości prawnej w rozumieniu prawa cywilnego, zakłady, fundacje i w ogóle t. zw. „Zweckvermögen“****). Niemiecka ordynacja podatkowa nakłada na kierowników, a nawet członków tych podmiotów takie same obowiązki wobec skarbu, jakie ciążyą na zarządcach osób prawnych, w wypadkach zaś wątpliwych władzom skarbowym przysługuje prawo ustanawiania odpowiedzialnych zarządców*****). W ten sposób prawo podatkowe usiłuje tu stworzyć odrębne pojęcie osoby prawnej dla celów podatkowych, osoby, którą można by nazwać prawno-podatkową.

Warto zauważyć, że instytucja podobnej osoby prawno-podatkowej nie jest obca naszemu ustawodawstwu. Instytucja ta występowała w szczególności pod rządami dawnej ustawy o państwowym podatku przemysłowym, gdzie zwłaszcza w odniesieniu do świadectw przemysłowych każde przedsiębiorstwo, a nawet zakład stanowiły nie tylko przedmiot, lecz jednocześnie i podmiot podatku przemysłowego. W odniesieniu do podatku przemysłowego od obrotu kwestia, kto jest podmiotem: przedsiębiorca, czy przedsiębiorstwo, była sporna. Również Konwencja Genewska nadała osobowość podatkową nie będącym w obliczu prawa cywilnego podmiotami górnośląskim oddziałom banków niemieckich. Ostatnia sprawa oczekuje naukowego rozwiązania.

W ten sposób można by rozróżnić dwa zasadnicze rodzaje podmiotu podatkowego: osoby fizyczne i osoby prawno-podatkowe.

Z tej dystynkcji wypływają niezliczone różnice brzemiennie w skutki praktyczne. W stosunku do osób fizycznych podatek dochodowy zachował swój klasyczny charakter podatku osobistego — taki, jakim stał się pod rządami Willia-

*) p. orzeczn. NTA. z 19.11.1930, l. rej. 4137/28 — Zb. Urz. Nr 387.

**) Einkommensteuergesetz, § 1

***) Körperschaftsteuergesetz, § 1.

****) Körperschaftsteuergesetz, § 3.

*****) Reichsabgabenordnung v. 1931, § 105 w zw. z §§ 103, 104.

ma Pitt'a a pruskiej ustawy o podatku dochodowym. Z jego charakteru osobistego wypływa zmienność granic minimum egzystencji (prawo angielskie, francuskie, niemieckie z r. 1934) oraz zmienność stopy podatkowej — wyższości i niższości podatkowe — w zależności od stosunków rodzinnych płatnika, dopuszczalność ulg w razie osłabienia zdolności płatniczej podmiotu podatkowego, możliwość opodatkowania na podstawie znamion zewnętrznych, obowiązek władzy wymiarowej głębszego wnikania w pochodzenie osiągniętego dochodu (prawo polskie), odmienne zasady księgowania niż w odniesieniu do osób prawnych i in.

Nauka niemiecka od dawna już dowodziła, że różnice w opodatkowaniu osób fizycznych i prawnych są tak wielkie i charakter podatku dochodowego tak dla tych osób odmienny, że opodatkowanie dochodu osób prawnych domaga się wydzielenia go z całokształtu ustawodawstwa podatkowego i zamknięcia w odrębną ustawę. W szczególności w literaturze niemieckiej podnoszono konieczność stosowania do osób prawnych zgoła innej stopy podatkowej, o ile bowiem w odniesieniu do osób fizycznych kryterium ich siły podatkowej stanowi wysokość osiągniętych dochodów, to u osób prawnych decyduje w tym przedmiocie raczej stosunek wysokości dochodu do wielkości kapitału zakładowego. (Głosy domagające się ujęcia w odrębną ustawę podatku dochodowego dla osób prawnych odzywały się również w literaturze polskiej)*).

Pod wpływem nauki ustawodawca niemiecki istotnie taką ustawę stworzył. Obok *Einkommensteuergesetz*, obowiązującej wyłącznie osoby fizyczne, istnieje tam znana już w r. 1925 i znowelizowana w dniu 16.10.1934 r. *Körperschaftsteuergesetz*, obowiązująca osoby prawne w sensie podatkowym (wymienione wyżej). Ciekawe jednak, że ustawodawca niemiecki idąc formalnie za wskazaniami nauki, nie zrealizował jednak istotnych jej postulatów.

3. Podwójne opodatkowanie osób fizycznych.

Najdonioślejszą konsekwencją tej reformy jest natomiast fakt, że przyczyniła się ona do wzmocnienia i utrwalenia wielokrotnego opodatkowania, samo bowiem istnienie obok siebie dwu równoległych ustaw o podatku dochodowym już niewątpliwie sprzyja podwójnemu opodatkowaniu. Tak więc np. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością ponosi obowiązek podatkowy z mocy *Körperschaftsteuergesetz*, poszczególni zaś udziałowcy z mocy *Einkommensteuergesetz* opłacają osobiście podatek — każdy odpowiednio do wielkości swojego udziału — od tego samego dochodu osiągniętego w spółce. Podobnie rzecz się przedstawia ze spółkami akcyjnymi, spółdzielniami i innymi osobami prawno-cywilnymi. Względniejszy jest fiskus niemiecki dla spółek firmowych i w ogóle osób, nie będących podmiotami prawa cywilnego, opłacają one bowiem podatek jedynie wówczas, gdy dochodów ich nie można uchwycić u innych płatników.

Równie zresztą fiskalne pod tym względem jest na gruncie swojego systemu prawo francuskie, które — podobnie jak i niemieckie — zużytkowało dla celów fiskusa sam fakt wysunięcia przez życie różnorodnych form podmiotu prawnego. Francuska ustawa cedularna o podatku dochodowym zalicza akcjonariuszy, członków spółdzielni, udziałowców spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, komandytariuszy i t. p. do kategorii rentierów (ceduły 7-ej), same zaś spółki opodatkowuje z ceduły przemysłowców i kupców (4-ej).

*) p. np. R. Rybarski, glosa do orzeczenia NTA — OPA 1012/35.

U nas podwójne opodatkowanie z tego tytułu doczekało się radykalnego usunięcia w ostatniej noweli z dnia 9 kwietnia 1938 r. Podatek dochodowy opłacają osoby prawne, osoby zaś fizyczne przy wymiarze podatkowym nie doliczają do swoich dochodów osobistych dochodu osiągniętego w spółce, względnie spółdzielni. W ten sposób ustawodawca nasz urzeczywistnił postulaty od dawna, już wysuwane w literaturze i stanął na gruncie nauki, która podatek dochodowy przywiązuje ściśle do jego przedmiotu — dochodu i która w tej dziedzinie przyświeca nam dewizą: jeden przedmiot — jeden podmiot, jeden obowiązek podatkowy.

Na najczystszy gruncie naukowym stoi i tutaj prawo angielskie. W praktycznych konsekwencjach system cedularny służy tu właściwie do poboru podatku u źródła, do uzdrowienia i usprawnienia poboru podatkowego. Nie tylko dzierżawca wpłaca podatek za właściciela nieruchomości, a służbodawca za pracownika. Również spółka, jakkolwiek jest samodzielnym podmiotem, w konsekwencjach gospodarczych jednak wpłaca podatek za współnika względnie udziałowca. Tym się ten system różni od naszego, że współnik względnie udziałowiec w zeznaniu o swym globalnym dochodzie podaje swój udział w dochodach spółki oraz podatek, który na ten udział przypada, a który został już przez spółkę wpłacony, czyni to jednak po to, aby do podatku tego zastosować ulgi osobisto-rodzinne i w razie odpowiedniego rezultatu arytmetycznego — domagać się zwrotu nadpłaty^{*)}). W ten sposób, mimo istnienia i w Anglii osób prawnych obok fizycznych, prawo angielskie uniknęło podwójnego opodatkowania, a nadto podatek dochodowy w treści swej zachował charakter par excellence osobisty.

4. Podmiot podatkowy przy poborze u źródła.

Przy poborze podatku dochodowego u źródła należy odróżnić osobę uskuteczniającą wpłatę od właściwego podmiotu podatkowego. Osobą znajdującą się u źródła dochodu, mającą w swym ręku dochód, zanim on dojdzie do rąk swego właściciela, i dokonyującą wpłaty podatku za płatnika, jest np. w Anglii dzierżawca, uiszczający podatek za właściciela dzierżawionej nieruchomości, u nas — służbodawca wpłacający do kasy Urzędu Skarbowego podatek, który przypada od uposażenia pracownika. Osoba znajdującą się u źródła jest odpowiedzialna za właściwe i terminowe uskutecznienie wpłaty, odpowiedzialność jej z tego tytułu może być nawet bardzo daleko posunięta i unormowana sankcjami karnymi, jak to np. przepisuje nasza Ordynacja Podatkowa. Jednakże właściwym płatnikiem, podmiotem podatku dochodowego pozostaje zawsze tutaj właściciel dochodu. Ustalenie tej kwestii ma doniosłe znaczenie praktyczne, kto bowiem jest podmiotem obowiązku podatkowego, ten ma prawo występować i bronić się przed władzami skarbowymi, w przedmiocie samego wymiaru podatkowego.

5. Głowa rodziny jako podmiot podatkowy.

Z osobistego i nawskroś gospodarczego charakteru podatku dochodowego wynikają również ograniczenia podmiotowości prawnej, nieznanne prawu cywilnemu. W pojęciu prawa cywilnego każda osoba fizyczna jest podmiotem prawnym — od chwili poczęcia aż do zgonu, jedynie zdolność do działań prawnych człowieka może być ograniczona. Prawo o podatku dochodowym zna takie sytuacje, w których przedmiotowe warunki do powstania obowiązku podatkowego

^{*)} Dr Ottomar Bühler „Die englische Einkommensteuer“, Berlin 1925.

po stronie danej osoby fizycznej zaistniały, albowiem osiągnięty został przez tę jednostkę dochód, a mimo to obowiązek podatkowy nie powstaje.

Instytucja taka ma miejsce wtedy, gdy dochód osiągany jest przez kilku członków rodziny. Przedmiot podatku dochodowego stanowi wówczas globalny dochód całej rodziny, natomiast podmiotem podatku jest tylko jedna osoba: głowa rodziny. Zakres pojęcia rodziny jest w poszczególnych ustawodawstwach różny: np. ustawa niemiecka z r. 1925 prócz małżonków i dzieci obejmowała również tym pojęciem dzieci przysposobione i przybrane, ustawa z r. 1934 podciąga pod to pojęcie małżonków i dzieci nieletnie oraz pełnoletnie do lat 25-ciu, jeżeli kosztem głowy rodziny przygotowują się do zawodu. Według naszej ustawy na pojęcie to składają się małżonkowie i zstępni nieletni oraz z innych powodów ograniczeni w swej woli (chorzy umysłowo, marnotrawni i t. p.).

Przyczyną, która tę instytucję powołała do życia, jest niewątpliwie założenie, że dochody wszystkich członków rodziny wchodzą w zakres jednego gospodarstwa domowego. Przy tym łączne opodatkowanie za pośrednictwem jednego reprezentanta rodziny pociąga za sobą techniczne uproszczenie postępowania podatkowego. Rekompensatę wyższej stopy podatkowej — powstałej w systemach progresywnych na skutek zsumowania poszczególnych dochodów jako jednego przedmiotu — stanowi zmniejszenie kosztów utrzymania przy prowadzeniu wspólnego gospodarstwa oraz stosowane przez prawo podatkowe ulgi rodzinne, które z kolei wpływają na obniżenie stopy podatkowej.

Prawo angielskie, jak i niemieckie opodatkowują łącznie członków rodziny, przyjmuje za warunek, aby żyli oni we wspólnym gospodarstwie.

Ustawa niemiecka z r. 1925 знаła jednak, podobnie jak nasza, odrębne opodatkowanie członków rodziny, jeżeli dochody ich płyną z pracy zarówno samodzielnej jak i najemnej, czyli ze źródeł niefundowanych. Ustawa z r. 1934 ujawnia tendencję do uchylecia oddzielnego opodatkowania również i tych dochodów. W stosunku do rodziców i dzieci zachowano tu oddzielne opodatkowanie uposażeń i w stosunku do tych dochodów wprowadzono łączność jedynie wówczas, gdy pochodzą one z jednego źródła. Jeżeli natomiast chodzi o mężatkę, to przepisy o wypadkach oddzielnego opodatkowania zostały uchylone całkowicie. Metoda łącznego opodatkowania wynagrodzeń pobieranych u różnych pracodawców napotykać musi na trudności techniczne, gdyż również w Niemczech pobór tego podatku odbywa się u źródła; przede wszystkim zaś metoda łączności przyczynia się do podwyższenia stopy podatkowej (na skutek zsumowania dochodów małżonków) i w danym wypadku dotyka warstw gospodarczo najslabszych. W ten sposób ustawa hilerowska, przesiągnięta w ogóle silnymi akcentami socjalno-politycznymi, złożyła tu hołd doktrynie swojego reżymu, zmierzającego do oderwania kobiety od placówek zarobkowych i przywrócenia jej bez reszty ognisku domowemu.

Nasza ustawa o podatku dochodowym wprowadzając zasadę łącznego opodatkowania rodziny, porzuciła przyjęty w Anglii i Niemczech warunek wspólnego gospodarstwa i zastąpiła go — podobnie do prawa francuskiego — wymogami formalnymi. Łączenie dochodów fundowanych w stosunku do małżonków jest bezwzględne i zerwane być może jedynie przez rozwód lub separację sądową. Warunkiem łącznego opodatkowania rodziców i zstępnych jest cywilne prawo głowy rodziny do użytkowania lub rozporządzania dochodami zstepnych. W ten sposób ustawodawca nasz odbiegł od gospodarczej *ratio legis* tego przepisu. Na korzyść tej metody przemawia argument, którego logice niepodobna się oprzeć, że płacić podatek od dochodu może tylko ten, kto ma władzę rozporządzania tym dochodem, jednakże argument ten traci na swej sile wobec

Również wolne są od podatku pensje przywiązane do odznaczeń i zasług wobec państwa (u nas m. in. pensje weteranów powstań).

Według naszej ustawy wolny jest od podatku żołd szeregowych Armii oraz w czasie wojny uposażenia oficerskie, emerytury natomiast pobierane ze Skarbu Państwa traktowane są tak samo, jak uposażenia urzędników w służbie czynnej i podlegają opodatkowaniu. Również nie są u nas zwolnione zasiłki z tytułu choroby, wypadków i bezrobocia.

7. *Całkowity i częściowy obowiązek podatkowy. Pojęcie „obywatela” i „cudzoziemca” podatkowego.*

Obowiązek podatkowy stwarza stosunek prawny pomiędzy jednostką a państwem, przy tym w zakresie podatku dochodowego obowiązek ten ma charakter osobisty i stały. Stąd też wynika, że w całej rozciągłości obowiązkowi temu podlegać mogą jedynie osoby trwale związane z danym państwem pod względem gospodarczym.

W stosunku do osób fizycznych pierwotna ustawa angielska przyjęła za kryterium tego związania przynależność państwową, stanowiąc, że nieograniczonego podatкови dochodowemu podlegają tylko obywatele angielscy. Zasada ta — zwłaszcza w epoce wzmożonego ruchu ludności w skali międzynarodowej — nie wytrzymała próby życia i zamieniona została przez kryterium stałego zamieszkania, które przyjęte zostało również przez inne ustawodawstwa*).

Co należy rozumieć przez miejsce zamieszkania, określają ustawy cywilne. Przeważnie decyduje tu, jak w naszym prawodawstwie, zamiar osiedlenia się na terytorium danego państwa wyrażający się w oparciu o daną miejscowość egzystencji gospodarczej jednostki. Na wypadek trudności przy określaniu miejsca zamieszkania płatnika wiele ustawodawstw podatkowych przyjęło kryterium pomocnicze w postaci pobytu na danym terytorium w ciągu określonego czasu (zwykle 6 miesięcy lub rok).

Dla osób prawnych odpowiednikiem miejsca zamieszkania jest siedziba zarządu centrali.

Osoby zamieszkałe w danym kraju opłacają podatek od całego dochodu czystego — bez względu na to, gdzie go osiągnęły: w kraju czy za granicą, czyli podlegają obowiązkowi podatkowemu całkowicie.

Osoby zaś zamieszkałe za granicą względnie posiadające za granicą siedzibę swojego zarządu ponoszą częściowy obowiązek podatkowy, czyli opłacają podatek od dochodu, który osiągnęły na terenie danego kraju. Trudności w ustaleniu tego zjawiska są wielkie i przeważnie ustawy przyjmują metodę taksatywnego wyliczenia tych dochodów. Wszędzie prawie opodatkowane są dochody owych cudzoziemców podatkowych pochodzące z nieruchomości położonej w danym kraju, z przedsiębiorstwa wykonywanego na tym terenie oraz z pracy opłaconej z funduszy krajowych.

Podobnie przepisuje art. 1 ust. 2) i 3) naszej ustawy o podatku dochodowym. Przy tym opodatkowane są — podobnie zresztą, jak i gdzie indziej — nie tylko dochody z własności nieruchomości, lecz i z kapitałów zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomości położonej w Polsce. Orzecznictwo Najwyższego Trybunału Administracyjnego stoi na stanowisku, że pod ostatni przepis podpadają nie tylko wierzytelności zabezpieczone czystym wpisem, lecz również

*) W. Vorke „Geschichte der Steuern des britischen Reichs“, Leipzig 1866.

przepisu § 2 art. 128 Ordynacji Podatkowej, ustanawiającego solidarną odpowiedzialność członków rodziny za tę część podatku dochodowego, która przypada stosunkowo na ich dochód. Biorąc nawet pod uwagę względy jak najprostszego postępowania podatkowego, należałoby może raczej warunek użytkowania lub zarządu postawić pomocniczo obok wyraźnego warunku wspólnego gospodarstwa domowego.

W brzmieniu pierwotnym ustawa o podatku dochodowym odnosiła warunek użytkowania lub zarządu również do małżonków. Jeżeli ustawodawca stanął już na stanowisku formalnym, to trudno pogodzić się z faktem porzucenia i tego stanowiska w stosunkach pomiędzy małżonkami. Łączne opodatkowanie małżonków, z których każde posiada zarząd nad swoimi dochodami i którzy są jednocześnie faktycznie separowani, wydaje się sztuczne.

Dochody członków rodziny opodatkowane są według naszej ustawy oddzielnie, jeżeli pochodzą z samodzielnych zajęć zawodowych lub z pracy najemnej, t. zn. ze źródeł niefundowanych. Przepis ten jest głęboko uzasadniony i ze względu na samodzielność podmiotu zarobkującego, i ze względu na większą słabość ekonomiczną warstw pracujących, w stosunku zaś do pracy najemnej nadto umotywowany jest techniką odrębnego poboru z Działu II ustawy. W praktyce przepis ten pokrywa się z zasadą oddzielnego opodatkowania dochodów, znajdujących się pod własnym zarządem. Jednakże dochody mężatki-kupca, jakkolwiek znajdują się pod jej własnym zarządem, doliczane są jako fundowane do dochodów męża.

6. Zwolnienia od podatku dochodowego.

Niezależnie od omówionej wyżej instytucji przerzucenia obowiązku podatkowego z członków rodziny na głowę rodziny prawo podatkowe zna instytucję całkowitego zwolnienia od podatku dochodowego. Zwolnienia tym się różnią od odliczeń, że odliczenia od dochodu wprowadzone są ze względu na cel, w jakim podlegający odliczeniu dochód został zużyty (np. na budowę domów mieszkalnych, na kształcenie zawodowe i t. p.), zwolnienia zaś powstają z uwagi na charakter samego podmiotu podatkowego.

Spśród osób prawnych rzecz jasna, że z samej istoty rzeczy zwolnione jest od podatku dochodowego państwo, choćby budżet zamknięty został nadwyżką dochodów nad wydatkami. Ustawa polska o podatku dochodowym stanowi to wyraźnie w p. 7 art. 5. Co się tyczy przedsiębiorstw państwowych mających osobowość prawną, zwolnienie ich wymaga wyraźnego przepisu prawnego. Prawo niemieckie zawiera ten przepis w ustawie o podatku dochodowym (Körperschaftsteuergesetz), prawo polskie — w ustawach specjalnych*). Z analogicznych względów zwolnione są od podatku dochody związków samorządowych**), ze względów społecznych — obracane na cele ogólnej użyteczności dochody instytucji kulturalno-oświatowych, dobroczynnych i t. p.

Spśród osób fizycznych personel dyplomatyczny i konsularny państw obcych, uwierzytelniony przy rządzie danego państwa, zgodnie z zasadami prawa międzynarodowego o eksterytorialności traktowany jest tak, jakby zamieszkiwał w swojej ojczyźnie (p. niżej rozdz. 7), a zatem uposażenia tego personelu w kraju wykonywania służby wolne są od opodatkowania.

*) W ten sposób zwolnione zostały od podatku dochodowego Polskie Koleje Państwowe, Państwowe Zakłady Wodociągowe na Górnym Śląsku, również Bank Polski.

**) U nas z mocy przepisów specjalnych zwolnione zostały również jednostki samorządu gospodarczego, jak Izby Przemysłowo - Handlowe, Izby Rolnicze.

t. zw. kaucje hipoteczne (p. np. wyr. NTA z 27.9.1934, I. rej. 11472/31, OPA 954/35).

Wierzyciel zatem zagraniczny płaci podatek również od odsetek, jakie pobiera od kredytów zabezpieczonych w Polsce tylko kaucją hipoteczną, która nie jest tak ściśle przywiązana do nieruchomości, jak czysty wpis. Wydaje się, że ten rozciągliwy sposób interpretacji nie ułatwia jednak obrotu międzynarodowego.

Natomiast obce kapitały ulokowane w Polsce w formie kredytów bez zabezpieczenia hipotecznego jak również akcje oraz udziały w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością i w spółdzielniach wolne są od opodatkowania. Stan ten niewątpliwie sprzyja ściąganiu do Polski zagranicznego kapitału.

Inaczej rzecz się przedstawia, gdy obcy kapitał pracuje w Polsce bezpośrednio przez swój przedmiot cudzoziemca podatkowego w sposób czynny. Mamy wówczas do czynienia z wykonywaniem w Polsce przedsiębiorstwa handlowego lub przemysłowego, którego dochód jest opodatkowany. Jeżeli przedsiębiorcą jest zagraniczna osoba prawna posiadająca w Polsce oddziały, to podmiotem jest owa zagraniczna spółka czy spółdzielnia jako całość, opodatkowany zaś zostaje dochód osiągnięty za pośrednictwem oddziału. Ustalenie zjawiska wykonywania przedsiębiorstwa należy do najtrudniejszych zagadnień, które doczekały się bogatego orzecznictwa.

Prawo niemieckie stanowi, że posiadanie w Niemczech przedstawiciela handlowego należy traktować jako wykonywanie przedsiębiorstwa przez cudzoziemca podatkowego. Również zyski spekulacyjne osiągnięte w Niemczech są opodatkowane.

Poruszając zagadnienie cudzoziemców podatkowych, wkraczamy w sferę prawa międzynarodowego.

Kolizja praw na terenie międzynarodowym zachodzić może już w wypadku, gdy na skutek różnic w pojmowaniu miejsca zamieszkania jedna osoba uznana być może przez kilka państw za obywatela podatkowego. Powstaje wówczas niebezpieczeństwo wielokrotnego opodatkowania całego dochodu płatnika.

Podwójne opodatkowanie ma z reguły miejsce, gdy dana osoba posiada w jednym kraju miejsce zamieszkania, w drugim zaś osiąga dochody podlegające opodatkowaniu. Zjawiska tego rodzaju są na porządku dziennym i dotyczą jednak obywateli wszystkich niemal państw, to też stały się one przedmiotem konferencji i umów międzynarodowych mających na celu uregulowanie tego stanu i wzajemne uchylenie powstałego z tego tytułu podwójnego opodatkowania. Sprawa ta wymaga specjalnego omówienia.

Na tematy skarbowe

BOHDAN KOZMIAN

ZAGADNIENIA SKARBOWE W PRASIE.

Prasa prawnicza i gospodarcza poświęca wiele uwagi skomplikowanym zagadnieniom prawa gospodarczego, zwłaszcza podatkowego, celnego i dewizowego. Ogniskowanie przejawów myśli prawniczej i gospodarczej w dziedzinie prawa skarbowego — to jedno zadanie pisma, jakim jest „Przegląd Skar-

bowy“, drugie — to stałe informowanie o tych przejawach. Wolna szermierka publicystyczna na tematy skarbowe przedstawiciele administracji, sądownictwa, adwokatury i życia gospodarczego umożliwi w wielu wypadkach wypośredkowanie właściwej wykładni prawa podatkowego posiadającej niepospolite znaczenie społeczne.

Urzędnika chybień pomiarowe płaci „ogół“, nie wiedząc często o tym, bo skoro korzyści pracy urzędnika dobrze chwycone przyswajają sobie „ogół“, nawet o tym nie wiedząc, to tak samo i ciężary oraz straty ponosi „ogół“, na którego właściwie rachunek (przez podatek) spada całe ryzyko dobrych i złych osiągnięć pracy urzędnika“ (Ignacy Czuma — *Ustrojowe podstawy skarbowości* str. 180). Pomiarowe chybień zmniejszyć, ciężary podatkowe rozłożyć w sposób możliwie słuszny — oto oś zainteresowań prasy gospodarczej i prawniczej, która swoje opinie o zagadnieniach skarbowych wypowiadała i wypowiada.

Zagadnienia podatkowe w I półroczu 1939 omawiane były w OPA, Przeglądzie Prawa Handlowego, Palestrze, Głosie Sądownictwa, Orzecznictwie Buchalteryjno-Podatkowym, Przeglądzie Dewizowym, Gazecie Sądowej Warszawskiej, Głosie Adwokatów, Ruchu Prawniczym, Ekonomicznym i Socjologicznym, Przeglądzie Prawa i Pracy.

Głosy podawane w OPA na marginesie orzecznictwa kasacyjnego wysuwają się na czoło teorii i praktyki prawa skarbowego, jakkolwiek wymagają dalszej trybuny do uzupełniającego filtrowania tez, wypowiedzianych przez glosatorów, do wyraźnego podkreślania poglądów teoretyków tam, gdzie orzecznictwo budzi zastrzeżenia, jest niezdecydowane lub dwutorowe.

W OPA 2482/39 Marian Waligórski w sposób dostatecznie wyrazisty konkretyzuje swój pogląd na orzecznictwo w przedmiocie t. zw. *konkretnych zarzutów odwołania*, przeciwstawiając się z pewnymi zastrzeżeniami poglądom wypowiedzianym przez NTA:

„Zarzutami przeciwko dokonaniem przez władzę wymiarowi będą zatem te twierdzenia, które, nawiązując do dokonanych przez władzę obliczeń, będą zmierzać do wykazania potrzeby ich odpowiedniej zmiany. Zarzutami konkretnymi będą te zarzuty, które w sposób szczegółowy będą podawać, na czym polega błędność tych obliczeń, nie będą nimi natomiast te zarzuty, które choć będą zwalczać obliczenia, to jednak nie będą podawać, na czym właściwie ma polegać ich błędność, lub będą to czynić w sposób zbyt ogólnikowy“.

„Trybunał nie zadawała się bowiem tym, by zostały przytoczone dane umożliwiające władzy obliczenie ścisłej cyfry obrotu, względnie zmniejszenie sumy obrotu ustalonej przez I instancję o ścisłą cyfrę, lecz wymaga, by dane te zostały poparte dowodami, gdyż wtedy dopiero można zdaniem NTA mówić o zarzutach konkretnych. To stanowisko musi jednak już z punktu widzenia teorii prawa procesowego budzić pewne zastrzeżenia.

Prawo procesowe odróżnia nader ściśle pomiędzy ciężarem przytoczenia pewnych okoliczności a ciężarem ich dowodu. W przeważnej ilości przypadków oba te ciężary idą ze sobą w parze; możliwe jednak są również i sytuacje, w których na stronie może spoczywać tylko sam ciężar przytoczenia. Nie wszystkie twierdzenia wymagają bowiem dowodu, jak to np. ma miejsce z twierdzeniami powszechnie znanymi (notorycznymi) oraz z twierdzeniami, za których prawdziwością przemawia domniemanie. Odpisać może potrzeba dowodzenia pewnej okoliczności, jeżeli prawdziwość jej da się ustalić na podstawie innej okoliczności niespornej lub udowodnionej. Niewątpliwie przypadki tego rodzaju posiadać będą na terenie procesu skarbowego charakter wyjątkowy i w zasadzie strona, która wystąpiła z pewnymi twierdzeniami, winna je poprzeć dowodami, gdyż w przeciwnym razie nie będą one mogły być wzięte za podstawę rozstrzygnięcia. Nie można jednak, jak to czyni Trybunał, utożsamiać pojęcia zarzutu konkretnego z zarzutem popartym dowodami i odmawiać tylko dlatego zarzutom charakteru „konkretności“, iż nie został on poparty dowodami, gdyż stanowisko takie jest nie tylko niezgodne z ogólnymi zasadami prawa procesowego, ale i z niektórymi pozytywnymi przepisami ustawy“.

W ciekawej kwestii *opodatkowania spółek kartelowych* ogranicza się prof. Adam Krzyżanowski (OPA 2500/39) do streszczenia poglądów wypowiedzianych przez krytyków opodatkowywania spółek kartelowych (spółka ma charakter gospodarczy, a nie zarobkowy), przesuując dyskusję na płaszczyznę podwójnego opodatkowania dochodu wspólników i spółki kartelowej, przy czym ten stan rzeczy — zdaniem prof. Krzyżanowskiego — trudno uznać za pochwały godny, choć dotąd nieunikniony. Głosa prof. Krzyżanowskiego uzasadniać ma stanowisko NTA wobec krytyki, wypowiedzianej przez glosatorów Piotrowskiego i Frydego, jednocześnie *de lege ferenda* wypowiada się przeciwko stosowaniu progresji przy obciążaniu osób prawnych podatkiem dochodowym.

W sposób niedwuznaczny prof. Wasiutyński (OPA 2541/39) konkluduje w głosie na temat *jednoinstancyjności*, nie przewidzianej prawem:

„Pogląd, wypowiedziany przez NTA, że strona powinna wskazać, jaką szkodę poniosła wskutek tego, że „sprawę rozstrzygnęła tylko instancja hierarchicznie najwyższa“, nie jest zd. m. trafny. Właściwie strona nie będzie mogła nigdy stwierdzić, że poniosła szkodę z powyższego powodu, skoro nie może udowodnić, że kompetentny urząd rozstrzygnąłby sprawę dla niej korzystniej niż władza hierarchicznie wyższa. Jeżeli — co jest regułą — od decyzji pierwszej instancji przysługuje odwołanie, to naruszenie prawa podmiotowego strony polega na pozbawieniu jej drugiej instancji (jeżeli np. decyzję wydał Minister zamiast izby skarbowej), bowiem możliwość odwołania się ustanowiona jest dla ochrony interesów odwołującego się, dla ponownego zbadania wniosków strony. Gdyby nawet decyzja władzy właściwej pod względem funkcjonalnym była ostateczna, czyli gdyby zgodnie z ustawą stronie nie przysługiwało odwołanie, to i w tym wypadku strona ma prawo do zachowania kompetencji, ponieważ tę instancję uznała norma prawna za najodpowiedniejszą do rozstrzygnięcia spraw danego rodzaju.“

W Przeglądzie Prawa Handlowego (Nr 1-3/39) i Palestrze (Nr 1, 3/39) znajdujemy artykuły pracowitego młodego teoretyka Rakowera, który w sposób systematyczny rozwija poszczególne interesujące zagadnienia podatkowe. W pracy p. t. *Skutki zgaśnięcia źródła dochodu i śmierci płatnika* — autor wnioski swoje na temat odpowiedzialności za należności od zmarłego płatnika streszcza w tezie:

„Władza skarbowa przed ustaleniem w sposób bezsporny przyniotu spadkobiercy oraz wysokości i rodzaju jego odpowiedzialności według przepisów prawa spadkowego nie jest władna wszcząć postępowania egzekucyjnego; w razie zakwestionowania przyniotu spadkobiercy lub stopnia odpowiedzialności do orzekania w kwestii odpowiedzialności powołana jest władza sądowa“.

W kwestii wymiarowej autor dochodzi do wniosków odmiennych od utartego orzecznictwa. W artykule p. t. „Opodatkowanie zawodu adwokackiego“ znajdujemy obfity materiał oraz omówienie szeregu aktualnych zagadnień związanych z opodatkowaniem tego wolnego zawodu. Artykuły autora w oddzielnych odczytach ukazały się na rynku księgarskim i w związku z innymi pracami tego autora będą omówione na innym miejscu.

Poradnia Prawnicza Głosu Sądownictwa (Nr 2/39 str. 145-6) podaje ciekawą opinię p. St. Cz. w sprawie *łącnego stosowania przepisów art. 176 i 177 Ordynacji Podatkowej* w razie złożenia zeznania podatkowego na podstawie nierzetelnie prowadzonych ksiąg handlowych. Opinię tę przytaczamy poniżej:

Art. 177 Ordynacji Podat. karze za świadomie nierzetelne prowadzenie ksiąg handlowych lub gospodarczych, jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w orzeczeniu Cafej Izby Karnej z dnia 21 maja 1938 (Zb. Orz. Nr 231/38); przepis art. 177 Ordynacji Podat. stosuje się wtedy,

gdy przewidziane w tym przepisie działanie podjęte zostało w celu spowodowania uszczuplenia podatku, lub też naraża go na uszczuplenie.

Przedmiot ochrony z art. 176 i 177 Ordynacji Podat. jest identyczny; w obu tych wypadkach wchodzi w grę obrona tego samego podatku, tej samej należności Skarbu Państwa i z tego samego tytułu. Przepisy te różnią się tym tylko, że obronę tego samego dobra prawnego, tego samego interesu, podejmują w różnych stadiach skierowanego przeciwko temu samemu dobru działania. Gdy mianowicie przepis art. 177 Ordynacji Podat. karze za samo już tylko stworzenie nieprawdziwego dowodu, mogącego w następstwie, właśnie wskutek swego znaczenia dowodowego, spowodować uszczuplenie podatku (oczywiście jednak samo prowadzenie nierzetelnych ksiąg handlowych może spowodować uszczuplenie podatku), — przepisy art. 176 Ordynacji Podat. karzą dalsze stadium działania, opisanego w art. 177 Ord. Podat., mianowicie prowadzenie nierzetelnych ksiąg handlowych lub gospodarczych w celu uszczuplenia należności podatkowych w postaci złożenia nierzetelnego zeznania, opartego na nierzetelnych księgach. Stosunek więc przepisu art. 177 do art. 176 Ordynacji Podat. odpowiada np. stosunkom między „zabezpieczeniem“ pewnego dobra prawnego, a pokrzywdzeniem tego samego dobra prawnego, — inaczej mówiąc — należy to rozpatrywać jak np. stosunek: przygotowanie, usiłowanie, dokonanie.

W tym stanie rzeczy należy dojść do wniosku, że osoba, która świadomie nierzetelnie prowadziła księgi handlowe lub gospodarcze, w celu uszczuplenia należności podatkowych, a następnie złożyła zeznanie podatkowe zgodnie z nierzetelnymi księgami, odpowiada tylko z art. 176 Ordynacji Podat.

Odmienne wykładnią prowadziłyby do wniosku, że przy składaniu zeznania podatkowego, osoba, która prowadziła nierzetelne księgi, obowiązana jest pod groźbą odpowiedzialności karnej ujawnić popełnione przestępstwo.

Dr Iserzon w Orzecznictwie Buchalteryjno-Podatkowym (Nr 20/39) zajmuje się ważnym dla praktyków problemem *wplywu przedawnienia, umarzającego dług, na dochód podatkowy dłużnika*. Autor zwraca uwagę przede wszystkim na przepis art. 273 § 1 K. Z., iż sąd nie uwzględnia z urzędu przedawnienia, że dłużnik może, lecz nie musi korzystać z przedawnienia; podkreśla, że kupiec dbający o utrzymanie stosunków nie ucieka się do kompromitującego go zarzutu przedawnienia. Podnosi, iż każde uznanie długu nawet ustne przerywa przedawnienie, przy czym fakt uznania długu może być oczywiście dowodzony przez świadków. Przedawnienie powoduje dla dłużnika przyrost przypadkowy, nie objęty celem gospodarczej działalności, do przychodu takiego ma zastosowanie art. 7 p. 6 ustawy o podatku dochodowym, wobec czego przychodu tego rodzaju nie uważa się za dochód podlegający opodatkowaniu u osób fizycznych. U osób prawnych dochód taki w myśl art. 21 ustawy podlega opodatkowaniu.

Do tych uwag należałoby dodać, że umorzenie długu na skutek przedawnienia gospodarczo nie różni się od zysku sanacyjnego, który podlega opodatkowaniu wyłącznie u osoby prawnej.

Przegląd Dewizowy (Nr 2/39) zawiera próbę zdefiniowania *pojęcia reglamentacji dewizowej* w artykule dra Józefa Świdrowskiego. Zdaniem autora chodzi o „częściowe lub całkowite regulowanie na drodze administracyjnej sposobu i wysokości dokonywania płatności międzypaństwowych“. Reglamentacja tak rozumiana dzieli się co do metody na transferową i beztransferową. „Utrzymywanie kursu na niezmiennym poziomie przy pomocy reglamentacji — pisze autor — niezawsze może dać oczekiwane rezultaty“, gdyż kurs fikcyjny wymaga wielu wysiłków i kosztów. Zagadnienie to jednak należy raczej do polityki walutowej, która jest przedmiotem ostrej dyskusji na innym terenie (Gazeta Polska, Polska Gospodarcza).

Ciekawe opracowanie zagadnienia dewizowego daje Gazeta Sądowa Warszawska (Nr 10-13/39). Dr Stefan Rosmarin, teoretyk o wszechstronnej a zaw sze głębokiej skali zainteresowań, w artykule „Zarządzenia Komisji Dewizo-

wej" odróżnia zarządzenia ogólne, pozbawione cech indywidualności, o charakterze rozporządzeń władzy administracyjnej od zarządzeń szczególnych, skutecznych w stosunku do jednostki, której odnośny akt doręczono. W zasadzie słusznie stwierdza autor, że sądy nie mogą badać prawidłowo ogłoszonych zarządzeń ogólnych Komisji Dewizowej; poglądu tego z bliżej nieznanymi powodów nie podziela autor recenzji w Przeglądzie Dewizowym (Nr 2/39).

Rozprawę Sędziego S. O. dra Mariana Radwańskiego p. t. *Handel zagranicznymi środkami płatniczymi* drukuje Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny (Nr 2/39). Rozważania dotyczą pojęcia przedmiotu handlu zagranicznymi środkami płatniczymi. Rozszerzenie pojęcia tego w dekrete z 6.11. 1938 poz. 571 Dz. Ust. nie objęło przelewu wierzytelności zagranicznej dokonanej za granicą bądź w kraju na rzecz cudzoziemca, przelew ten podpada pod pojęcie „przelewu, przekazu lub postawienia do dyspozycji na dobro cudzoziemca lub za granicę“ pozostających pod rządem art. 8 dekretu, nie art. 1. Art. 8 stoi na straży aktywności bilansu płatniczego, art. 1 ma chronić przed tezauryzacją i spekulacją. (Polemika z Ettingerem i Bleiem).

W Głosie Adwokatów (Nr 1/39) adw. dr Jakub Bross omawiając pojęcie „*procederu*“ w znowelizowanym dekrete dewizowym, zauważa:

Należy niewątpliwie jako błędny określić pogląd, który uważa pojęcia zawodowości i procederu za identyczne. Sugestia taka jest błędna choćby z tego powodu, że przecież trudno przyjąć, iżby twórcy dekretu mieli zmieniać treść przepisu tak doniosłej wagi jak art. 16 dekr. dew. i wprowadzać w miejsce pojęć już w pewnej mierze utrwalonych, jak zawodowość, nowe pojęcie „*procederu*“, a to bez głębszych i daleko idących zamierzeń.

O interpretacji decyduje zresztą treść ujawniająca się ze związku użytych słów. Treść ta wskazuje zaś, że mamy do czynienia z odrębnym ujęciem przesłanek stosowania najostrejszych sankcji, jakie dekret dewizowy przewiduje“.

Pośrednio analizę orzecznictwa skarbowego przeprowadził dr Stefan Rosmarin w art. p. t. *Znaczenie orzecznictwa podatkowego NTA dla prawa pracy* (Przegląd Prawa Pracy Nr 1-3/39). Autor podkreśla znaczenie wykładni prawa podatkowego dla prawa pracy, przy czym w przedmowie do odbitki swego artykułu powołuje ciekawą i trafną tezę prof. Aebya na temat wpływu prawa podatkowego na prawo prywatne:

„Podobnie jak geometra określić może punkt trygonometryczny całkiem dokładnie jedynie wtedy, gdy zajmie różne punkty widzenia, tak i cywilista tylko wtedy może zdać sobie sprawę z pojęcia, do którego się zabiera, gdy patrzeć będzie na nie w świetle różnych dyscyplin. Zajmować się prawem prywatnym, nie utrzymując się au courant sąsiednich gałęzi, a w szczególności nie zajmując się danymi prawa skarbowego, znaczyłoby przedsiębrać dzieło bardzo powierzchowne“.

Trafna jednak byłaby i odmienna teza: „Zajmować się prawem skarbowym, nie utrzymując się au courant sąsiednich gałęzi, a w szczególności nie zajmując się danymi prawa prywatnego, znaczyłoby przedsiębrać dzieło bardzo powierzchowne.“

Ograniczając przegląd prasy do zakreślonych uwag, musimy się zastrzec przed domniemaniem, iż wyczerpały obfitość materiału piśmienniczego, rozsiajanego w polskich czasopismach prawniczych i gospodarczych, a dotyczących kwestii skarbowych.

Z żałobnej karty

ś. P. Dr HERBERT SAND.

Urodził się 16 lutego 1893, szkołę średnią ukończył we Lwowie, po czym wstąpił na uniwersytet Jana Kazimierza, na którym ukończył wydział ekonomiczno-prawny z tytułem doktora praw. Z kolei kontynuował studia za granicą, w szczególności w Paryżu w wyższej szkole dziennikarskiej.

Po powrocie do kraju zajmował się pracą naukową i publicystyczną, współpracując w szeregu wydawnictw gospodarczych, które zasiłał swymi artykułami. Dzięki swej głębokiej wiedzy i zdolnościom rychło uzyskał odpowiedzialne stanowisko wicedyrektora Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach, na którym to stanowisku specjalnie zajmował się kwestiami podatkowymi, administracyjnymi oraz zagadnieniami z zakresu traktatów handlowych.

Po utworzeniu w r. 1929 Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi zaproszony został na stanowisko wicedyrektora tejże Izby, gdzie dał się poznać jako wybitny znawca w dziedzinie ustawodawstwa skarbowego. W tym charakterze pracuje nie tylko na terenie Izby Łódzkiej, lecz bierze również żywy udział w pracach Związku Izb oraz w organach, powoływanych przez Ministra Skarbu, jak np. w Komitecie Podatkowym.

Zmarły pozostawił szereg prac z zakresu skarbowości, m. inn. dotyczących zagadnień scalenia podatku obrotowego w włókiennictwie, biegłych, moralności podatkowej, amortyzacji, przemysłu anonimowego i chałupnictwa.

Wyrazem uznania dla działalności ś. p. dr Sanda było odznaczenie Go Złotym Krzyżem Zasługi.

Zmarł dnia 19 kwietnia 1939 w Warszawie.

Orzecznictwo skarbowe

ORDYNACJA PODATKOWA.

NORMY ŚREDNIEJ DOCHODOWOŚCI. DANE, WYNIKAJĄCE Z KSIĄG NIEPRAWIDŁOWYCH.

Z istoty norm średniej dochodowości wynika, iż stanowią one odrębny i samoistny sposób ustalenia dochodu i wyrażają wielkości przeciętne, a zatem w każdym konkretnym wypadku odbiegające na ogół od rzeczywistości w pewnych granicach w górę lub w dół. Przy ustalaniu dochodu na podstawie norm średniej zyskowności dane wynikające z ksiąg, uznanych za nieprawidłowe, nie mogą wchodzić w rachubę. (Wyrok NTA z 22 marca 1939 l. rej. 2102/37).

Maria H., właścicielka majątku ziemskiego, wykazała, powołując się na prowadzone księgi gospodarcze, w zeznaniu o dochodzie na 1934 r. stratę.

Komisja Szacunkowa uznała księgi za nieprawidłowe i ustaliła dochód płatniczki na podstawie norm średniej zyskowności na 16.928 zł,

w tym z budynków na 1.000 zł, z roli i ogrodu na 11.883 zł, z łąk na 625 zł, z lasu na 2.090 zł i z chmielarni na 1.330 zł.

Od wymiaru wniosła płatniczka odwołanie, w którym domagała się potrącenia od ustalonego dochodu kwoty 6.542 zł 63 gr tytułem zapłaconych odsetek bankowych oraz poniesionych kosztów sądowych, notarialnych, adwokackich, protestu weksli i blankietów wekslowych.

Przewodniczący Komisji Odwodawczej wniósł o powzięcie na podstawie art. 115 § 1 O. P. (poz. 134/36 Dz. Ust.) postanowienia zarządzenia dokonania uzupełniającego wymiaru podatku z tego powodu, że zgodnie z dołączonym do zeznania bilansem rocznym majątku za okres od 1 lipca 1932 do 30 czerwca 1933 dochód netto z lasu wynosił — po potrąceniu od przychodu w kwocie 10.311 zł 80 gr kosztów osiągnięcia dochodu w kwocie 3.099 zł 54 gr i 20% na ogólne koszty administracji — 5.800 zł i że przy ustalaniu podstaw wymiaru pominięto zupełnie dochód z cegielni, z którego

to źródła zgodnie z wspomnianym wyżej bilansem osiągnięto po potrąceniu od przychodu w wysokości 1.430 zł 80 gr kosztów w kwocie 734 zł 50 gr, dochód netto w wysokości 696 zł 30 gr.

Komisja Odwoławcza orzeczeniem z 15 marca 1937 uwzględniła częściowo odwołanie, potrącając od ustalonego przez Komisję Szacunkową dochodu kwotę 5.358 zł, tytułem zapłaconych odsetek od długów.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje:

W danym wypadku ustalenie dochodu płatnika i nastąpiło na podstawie norm średniej dochodowości, wobec czego dane z ofiarowanych ksiąg, uznanych za nieprawidłowe, przy ustaleniu dochodu nie mogą wchodzić w rachubę. Z istoty bowiem norm średniej dochodowości wynika, iż stanowią one odrębny i samoistny sposób ustalenia dochodu i wyrażają wielkości przeciętne, a zatem w każdym konkretnym wypadku odbiegające na ogół od rzeczywistości w pewnych granicach w górę lub w dół. Nieuzasadnionym zatem jest zarzut skargi, że władza pozwana postąpiła wadliwie, nie wzięwszy pod uwagę przy ustaleniu dochodu z lasu okoliczności, że według danych, wynikających z ksiąg, dochód z tego źródła jest większy od dochodu ustalonego na podstawie norm, i dochodu z tego źródła nie ustaliła na podstawie ksiąg. Jak bowiem wyżej wyjaśniono, przy ustalaniu dochodu na podstawie norm średniej dochodowości dane wynikające z ksiąg, uznanych za nieprawidłowe, nie mogą wchodzić w rachubę, a co do kwestii, czy zastosowano odpowiednio normy, skarga żadnych zarzutów nie zawiera.

Skarga zarzuca dalej, że zaskarżone orzeczenie dotknięte jest istotną wadliwością również z tego powodu, że przy ustaleniu ogólnego dochodu skarżącej pominięto dochód z cegielni. I ten zarzut nie może uzasadnić wniosku kasacyjnego wadliwości postępowania, ponieważ w stanie faktycznym, ustalonym w aktach sprawy, brak danych, popierających zarzut skargi pominięcia źródła dochodu w ramach art. 6 ustawy a mianowicie z cegielni jako przemysłu samoistnego, a prawidłowe ustalenie stanu faktycznego jest w postępowaniu odwoławczym rzeczą władzy odwoławczej i jej przewodniczącego (art. 113 i 114 O. P. poz. 134/36 Dz. Ust.). W danym wypadku jednak skarga nie wykazała, by w ramach średniej dochodowości z posiadłości gruntowej nie uwzględniono także cegielni, jako przemysłu ubocznego.

WYMIAR DODATKOWY. OKOLICZNOŚCI WIDOCZNE Z KSIĄG, BADANYCH PRZEZ WŁADZĘ WEZWANĄ.

Nie mogą być kwalifikowane jako „później ujawnione” takie okoliczności, które widoczne były z ksiąg handlowych lub gospodarczych, zaofiarowanych przez płatnika na dowód i

zbadanych przed wymiarem. Kwestia ustosunkowania się władzy wymiarowej do treści otrzymanego urzędowego aktu ustalającego wyniki badania nie ma wpływu na kwalifikację okoliczności faktycznych jako „później ujawnionych”. (Wyrok NTA z 8 marca 1939 l. rej. 4285/36).

Lazar S., mieszkający w Bielsku, miał w r. 1929 prócz innych źródeł dochodu udział w spółce jawnej p. f. „Austropol” w Zabłociu. Na żądanie Urzędu Skarbowego w Bielsku Urząd Skarbowy w Żywcu podał na nadesłanej karcie kapitałów i praw majątkowych dochód płatnika w firmie „Austropol”. Dochód ten Komisja Szacunkowa przy Urzędzie Skarbowym w Bielsku włączyła do podstawy wymiaru podatku dochodowego na rok 1930. Wymiar ten stał się prawomocny. W grudniu 1934 Urząd Skarbowy w Żywcu przesłał Urzędowi Skarbowemu w Bielsku „obliczenie dokonane na podstawie badanych ksiąg firmy Austropol, z którego wynika, że S. osiągnął w roku 1929 dochód” w kwocie wyższej od pierwotnie ustalonej. Obliczenie to zawiera kwotę zysku bilansowego firmy i kilka pozycji, które należało doliczyć do zysku jako niepotrącalne, mianowicie rezerwę na straty z zynowanych weksli, rezerwę na dyskont weksli, uznane odsetki od złożonego kapitału, inwestycje i nadwyżkę amortyzacji. Na tej podstawie Urząd Skarbowy w Bielsku dokonał dodatkowego wymiaru na rok 1930.

Niesporne jest, że danych, uznanych za „później ujawnione”, zaczerpnięto z tych samych ksiąg handlowych, na których opiera się wymiar pierwotny. Otóż judykatura Najwyższego Trybunału Administracyjnego — oparta wprawdzie na przepisach proceduralnych dawniejszych, z czasu przed wejściem w życie O. P., jednakowoż nadal aktualna wobec brzmienia art. 104 O. P. (art. 98 tekstu poz. 134/36 Dz. Ust.) — ustaliła zasadę, iż nie mogą być kwalifikowane jako „później ujawnione” takie okoliczności, które widoczne były z ksiąg handlowych lub gospodarczych, zaofiarowanych przez płatnika na dowód i zbadanych przed wymiarem (zob. wyroki z 25 listopada 1933 l. rej. 6046/30, Zb. wyr. nr 718 S, z 30 czerwca 1931, l. rej. 692/29, Zb. wyr. nr 447 S, z 9 maja 1932 l. rej. 4986/30, Zb. wyr. nr 568 S). Judykatura ta oczywiście brała pod uwagę ten stan rzeczy, jaki pod rządem dawnych przepisów proceduralnych, kiedy istniały jeszcze kolegialne władze wymiarowe, komisje szacunkowe, jeszcze wyraźniej występował niż obecnie, pod rządem O. P., mianowicie, iż dowód z ksiąg przeprowadza z reguły nie bezpośrednio sama władza wymiarowa ale za pośrednictwem delegowanego organu (rewidenta, buchaltera skarbowego), który ustala w protokóle dane istotne dla wymiaru (por. art. 84—87 O. P. poz. 134/36 Dz. Ust. i § 175 i nast. instrukcji podatkowej). Należy przyjąć

— konkludują motywy wyroku Najwyższego Trybunału Administracyjnego z 31 maja 1933 l. rej. 2877/31, OPA 343/33 — że dane, stwierdzone w protokół rewizji, zostały ujawnione wobec właściwej władzy podatkowej, którą w danym wypadku reprezentował wobec płatnika buchalter Urzędu Skarbowego. Na gruncie tej judykatury stoi też widocznie władza pozwana, sądzi jednak, że ustalone w niej zasady nie odnoszą się do rozpatrywanego przypadku, ponieważ tu protokół badania ksiąg otrzymała inna władza skarbowa, a nie władza wymiarowa. Nie można jednak tej okoliczności przyznać decydującego znaczenia, jeżeli się zważy, że owa inna władza skarbową brała udział w czynnościach wymiarowych na wezwanie i z ramienia władzy wymiarowej, że zatem rewident przez nią delegowany uważany być musi w stosunku do płatnika za przedstawiciela władzy wymiarowej. Zresztą w przypadku takiego wezwania, praktykowanego w razie prowadzenia ksiąg poza okręgiem właściwej władzy wymiarowej (por. obecnie § 179 ust. 1 instrukcji podatkowej), władza ta rozporządza w zasadzie takim samym materiałem jak w przypadku delegowania do badania ksiąg własnego urzędnika, mianowicie aktem urzędowym ustalającym wyniki badania. Wprawdzie zaś w niniejszym przypadku władza wezwana przesała władzy wymiarowej tylko ostateczne konkluzje z badania ksiąg w postaci obliczenia dochodu i — jakby wynikało z treści karty kapitałów i praw majątkowych, wypełnionej przez Urząd Skarbowy w Żywiecu — odpis bilansu oraz rachunku zysków i strat (zamieszczoną na tej karcie zmianę o dołączeniu odpisu protokołu badania ksiąg następnie skreślono), a władza wymiarowa poprzestała na tych danych, nie żądając nadesłania także protokołu badania ksiąg — jednak jest to już kwestia ustosunkowania się władzy wymiarowej do treści otrzymanego urzędowego aktu ustalającego wyniki badania, a zatem kwestia, która według judykatury Najwyższego Trybunału Administracyjnego (zob. m. in. powołane wyżej wyroki z 30 marca 1931 i z 31 maja 1933) nie ma wpływu na kwalifikację okoliczności faktycznych jako „później ujawnionych“ i na związaną z tą kwalifikacją sytuacją prawną płatnika.

ZWROT RÓŻNICY W CENIE ŚWIADECTWA PRZEMYSŁOWEGO W RAZIE ZEZWOLENIA NA NABYCIE ŚWIADECTWA NIŻSZEJ KATEGORII.

Skoro właściwa władza skarbową zezwoliła na prowadzenie przedsiębiorstwa na podstawie świadectwa niższej kategorii, a płatnik nabył poprzednio świadectwo wyższej kategorii, to różnica w cenie tych świadectw przedstawia się w świetle art. 93 ust. 1 ustawy o państwowym

podatku przemysłowym (Dz. Ust. poz. 110/32)* jako nadmiernie lub niewłaściwie wpłacona kwota podatku przemysłowego, bez względu na to, czy płatnik świadectwo wyższej kategorii nabył pod przymusem czy dobrowolnie. (Wyrok NTA z 25 lutego 1939 l. rej. 12/36).

Spór toczy się o zwrot dopłaty uiszczonej przez skarżącego na pierwotnie nabyte świadectwo przemysłowe III kat. przedsiębiorstw handlowych za r. 1932.

Według niekwestionowanego stanu sprawy skarżący, nabywszy na rok 1932 na prowadzone przedsiębiorstwo ekspedycyjne świadectwo III kategorii handlowej, wniósł prośbę o zezwolenie prowadzenia tego przedsiębiorstwa na podstawie świadectwa III kat. zamiast II.

Zanim otrzymał on odmowną decyzję Izby Skarbowej wniósł on drugą prośbę wprost do Ministerstwa Skarbu. Otrzymawszy odmowną decyzję Izby Skarbowej na pierwsze podanie, dopłacił on różnicę między ceną świadectw II i III kat., a gdy następnie doręczono mu za wiadomienie, że Ministerstwo Skarbu zezwoliło mu na prowadzenie tego przedsiębiorstwa na podstawie świadectwa III kat., złożył on w dniu 25 września 1933 w Izbie Skarbowej prośbę o zwrot dopłaty jako nienależnie wniesionej. Izba Skarbową nie uwzględniła postanowieniem z dnia 14 września 1935 tej prośby, ponieważ „po myśli § 106 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o państwowym podatku przemysłowym nie podlegają zwrotowi uiszczony dobrowolnie przez płatnika kwoty za świadectwa przemysłowe“.

Postanowienie to jest przedmiotem skargi kasacyjnej, którą Najwyższy Trybunał Administracyjny uznał za uzasadnioną.

Art. 93 ustawy (Dz. Ust. poz. 110/1932) głosi, że nadmiernie lub niewłaściwie wpłacone kwoty podatku przemysłowego (art. 6) podlegają zwrotowi na podstawie zarządzeń Izb Skarbowych.

Skoro skarżącemu właściwa władza skarbową zezwoliła na prowadzenie przedsiębiorstwa w 1932 r. na podstawie świadectwa III kat., a skarżący nabył poprzednio świadectwo wyższej kategorii, to różnica w cenie tych świadectw przedstawia się w świetle przepisu art. 93 ust. 1 ustawy jako nadmiernie lub niewłaściwie wpłacona kwota podatku przemysłowego, bez względu na to, czy skarżący świadectwo wyższej kategorii nabył pod przymusem, czy dobrowolnie.

Sedno bowiem zagadnienia tkwi w uznaniu właściwej władzy, że świadectwo niższej (III) kategorii jest wystarczające. Władza jest więc w błędzie, jeśli sądzi, że tylko przymus egzekucyjny mógłby w konkretnym wypadku nadać uiszczeniu wyższego podatku cechy świadczenia nadmiernego lub niewłaściwego.

Powołanie się władzy pozwanej, zresztą tylko w odpowiedzi na skargę, na okoliczność, że

*) art. 125 O. P. poz. 134/36 Dz. Ust.

odmowna decyzja Ministerstwa Skarbu z 5 grudnia 1932 D. V. 46258/32 została skarżącemu błędnie intymowana, nie zmieniła postaci rzeczy, ponieważ skarżącego zawiadomiono o zezwoleniu Ministerstwa Skarbu nabycia świadectwa III kat., a nie o odrzuceniu jego prośby i tego zawiadomienia nigdy nie wycofano ani nie sprostowano.

WŁAŚCIWOŚĆ WŁADZ ODWOŁAWCZYCH W SPRAWACH KARNYCH. PRZEPISY OBOWIAZUJĄCE W SPRAWIE ZAKLASOWANIA PRZEDSIĘBIORSTWA, PROWADZONEGO W R. 1924.

W sprawach karnych, rozstrzyganych w okresie przejściowym na zasadzie art. 207 § 1 ust. 2 O. P., wstępują w miejsce dawnych komisji odwoławczych komisje odwoławcze, ustanowione na zasadzie przepisów O. P.

W sprawie zaklasowania przedsiębiorstwa, prowadzonego w r. 1924, do kategorii świadectw przemysłowych mają zastosowanie postanowienia art. 23 ustawy o państ. podatku przemysłowym z dnia 27 czerwca 1923, nie zaś ustawy z dnia 15 lipca 1925 (poz. 110/32 Dz. Ust.). (Wyrok NTA z 29 marca 1939 l. rej. 3942/37, 4956/37).

Decyzją z dnia 24 listopada 1930 Komisja Odwoławcza dla spraw podatku przemysłowego nie uwzględniła odwołania skarżącej firmy od orzeczenia Urzędu Skarbowego z dnia 30 lipca 1924, nakładającego na nią z powodu prowadzenia w r. 1924 przedsiębiorstwa detalicznej sprzedaży manufaktury bawełnianej własnego wyrobu drobnym kupcom na podstawie karty rejestracyjnej karę pieniężną z art. 98 ustawy o państwowym podatku przemysłowym z dnia 27 czerwca 1923 poz. 412 Dz. Ust. oraz obowiązek nabycia świadectwa przemysłowego II kategorii handlowej.

Decyzja ta po zaskarżeniu do Najwyższego Trybunału Administracyjnego uchylona została w drodze nadzoru służbowego przez Ministerstwo Skarbu.

Załatwiając ponownie odwołanie Firmy Izba Skarbową orzeczeniem z dnia 1 lutego 1937 uchyliła wymiar kary pieniężnej z powodu przedawnienia wyrokowania, utrzymała natomiast w mocy zaklasowanie przedsiębiorstwa do II kat. handlowej, „opierając się na przepisach części II art. 23 ustawy o państwowym podatku przemysłowym z dnia 15 lipca 1925 (Dz. U. R. P. Nr 17/32 poz. 110)“.

Z przedsiębiorstwa sprzedaży manufaktury własnego wyrobu wymierzono też skarżącej za I półrocze 1924 podatek przemysłowy od obrotu ustalonego na kwotę 100.000 zł. Od tego wymiaru wniósł skarżący odwołanie, w którym negował obowiązek podatkowy na tej podstawie, iż opodatkowany obrót osiągnięty został w jednym zakładzie hurtowej sprzedaży wyrobów bawełnianych własnej produkcji.

Komisja Odwoławcza decyzją z dnia 28 maja 1937 nie uwzględniła odwołania.

Na obydwu wymienione wyżej orzeczenia wniesione zostały odrębne skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, który rozpoznając je łącznie ze względu na zachodzący między obu sprawami związek przedmiotowy rozważył, co następuje:

Zgodnie z pouczeniem, zawartym w orzeczeniu karnym Urzędu Skarbowego, wniosła firma dnia 24 października 1924 odwołanie od tego orzeczenia do Komisji Odwoławczej dla spraw podatku przemysłowego. W odwołaniu prosiła firma o wezwanie jej na posiedzenie Komisji Odwoławczej celem złożenia ustnych wyjaśnień. Wobec tego, że prośbie tej nie uczyniono zadość, Ministerstwo Skarbu uchyliło w drodze nadzoru służbowego decyzję odwoławczą Komisji Odwoławczej dla spraw podatku przemysłowego z dnia 24 listopada 1924. Ponowne orzeczenie w sprawie odwołania skarżącej firmy zapadło już pod rządami Ordynacji Podatkowej, a wydała je nie Komisja Odwoławcza, lecz Izba Skarbowa, powołując się na art. 207 § 1 Ordynacji Podatkowej (poz. 346/34 Dz. Ust.).

Skarżąca wyraża w skardze zapatrywanie, że właściwą władzą do rozstrzygnięcia jej odwołania była Komisja Odwoławcza i zarzuca wadliwość postępowania z powodu wydania orzeczenia odwoławczego przez Izbę Skarbową, w związku z czym skarżąca pozbawiona została możliwości złożenia ustnych wyjaśnień.

Najwyższy Trybunał Administracyjny uznał powyższy zarzut skargi za uzasadniony. W myśl bowiem tezy, ustalonej w wyroku Trybunału z dnia 6 października 1937 l. rej. 5402/35 (Zb. wyr. z r. 1937 Nr 1323 S.) w sprawach karnych, rozstrzyganych w okresie przejściowym na zasadzie art. 207 § 1 ust. 2 O. P., wstępują w miejsce dawnych komisji odwoławczych komisje odwoławcze, ustanowione na zasadzie przepisów O. P.

Na motywy tego wyroku powołuje się Najwyższy Trybunał Administracyjny na zasadzie § 57 swego Regulaminu poz. 968/32 Dz. Ust.

Zaznaczyć należy, że w sprawie zaklasowania przedsiębiorstwa, prowadzonego w r. 1924, do kategorii świadectw przemysłowych mają zastosowanie postanowienia art. 23 ustawy o państw. podatku przemysłowym z dnia 27 czerwca 1923, nie zaś powołanej w zaskarżonym orzeczeniu ustawy z dnia 15 lipca 1925 (poz. 110/32 Dz. Ust.).

W skardze na orzeczenie w sprawie wymiaru podatku przemysłowego od obrotu skarżąca zarzuca, że orzeczenie to nie zawiera żadnego zgola uzasadnienia poza powołaniem się na przepisy ustawy, wskutek czego skarżąca pozbawiona została należytej obrony swojej sprawy. Trybunał uznał ten zarzut za uzasadniony, albowiem z uwagi na treść odwołania, kwestionującego obowiązek podatkowy powinieną być władza pozwana rozprawić się w zaskar-

PODATEK PRZEMYSŁOWY

żonym orzeczeniu z odnośnymi zarzutami strony. Wyrażony w odpowiedzi na skargę pogląd władzy pozwanej, że nie potrzebowała motywować swego orzeczenia, gdyż kwestia obowiązku podatkowego została przesądzona na niekorzyść strony orzeczeniem Izby Skarbowej, zatwier-

dzającym orzeczenie Urzędu Skarbowego w sprawie obowiązku nabycia odrębnego świadectwa przemysłowego, nie da się utrzymać wobec tego, że wspomniane orzeczenie Izby Skarbowej zostaje jednocześnie uchylone, jako wydane przez władzę niewłaściwą.

PODATEK PRZEMYSŁOWY.

POŚREDNICTWO HANDLOWE. WYMOGI. KSIĘGI HANDLOWE.

1. Nie uchybia stosunkowi pośrednictwa handlowego (art. 5 p. 5 ustawy o państw. podatku przem.) okoliczność, że przy sprzedaży ze składu konsygnacyjnego mandantki rachunki były wystawiane przez firmę pośredniczącą na własnych blankietach, skoro było w nich zaznaczone, że są sporządzane w imieniu i na rachunek mandantki.

2. Ustawa o państwowym podatku przemysłowym nie uzależnia zastosowania przepisu art. 5 p. 5 o podstawie wymiaru w przedsiębiorstwach pośrednictwa handlowego od prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych.

3. Przepisy kodeksu handlowego nie dostarczają wystarczającej podstawy do konieczności uznania za niedopuszczalne księgowanie rachunków za zakupione towary w sumach netto po strąceniu bonifikaty i skontu. Nie przesądza to atoli zgodności takich wpisów z panującymi zwyczajami i zasadami księgowości.

4. Wprawdzie wniesienie zapisów do ksiąg od razu za dłuższy okres masowo w czasie późniejszym, odbiera im charakter prawidłowych ksiąg, jednak o zadośćuczynieniu wymogowi chronologicznego księgowania decydują nie daty wystawienia rachunków przez dostawcę, lecz daty ich nadejścia do podatnika. (Wyrok NTA z 23 marca 1939 l. rej. 6278/37).

Firma Janusz Sz. w Warszawie zadeklarowała za rok 1934 od przedsiębiorstwa sprzedaży wyrobów żelaznych i powroźniczych prowadzonego na rachunek własny oraz na rachunek Włocławskiej Fabryki Drutu, obrót w sumie 88.974 zł na podstawie ksiąg handlowych.

Na podstawie protokołu badania ksiąg z dnia 20 marca 1936 Urząd Skarbowy uznał, po udzieleniu przez płatnika żądanych wyjaśnień, za ofiarowane księgi handlowe za nieprawidłowe i ustalił obrót przedsiębiorstwa w sumie 184.000 zł, doliczając do obrotu wykazanego w księgach sumę 96.931,59 zł, otrzymaną po przeliczeniu prowizji w kwocie 4.226 zł na obrót towarowy i opodatkował ustalony w ten sposób obrót według 1% stawki podatkowej.

Odwołania od wymiaru, w którym płatnik wyjaśniał usterki przytoczone w zawiadomieniu o nieprzyjęciu ksiąg i prosił o uznanie ich za prawidłowe, Komisja Odwoławcza nie uwzględniła orzeczeniem z dnia 15 grudnia 1936. W orzeczeniu tym Komisja podała następujące przyczyny uznania ksiąg za nieprawidłowe:

1) księgowanie rachunków zakupu w sumach netto po potrąceniu opustów niewidocznych w treści faktur;

2) niechronologiczne księgowanie: rachunki zakupu księgowano zbiorowo po kilkanaście z danego okresu czasu, np. w dniu 13 marca 1934 zaksięgowano 48 rachunków za czas od 16 lutego do 8 marca 1934;

3) niedostateczne udokumentowanie zapisów; niektóre pozycje dziennika nie zawierają treści i nie są poparte dowodami (dz. folio 237 z dn. 30 października 1934).

Obliczenie podatku od pełnych obrotów towarowych, dokonanych na rachunek Włocławskiej Fabryki Drutu umotywowała Komisja Odwoławcza powołaniem się na § 25 rozp. wyk. do art. 5 pkt. 5 ustawy o podatku przem. i okolicznością, że firma dokonywała sprzedaży we własnym imieniu i na własny rachunek towarów, przy których pośredniczyła.

Na skutek podania firmy Ministerstwo Skarbu uchyliło w drodze nadzoru powyższe orzeczenie. Po ponownym rozpatrzeniu odwołania Komisja Odwoławcza wymiar zatwierdziła orzeczeniem z dnia 14 września 1937. Odrzucenie ksiąg umotywowała Komisja tymi samymi okolicznościami, co w poprzednim orzeczeniu, zaś opodatkowanie operacji dokonywanych na rachunek Włocławskiej Fabryki Drutu od pełnego obrotu towarowego umotywowała ponadto odrzuceniem ksiąg i okolicznością, że firma sama dokonywała sprzedaży towarów Włocławskiej Fabryki Drutu z utrzymywanego w tym celu składu konsygnacyjnego i przy sprzedaży kasowej sama fakturowała te transakcje.

Powyższe orzeczenie z dnia 14 września 1937 jest przedmiotem skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, który rozważył:

Skarga zwalcza kolejno wyżej przytoczone motywy zaskarżonego orzeczenia, dopatrując się w nich wadliwości postępowania i obrazy prawa.

Co do księgowania rachunków zakupu w sumach netto po potrąceniu opustów trafnie powołuje się skarga na wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego z dnia 17 października 1935 (l. rej. 238/34 i 675/34) a nie, jak widocznie omyłkowo obie strony podały l. rej. 234/34 i 1675/34, w którym Najwyższy Trybunał Administracyjny m. in. wyjaśnił, że przepisy kodeksu handlowego nie dostarczają wystarczającej podstawy do konieczności uznania za niedopuszczalne księgowanie rachunków za

zakupione towary w sumach netto po strąceniu bonifikaty i skonta.

Najwyższy Trybunał Administracyjny orzekł to w cyt. wyroku na tle przepisów niemieckiego kodeksu handlowego, to samo odnosi się jednak również do kod. handl., który obowiązywał w b. Królestwie Polskim, na który władza pozwana powołała się. Nie przesądza to atoli zgodności takich wpisów z panującymi zwyczajami i zasadami księgowości. Władza pozwana powołała się w odpowiedzi na skargę na przepis § 2 pkt. 3 ustęp 7 rozporządzenia Min. Skarbu z 13 kwietnia 1932 poz. 412 Dz. Ust.; przepis ten jednak dotyczy prowizji wypłaconych osobom trzecim a nie skont potracanych przy regulowaniu rachunków na zakup towarów. W zaskarżonym orzeczeniu zaś władza zaznaczyła, że księgowanie rachunków zakupu w sumach netto po potrąceniu opustów nie było w treści faktur uwidocznione. Z tego wynika, że sama możliwość księgowania faktur w sumach netto nie jest sporna. Chodzi tylko o sposób uwidocznienia opustów. W wyjaśnieniu z 28 kwietnia 1936 firma podała, że skonto zostało odliczone przez nią samą, gdyż należność miała być wypłacona bądź odwrotnie, bądź też skonto miało być potrącone jako rabat przeoczony przez firmę wystawiającą faktury, a w odwołaniu podała, że rachunki zostały zaksięgowane w sumach, jakie faktycznie należały się dostawcom, twierdząc, że ten sposób księgowania jest zgodny z rzeczywistością i że zwyczajami kupieckimi. Na ten zarzut zaznaczyła władza w zaskarżonym orzeczeniu, że opusty nie są uwidocznione w treści faktur. Wyjaśnienie to znajduje potwierdzenie w protokóle badania ksiąg z 20 marca 1935, z którego wynika, że rachunki towarów „przebrał zwykłym ołówkiem, zmniejszając ogólną sumę o potrącone skonto”. Jednakowoż to wyjaśnienie władzy nie może być uznane za należyte rozprawienie się z zarzutem odwołania, iż ten sposób księgowania — niespornie zgodny z rzeczywistością — odpowiada zwyczajowi kupieckiemu.

Najwyższy Trybunał Administracyjny nie może odmówić zasadności wywodom skargi skierowanym przeciw zarzutowi niechronologicznego księgowania. Co do przytoczonych przez pozwaną władzę przykładów niechronologicznego księgowania wyjaśniał płatnik w pierwszej i w drugiej instancji administracyjnej, że rachunki te były księgowane bezzwłocznie po ich nadejściu i że w niektórych wypadkach dostawcy nadsyłali te rachunki z opóźnieniem.

Otóż niewątpliwie wprawdzie wniesienie wpisów do ksiąg od razu za dłuższy okres masowo w czasie późniejszym, odbiera im charakter prawidłowych ksiąg, jednak o zadośćuczynieniu wymogowi chronologicznego księgowania decydują nie daty wystawienia rachunków przez dostawcę, lecz daty ich nadejścia do podatnika. Wobec braku zaś w tym zakresie usta-

leń i braku uzasadnienia decyzji w tym kierunku uznał Najwyższy Trybunał Administracyjny postępowanie w tym punkcie za wadliwe.

Na poparcie zarzutu niedostatecznego udokumentowania zapisów władza pozwana powołała jeden konkretny wypadek z dnia 30 października 1934 dz. fol. 237, co do którego firma w postępowaniu wymiarowym i odwoławczym wyjaśniała, że chodzi o pojedynczy wypadek doraźnego zakupu towarów za kwotę 66,05 zł od jakiegoś przygodnego sprzedawcy.

Otóż ze względu na przytoczone okoliczności tego wypadku Najwyższy Trybunał Administracyjny uznał, że nie dawał on władzy dostatecznej podstawy do oparcia na nim dyskwalifikacji ksiąg.

Opodatkowanie transakcyj sprzedaży towarów na rachunek Włocławskiej Fabryki Drotu od pełnego obrotu, a nie — jak domaga się skarżący — od sumy prowizji uzasadniła władza przede wszystkim uznaniem ksiąg za nieprawidłowe. To uzasadnienie jest jednak nie trafne, gdyż ustawa o państwowym podatku przemysłowym nie uzależnia zastosowania przepisu art. 5 p. 5 o podstawie wymiaru w przedsiębiorstwach pośrednictwa handlowego od prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych (wyrok N. T. A. z 12 czerwca 1929 l. rej. 1605/27 Zb. wyr. Nr 129 S). Opodatkowanie powyższych transakcyj umotywowała władza dalej stwierdzeniem, że działalność firmy na rzecz Włocławskiej Fabryki Drotu nie może być określona jako pośrednictwo. Władza oparła się przy tym na ustaleniu, że firma sama dokonywała sprzedaży towarów wymienionej fabryki z utrzymywanego w tym celu składu konsygnacyjnego i również przy sprzedaży kasowej sama fakturowała te transakcje.

Powyższe uzasadnienie skarga zasadnie zwalcza, gdyż w piśmie z 21 marca 1936 stwierdziła Włocławska Fabryka Drotu, że przy sprzedaży ze składu konsygnacyjnego rachunki były przez skarżącą firmę wystawiane, „w naszym imieniu i na nasz rachunek, jak przewidziano umową”, co zgodne jest z określonym w art. 5 p. 5 ustęp 7 stosunkiem pośrednictwa handlowego. Nie uchybia temu stosunkowi podkreślana w odpowiedzi na skargę okoliczność, że według cytowanego pisma rachunki te wystawiała skarżąca na własnych blankietach, skoro było w nich zaznaczone, że są sporządzone w imieniu i na rachunek mandantki. W tym stanie rzeczy podane wyżej umotyowanie opodatkowania omawianych transakcyj od pełnego obrotu, a nie od sumy prowizji, okazuje się niedostatecznie uzasadnione.

OBROTY WEWNĘTRZNE. TREŚĆ DEKLARACJI NA NABYCIE ŚWIADECTWA PRZEMYSŁOWEGO.

Treść deklaracji na nabycie świadectwa przemysłowego stwarza wprawdzie domniemanie

prawne, domniemanie to jednak ma znaczenie tylko dopóty, dopóki nie zostanie obalone przez osoby, od których pochodzi deklaracja. (Wyrok NTA z 29 marca 1939 l. rej. 3715/37).

Małżonkowie Stefania i Stefan G-cy prowadzili w r. 1935 w Warszawie, jako spółka firmowa, pracownię cukierniczą za świadectwem przemysłowym VIII kat. przemysłowej. Zeznania o obrocie za rok 1935 nie złożyli. Urząd Skarbowy ustalił obrót z omawianego przedsiębiorstwa na kwotę 45.000 zł według 1,5% stawki podatkowej. W odwołaniu płatnicy domagali się zupełnego uchylenia wymiaru na tej podstawie, że z pracowni nie dokonywali żadnej sprzedaży, gdyż cała produkcja przekazywana była do istniejącej przy pracowni cukierni, której obrót został osobno opodatkowany. Odwołujący się nadmienili poza tym, że na deklaracji, złożonej celem nabycia świadectwa przemysłowego na cukiernię, wbrew ich woli i wiedzy zostało przekreślone nazwisko Stefana G. Decyzją z dnia 22 marca 1937 Komisja Odwoławcza nie uwzględniła odwołania z tym uzasadnieniem, że w deklaracji na nabycie świadectwa przemysłowego na cukiernię forma prawna przedsiębiorstwa określona została własnoręcznie przez „S. G.„ jako firma jednoosobowa, że w rozumieniu art. 5 ust. 2 ustawy o państwowym podatku przemysłowym nie uważa się za obrót jedynie obrotów wewnętrznych przedsiębiorstw, należących do tego samego przedsiębiorcy (właściciela) i że w konkretnym przypadku obrót podlega opodatkowaniu w myśl art. 7 lit. D w związku z art. 5 pkt. 7 ustawy.

W skardze na powyższe orzeczenie skarżący zarzucają, że władza nie rozważyła najistotniejszych zarzutów odwołania, a mianowicie, że skarżący żadnych obrotów poza zbytem w cukierni wyrobów własnej produkcji, pochodzących z pracowni, nie dokonywali, wobec czego podwójne opodatkowanie tych samych obrotów w cukierni i drugi raz w pracowni jest nieuzasadnione. Poza tym powołując się na motywy wyroku Izby Karnej Sądu Najwyższego (s. 3) z dnia 8 października 1936 nr 3 K. 1172/36 podnoszą skarżący, że władza nie twierdzi, aby Stefania G. nabywała produkty piekarni (pracowni) od siebie samej i męża.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje:

Przedmiotem sporu jest kwestia, czy władza pozwana zasadnie odmówiła uznania za obroty wewnętrzne, wolne od opodatkowania obrotów między pracownią a cukiernią na tej zasadzie, iż przedsiębiorstwa te nie należą do tego samego przedsiębiorcy. Jak wynika z odpowiedzi władzy pozwanej na skargę, władza wychodzi z założenia, iż właścicielem przedsiębiorstwa piekarni cukierniczej jest spółka firmowa Stefania G-cka i Stefan G-cki, podczas gdy właścicielem przedsiębiorstwa cukierni jest firma jednoosobowa Stefania G-cka. Ustalenie to opiera władza na danych, zawartych w odnoś-

nych deklaracjach, złożonych celem nabycia świadectw przemysłowych na obydwie przedsiębiorstwa. W związku z tym zarzuca skarga, że niesłuszna jest teza władzy, iż skoro świadectwo przemysłowe na pracownię opiewało na imię obojga małżonków, a świadectwo na cukiernię tylko na imię żony, to należy odnośne przedsiębiorstwa traktować jako samoistne, nienależące do tego samego przedsiębiorcy. Zarzut ten uznał Trybunał za trafny. Otóż treść deklaracji na nabycie świadectwa przemysłowego stwarza wprawdzie domniemanie prawne, domniemanie to jednak ma znaczenie tylko dopóty, dopóki nie zostanie obalone przez osoby, od których pochodzi deklaracja. Skoro więc z odwołania płatników wynika, że także i cukiernia należała do obojga małżonków G-ckich, to odmienna teza władzy, oparta na treści deklaracji, złożonych celem nabycia świadectw przemysłowych, dopiero wówczas byłaby uzasadniona, gdyby w trybie prawidłowego postępowania zostało ustalone, że Stefania G-cka, jako prowadząca przedsiębiorstwo cukierni, nabywała odpłatnie produkty piekarni, której była właścicielką do spółki z mężem i sprzedawała je w cukierni wyłącznie na swój własny rachunek.

Brak takiego ustalenia stanowi wadliwość postępowania, połączoną ze szkodą dla skarżących.

SPRZECIW PRZEWODNICZĄCEGO KOMISJI SZACUNKOWEJ. OBRONA PŁATNIKA PRZED ZARZUTAMI SPRZECIWU.

1. Instancja odwoławcza w myśl art. 88 ustawy o państwowym podatku przemysłowym z dnia 15 lipca 1925 obowiązana jest rozprawić się tylko z takimi konkretnymi zarzutami, które poparte są stosownymi wnioskami dowodowymi, dotyczy to jednak zarzutów odwołania, a nie obrony płatnika przed zarzutami sprzeciwu Przewodniczącego Komisji Szacunkowej.

2. Władza odwoławcza może wprawdzie oprzeć orzeczenie swoje w sprawie dyskwalifikacji ksiąg na takich okolicznościach faktycznych, które nie były zawarte w sprzeciwie, powinna jednak przed wydaniem orzeczenia zakomunikować je stronie skarżącej celem umożliwienia jej obrony. (Wyrok NTA z 5 kwietnia 1939 l. rej. 5363/37).

Komisja Szacunkowa ustaliła obrót z prowadzonego przez płatników w r. 1931 przedsiębiorstwa sprzedaży materiałów budowlanych, węgla i towarów kolonialnych zgodnie z zeznaniem, w którym płatnicy powołali się na księgi handlowe, i zastosowała częściowo 2% i częściowo 1/2% stawkę podatkową. Na skutek sprzeciwu Przewodniczącego Komisji Szacunkowej Komisja odwoławcza decyzją z dnia 10 marca 1936 uznała księgi handlowe płatników za nieprawidłowe i podwyższyła obrót przedsiębiorstwa zgodnie z żądaniem Przewodniczącego Komisji Szacunkowej do kwoty

ORZECZNICTWO SKARBOWE

100.000 zł opodatkowując ją w całości według stawki 2%.

W skardze kasacyjnej, wniesionej na powyższe orzeczenie, podnoszą płatnicy zarzut wadliwości postępowania.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje:

Według osnowy sprzeciwu Przewodniczący Komisji Szacunkowej zarzucał, że w księgach handlowych nie zostały uwidocznione niektóre transakcje, a mianowicie: otrzymanie 440 kg i 414 kg gipsu, oraz 22 i 29 kg barwników, tudzież wysyłka 150 kg cementu i 160 kg (2 worki) wapna, przesłanego Szmulowi Malarczykowi, który w dostarczonym przez skarżących wykazie figuruje jako odbiorca — odsprzedawca.

W ramach tych zarzutów bronili też płatnicy prawidłowości ksiąg w odpowiedzi na sprzeciw. Władza pozwana zatwierdzając sprzeciw uznała księgi handlowe za nieprawidłowo prowadzone z powodu niewykazania w nich sprzedaży jednego wagonu wapna o wadze 5.000 kg, 2 worków wapna, sprzedanych kupcowi Malarczykowi, 150 kg cementu i otrzymanych 2 przesyłek barwników, nadto z powodu braku dowodów księgowania na sprzedaż kupcom (kopiały rachunków i faktur) wreszcie z powodu niewykazania w księgach obrotów drugiego zakładu handlowego, należącego do płatników.

Jak z powyższego wynika władza pozwana z zarzutów podniesionych w sprzeciwie przeciwko księgom podtrzymała w swym orzeczeniu tylko zarzut niezaksięgowania wysyłki 2 worków wapna i 150 kg cementu oraz otrzymania 2 przesyłek barwników, dodała natomiast 3 nowe zarzuty, nie objęte sprzeciwem. W związku z tym podnoszą skarżący zarzut wadliwości postępowania, dopatrując się jej w pozbawieniu ich możności odparcia nowych nieznanymi im zarzutów, skierowanych przeciw księgom.

Trybunał uznał zarzut wadliwości postępowania za trafny. Władza pozwana mogła była wprawdzie oprzeć orzeczenie swoje w sprawie dyskwalifikacji ksiąg na takich okolicznościach faktycznych, które nie były zawarte w sprzeciwie, powinna jednak była przed wydaniem orzeczenia zakomunikować je stronie skarżącej celem umożliwienia jej obrony. Zaniedbanie te-

go obowiązku powoduje wadliwość postępowania, gdyż pozbawia stronę przysługującego jej prawa obrony w postępowaniu administracyjnym.

Dalszej wadliwości postępowania dopatrują się skarżący w tym, że władza pozwana odnośnie podtrzymanych w orzeczeniu zarzutów sprzeciwu przeciwko księgom nie rozprawiła się z wyjaśnieniami, zawartymi w odpowiedzi na sprzeciw. Otóż tak w tej odpowiedzi jak i w późniejszych protokółarnych oświadczeniach wyjaśniali płatnicy fakt niezaksięgowania sprzedaży 2 worków wapna i 3 worków cementu tym, że transakcje te dokonane były nie przez przedsiębiorstwo hurtowe, lecz przez prowadzony przez nich jednocześnie sklep detalicznej (drobnej) sprzedaży, w których ksiąg handlowych nie prowadzono. Co się tyczy niezaksięgowania dwóch przesyłek barwników, to płatnicy twierdzili, że przesyłki te nadeszły w r. 1930, nie zaś 5 stycznia 1931 i że nie uwidocznili ich w księgach dlatego, że z początku nie zamierzali w ogóle tego artykułu prowadzić hurtowo nie wiedząc, czy nadaje się on do hurtowej sprzedaży i dopiero na podstawie doświadczenia z tymi dwoma przesyłkami sprowadzili barwniki do hurtowej sprzedaży począwszy od 24 lutego 1931.

Władza pozwana stwierdza w odpowiedzi na skargę, że mogła była pominąć dotyczące wyjaśnienie płatników, jako niepoparte stosownymi środkami dowodowymi. Trybunał nie uznał jednak tego stanowiska władzy za trafne. Wprawdzie w myśl judykatury Trybunału na tle art. 88 ustawy o państwowym podatku przemysłowym z dnia 15 lipca 1925 instancja odwoławcza obowiązana jest rozprawiać się tylko z takimi konkretnymi zarzutami, które poparte są stosownymi wnioskami dowodowymi, dotyczy to jednak zarzutów odwołania, a nie obrony płatnika przed zarzutami sprzeciwu Przewodniczącego Komisji Szacunkowej. Władzy pozwanej służyło prawo wezwania płatników do przeciwstawienia dowodów na poparcie ich twierdzeń, skierowanych przeciwko zarzutom sprzeciwu, jeśli zaś tego nie uczyniła, to przez nierozprawienie się z obroną płatników z tego tylko powodu, że nie poparli jej żadnymi dowodami, dopuściła się dalszej wadliwości postępowania ze szkodą dla strony skarżącej.

PODATEK DOCHODOWY.

ODSETKI OD DŁUGÓW. ZWIĄZEK GOSPODARCZY ZE ŹRÓDŁEM DOCHODU.

Związek gospodarczy wymagany artykułem 10 ust. przedost. ustawy o podatku dochodowym (poz. 6/36 Dz. Ust.) nie musi istnieć między wydatkiem a tym źródłem dochodu, na którym wydatek ten ciąży. (Zasada prawna, wpisana do księgi zasad prawnych). (Uchwała Kolegium zwiększonego NTA z 17 grudnia 1938

1. rej. 4795/37 i wyrok NTA z 25 kwietnia 1939 1. rej. 4795/37)*).

Skarga zarzucca obrazę art. 6, 9 i 10 ustawy o podatku dochodowym z powodu nieuwzględnienia przez Komisję Odwoławczą zarzutu odwołania co do nieodliczenia od dochodu odsetek wypłaconych od hipotecznie zabezpieczono-

*) OPA 2589/39.

PODATEK DOCHODOWY

nych pożyczek firmie „K.” i Towarzystwu Kredytowemu w Warszawie.

Otóż co do długu hipotecznego na rzecz firmy „K.” jest niesporne, że dług ten został zaciągnięty na zabezpieczenie wzgl. spłatę długu spółki z ogr. odp. „R.”, której skarżący był współnikiem. Władza pozwana wskazując na to, że wydatek na spłatę odsetek od wymienionego długu nie pozostawał w związku gospodarczym z nieruchomością, na której ciążył, podnosi, że związek gospodarczy wymagany art. 10 ust. przedost. ustawy o podatku dochodowym musi istnieć pomiędzy wydatkiem a tym źródłem dochodu, na którym wydatek ten ciąży.

Skarżący natomiast wywodzi, że skoro jednym ze źródeł jego dochodu był dochód z udziału w spółce „R.”, to udzielenie poręczenia za tę spółkę pozostaje w związku gospodarczym ze źródłem jego dochodu oraz że wymogom art. 10 ust. przedost. ustawy o pod. doch. czyni za dość istnienie związku gospodarczego w ogóle ze źródłami wzgl. z jednym ze źródeł dochodu płatnika.

W rozpatrywanym sporze wymaga więc rozstrzygnięcia kwestia, czy związek gospodarczy, określony w art. 10 ust. przedost. ustawy o pod. doch., musi istnieć pomiędzy wydatkiem a tym źródłem dochodu, na którym wydatek ten ciąży.

W wyroku z 20 marca 1933 l. rej. 7422/30 (Zh. wyr. Nr 651 S) NTA kwestię tę rozstrzygnął twierdząco, opierając się głównie na analizie pojęcia źródeł dochodu. Od owego czasu ustawodawstwo podatkowe poszło w kierunku wyraźnie faworyzującym działalność inwestycyjną. Tem nowy kierunek polityki podatkowej znalazł wyraz także w noweli do ustawy o podatku dochodowym z 22 listopada 1935 poz. 518 Dz. Ust. (zmiana art. 6 przez dopuszczenie jednorazowych odpisów kosztów nabycia przedmiotów inwestycyjnych), jak również w ustawie o ulgach inwestycyjnych z 9 kwietnia 1938 poz. 224 Dz. Ust., która, wprowadzając prawo potrącenia od dochodu podatkowego wymienionych w niej wydatków inwestycyjnych, niezależnie od ich amortyzacji, zmodyfikowała pośrednio i samą konstrukcję podatku dochodowego.

Wobec tych zmian uznał NTA, że judykatura w kwestii odliczenia odsetek od długów, oparta wyłącznie na interpretacji art. 10 ustawy, nie odpowiadającej już obecnie tendencjom rozwojowym ustawodawstwa podatkowego, dojrzała do zmiany.

Zmianie tej nie stoi na przeszkodzie sam tekst przepisu. Brzmienie bowiem ustępu przedostatniego art. 10 nie przesądza kategorycznie interpretacji w kierunku, w jakim poszła dotychczasowa judykatura. Jeśli przepis ten interpretowany będzie w związku z całością ustawy i z wspomnianymi wyżej tendencjami ustawodawczymi, jego interpretacja gramatyczna, dokonana w wyroku z 20 marca 1933, nie może być uznana za jedynie możliwą. Art. 10 usta-

wy pozostaje w systemie przepisów ustawy o pod. doch. już poza przepisami określającymi zasady obliczenia i poszczególnych źródeł — ogólnego dochodu, którego pojęcie ustala art. 6 w związku z art. 13. Chodzi w nim natomiast o uregulowanie odliczeń, których wolno płatnikowi dokonać od ogólnego dochodu, już w myśl art. 6 i 13 ustalonego. Art. 10 ujmuje więc ogół dochodów i od niego jako całości dopuszcza odliczenia wyliczonych w nim wydatków, które nie są związane z eksploatacją poszczególnych źródeł, lecz z osobistymi stosunkami płatnika i z jego gospodarczą działalnością jako zorganizowaną całością. Ciężarem ponoszenia tych wydatków płatnik zreguły obciąża prawnie to źródło dochodu, które najłatwiej można obciążyć, a niekoniecznie to, z którym ten ciężar pozostaje w związku gospodarczym. W przeciwnieństwie więc do art. 6, który normuje potrącenia od przychodów otrzymanych z poszczególnych źródeł, ztraca się przy określonych w art. 10 odliczeniach od ogólnego dochodu związek z poszczególnymi źródłami dochodu.

Kierując się powyższymi rozważaniami, NTA uchwałą kolegium zwiększonego z 17 grudnia 1938 ustalił zasadę prawną: związek gospodarczy wymagany art. 10 ust. przedostatni ustawy o podatku dochodowym (poz. 6/36 Dz. Ust.) nie musi istnieć pomiędzy wydatkiem a tym źródłem dochodu, na którym wydatek ten ciąży.

Gdy władza pozwana, wyszedłszy z mylnego założenia prawnego, nie zbadła, czy odsetki od długu hipotecznego na rzecz firmy „K.” według wyżej wyrażonej zasady prawnej pozostają w związku gospodarczym ze źródłami wzgl. z jednym ze źródeł dochodu skarżącego, należało już w tej części uznać zaskarżone orzeczenie za dotknięte istotną wadliwością postępowania.

O ile chodzi o odsetki od pożyczki Towarzystwa Kredytowego m. st. Warszawy, to chybiony jest argument skargi, nieprzytoczony zresztą w odwołaniu, iż w zamian długu hipotecznego na rzecz Towarzystwa Kredytowego dłużnik otrzymuje listy zastawne, które jako papiery procentowe stanowią źródło dochodu, — skoro w rozpoznawanym wypadku chodzi o odsetki nie od listów zastawnych lecz od długu hipotecznego.

Co do wymienionej pożyczki Towarzystwa Kredytowego twierdził jednak płatnik w odwołaniu, że właściciele byli zmuszeni do zaciągnięcia tej pożyczki celem zachowania nieruchomości, która za dług wobec firmy „K.” została wystawiona na licytację. Zgodnie z tym twierdzeniem podnosi skarga, że zaciągnięcie tej pożyczki miało ochronić płatnika przed utratą danej nieruchomości stanowiącej źródło dochodu.

Otóż w razie stwierdzenia powyższej okoliczności faktycznej uzasadnione byłoby odliczenie omawianych odsetek od pożyczki Towarzystwa Kredytowego, ponieważ w takim razie zachodziłby wymagany związek gospodarczy, i to na-

ORZECZNICTWO SKARBOWE

wet z tym samym źródłem dochodu, tj. z nieruchomością, która jest obciążona daną pożyczką. W tym więc kierunku winna była władza pozwana wyjaśnić i ustalić stan faktyczny i rozprawić się z zarzutami odwołania.

Powołanie się pozwanej władzy na to, że według wyroku NTA z 9 października 1931 l. rej. 1401/29 strata poniesiona z tytułu przejęcia gwarancji za spółkę z ogr. odp. jako strata w kapitale nie może być potrącona od dochodu osoby fizycznej z innych źródeł płynącego, jest chybione. Trafnie bowiem podnosi skarga, że okoliczność, iż strata majątkowa nie jest potrącalna, nie przesądza bynajmniej tego, iż zaciągnięcie pożyczki dla pokrycia tej straty, o ile pozostaje w związku gospodarczym ze źródłami dochodu płatnika, może uzasadniać odliczalność odsetek od tej pożyczki.

ULGI DLA NOWOWZNOWSZONYCH BUDOWLI. SPRZEDAŻ DOMU NIWYKOŃCZONEGO.

Nie może być bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu, czy ulgi przysługują sprzedawcy domu niewykończonego, okoliczność, że chociaż w czasie zawierania umowy sprzedaży nie wszystkie roboty, kwalifikujące dom, jako wykończony, były wykonane, to jednak sprzedawca przyjął na siebie obowiązek wykonania tych robót w stosunkowo niedługim czasie za umówionym ekwiwalentem ze strony nabywcy, będącym w istocie częścią ceny kupna domu. (Wyrok NTA z 4 kwietnia 1939 l. rej. 6433/37).

Skarżący przed ostatecznym wykończeniem domu mieszkalnego nowowybudowanego w Toruniu sprzedał go Jerzemu A. aktem notarialnym z dnia 6 listopada 1936, przy czym tegoż dnia zawarta została między skarżącym a nowonabywcą przed tymże notariuszem umowa, mocą której sprzedający Józef D. zobowiązał się wyszczególnione w tej umowie roboty — dotyczące wewnętrznych wykończeń wykonać do dnia 20 listopada 1936 roku, zaś dotyczące wykończeń zewnętrznych wykonać do 15 czerwca 1937. Nabywca domu zobowiązał się zapłacić sprzedającemu za roboty wewnętrzne weksłami in blanco na kwotę zł 5.000.— płatnymi 2 stycznia 1937 a zdeponowanymi u akt czyniącego notariusza po stwierdzeniu, że roboty zostały wykonane, zaś za roboty zewnętrzne — gotowizną zł 5000.— w 14 dni po stwierdzeniu, że te ostatnie roboty zostały zgodnie z umową wykonane.

Na wniesione podanie skarżącego o przyznanie mu ulgi z art. 3 ustawy z dnia 24 czerwca 1933 (Dz. Ust. poz. 173/33) Urząd Skarbowy odpowiedział odmownie, motywując odmowę przyznania żądanej ulgi tym, że skarżący sprzedał dom w stanie niewykończonym A., który dom ten wykończył i że nabywcy domu przysługuje prawo do wnoszenia prośby o te ulgi, a nie skarżącemu.

Skarżący wniósł odwołanie, w którym doma-

ga się przyznania mu ulgi, zaznaczając między innymi, że ulga nie może być przyznana w myśl ducha ustawy temu, kto zupełnie domu nie budował, a tylko dla ulokowania kapitału dom nabył. Na żądanie władzy skarżący na poparcie twierdzenia, że dom wybudował, choć drobnych wykończeń brakowało, i że ulga temu przysługuje przedłożył dodatkowe zaświadczenie Zarządu Miejskiego w Toruniu z 6 lipca 1937, w którym Zarząd ten w uzupełnieniu już poprzednio wydanego zaświadczenia zaświadczył, że w nowowzniesionym budynku mieszkalnym jedno mieszkanie było zamieszkałe od 15 maja 1936, pięć mieszkań zajęto 1—3 listopada tegoż roku a pięć dalszych mieszkań w tym czasie nie było zajętych i prosił o przeprowadzenie wywiadu w Magistracie, że najwyżej zł 3.000 wyłożył nowonabywca na właściwe wykończenie, a 7.000 zł za prace wewnętrzne, niezwiązane z budową.

Władza pozwana nie uwzględniła odwołania skarżącego, pozostawiając w mocy decyzję Urzędu Skarbowego, gdyż ulgi żądane zgodnie z § 10 odnośnego rozporządzenia wykonawczego przyznaje się po stwierdzeniu daty ukończenia budowy, zaś z przedłożonego zaświadczenia Zarządu Miejskiego w Toruniu z dnia 30 kwietnia 1937 (pierwszego) wynika, że przedmiotowy budynek został sprzedany w stanie niewykończonym Jerzemu A., skarżący więc nie może przedłożyć poświadczenia przewidzianego w § 10 powołanego rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 7 czerwca 1934 (Dz. U. poz. 494/34).

W skardze na to orzeczenie skarżący twierdzi, że ma prawo do żądanej ulgi oraz zarzuca wadliwość postępowania m. in. z tego powodu, że władza pominęła dodatkowo przedłożone uzupełniające zaświadczenie Zarządu Miasta Torunia o zajęciu 6 mieszkań przez lokatorów z czego — zdaniem skarżącego — wynika, że w chwili sprzedaży domu, która miała miejsce 6 listopada 1936, dom był już wybudowany, że gdyby władza rozpatrzyła ten dowód, to nie mogłaby nie uznać, że dom był wykończony, skoro większa część jego była zamieszkała a tylko mniejsza czekała na lokatorów.

Władza pozwana w odpowiedzi na skargę wnosi o jej oddalenie jako niezasadnionej, zaznaczając, że dodatkowe zaświadczenie nie nic mówi o stanie budowy i dlatego władza nie miała obowiązku rozpatrzenia tego dowodu, gdyż jest ono bez znaczenia dla sprawy, a pierwsze zaświadczenie Magistratu w Toruniu zawierające ocenę natury technicznej, jest wiążące dla władzy, w myśl § 16 lit. l. cytowanego rozporządzenia wykonawczego, władza nie miała zatem obowiązku przeprowadzać dalszych dochodzeń co do stanu wykończenia robót i mogła w tym kierunku zaofiarowany dowód pominąć.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje:

Jak wynika z treści zaskarżonego orzeczenia władza pozwana odmówiła przyznania skarżącemu żądanej ulgi z tego powodu, ponieważ

PODATEK DOCHODOWY

przyjęła, iż „przedmiotowy budynek został sprzedany w stanie niewykończonym“, opierając się na pierwszym zaświadczeniu władzy budowlanej i przyjmując, że skarżący nie może przedłożyć poświadczenia, przewidzianego w § 10 powoływanego rozp. wykonawczego.

Z powyższego wynika, że władza ustosunkowała się ujemnie do przedłożonego przez skarżącego dowodu w postaci dodatkowego zaświadczenia, nie rozprawiając się wcale z nim, oraz że pominęła istotne okoliczności faktyczne, wynikające z treści zawartej umowy między skarżącym a nowonabywcą, a pozostające w ścisłym związku z zarzutem odwołania, że nowonabywca szukał tylko lokaty dla kapitału i że dokonane roboty nie dają żadnych podstaw do uznania nowonabywcy za osobę, która wybudowała dom mieszkalny i która ma prawo korzystać z ulgi, przewidzianej w art. 3 ustawy o ulgach dla nowowznoszonych budowli.

W braku ustosunkowania się do przedłożonego dowodu w szczególności w braku rozprawy z nim oraz w nieuwzględnieniu stanu faktycznego, wynikającego z aktu umowy, dotyczącego przeprowadzenia określonych w tejże umowie robót, dopatrywał się Najwyższy Trybunał Administracyjny wadliwości postępowania, skoro powyższe okoliczności, podniesione przez skarżącego zmierzały do podważenia poglądu władzy, że przedmiot transakcji stanowił dom niewykończony.

Nie może być bowiem bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu ta okoliczność, że aczkolwiek w czasie zawierania umowy nie wszystkie roboty, kwalifikujące dom, jako wykończony, były wykonane, to jednak skarżący przyjął na siebie obowiązek wykonania tych robót w stosunkowo niedługim czasie za umówionym ekwiwalentem ze strony nabywcy, będącym w istocie rzeczą częścią ceny kupna domu. Bezsporny ten stan rzeczy wskazuje wyraźnie na wolę nabywcy, aby nabyty przez niego dom został mu oddany w stanie zupełnie gotowym. Okoliczność zaś, że nowonabywca zobowiązał się zwrócić skarżącemu koszty końcowych robót wskazuje właśnie na to, że nabywca nie chciał brać na siebie czynności gospodarzo-technicznej skierowanej na wybudowanie domu.

Pominięcie tych istotnych dla sprawy okoliczności stanowi wadliwość postępowania.

ULGI DLA NOWOWZNO SZONYCH BUDOWLI. PODSTAWA DO OBLICZENIA ULGI.

1. Podstawę do obliczenia ulgi z art. 3 ustawy z 24 marca 1933 poz. 173 Dz. Ust. stanowi dochód podatkowy. Miarodajny jest więc przy ustalaniu ulgi nie zysk, wykazany w bilansie handlowym, lecz zysk bilansowy, sprostowany w celu wymiaru podatku dochodowego.

2. Przy potrącaniu sum zużytych na budowę od dochodu, podlegającego opodatkowaniu, po-

winna być stosowana reguła czysto rachunkowego potrącenia tych sum od ustalonego w postępowaniu wymiarowym dochodu, podlegającego opodatkowaniu. (Wyrok NTA z 23 lutego 1939 l. rej. 2934/37*).

Władza w zaskarżonej decyzji wyszła z założenia, że według protokołu badania ksiąg handlowych z 6 października 1934, płatnik osiągnął w roku operacyjnym 1933 z przedsiębiorstwa dochód w kwocie 35.679,37 zł i jedynie ta kwota dochodu mogłaby wchodzić w rachubę przy przyznaniu ulgi, gdyż pozostałe kwoty, doliczone do zysku bilansowego przy wymiarze podatku dochodowego stanowiły wydatki, poniesione w innych celach, że jednak i kwota 35.679,37 zł nie może być w danym wypadku brana w rachubę przy stosowaniu ulgi, gdyż nie została ona wydatkowana na budowę, lecz doliczona do kapitału, zaś z rachunku kapitału płatnik nie podejmował w okresie trwania budowy żadnych kwot, kwoty te bowiem były podejmowane z zupełnie odrębnego osobistego konta właściciela.

Otóż Najwyż. Trybunał Administr. w wyroku z 14 września 1938 l. rej. 4655/35 (OPA 2358/38) zajął w obu powyższych spornych kwestiach odmienne stanowisko od powyższego stanowiska pozwanej władzy. W szczególności w kwestii, co stanowić winno podstawę do obliczenia ulgi z art. 3 ustawy z 24 marca 1933 poz. 173 Dz. Ust., Najwyższy Trybunał Administracyjny w tymże wyroku orzekł, że tę podstawę stanowi dochód podatkowy. Miarodajny jest więc przy ustalaniu omawianej ulgi nie zysk, wykazany w bilansie handlowym, lecz zysk bilansowy, sprostowany w celu wymiaru podatku dochodowego.

O ile chodzi o drugą kwestię sporną, to Najwyższy Trybunał Administracyjny zaznaczywszy w powyższym wyroku, że cyt. ustawa o ulgach dla nowowznoszonych budowli nawiązuje do ustawy o podatku dochodowym, stwierdza, iż żaden przepis tej ostatniej ustawy, ani też żadna, ustalona w judykaturze dotyczącej tego podatku, reguła interpretacyjna, nie daje podstawy do przyjęcia, iż „potrącenie“ jakiegoś wydatku od dochodu ma być czymś innym, jak tylko prostą operacją rachunkową, w szczególności nie daje podstawy do interpretowania przepisów o potrącaniu i odliczalności pewnych wydatków od dochodu w ten sposób, iż władza skarbową miałyby prawo badania, czy wydatek w zasadzie potrącalny bądź odliczalny, został efektywnie pokryty z zasobów pieniężnych, pochodzących z przychodów, stanowiących punkt wyjścia obliczenia dochodu podatkowego, czy z jakiegokolwiek innych funduszy płatnika i dalej, by od stwierdzenia poniesienia wydatku z gotówki czy innych wartości, pochodzących z tego przychodu, miała być zależna potrącalność lub odliczalność wydatku. Wręcz

*) D. wyrok NTA z 6.2.1939 l. rej. 2944/37 PSK 5/199/37.

ORZECZNICTWO SKARBOWE

przeciwnie — głosi powołany wyrok — zasadą jest, iż wydatki potrącalne i odliczalne muszą być uwzględnione rachunkowo przez odjęcie ich sumy od rachunkowej sumy przychodów bez względu na to, jak przedstawiało się w rzeczywistości efektywne wpływianie przychodów z jednej strony, a pokrywanie wydatków z dru-

giej strony. Tak samo więc przy „potrącaniu“ sum zużytych na budowę od dochodu, podlegającego opodatkowaniu, powinna być stosowana reguła czysto rachunkowego potrącenia tych sum od ustalonego w postępowaniu wymiarowym dochodu, podlegającego opodatkowaniu.

PODATEK SPECJALNY

WYPŁATA EMERYTURY, NIE PRZEKRA- CZAJĄCEJ MINIMUM PODATKOWEGO, JEDNORAZOWO ZA DŁUŻSZY OKRES.

Art. 6 dekretu Prezydenta R. P. z 14 listopada 1935 (Dz. Ust. poz. 503) nie uzasadnia podciągnięcia pod specjalny podatek od wynagrodzeń emerytur, wypłaconych chociażby w okresie, przewidzianym w tymże art. 6 jednorazowo w łącznej sumie przekraczającej minimum określone w ust. 1 art. 3, jeśli stawki miesięczne tego minimum nie przekraczają. (Teza). (Wyrok NTA z 24 lutego 1939 l. rej. 5288/38).

Władza I instancji a za nią i władza pozwana wymierzyły skarżącemu podatek specjalny w kwocie zł 61,45 od wypłaconej skarżącemu w 1938 r. zaległej emerytury w kwocie zł 877,80 przypadającej za czas od 1 czerwca 1937 do 31 stycznia 1938, powołując się na art. 5 ust. 1 i art. 6 Dekretu Prezydenta o specjalnym podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszków publicznych (Dz. Ust. nr 82 poz. 503/35), zaznaczając, że podstawę do obliczenia podatku stanowi wysokość wynagrodzenia wypłaconego w jednym miesiącu.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje:

Dekret o poborze podatku specjalnego w art. 3 i 4 oraz 5-ym stanowi, że kwoty wynagrodzenia względnie poborów emerytalnych nie przekraczające granicy 100 wzgl. 110 zł miesięcznie zwolnione są od opłaty podatku specjalnego. Art. zaś 4-ty postanawia, że łącznie miesięcznych wynagrodzeń w jedną kwotę w wypadku dokonania wypłaty za dwa miesiące w jednym miesiącu z powodu przypadającego święta na dzień wypłaty, jest niedopuszczalne, gdyż „dla celów ustalenia stopy procentowej i obliczenia specjalnego podatku od wynagrodzenia za każdy miesiąc traktuje się jako wypłacone w normalnym miesiącu wypłaty“.

Chociaż więc, jak to zarządza art. 6 omawianego dekretu, podatki specjalnemu podlegają wynagrodzenia wypłacane w czasie od 1 grudnia 1935 do 31 grudnia 1937 bez względu na to, za jaki okres czasu wynagrodzenia te przypadają oraz wypłacane za tenże czasokres, bez względu na czas wypłaty, to jednak ten przepis dekretu nie uchyla bynajmniej zasady, unormowanej w art. 3 o zwolnieniu od podatku wynagrodzeń nie przekraczających ustawowego minimum.

Kumulowanie więc zaległych miesięcznych

poborów, z powodu późniejszej ich zapłaty tak iż, przekroczywszy granicę 100 względnie 110 zł suma wypłaconego w jednym miesiącu wynagrodzenia czy też emerytury miałyby podpaść pod opodatkowanie, sprzeczne byłoby z wyraźną wolą ustawodawcy, wynikającą z omawianego przepisu art. 3 dekretu, że podstawę do uznania, czy pobory w ogóle podlegają opodatkowaniu specjalnym podatkiem, stanowi wysokość jednomiesięcznego wynagrodzenia.

Gdy więc w konkretnym wypadku należna skarżącej emerytura wynosiła zaledwie zł 79,80 miesięcznie, a więc zasadniczo wolna była od opodatkowania tym podatkiem, to okoliczność, że wypłacona została, obojętne z jakiego powodu, jednorazowo za 11 miesięcy i łącznie wynosiła zł 877,80, a więc kwotę, przekraczającą najniższą granicę wolną od opodatkowania, nie może spowodować uznania wypłaconej emerytury za podlegającą opodatkowaniu, jak błędnie przyjęła władza pozwana w swym orzeczeniu.

ODPRAWA NALEŻNA PRACOWNIKOWI W RAZIE ROZWIĄZANIA STOSUNKU PRA-CY.

Odprawa, należna pracownikowi na zasadzie umowy o pracę w razie rozwiązania stosunku, podpada pod pojęcie „wynagrodzeń wszelkiego rodzaju“ uzyskanych z tytułu najmu pracy w rozumieniu art. 2 ust. (2) dekretu Prezydenta R. P. z 14 listopada 1935 poz. 503 Dz. Ust. o specjalnym podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszków publicznych. (Teza). (Wyrok NTA z 30 marca 1939 l. rej. 5182/38).

Przedmiotem sporu jest kwestia, czy odprawa należna pracownikowi na zasadzie umowy o pracę w razie rozwiązania stosunku, podpada pod pojęcie „wynagrodzeń wszelkiego rodzaju“ uzyskanych z tytułu najmu pracy w rozumieniu art. 2 ust. (2) dekretu Prezydenta z 14 listopada 1935 poz. 503 Dz. Ust. o specjalnym podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszków publicznych. Skarga wywodzi, że przeciw podciągnięciu odpraw tego rodzaju pod przepis art. 2 przemawia pominięcie w tym artykule „odpraw“ jak również brak cechy periodyczności. Argumenty te jednak nie są trafne. Art. 2 dekretu nie wylicza bynajmniej różnych rodzajów wynagrodzeń ze stosunku pracy, lecz przeciwnie mówi wyraźnie o „wszelkiego rodzaju“ wynagrodzeniach. Fakt więc, że nazwa pewnej formy wynagrodzenia nie znajduje się w tekście

tego przepisu nie ma żadnego znaczenia — istotne jest, czy dane świadczenie jest wynagrodzeniem, wynikłym ze stosunku pracy. Również wymogu periodyczności dekret nie stawia w żadnym ze swych przepisów, jednorazowy więc charakter odprawy również nie ma istotnego znaczenia.

Odprawa, przewidziana w umowie, zawartej z pracownikiem stałym, na wypadek rozwiązania umowy przez pracodawcę i zależna od ilo-

ści przepracowanych lat, — o jaką w niniejszym wypadku niespornie chodzi — stanowi warunkowane pewnymi okolicznościami faktycznymi świadczenie wzajemne pracodawcy za świadczoną przez pracownika pracę — wskazuje na to choćby już proporcjonalność odprawy do ilości przepracowanych lat — jest więc formą wynagrodzenia, uzyskiwanego przez pracownika ze stosunku pracy, podpada zatem pod przepis art. 2 dekretu.

PODATEK OD LOKALI.

POJĘCIE OSOBY ZAJMUJĄCEJ LOKAL.

Jedynie ten, kto posiada tytuł prawny do zajmowania lokalu, może odpowiadać pojęciu osoby zajmującej lokal, o której jako obowiązanej do zapłaty podatku od lokali jest mowa w art. 17 lit. e) ustawy o rozbudowie miast z 29 kwietnia 1925 poz. 346 Dz. Ust. i art. 1 ust. 2*) ustawy z 2 sierpnia 1926 o podatku od lokali poz. 550 Dz. Ust. (Wyrok NTA z 20 marca 1939 l. rej. 4668).

Postanowieniem z 16 grudnia 1937 obciążył 10 Urząd Skarbowy w Łodzi skarżącą Ch. F. jako spadkobierczynię i członka rodziny Abrahama F. odpowiedzialnością za uiszczenie zalegających po tym zmarłym podatków, a to podatku dochodowego za r. 1930/32 w kwocie 4.519,02 zł, majątkowego za 1926/1931 w kwocie 509,22 zł i lokalowego za 1926/32 w kwocie 2.392,23 zł z pn.

Na skutek zażalenia skarżącej Izba Skarbowa w Łodzi decyzją z 14 lipca 1938 postanowiła zażalenie w części dotyczącej samego kwestionowania odpowiedzialności podatkowej z art. 127 Ord. Podatk. i art. 1 ustawy o podatku od lokali załatwić odmownie, zarazem jednak polecić Urzędowi Skarbowemu ograniczenie kwoty zaległości w podatku dochodowym i majątkowym, za które skarżąca jest odpowiedzialną do sumy szacunkowej przejętego majątku spadkowego, a w podatku od lokali do sumy przypadającej na wymiar z lokalu mieszkalnego. Przy tym zaznaczyła Izba Skarbowa:

1) że skarżąca przyjęła spadek po mężu Abramie F. z dobrodziejstwem inwentarza, wobec czego na zasadzie art. 127 Ordynacji Podatkowej odpowiada za zaległości podatkowe spadkodawcy w granicach przyjętego spadku;

2) że skarżąca zamieszkiwała wspólnie z Abramem F. w opodatkowanym lokalu, wobec czego na zasadzie art. 1 ustawy z 2 sierpnia 1926 poz. 550 Dz. Ust. jest osobiście odpowiedzialną za uiszczenie zaległego podatku od lokali.

Na tę decyzję Izby Skarbowej w Łodzi wniosła skarżąca skargę do Najwyższego Trybunału Administracyjnego z wnioskiem o uchylene za-

skarżonej decyzji jedynie w części, dotyczącej uznania odpowiedzialności skarżącej za podatek lokalowy zmarłego jej męża z powodu istotnej obrazy art. 1 ust. 1 ustawy o podatku od lokali poz. 550 Dz. U. R. P. z r. 1926.

Przy rozpatrywaniu skargi i odpowiedzi pozwanej władzy rozważył Trybunał, co następuje:

Zaległość w podatku od lokali, o którą chodzi, odnosi się do lat 1926 do 1932, a więc do okresu przed dniem wejścia w życie ordynacji podatkowej z 15 marca 1934 poz. 346/34 Dz. U. R. P.

Jak to Najwyższy Trybunał Administracyjny już orzekł i uzasadnił w wyroku z 3 kwietnia 1935 l. rej. 10799/31, a na którego motywy powołuje się po myśli § 57 swego regulaminu poz. 958 Dz. U. R. P. z r. 1932, jedynie ten, kto posiada tytuł prawny do zajmowania lokalu, może odpowiadać pojęciu osoby zajmującej lokal, o której jako zobowiązanej do zapłaty podatku od lokali, jest mowa w art. 17 lit. e) ustawy o rozbudowie miast z 29 kwietnia 1925 poz. 346 Dz. U. R. P. i art. 1 ust. 2 ustawy z 2 sierpnia o podatku od lokali poz. 550 Dz. U. R. P. z 1926.

Akta sprawy wykazują, że skarżąca zajmowała lokal quaestionis jako żona najmobiocy. Okoliczność ta sama przez się nie dawała skarżącej samoistnego tytułu prawnego do zajmowania lokalu. Nałożenie więc osobistej odpowiedzialności na skarżącą za zaległość podatkową jej męża w podatku lokalowym poza jej odpowiedzialnością z tytułu spadkobrania nie ma wobec tego podstawy prawnej.

PODSTAWA WYMIARU.

W myśl art. 4 ust. 1 dekretu z 14 listopada 1935 poz. 505 Dz. Ust. podstawę wymiaru podatku od lokali stanowi faktyczne komorne z roku poprzedzającego okres podatkowy bez względu na to, czy sam podatnik w tym roku dany lokal zajmował, czy też inna osoba. (Wyrok NTA z 27 marca 1939 l. rej. 4919/36).

Zakład Położniczo - Ginekologiczny „S” skarżył do Najwyższego Trybunału Administracyjnego orzeczenie Izby Skarbowej Grodzkiej w Warszawie z dnia 5 sierpnia 1935, którym nie uwzględniono odwołania od wymiaru podatku

*) art. 3 dekretu z 14.11.1935 poz. 505 Dz. Ust.

od lokali z lokalu mieszczącego się w Warszawie przy ul. Lwowskiej Nr 13 odnośnie do roku 1936.

Rozpatrując tę skargę Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył co następuje:

Skarga zarzuca, że przyjęcie przez pozwaną władzę jako podstawy wymiaru łącznej kwoty czynszów najemnych z r. 1935, a mianowicie: dziesięciomiesięcznego czynszu płaconego przez poprzedniego lokatora, i dwumiesięcznego czynszu, płaconego przez Zakład, który zajął opodatkowany lokal dopiero 1 listopada 1935, narusza art. 4 p. 1 i art. 8 ust. 1 dekretu Prezydenta R. P. z 14 listopada 1935 poz. 505 Dz. Ust. oraz § 18 ust. 2 i § 14 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego z 20 kwietnia 1936 poz. 258 Dz. Ust.

Najwyższy Trybunał Administracyjny uznał stanowisko skargi za nieuzasadnione. Przedmiotem sporu jest jedynie pojęcie podstawy wymiaru i to w odniesieniu do podatku za rok 1936. Otóż art. 4 p. 1 dekretu z 14 listopada 1935 stanowi, że podstawę wymiaru na okres podatkowy stanowi faktyczne komorne z roku poprzedzającego okres podatkowy. Z tego wynika, że dla okresu podatkowego, obejmującego rok 1936, podstawę stanowi faktyczne komorne z r. 1935. Jeżeli się przy tym zważy, że — jako „komorne z roku“ powyższy przepis rozumie

komorne całoroczne, co wynika niewątpliwie z samej koncepcji pod. od lokali, jako według art. 7 obciążenia rocznego, jedynie płatnego w dwóch ratach, jeżeli się z drugiej strony zważy, że pojęcie komornego „faktycznego“, jak to zresztą wyjaśnia § 14 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego z 20 kwietnia 1936, jest rozumiane jako należność od *najemcy* — w jego charakterze zupełnie niezależnym od charakteru płatnika podatku — to należy stwierdzić, że, przyjęte przez pozwaną władzę obliczenie podstawy wymiaru za rok 1936, które polega na ogólnym zliczeniu miesięcznych czynszów za cały rok 1935, obejmujących wszystkich ówczesnych najemców, nie zawiera żadnej obrazy przepisów, które j. w. normują kwestię podstawy wymiaru.

Bezprzedmiotowe zaś są wywody skargi, o ile powołują się one na przepisy, dotyczące obowiązku podatkowego, a w szczególności momentu powstania tego obowiązku dla płatnika, albowiem kwestia istnienia obowiązku podatkowego (która w danej sprawie nie jest sporna), jest kwestią odrębną od kwestii treści takiego obowiązku, a sporne zagadnienie podstawy wymiaru, jako kryterium do określenia kwoty podatku, z istoty swojej łączy się tylko z kwestią treści obowiązku podatkowego.

PODATEK SPADKOWY

CIEŻAR DOWODU.

Według art. 7 przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn poz. 391/23 Dz. Ust. podatnik winien udowodnić istnienie i wysokość długów i ciężarów (art. 3), których potrącenia żąda. Przy długu wynikającym z istniejących weksli udowodnienie powstania długu przez podatnika winno w zasadzie być dokonane drogą przedłożenia przez niego władzy odnośnych weksli względnie odpowiednio poświadczonych ich odpisów. Obowiązki dowodowe nie czyni zadość samo wskazanie władzy, gdzie weksle te się znajdują. Dopiero wykazanie przez podatnika, że nie może przedłożyć poświadczonych urzędownie odpisów weksli, których władza zażądała, mogłoby wyłonić kwestię współdziałania władzy z podatnikiem w postępowaniu dowodowym, mającym na celu udowodnienie istnienia długu. (Wyrok NTA z 29 marca 1939 l. rej. 452/36).

Decyzja Izby Skarbowej w Lublinie wymierzono podatek spadkowy po h. p. Sarze T., zmarłej 11 września 1931. W decyzji potrącono pewne długi z masy spadkowej i zaznaczono, że reszty wykazanych w zeznaniu majątku spadkowego długów nie potrąca się, jako należycie nie udowodnionych. Na odwołanie od tego wymiaru zapadła decyzja Ministerstwa Skarbu z 7 kwietnia 1933. W dalszym biegu sprawy Ministerstwo uchyliło powyższą swoją decyzję orze-

zeniem z 21 czerwca 1934, po czym Izba Skarbowa pismem z 25 czerwca 1934 poleciła Urzędowi Opłat Stemplowych w Lublinie, aby ponownie zbadał wyszczególnione w odwołaniu długi masy spadkowej. Wspomniany Urząd przesłuchał Mendla T. i Szłomę C. Następnie Izba Skarbowa poleciła Urzędowi Opłat Stemplowych wykonanie pisma Ministerstwa Skarbu z 21 czerwca 1935, którym polecono wezwać Mendla T. do przedłożenia pewnych dowodów na długi. Wezwania tego dokonał Urząd pismem z 3 lipca 1935, na które wezwany nadesłał odpowiedź. Zaskarżonym orzeczeniem Ministerstwo Skarbu, wchodząc w ponowne załatwienie odwołania, poleciło sprostować wymiar przez potrącenie pewnych długów i ciężarów, poza tym zaś nie uwzględniło odwołania.

Zaskarżonym orzeczeniem potrącono z długu na rzecz C. kwoty 100 zł, 500 zł, i 10 dol. (z trzech weksli przedłożonych władzy i znajdujących się w aktach sprawy ad str. 76), zaś nie uwzględniono „zarzutu odnośnie potrącenia różnicy długu na rzecz C. w kwocie 1.900 zł, gdyż rekurent mimo wezwania nie przedłożył odpisów skryptów dłużnych na powyższą kwotę, a zatem nie udowodnił ich istnienia w sposób przewidziany w § 21 rozporządzenia Ministra Skarbu z 25 sierpnia 1923⁴ poz. 794 Dz. Ust. Skarga, zwalczając stanowisko, zajęte przez pozwaną władzę w zaskarżonym orzeczeniu, twier-

dzi, że skarżący nie mogli złożyć odpisu skryptu dłużnego, ponieważ żadnego skryptu nie sporządzono, wywodzi, że skarżący mieli prawo wykazać istnienie długu na rzecz C. wszelkimi środkami dowodowymi i z prawa tego skorzystali, wnosząc o przesłuchanie C. w charakterze świadka, podnosi, że z zaskarżonego orzeczenia nie widać, czy świadek ten był przesłuchany i w jaki sposób władza oceniła jego zeznania, i zarzuca, że to stanowi istotną wadliwość postępowania. Dalej zarzuca skarga, że władza nie wzięła w ogóle pod uwagę listu C. „z dnia 15 listopada 1931“, z którego wynika, że wierzytelność C. do spadkodawczyni wynosi 2.500 zł i 100 dol.

O ile chodzi o dług na rzecz Sz. C. zaznaczyć należy, że w postępowaniu odwoławczym Mendel T. oświadczył protokolarnie dnia 10 lipca 1934, iż z długu w kwocie 2.500 zł, należnego Szlomie S., potrącono w cofniętym orzeczeniu instancji odwoławczej niesłusznie tylko kwotę 600 zł, tj. tę, na którą zeznający wykupił weksle, i prosił o potrącenie reszty 1.900 zł zaznaczając, że weksle niewykupione w odcinkach 3 po 500 zł i 1 na 400 zł znajdują się jeszcze w posiadaniu C., oraz, że jest adnotacja w znajdującym się w aktach kaciecie, napisana ręką spadkodawczyni, że C. należy się 2.500 zł. Przesłuchany protokolarnie 25 lipca 1934 Szloma C. zeznał, że spadkobiercy bp. Sary T. są mu jeszcze winni kwotę 1.900 zł, na co posiada weksle 3 po 500 zł i 1 na 400 zł, oraz że cały dług wynosił 2.500 zł i że weksle znajdują się u adwokata B. Następnie Urząd Oplat Stemplowych (z polecenia instancji odwoławczej) wezwał pismem z 3 lipca 1935 Mendla T. do przedłożenia zaświadczenia wierzyciela Szlomy C., celem stwierdzenia istnienia i wysokości wierzytelności w kapitale i odsetkach na dniu otwarcia się spadku oraz poświadczonych urzędownie odpisów weksli „o których mowa w protokole z dnia 25 lipca 1934, zawierającym oświadczenie tegoż C.“. W odpowiedzi na powyższe wezwanie z 3 lipca 1935 Mendel T. oznajmił pismem z 2 sierpnia 1935: „Zaświadczenia od Szlomy C. przedstawić nie mogę, gdyż pozostaje z nim w niezgodzie, wskutek czego nie mam możliwości skomunikowania się z nim. Wnoszę przeto o przesłuchanie tegoż Szlomy C. w charakterze świadka, celem stwierdzenia, że dotychczas nie otrzymał on dłużnej sumy, która mu się należała od bp. Sary T., jednocześnie prosząc o wezwanie C. do przedstawienia znajdujących się w jego posiadaniu weksli z wystawienia bp. Sary T. Ponieważ weksle dotąd nie wykupione znajdują się u „wierzycieli“ C., przeto oczywiście jest, iż nie mogę przedłożyć żądanych w wezwaniu Urzędu Oplat Stemplowych odpisów weksli“.

Otóż, ustosunkowując się do zarzutu skargi, należy zaznaczyć na wstępie, iż samo zestawienie passusu zaskarżonego orzeczenia: „rekurent mimo wezwania nie przedłożył odpisów skryptów dłużnych“ na kwotę 1.900 zł z treścią we-

zwania, dokonanego pismem Urzędu Oplat Stemplowych z 3 lipca 1935, uwidacznia jasno, że zaskarżone orzeczenie ma na myśli pod opisanymi skryptów dłużnych odpisy weksli, „o których mowa w protokole z dnia 25 lipca 1934“, zawierającym zeznanie Sz. C. Zaznaczyć należy dalej, że zaskarżone orzeczenie, jak widoczne z jego treści, nie odmówiło bynajmniej potrącenia długu z powodu nie przedłożenia zaświadczenia Sz. C., stwierdzającego istnienie i wysokość jego wierzytelności w kapitale i odsetkach na dzień otwarcia się spadku po Sarze T., — lecz z powodu nieprzedłożenia przez stronę skarżącą odpisów weksli (w myśl wezwania z 3 lipca 1935, „urzędownie poświadczonych“).

O ile chodzi o nieprzedłożenie przez stronę skarżącą odpisów weksli i skutki tego, skarga przytacza, że skarżący w piśmie z 2 sierpnia 1935 wyjaśnili, iż weksle wystawione przez spadkobierczynię, dotychczas nie wykupione, znajdują się w posiadaniu C., wobec czego skarżący nie mogą przedłożyć odpisów tych weksli, oraz iż w wspomnianym piśmie zażądali wezwania C. do złożenia oryginalnych weksli, wystawionych przez Sarę T. Otóż, według art. 7 przepisów o op. sp. i dar. poz. 391/23 Dz. Ust., podatnik winien udowodnić istnienie i wysokość długów i ciężarów (art. 3), których potrącenia żąda. Gdzie, jak w rozpatrywanej sprawie, idzie o dług wekslowy, stanowiąc hędzie dowód powstania długu odnośny weksel. Skoro w myśl art. 7 wspomnianych przepisów podatnik ma udowodnić istnienie i wysokość długów, to przy długu, wynikającym z istniejących weksli, udowodnienie powstania długu przez podatnika winno w zasadzie być dokonane drogą przedłożenia przez niego władzy odnośnych weksli względnie odpowiednio poświadczonych ich odpisów. Obowiązkowi dowodowemu, ciążącemu na podatniku z mocy art. 7 przepisów nie czyni więc zadość samo wskazanie władzy, gdzie weksle te się znajdują. W rozpatrywanej sprawie strona skarżąca w piśmie z 2 sierpnia 1935 powołała się na to, iż nie może dostarczyć odpisów niewykupionych weksli, gdyż te znajdują się u wierzyciela C. (z którym strona pozostaje w niezgodzie), i wniosła o wezwanie C. przez władzę do przedstawienia znajdujących się w jego posiadaniu odnośnych weksli. Takie jednak postawienie sprawy przez stronę nie odpowiadało ciążącemu na podatniku w myśl art. 7 przepisów obowiązkowi dowodowemu. Dopiero bowiem wykazanie przez podatnika, że nie może przedłożyć poświadczonych urzędownie odpisów weksli, których władza zażądała, mogłoby wyłonić kwestię współdziałania władzy z podatnikiem w postępowaniu dowodowym, mającym na celu udowodnienie istnienia długu. Tej zaś niemożności przedłożenia odpisów weksli w rozpatrywanej sprawie nie wykazała strona skarżąca, która z jednej strony wysunęła niczym nieudowodnione twierdzenie, że z Sz. C. pozostaje w niezgodności, z drugiej zaś zgłęła dowolnie

ORZECZNICTWO SKARBOWE

twierdziła, że skoro weksle niewykupione znajdują się u C., to nie może przedłożyć żądanych ich odpisów, — nie poczyniwszy jakichkolwiek kroków, zmierzających ku uzyskaniu tych odpisów i bez wytworzenia stanu, z którego można by wysnuć racjonalnie wnioski, iż podatnik

nie mógł przedłożyć odpisów weksli. Jeśli tedy pozwana władza odmówiła uznania długu wekslowego w kwocie 1.900 zł za potrącalny z masy spadkowej, to Trybunał nie dopatrywał się w tym w ramach zarzutów skargi ani obrazu prawa, ani wadliwości postępowania.

OPLATY STEMPLOWE.

WYMIAR DODATKOWY.

Wymiar dodatkowy opłaty stempłowej przedstawia się jako niezgodny z prawem, gdy nastąpił na skutek zmiany w ocenie stanu faktycznego pod względem prawnym. (Wyrok NTA z 15 marca 1939 l. rej. 1072/37).

Urząd Opłat Stemplowych w Krakowie wymierzył skarżącemu kartą wymiarową z 1 lutego 1933 od aktu z 19 stycznia 1933, na mocy którego nabył on za zezwoleniem Urzędu Ziemskiego od Antoniego P. realność za kwotę 18.104 dol. am. opłatę stempłową według 1% stawki. Następnie nakazem płatniczym z 25 maja 1935 Urząd Opłat Stemplowych wymierzył skarżącemu od wymienionego wyżej aktu opłatę stempłową według 4%, potrącając opłatę już uiszczoną na podstawie karty wymiarowej.

W odwołaniu od nakazu płatniczego skarżący zwalczał wymiar, zarzucając jego niedopuszczalność wobec uprawomocnienia się wymiaru, uskutecznionego kartą wymiarową i dowodząc, że wymiar pierwszy był merytorycznie uzasadniony, gdyż realność nabyto przy parcelacji, przeprowadzonej według przepisów o wykonaniu reformy rolnej.

Izba Skarbowa w Krakowie orzeczeniem z 27 stycznia 1937 odwołania nie uwzględniła. Orzeczenie to stanowi przedmiot skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje:

Skarga wywodzi między innymi, że „ani Urząd Opłat Stemplowych, ani Izba Skarbowa nie była władna usterkować swojego *prawomocnego* wymiaru i wymierzać dodatkowej opłaty, skoro płatnik w należyтым czasie akt do Urzędu Stemplowego zgłosił i wymierzoną od tego opłatę w należyтым czasie zapłacił“.

Jak z powyższego widać skarga zarzuca niedopuszczalność dodatkowego wymiaru wobec tego, że już raz został wymiar przez Urząd Opłat Stemplowych uskuteczony.

Zarzut ten Najwyższy Trybunał Administracyjny uznał za uzasadniony. Stwierdzić bowiem należy, że wymiar dodatkowy został uskuteczony już w czasie, gdy art. 33 u. o. s. obowiązywał w brzmieniu, nadanym mu art. 1 p. 4 noweli z 18 marca 1935 poz. 200 Dz. Ust. Otóż według art. 33 ust. 2 u. o. s. w brzmieniu powołanej noweli „podwyższenie kwoty, wymierzonej w przypadkach, przewidzianych w punktach 1), 2) i 3) (wymiar dodatkowy), może nastąpić tylko na skutek późniejszego ujawnienia nowych okoliczności faktycznych lub błędu rachunkowego“. W punktach 1), 2) i 3) ustępu 1 art. 33 u. o. s. wymienione są te przypadki, w których opłatę stempłową wymierza Urząd Skarbowy (Urząd Opłat Stemplowych). W tych więc przypadkach wymiar dodatkowy, „może nastąpić tylko na skutek tego późniejszego ujawnienia nowych okoliczności faktycznych lub błędu rachunkowego“.

W przypadku konkretnym wymiaru dokonał Urząd Opłat Stemplowych kartą wymiarową z 1 lutego 1933. Chodzi tu o wymiar, o jakim jest mowa w art. 33 ust. 1 p. 1 u. o. s. Jeśli więc chodzi o wymiar dodatkowy, to mógł on być dokonany tylko na skutek późniejszego ujawnienia nowych okoliczności faktycznych lub błędu rachunkowego. Gdy w rozpoznawanej sprawie, jak tego dowodzi uzasadnienie zaskarżonej decyzji oraz treść odpowiedzi na skargę, wymiar dodatkowy nastąpił na skutek zmiany w ocenie stanu faktycznego pod względem prawnym, przeto wymiar ten przedstawia się jako niezgodny z prawem.

C Ł A.

ZWOLNIENIE OD CŁA RZECZY PRZESIEDLAJĄCEGO SIĘ.

Warunkiem zwolnienia od cła rzeczy przesiedlającego się w myśl art. 22 ust. II pkt. 14 rozp. Prez. Rzplitej z 27 października 1933 o prawie celnym (Dz. U. poz. 610) jest, by ruchomości stanowiące własność przesiedlającego się służyły mu za granicę i by służyły mu nadal po przesiedleniu do jego osobistego użytku lub do wykonywania zawodu. (Wyrok SN z 28 listopada 1938 2 K. 1154/38).

Istotą przestępstwa z art. 46 p. k. s. jest narazenie Skarbu Państwa na uszczuplenie cła przez działanie sprawy zmierzające do uniemożliwienia władzom celnym właściwego ustalenia należności celnej czy to przez wprowadzenie władzy w błąd czy też przez podanie w zgłoszeniu celnym danych niezgodnych z rzeczywistością. Ponieważ podanie danych niezgodnych z rzeczywistością ma na celu wprowadzenie władzy celnej w błąd uniemożliwiając jej wskutek tego błędu właściwe ustalenie nale-

żytości celnej — czyn oskarżonego w tej postaci jak go ustalono w wyroku wypełniał znamionami przestępstwa określonego tak w literze „a“ jak i „b“ art. 46 § 1 k. p. s.

Warunkiem zwolnienia od cła rzeczy przesiadającego się w myśl art. 22 ust. II pkt. 14 prawa celnego jest, by ruchomości stanowiące własność przesiadającego się służyły mu za granicę — i by służyły nadal przesiadającemu się do jego osobistego użytku lub do wykonywania jego zawodu.

Twierdzenie zatem kasacji, że ruchomości przesiadającego się mogą być za granicę używane przez inne osoby, hyle tylko stanowiły własność przesiadającego się, jest wręcz sprzeczne z treścią omawianego przepisu.

STOSOWANIE TARYFY CELNEJ. POZ. 907 TARYFY.

1. *O stosowaniu taryfy celnej decyduje nie możliwość użycia do pewnego celu lub przeznaczenia przedmiotu, lecz jego kwalifikacja jakościowa pod względem formy, materiału, obróbki, wyglądu itd.*

2. *pozycja 907 (zał.) rozp. Prez. Rzplitej z 23 sierpnia 1932 o ustanowieniu taryfy celnej przywózowej (Dz. U. poz. 732) ma na myśli także produkt szklany, lecz w postaci surowej, nieobrobionej, a uzyskanej ze stopu sposobem najprostszy.* (Wyrok SN z 7 grudnia 1938 3 K. 1337/38).

Urząd Celny w Krakowie zarzuca w kasacji: a) mylną ocenę Sądu, iż zgłoszenie zostało dokonane w sposób prawidłowy tj., że poz. 907 jest właściwa dla szkiełek. W pozycji 907 taryfy celnej szkiełka płaskie, okrągłe nie są wymienione, lecz tylko soczewki do latarek elektrycznych, a więc wyrób ze szkła powstający przez odlanie, podczas gdy przedmiotowe szkiełka wyrabia się przez dęcie i prasowanie. Biorąc pod uwagę przepis art. 44 rozporządzenia o taryfie celnej polecający stosowanie pozycji taryfy najwyższej spośród pozycji obejmujących towary najbardziej zbliżone, tylko dwie pozycje taryfy celnej mogły wejść w rachubę: poz. 903 obejmująca wyroby ze szkła szlifowanego, która w zupełności odpowiadała towarowi i poz. 909 tj. szkiełka do zegarków, które mogą być płaskie i wypukłe, b) pominięcie w wyroku orzeczenia Urzędu, wydanego w tej kwestii i zeznania świadka komisarza skarbowego Tadeusza M., który jako długoletni urzędnik rewizyjny winien być uważany za biegłego w kwestii taryfikacji towaru oraz pominięcie orzeczenia Ministra Skarbu, które wydane jest w składzie kilku osób posiadających wykształcenie techniczne i wieloletnią praktykę w zakresie taryfikacji towarów, c) że nie uchyla karygodności fałszywego zgłoszenia pozycji taryfy celnej, fakt zgłoszenia towaru do kontroli celnej d) że bezzasadne jest twierdzenie, iż odpowiedzialnym za niewłaściwe zgłoszenie towaru

jest Bernard G. Sąd ustalił bowiem, że Bernard G. towar zgłosił nie widząc go i oparł się na dostarczonych przez oskarżoną Annę F., dokumentach, które (faktura, świadectwo pochodzenia i pozwolenie przywozu) wskazywały mu pozycję taryfy celnej, że mając wątpliwości informował się telefonicznie u Anny F., czy pozycja 907 jest właściwa i otrzymał odpowiedź, że tak i że ma ją podać, w końcu, że Anna F. i Johan B. dysponowali próbkami towaru a deklarantowi ich nie dostarczyli do odprawy, e) że wobec powyższych ustaleń nie jest zasadna ocena, iż oskarżeni dopełnili wszystkich swoich obowiązków. Sąd nie wziął pod uwagę, że oskarżony B. mógł zwrócić się o informację do Ministerstwa Skarbu, a nie opierać się na kompetentnym zdaniu urzędnika firmy spedycyjnej i nie rozważył, że pomimo informowania się taryfowego w firmie Polski Lloyd, z którą utrzymywał stosunki Johan B., samo załatwienie zgłoszenia do odprawy towaru powierzył innej firmie. Johan B., informując się u K., widział sam poz. taryfy celnej i stwierdził, że pozycja ta wymienia soczewki a nie szkiełka płaskie, a Anna F. stwierdziła nieopłacalność sprowadzenia szkiełek przy uiszczaniu wyższej stawki.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wyrok uniewinniający oparł Sąd na trzech przesłankach, a mianowicie, że oskarżeni nie zamierzali narażać Skarbu Państwa na straty, ponieważ zgłosili towar do kontroli celnej, że sprowadzone przez nich wyroby szklane zadeklarowane zostały prawidłowo, jako podpadające pod poz. 907 taryfy celnej, w końcu, że oskarżeni nie ponoszą winy, skoro sami nie deklarowali towaru, lecz deklarował go fachowiec G.

Co się tyczy pierwszej i trzeciej przesłanki, to nie uzasadniają one same przez się oczywiście wyroku uniewinniającego. Oskarżonym zarzucono bowiem nie przestępstwo polegające na uchyleniu się od powinności celnej (art. 44, 45 pr. k. s.), lecz narażenie Skarbu Państwa na uszczuplenie cła przez fałszywą deklarację celną (art. 46 § 1 b) pr. k. s.), w której opisano towar niezgodnie z prawdą i wskazano niewłaściwą pozycję taryfy celnej. Zgłoszenie zatem towaru do kontroli celnej nie uchyliło by karygodności tego działania, które samo w sobie jest „narażeniem“ Skarbu Państwa na uszczuplenie cła, skoro władze celne mogły zaniechać kontroli towaru, biorąc pod uwagę pozornie wyczerpujące dane co do jakości towaru. Pogląd wyroku, że za deklarację odpowiedzialny jest deklarant G., a nie oskarżeni, klóci się z ustaleniem wyroku, że oskarżeni wskazali w papierach handlowych pozycję taryfy celnej, a G. działał na podstawie udzielonych mu wskazówek i zleceń. Chodzi zatem o trzeci motyw uniewinnienia, że mianowicie towar został zadeklarowany prawidłowo. W tym punkcie przytoczono w wyroku następujące momenty: że wedle brzmienia poz. 907 taryfy celnej soczewki do kieszonkowych laterek elektrycznych rów-

niez z brzegiem szlifowanym podpadają właśnie pod wspomnianą pozycję taryfy celnej, sprowadzone zaś szkiełka w zupełności nadają się do użycia ich do latarek elektrycznych. Powszechnie jest znaną rzeczą, zdaniem Sądu, że soczewki wychodzą z użycia, a szkiełka zakwestionowane je zastępują, spełniając to samo zadanie w przedmiocie swej użyteczności. Poz. 902 taryfy celnej nie obejmuje szkiełek sprowadzonych przez oskarżonych do Polski, jako przeznaczonych do lamup elektrycznych, będących przedmiotami powszechnego użytku. Otóż okoliczność, że sprowadzone szkiełka „nadają się“ do użycia w lampkach elektrycznych i że szkiełka te były „przeznaczone do lampek elektrycznych“, nie decyduje o ich przynależności taryfowej, gdyż w stosowaniu taryfy celnej decyduje nie możliwość użycia do pewnego celu lub przeznaczenia przedmiotu, lecz jego kwalifikacja jakościowa pod względem formy, materiału, obróbki, wyglądu itd. Dowolne jest też twierdzenie wyroku, iż szkiełka te były „przeznaczone“ do lampek elektrycznych i że jest rzeczą „powszechnie znaną“, że soczewki wychodzą z użycia, a twierdzenie, iż zadanie soczewek „w przedmiocie użyteczności“ mogą spełnić te szkiełka, można dołączyć do poprzednio przytoczonych zdań o „nadawaniu się“ i „przeznaczeniu“ szkiełek, jako nie mających żadnego wpływu na taryfikację przedmiotu.

Pozostaje zatem do rozstrzygnięcia kwestia, czy w oderwaniu od wadliwych motywów wyroku, sprowadzony towar podpada pod poz. 907 taryfy celnej. Pozycja ta wymienia: „szkło w postaci łusek, lub kulek i soczewki do lampek elektrycznych“. Gdziendziej mówi taryfa o „wyrobach szklanych, polerowanych, szlifowanych, różnietych (poz. 903) i o szkiełkach do zegarków (poz. 903), a więc także o „wyrobach szklanych“, poddanych pewnej obróbce ręczno-maszynowej. Z porównania tych przepisów wynika, że poz. 907 ma na myśli także produkt szklany, lecz w postaci surowej, nieobrobionej, a uzyskanej ze stopu sposobem najprostszym. Skoro zatem sprowadzone przez oskarżonych szkiełka, sporządzone są ze szkła taflowego „z brzegami szlifowanymi“, przeto podciągnięcie ich pod pozycję 907 taryfy celnej, jest nieprawidłowe.

Z tych względów, należy uznać kasację za zasadną.

KRAJ POCHODZENIA TOWARU. SPRAWDZENIE Z NIEMIEC TOWARU INNEGO POCHODZENIA.

Towar uznaje się za pochodzący z pewnego kraju, gdy go w tym kraju wyprodukowano lub przetworzono, niezależnie od tego czy sprowadza się go z tego kraju bezpośrednio; sprawdzenie zatem z Niemiec na podstawie zezwolenia opiewającego na Niemcy towaru pochodzenia innego jest oczywistym naruszeniem ograniczeń przywozowych. (Okólnik Min. Sk. z 10

marca 1934). (Wyrok SN z 8 listopada 1938 3 K. 1198/38).

Kasacja zarzuca: a) że w czynnie określonym w wyroku brak znamion przestępstwa, skoro ustalono, że towar sprowadzono z Niemiec zgodnie z zezwoleniem Ministerstwa Przemysłu i Handlu a okoliczność, że towar był pochodzenia chińskiego i amerykańskiego, nie ma istotnego znaczenia, skoro jest rzeczą ogólnie wiadomą, co zresztą również wyjaśnia w swojej pisemnej opinii znawca Karol A., iż wszystkie bez wyjątku kraje europejskie (z wyjątkiem państw bałkańskich) importują jelita z krajów zamorskich, że Niemcy żadnych jelit na eksport nie posiadają i nie eksportują, same bowiem importują jelita nie tylko z krajów zamorskich, ale ponadto jeszcze z Danii i Rosji, a jest nie do pomyślenia, ażeby Ministerstwo Przemysłu i Handlu, udzielając zezwoleń na przywóz w olbrzymich ilościach jelit z Niemiec, istotnie miało na myśli sprowadzanie jelit, wytworzonych w Niemiec, czy też geograficznie pochodzących z Niemiec, przeciwnie zaś zezwalając na przywóz jelit z Niemiec, musiało dokładnie wiedzieć o tym, że import polski sprowadza jelita, pochodzące z krajów zamorskich, lecz przychodzące z Niemiec, zwłaszcza, że do wydania Okólnika Ministra Skarbu z 15 marca 1934 (Monit. P. Nr 60/34) wszystkie towary zarówno pochodzące jak i przychodzące z Niemiec były traktowane zupełnie jednakowo ze względu na zakaz przywozu do kraju;...

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

a) c) Zarzut braku cech przestępstwa opiera się na twierdzeniu, że Ministerstwo Przemysłu i Handlu, wydając zezwolenie na przywóz jelit solonych z Niemiec, nie miało na myśli jelit pochodzenia niemieckiego (wytworzonych w Niemczech), lecz traktowało ten towar na równi z towarem pochodzącym z Niemiec, bez względu na jego pochodzenie (miejsce wytworzenia), a to stosownie do postanowień okólnika z 4 czerwca 1928 L. D. IV. 1659/3/28 Dz. Urz. Min. Sk., poz. 229/28, w którym na równi traktowane towary przychodzące i pochodzące z Niemiec i to bez względu na treść okólnika Ministerstwa Skarbu z 15 marca 1934 (Monitor Polski Nr 60/34), którym zniesiono zawarte w okólniku z r. 1928 w stosunku do Niemiec ograniczenia polegające na bezwzględny zakazie sprowadzania z Niemiec towarów tam wytworzonych lub przez Niemcy przychodzących, a import tych towarów poddano warunkom stosowanym ogólnie do wszystkich krajów: Innymi słowy imputuje kasacja, iż Ministerstwo Przemysłu i Handlu, wydając zezwolenia na przywóz jelit z Niemiec, oczywiście w ramach okólnika z 1934 r., stało ciągle pod sugestią postanowień okólnika z 1928 r., który zrównywał pod względem przywozu z Niemiec towar pochodzenia niemieckiego z towarem przez Niemcy przechodzącym, gdyż zdaniem kasacji Ministerstwo Przemysłu i Handlu musiało wiedzieć, że Niemcy same importują jelita nie wydawa-

łoby zatem zezwoleń na jelita pochodzenia niemieckiego. —

Rozumowanie to jest błędne i bezpodstawne. Okólnik z 1928 r. wprowadzał bezwzględny zakaz sprowadzenia z Niemiec towaru z Niemiec pochodzącego, chociażby sprowadzonego z innego kraju lub towaru niemieckiego pochodzenia, lecz przez Niemcy przechodzącego (za dowodem nadania wystawionym w Niemczech). Był on, jak słusznie zauważa kasacja, wynikiem wojny celnej niemiecko-polskiej, gdyż stanowił wyraz bezwzględnego zerwania stosunków handlowych z Niemcami. Ten stan „wojenny“ ustął z chwilą wydania okólnika z 1934 r., którym import niemiecki zrównano z importem innych krajów, czyli że sprowadzanie towarów z Niemiec podlegało tym ogólnym warunkom, które dotyczyły towarów innych krajów. O ile w czasie obowiązywania okólnika z 1928 r. nie robiono różnicy co do towarów pochodzących i przychodzących z Niemiec — ze względu właśnie na wojnę celną, to z chwilą wejścia w życie okólnika z 1934 r. przywóz towaru pochodzenia niemieckiego był uzależniony od ogólnych warunków, stosowanych do innych Państw, czyli, że przywrócono ściśle rozgraniczenie co do towarów pochodzenia innego, a przez Niemcy przechodzących (czyli co do towarów pochodzących i towarów przychodzących z Niemiec) i w ten sposób wrócono do norm i pojęć stosowanych powszechnie tj., że towar uznaje się za pochodzący z pewnego kraju, gdy go w tym kraju wyprodukowano lub przetworzono, niezależnie od tego, czy sprowadza się go z tego kraju bezpośrednio. To też szczególną uwagę przypisać trzeba oznaczeniu kraju pochodzenia towarów zawartemu w zezwoleniu na przywóz tych towarów. Oczywiście dowolne i bezpodstawne jest twierdzenie kasacji, jakoby mimo obowiązywania okólnika z 1934 r. Ministerstwo Przemysłu i Handlu pozostawało pod sugestią okólnika z 1928 r. co do zrównania obu grup towarów, gdyż zasadniczą treścią tego ostatniego okólnika nie było zrównanie warunków przywozu towarów niemieckich i towarów przechodzących przez Niemcy, lecz zakaz przywozu towarów niemieckich w ogóle, bez względu na to, z jakiego sprowadza się je kraju, i przywozu z Niemiec towaru bez względu na jego pochodzenie. Gdyby zatem Ministerstwo Przemysłu i Handlu pozostawało pod sugestią postanowień tego okólnika, to nie mogłoby w ogóle wydawać zezwoleń na przywóz towaru z Niemiec bez względu na to, czy był on pochodzenia niemieckiego czy nie, o ile zaś zezwolenia takie wydało, to oczywiście działało w ramach postanowień okólnika z 1934 r., który w przeciwnieństwie do „bojowego“ okólnika z 1928 r. wprowadził równouprawnienie Niemiec z innymi krajami. To równouprawnienie polegało także na tym, że nie wolno sprowadzać z Niemiec towaru, którego przywóz jest zakazany, jeśli ten zakaz nie zostaje zniesiony w drodze wyjątku,

o czym mowa poniżej. Jeżeli okólnik z 4 czerwca 1928 stanowił privilegium odiosum w stosunku do Niemiec, to uchylenie go nie stwarzało rzeczywistego przywileju dla Niemiec w porównaniu z innymi państwami, lecz je z nimi zrównywało pod względem traktowania towarów pochodzących czy przychodzących z Niemiec, a pochodzenie i przychodzenie z Niemiec było zawsze wyraźnie rozróżniane, oczywiście także w okólniku z 4 czerwca 1928. Na dowolnych też podstawach oparty jest argument, iż wobec tego, że Niemcy same importują jelita, przeto Ministerstwo Przemysłu i Handlu, zezwalając na przywóz jelit z Niemiec, nie mogło mieć na myśli jelit pochodzenia niemieckiego. Import pewnego towaru z zagranicy nie przekreśla możliwości eksportu tego samego rodzaju towaru własnej produkcji. Zależy to od najrozmaitszych warunków, wynikających z umów międzynarodowych, korzystności zbytu, potrzeb walutowych itp. To też zupełnie bezpodstawne jest imputowanie Ministerstwu Przemysłu i Handlu pewnego rodzaju „reservatio mentalis“ w tym sensie, że pod oznaczeniem „przywóz z Niemiec“ miano na myśli towary przywiezione z Niemiec a raczej przewiezione przez Niemcy, a z Niemiec nie pochodzące, a jasną jest rzeczą, że zezwolenie na przywóz jelit z Niemiec dotyczyło i dotyczyć mogło tylko jelit produkcji Niemieckiej.

W myśl rozporządzenia Rady Ministrów z 11 października 1933, poz. 561 i z 27 kwietnia 1934, poz. 331 przywóz jelit solonych w 1934 r. był zabroniony. Zakaz ten dotyczył jelit pochodzenia zarówno niemieckiego, jak też np. chińskiego, południowo-amerykańskiego itd. Zakaz ten stanowił regułę i miał na celu przede wszystkim ochronę produkcji krajowej i regulowanie konsumpcji a tylko w wyjątkowych wypadkach mógł być niestosowany ze szczególnym zezwoleniem władz centralnych. Racją i celem tych zezwoleń, opiewających zawsze na pewien kraj, jest poza zaspokojeniem potrzeb krajowych przede wszystkim reglamentacja i kontrola kontyngentów przywozowych w ramach istniejących układów handlowych z różnymi krajami. To też zawarte w zezwoleniu oznaczenie kraju, z którego ma pochodzić towar, nie jest prostą formalnością, lecz jednym z punktów zasadniczych, umożliwiających właśnie tę reglamentację i kontrolę. Przy wydawaniu zakazu przywozu jelit z zagranicy grały ważną rolę także względy sanitarne; jeżeli więc w drodze wyjątku zezwolono na przywóz jelit z pewnego kraju np. ze względu na większą gwarancję, że pochodzące z tego kraju jelita nie są zakażone i nie sprowadzą niebezpieczeństwa dla zdrowia ludzkiego, to oczywiście wpuszczenie do kraju jelit z innych krajów, gwarancji takiej nie dających, czyniłoby iluzoryczną wszelką kontrolę. O ile zatem wydano zezwolenie na przywóz towaru z Niemiec tj. o ile zastosowano wyjątek z ogólnego zakazu, to ten wyjątek odnosił się tylko

do Niemiec, podczas gdy ogólny zakaz sprowadzenia jelit dalej obowiązywał w stosunku do innych krajów, gdyż nie uchylało go zezwolenie wyraźnie na Niemcy. Sprowadzenie zatem z Niemiec na podstawie zezwolenia opiewającego na Niemcy towaru pochodzenia innego np. chińskiego, amerykańskiego itd. jest oczywistym naruszeniem ograniczeń przywozowych, a w danym wypadku zakazu przywozu jelit pochodzących z kraju, do którego nie został zastosowany w postaci szczególnego zezwolenia wyjątek z ogólnej reguły. Zezwolenie bowiem opiewało na przywóz jelit (pochodzących) z Niemiec, a nie (za pośrednictwem Niemiec) z Chin lub Po-

łudniowej Ameryki. — Tyle co do przedmiotowej istoty przestępstwa.

O ile chodzi o uzasadnienie winy umyślnej, polegającej na świadomości naruszenia ograniczeń przywozowych, w tym wypadku przekroczenie zakazu przywozu jelit solonych pochodzących z Chin i Ameryki, to uzasadnienie to mieści się w ustaleniu świadomości pochodzenia towaru i w stwierdzeniu pokrywania przekroczenia granic uzyskanych zezwoleń w drodze posługiwania się podwójnymi fakturami i uzyskanymi w sposób podstępny niemieckimi świadectwami weterynaryjnymi, usunięciem cech i znaków z opakowania itd.

PRAWO KARNE SKARBOWE.

PRZEMYT. MOMENT POPEŁNIENIA PRZESTĘPSTWA. WPŁYW MOŻLIWOŚCI ZWOLNIENIA PRZEDMIOTU OD NALEŻNOŚCI CELNYCH NA BYT PRZESTĘPSTWA.

Przestępstwo przemytu jest dokonane nie w chwili przekroczenia towaru przez granicę, lecz w chwili, w której w związku z przeprowadzeniem towaru przez granicę nastąpiło uchylenie się od powinności celnej.

Okoliczność, iż przedmiot wieziony przez sprawcę, jako przedmiot osobistego jego użytku, „mógł“ być zwolniony od należności celnych przez władze, jest z punktu widzenia art. 44 p. k. s. bez znaczenia, gdyż decydującym momentem dla tego przestępstwa jest uchylenie się od powinności celnej. (Wyrok SN. z 28 listopada 1938 2 K. 1106/38).

Jak z treści przepisu art. 44 p. k. s., wynika, wprowadzenie z zagranicy na polski obszar celny towaru bez uiszczenia cła wtedy tylko uznane będzie za przemyt, gdy nastąpiło z pominięciem powinności celnej.

Uznać tedy należy, że według dyspozycji art. 44 nowo obowiązującego prawa karnego skarbowego, przestępstwo przemytu będzie dokonane w chwili, w której w związku z przeprowadzeniem towaru przez granicę nastąpiło uchylenie się od powinności celnej.

Powinność celna jest pojęciem wprowadzonym przez prawo celne (rozp. Prez. Rz. z 27.10.1933 r. Dz. U. poz. 610), które w art. 24 stanowi, że każdy, kto przekracza granicę celną przywozi lub wywozi towar, powinien stosować się do przepisów regulujących ruch osobowy i towarowy przez granicę celną.

W zakres tych przepisów wchodzi między innymi obowiązek przekroczenia granicy celnej wyłącznie drogami celnymi, w czasie właściwym, oraz obowiązek zgłoszenia się do Urzędu Celnego i przedstawienia do odprawy celnej przewożonych przedmiotów w ruchu osobowym. Ten obowiązek złożenia zgłoszenia ciąży na stronie uprawnionej do rozporządzania towarem — i ona jest odpowiedzialna według ustawy karnej skarbowej za niezgodne z rzeczywistością zgłoszenie towaru (art. 41 pr. cel.).

Kasacja zatem niesłusznie twierdzi, że oskarżona, wprowadzając do kraju kołnierz z lisa srebrnego w ruchu podróжным jako przedmiot osobistego użytku, nie miała obowiązku zgłaszania jego i uiszczenia cła i że nie dopuściła się naruszenia jakiegokolwiek przepisów.

Według art. 22 ustęp II pkt 1 rozporządzenia o prawie celnym z 27 października 1933 Dz. U. poz. 610 — przedmioty używane osobistego użytku mogą być zwalniane przez władze celne od cła przy przewozie ich na obszar celny Rzeczypospolitej Polskiej, — natomiast przedmioty nowe osobistego użytku mogą być zwalniane przez władze celne tylko w przypadkach zaświadczających na szczególne uwzględnienie. Decyzja w tym względzie zależy od swobodnej oceny władz celnych.

Sąd ustalił, że oskarżona, nabywszy w maju 1937 w Wiedniu kołnierz, z lisa srebrnego, wprowadziła go w październiku 1937 z zagranicy na obszar Państwa Polskiego bez uiszczenia cła i że w celu uchylenia się od powinności celnej naruszyła przepisy skarbowe regulujące ruch osobowy i towarowy przez granicę celną, to jest wprowadziła w błąd władze celne przez niezgodne z rzeczywistością oświadczenie oskarżonej, że rzeczony kołnierz z lisa srebrnego był już używany a nie nowy, gdyż nabyty został rzekomo przez oskarżoną w kraju w mieście Łodzi jeszcze przed jej wyjazdem z kraju do Wiednia.

Skoro więc w ten sposób Sąd wyrokujący stwierdził zamiar ukrócenia należności celnej przez wprowadzenie spornego kołnierza do obrotu wewnętrznego w Polsce pod pozorem przewiezienia go przez granicę celną jako przedmiotu osobistego użytku od dawna już używanego i zakupionego w kraju, to to działanie oskarżonej stanowi uchylenie się od powinności celnej przy wprowadzeniu tego kołnierza do kraju i wypełnia znamiona przypisanego oskarżonej przestępstwa, ponieważ oskarżona przez swą działalność doprowadziła do tego, że zagraniczny towar bez cła i bez zwolnienia go od należności celnych przez władze celne — znalazł się na obszarze Polski.

Sama ta okoliczność, iż kołnierz z lisa wzięty przez oskarżoną, jako przedmiot osobistej jej użytku „mógł” być zwolniony od należności celnych przez władze celne, jest z punktu widzenia art. 44 p. k. s. bez znaczenia, ile że decydującym momentem dla tego przestępstwa jest uchylenie się od powinności celnej, skoro od tej powinności strona nie została zwolniona.

UMYŚLNE ZBYWANIE TOWARU POCHODZĄCEGO Z PRZEMYTU.

Umysłne zbywanie towaru pochodzącego z przemytu zuluszcza w związku z uprawianiem nim handlu, jest objęte przepisem art. 50 § 1 p. k. s. i podpada pod szersze pojęcie przechowywania. (Wyrok SN. z 13 października 1938 1 K. 698/38).

Sąd ustalił, że oskarżona wiedziała o pochodzeniu z przemytu towarów, stanowiących przedmiot jej handlu, wobec czego przepis § 1 art. 50 p. k. s. został należycie zastosowany.

Wprawdzie art. 50 § 1 p. k. s. w części dyspozycyjnej nie wymienia zbycia towaru, jako jednej z przytoczonych w tym przepisie czynności wykonawczej (tylko pomoc do zbycia), mimo to umyślne zbywanie towaru pochodzącego z przemytu (zwłaszcza w związku z uprawianiem nim handlu) jest objęte tym przepisem i podpada pod szersze pojęcie przechowywania.

NABYCIE TOWARU, POCHODZĄCEGO Z PRZEMYTU.

Świadomość sprawcy wymagana dla bytu przestępstwa z art. 50 § 1 p. k. s. musi być ustalona konkretnie i w żadnym razie nie może opierać się na domniemaniu. (Wyrok SN. z 28 listopada 1938 2 K. 1194/38).

Kasacja zarzuca wyrokowi obrazę art. 50 § 1 p. k. s. w zw. z art. 379 k. p. k. i art. 370 k. p. k., przez: a) nieprzytoczenie w uzasadnieniu wyroku przesłanek uzasadniających ustalenie, że cała ilość towaru jest pokryta zaświadczeniami i błędne ustalenie o odstąpieniu przez G. opiekawajęcm na 50 kg pieprzu, gdyż to odstąpienie było podpisane właśnie przez oskarżonego i pokrywało towar sprzedany dawniej przezeń G., b) niewydanie żadnego orzeczenia co do zajętych w tej sprawie przedmiotów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Do składu przestępstwa z § 1 art. 50 k. p. s. należy świadomość sprawcy, że nabyty, przechowywany lub transportowany towar pochodzi z przestępstwa przemytu.

Świadomość sprawcy musi być ustalona konkretnie i w żadnym razie nie może opierać się na domniemaniu.

Sąd wyrokujący opierając się na przedłożonych zaświadczeniach o nabyciu pieprzu i orzechów przez oskarżonego na licytacji w Urzędzie celnym oraz na zeznaniach świadków stwierdził, że poza domysłami nie ma żadnych

danych do uznania, że pieprz i orzechy pochodziły z przemytu.

Oena okoliczności faktycznych i wysnucie z nich wniosków o winie lub niewinności oskarżonego należy do Sądu wyrokującego i nie może być przedmiotem sprawdzenia w postępowaniu kasacyjnym, jeśli kasacja jak w danym wypadku na podstawie własnej oceny wyjaśnień oskarżonego K. a z pominięciem innych dowodów — wysnuwa inne niż Sąd wnioski.

Wobec braku w aktach jakiegokolwiek dowodu na to, by w sprawie tej wzięte zostały w przechowanie jakieś dowody rzeczowe, brak orzeczenia w tej kwestii w wyroku nie może być uważany za jakieś uchybienie Sądu, któreby obrażało przepis art. 370 k. p. k.

ODKAZANIE I SPRZEDAŻ SPIRYTUSU.

Odkazanie i następnie sprzedaż spirytusu stanowią czyn jednolity, podpadający pod dwa przepisy p. k. s. i ulegający karze w myśl art. 7 p. k. s. tylko z art. 66 § 3 p. k. s. (Wyrok SN. z 4 listopada 1938 1 K. 2599/37).

Sąd Najwyższy zważył, że w świetle przepisu art. 7 p. k. s. odkazanie i następnie sprzedaż spirytusu stanowią czyn jednolity podpadający pod dwa przepisy p. k. s. i ulegający karze tylko z jednego surowszego przepisu, mianowicie § 3 art. 66 p. k. s. W tym stanie rzeczy należało rozważyć pominiętą zupełnie przez Sąd kwestię ustawy względniejszej w myśl art. 2 k. k. i art. 2 p. k. s. (por. 88/36).

WYRÓB SPIRYTUSU BEZ ZEZWOLENIA — SANKCJA WZGLĘDNIJSZA.

Sankcja karna za przestępstwo z art. 66 § 1 lit a) p. k. s. jest względniejsza dla oskarżonego od sankcji karnej za to przestępstwo z art. 78 § 1 u. k. s. (Wyrok SN. z 13 października 1938 1 K. 749/38).

Kasacja zarzuca zaskarżonemu wyrokowi obrazę art. 2 p. k. s. i art. 2 k. k. przez zastosowanie nowej ustawy zamiast łagodniejszej ustawy dawniej obowiązującej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustalony przez Sąd czyn oskarżonego podlega kwalifikacji z art. 66 § 1 lit. a) p. k. s. alho z art. 78 § 1 u. k. s.

Z porównania sankcyj karnych obu tych przepisów wynika in concreto, iż dla oskarżonego zastosowana przez Sąd nowa ustawa przedstawia się jako względniejsza, bowiem art. 66 § 1 lit. a) p. k. s. przewiduje karę na wolności od 1 tygodnia do roku aresztu, podczas gdy art. 78 § 1 u. k. s. stanowi karę więzienia w wysokości od miesiąca do roku; wprawdzie górna granica kary pieniężnej jest w art. 66 § 1 lit. a) p. k. s. wyższa, jednakże Sąd orzekając tę karę w wysokości 2000 zł wymierzył ją w rozmiarze najniższym przewidzianym przez obie wchodzące w grę ustawy.

NADZWYCZAJNE ZŁAGODZENIE.

Złagodzenie grzywny przewidziane w art. 23 lit c) p. k. s. może mieć miejsce tylko wtedy, gdy sąd wymierzył tylko grzywnę, a nie także karę pozbawienia wolności; złagodzenie przewidziane w art. 23 lit. d) nie może odnosić się do grzywny już złagodzonej po myśli art. 23 § 1 lit. c) p. k. s. (Wyrok SN. z 4 stycznia 1939 3 K. 1800/38).

Podstawą a zarazem i wskaźnikiem i granicą do zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary w myśl art. 23 p. k. s. — jest kara wymierzona oskarżonemu wyrokiem Sądu orzekającego, a więc kara zasadnicza z art. 9 p. k. s. i kara dodatkowa w postaci przypadku przedmiotów występku z art. 17 p. k. s. Jeżeli więc Sąd wymierzył grzywnę i więzienie, może w myśl art. 23 lit. a) p. k. s. wymierzyć grzywnę i areszt tzn. grzywnę w takim samym rozmiarze, a areszt w tym samym rozmiarze, w jakim wymierzył więzienie. Dalsze jeszcze jakiegokolwiek złagodzenie tej już złagodzonej kary, jest już oczywiście niedopuszczalne, sprzeciwiałoby się bowiem logice i oczywiściej intencji ustawodawcy, który do takiej interpretacji art. 23 p. k. s. nie dał najmniejszej podstawy w tym przepisie. Tak więc w wypadku § 1 lit. b) z wymierzonych w wyroku kar aresztu i grzywny odpadnie tylko areszt a pozostała grzywna nie może już być złagodzona, a wreszcie złagodzenie grzywny w § lit. c) może mieć miejsce tylko wtedy, gdy Sąd wymierzył tylko grzyw-

nę, a nie także karę pozbawienia wolności. Tak samo złagodzenie przewidziane w § 1 lit. d) art. 23 p. k. s. odnosić się może do grzywny wymierzonej, a nie także jeszcze do grzywny złagodzonej już raz po myśli art. 23 § 1 lit c) p. k. s.

Przepis art. 23 p. k. s. nie pozwala więc na to, by stosowaniem któregoś ze sposobów złagodzenia kary zostało przekroczone ustawowe maximum nadzwyczajnego złagodzenia kary, tj. by w ten sposób wymierzona kara mogła być niższa niż ta, którą przewiduje normalnie stosowany art. 23 pr. k. s. Przepis art. 66 § 1 pr. k. s. przewiduje karę aresztu i grzywny od 2000 zł. Przy stosowaniu art. 23 § 1 b) pr. k. s. można by w miejsce tych dwu kar wymierzyć tylko grzywnę, ale oczywiście tylko w granicach określonych w art. 66 § 1 pr. k. s. tj. od 2000 zł, gdyż do tak złagodzonej kary nie możnaby już stosować art. 23 § 1 lit. c) pr. k. s. Grzywna ta mogłaby być zamieniona na areszt zastępczy przez przeciąg najmniej od 20 dni aresztu (art. 14 § 3 pkt 1 pr. k. s.), gdyż znowu nie możnaby stosować przepisów art. 23 § 1 lit. d) pr. k. s. Sąd wymierzając karę aresztu przez jeden tydzień i grzywnę 20 złotych zamienioną na areszt zastępczy przez 2 dni zastosował nadzwyczajne złagodzenie kary w sposób w ustawie oczywiście nie przewidziany, gdyż faktycznie zastosował art. 23 pr. k. s. aż trzykrotnie, do czego przepis ten nie daje najmniejszej podstawy.

FUNDUSZ PRACY

JEDNORAZOWE WYNAGRODZENIE NIE PRZEWIDZIANE UMOWĄ O PRACĘ.

Jednorazowe wynagrodzenia, choćby umową o pracę nie przewidziane, uchodzą do podstawy opłaty na Fundusz Pracy z art. 15 ustawy z 16 marca 1933 poz. 163 Dz. Ust. (Teza). (Wyrok NTA z 30 marca 1939 l. rej. 6419/37, 4512/38).

Przedmiotem sporu jest kwestia, czy podlegają opłatom na Fundusz Pracy, przewidzianym w art. 15 ustawy z 16 marca 1933 poz. 163 Dz. Ust., wynagrodzenia jednorazowe (gratyfikacje). Skarga snuje z przepisu art. 15 wniosek, że opłatom podlegają tylko stałe wynagrodzenia, wynikające z umowy o pracę, natomiast jednorazowe wynagrodzenia, nie wynikające z umowy, lecz polegające na dobrej woli pracodawcy, pod ten przepis nie podpadają. Wniosku tego Najwyż. Trybunał Administr. nie mógł uznać za trafny. Art. 15 zawiera w ust. 1 zarówno określenie podmiotów opłaty, jak i jej przedmiotu — stanowiąc mianowicie, że opłacie podlegają „osoby, pobierające uposażenie służbowe, bądź stałe wynagrodzenie za najemną pracę“ reguluje ustawa zasięg podmiotowy obowiązku podatkowego i ustala kryteria, które decydują o zaliczeniu pewnych osób do grona płatników opłaty na Fundusz Pracy z tego artykułu. Nato-

miast gdy chodzi o przedmiotowy zakres obowiązku podatkowego, to decydujące w tej mierze znaczenie ma dalsza treść przepisu art. 15, mianowicie ta jego część, która stanowi, iż podstawę wymiaru opłaty stanowi „pobrane całkowity dochód, osiągnięty z tych źródeł“. Przedmiotowo więc podlega opłacie nie tylko wynagrodzenie, którego pobieranie kwalifikuje w zasadzie pracownika jako podlegającego obowiązkowi podatkowemu — ale „całkowity dochód“ osiągnięty ze stosunku, uzasadniającego pobieranie uposażenia służbowego lub stałego wynagrodzenia za najemną pracę. Przymiot „stałości“, wymagany przez ustawę dla uzasadnienia podmiotowego obowiązku podatkowego, odnosi się nie tyle do formy pobierania wynagrodzenia, ile do samego stosunku umowy o stałym charakterze zatrudnienia zależnej pracy zarobkowej, a nie ograniczenie podstaw wymiaru opłaty, które są w sposób niedwuznaczny i wyraźnie nawiązujący do pojęć ustalonych w ustawie o podatku dochodowym (art. 20) określone w dalszej części ustępu 1 art. 15 słowami „całkowity dochód“. To też Najwyższy Trybunał Administracyjny już w wyroku z dnia 30

listopada 1938 l. rej. 5523/37 (OPA 2510*) doszedł do wniosku, że zamiarem ustawodawcy było przez określenie jako płatników opłaty na Fundusz Pracy osób, pobierających stałe wynagrodzenie za najemną pracę — ustalić koło osób, pociągniętych do tego świadczenia, w ten sposób, by włączyć do niego osoby, pobierające faktycznie przez jakiś przeciąg czasu wynagrodzenie, choćby tylko za czas faktycznie przepracowany z wyłączeniem choroby, nieobecności robotnika, okresów niepogody uniemożliwiającej pracę itp. — byle wynagrodzenia te były oparte na stosunku pracy. Innymi słowy, ustawodawca zmierzał w ten sposób do odgraniczenia umów o pracę od umów o dzieło, lub zlecenie, których nie zamierzał uznać za uzasadniające podmiotowy obowiązek podatkowy z art. 15 — a które zakwalifikował w pewnych granicach jako uzasadniające obowiązek podatkowy w stosunku do opłaty z art. 17.

Skoro więc kwestia „stałości“ wynagrodzenia ma znaczenie istotne tylko w zakresie podmiotowego obowiązku podatkowego, a przedmiotowo opłacie podlega *całkowity dochód* podatnika osiągnięty z danego stosunku służbowego lub pracy, to i jednorazowe *wynagrodzenie*, choćby nie przewidziane umową o pracę ani zwyczajem, ale związane z faktem wykonywania pracy i jej rezultatami stanowią — zgodnie z ustaloną w tej mierze judykaturą Najwyższego Trybunału Administracyjnego w dziedzinie podatku dochodowego od uposażeń — część *dochodu* pracownika z danego źródła dochodu (zależnej pracy zarobkowej).

DOCHODY Z UMÓW O DZIEŁO, ZLECENIA, POŚREDNICTWA.

Dochody uzyskiwane z odpłat za usługi, świadczone w ramach umów o dzieło, zlecenia lub pośrednictwa, nie podlegają obowiązkowi podatkowemu z art. 15 ustawy o Funduszu Pracy, z dnia 16 marca 1933 poz. 163 Dz. Ust. (Teza). (Wyrok NTA z 30 marca 1939 l. rej. 365/38**)

Skarżące Towarzystwo wniosło odwołanie od wymiaru opłat na Fundusz Pracy z art. 15 ustawy z 16 marca 1933 poz. 163 Dz. Ust., twierdząc, iż zawarło ono ze swymi pracownikami obok umów o pracę odrębne umowy o pośrednictwo ubezpieczeniowe i że wobec tego prowizje, wypłacane z tytułu wynagrodzenia za pośrednictwo, nie podlegają opłatom. Władza pozwana nie uwzględniła odwołania, powołu-

jąc się na interpretację art. 15 zawartą w okólniku Prezydium Rady Ministrów z 5 lipca 1933 Nr 7753/33, wedle której premie i prowizje podlegają opłacie, o ile wynikają ze stałego stosunku pracy — oraz na fakt, iż skarżące Towarzystwo pozostaje z pracownikami, o których chodzi, w stosunku umowy o pracę.

Na zarzuty skargi wniesionej na to orzeczenie rozważył Najwyższy Trybunał Administracyjny, co następuje:

Stanowisko władzy pozwanej pod względem prawnym jest trafne o tyle, iż jak wszelkie inne wynagrodzenia, tak i prowizje, wynikające z umowy o pracę, podlegają opłatom z art. 15. Spór jednak dotyczy innego zagadnienia — mianowicie kwestii faktycznej, czy prowizje, zaliczone przez władze do podstawy wymiaru opłaty z art. 15 pochodzą ze stosunku opierającego się na umowie o pracę, czy też ze stosunku odrębnego, opartego na umowie o pośrednictwo. Umowa o pośrednictwo jest umową odrębną, odmienną od umowy o pracę, uregulowaną osobnymi przepisami (art. 517—522 Kod. Zob. i art. 568—580 Kod. Handl.) i stosunek pośrednika do zleceniodawcy nie ma cech stosunku służbowego ani stosunku pracy zależnej. Art. 15 ustawy o Funduszu Pracy, regulując podmiotowy obowiązek podatkowy, nawiązuje wyraźnie do postanowień Kod. Zobow. o umowie o pracę (art. 441—477) i ustaw specjalnych, regulujących umowę o pracę robotników i pracowników umysłowych. Ani stosunek, wynikający z umowy o dzieło (art. 478 i n. Kod. Zobow.), ani z umowy zlecenia (art. 498 i n.), ani też wreszcie i pośrednictwa nie odpowiadają kryteriom z art. 15, w żadnym bowiem z tych stosunków nie zachodzi „pobieranie uposażenia służbowego lub stałego wynagrodzenia za najemną pracę“. Dochody więc uzyskiwane z opłat za usługi, świadczone w ramach umów o dzieło, zlecenia lub pośrednictwa, nie podlegają obowiązkowi podatkowemu z art. 15 ustawy o Funduszu Pracy.

Skoro zaś żaden przepis prawa nie stoi na przeszkodzie istnieniu między tymi samymi osobami dwu odrębnych i niezależnych od siebie stosunków opartych na odrębnych umowach, jednej o pracę, drugiej pośrednictwa — przeto obowiązkiem władzy pozwanej było rozprawić się z zarzutami odwołania po ewentualnym uzupełnieniu postępowania, ustalając okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, w szczególności okoliczności faktyczną, czy umowy o pośrednictwo były rzeczywiście odrębne i nie mieściły się w umowach o pracę z danymi pracownikami, względnie czy pośrednictwo asekuracyjne należało do obowiązków pracowników, przyjętych w umowie o pracę lub ustalonych w regulujących stosunki pracy w skarżącym Towarzystwie wewnętrznych instrukcjach lub regulaminach, czy też było ono pozostawione do osobnych umów indywidualnych, niezależnych od umowy o pracę.

*) p. PSK. 3/151/39 (opłaty na Fundusz Pracy).

***) Dochody powyższe podlegają obowiązkowi opłaty na Fundusz Pracy od roku pod. 1939, o ile wynikają z wykonywania wolnego zajęcia zawodowego, wymienionego w rozp. Min. Op. Społ. z 23 marca 1939 poz. 341 Dz. Ust. (PKS. 6/39).

FINANSE KOMUNALNE

ŚWIADCZENIA W NATURZE. PODMIOT OBOWIĄZKU.

1. *Ustawa z 26 marca 1935 unormowała nie tylko stronę rzeczową świadczeń w naturze na cele drogowe samorządu terytorialnego, ale także sprawę podmiotowego obowiązku w dziedzinie tych świadczeń.*

2. *Z chwilą wejścia w życie ustawy z 26 marca 1935 upadają przepisy pogalicyskich ustaw krajowych gminnych z 12 sierpnia 1866, względnie z 13 marca 1889, zawarte w § 83 pod lit. b) wzgl. w § 89 pod lit. b) i ściśnające zasadę podmiotowego obowiązku.* (Wyrok NTA z 3 kwietnia 1939 l. rej. 6322/37, 737, 892, 1333, 1543, 1876, 3748, 3813 i 3814/38).

Sprawy dotyczą wspólnego zagadnienia, czy od obowiązku świadczeń na cele drogowe, przewidzianego w ustawie z 26 marca 1935 o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne, poz. 204 Dz. Ust., zmienionej dekretem z 4 listopada 1936, poz. 593 Dz. Ust., zwalnia duszpasterzy przepis § 83 krajowej ustawy gminnej z 12 sierpnia 1866 Dz. Ust. Nr 199 (względnie § 89 kraj. ust. gmin. z 13 marca 1889 Dz. Ust. Nr 24), wg których do posług i robót nie mogą być pociągani pastarze dusz co do ich kongruy.

Otóż według § 9 krajowej ustawy gminnej z 12 sierpnia 1866, obowiązującej na ziemiach b. zaboru austriackiego, członkowie gminy mają udział w myśl przepisów ustawy tak w prawach i korzyściach, jako też w obowiązkach i ciężarach gminy. W § 77 upoważniła ustawa gminy do nakładania: a) dodatków do podatków bezpośrednich i do podatku konsumcyjnego, b) innych opłat i c) posług i robót na potrzeby gminy — według zasad równomierności i powszechności świadczeń (§§ 78 i 82), o ile ustawa nie przewiduje wyjątków. § 83 stanowi właśnie taki wyjątek, głosząc, że do opłacania dodatków do podatków bezpośrednich oraz do posług i robót nie mogą być pociągani — prócz urzędników i sług państwowych oraz samorządowych, nauczycieli publicznych, wojskowych i wdów i sierot po nich w odniesieniu do ich uposażenia — także pastarze dusz co do ich kongruy. Analogiczne przepisy zawiera krajowa ustawa gminna z 13 marca 1889 w §§ 6, 83, 84, 88 i 89 lit. b).

Ustawa z 26 marca 1935 o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne, poz. 204 Dz. Ust., uregulowała zagadnienie świadczeń w naturze na bliżej w ustawie (art. 2) określone cele publiczne jednolicie na obszarze całego państwa — prócz ziem województwa Śląskiego. Między innymi obowiązkowe świadczenia w naturze przewiduje ustawa także na cele budowy i utrzymania dróg samorządowych.

Rozciągłość obowiązku podmiotowego tych świadczeń określa art. 3 ustawy, zmienionej de-

kretem Prezydenta Rzeczypospolitej z 4 listopada 1936, poz. 593 Dz. Ust. Obowiązek ten obciąża osoby fizyczne i prawne w gminach wiejskich i miastach niewydziałonych, które opłacają podatek gruntowy, podatek od nieruchomości i podatek przemysłowy, w stosunku do sumy tych podatków, obciążających poszczególnego płatnika, przy czym bierze się pod uwagę tylko podatki państwowe wymienionych rodzajów.

Według art. 19 ust. 2 teje ustawy z chwilą wejścia jej w życie tracą równocześnie moc obowiązującą przepisy w sprawach unormowanych tą ustawą.

Otóż ustawa z 26 marca 1935 unormowała nie tylko stronę rzeczową świadczeń w naturze na cele drogowe samorządu terytorialnego, ale także sprawę podmiotowego obowiązku w dziedzinie tych świadczeń. W miejsce zasady powszechności osobistego obowiązku wprowadza ustawa obowiązek ograniczony do podmiotów, obciążonych wyszczególnionymi podatkami państwowymi, i w stosunku do tych świadczeń podatkowych, przy czym w płaszczyźnie tego ograniczonego obowiązku podatkowego nie przewiduje żadnych wyjątków.

Skoro ustawa z 10 grudnia 1920 o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Rzeczypospolitej Polskiej, poz. 32/21 Dz. Ust., w rozdziale IV również normuje sprawę świadczeń drogowych w naturze na cele budowy i utrzymania dróg gminnych, to te postanowienia uznać należy za uchylone w całej rozciągłości z mocy powyżej powołanej klauzuli derogacyjnej art. 19 ust. 2. Również upadają z chwilą wejścia w życie ustawy z 26 marca 1935 przepisy pogalicyskich ustaw krajowych gminnych z 12 sierpnia 1866, względnie z 13 marca 1889, zawarte w § 83 pod lit. b), wzgl. w § 89 pod lit. b) i ściśnające zasadę podmiotowego obowiązku. Skoro bowiem wskutek ustawy z 26 marca 1935 ustał obowiązek podmiotowy, oparty na poprzednich przepisach ustawowych, a jego miejsce zajął obowiązek samodzielnie i dla całego obszaru państwowego (prócz województwa Śląskiego), jednolicie unormowany i oparty na odmiennych szczególnych podstawach, to wobec klauzuli derogacyjnej ustawy — szerzej i inaczej ujętej aniżeli klauzula derogacyjna art. 39 ustawy drogowej z 10 grudnia 1920 — nie mogły pozostać w mocy wyjątki od zasady, która przestała obowiązywać.

Skarżący powołują się na dotychczasowe orzecznictwo w tym przedmiocie, a w szczególności na wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego z 17 maja 1933 l. rej. 351/31 w sprawie ze skargi ks. Piotra Mekełyty, w którym Najwyższy Trybunał Administracyjny orzekł i uzasadnił, że na podstawie postanowienia § 83 ustawy gminnej z 12 sierpnia 1866

pasterze dusz są zwolnieni od świadczeń w naturze, przewidzianych w art. 29—32 ustawy drogowej z 10 grudnia 1920. Lecz wyrok ten nie

może mieć zastosowania w sprawie niniejszej, ponieważ podstawa prawna obecnego wymiaru jest inna.

Kronika skarbowa

SPRAWY OGÓLNE.

TERMINARZ PODATKOWY.

W czerwcu płatne są następujące podatki:

1) do dnia 5 czerwca — podatek od energii elektrycznej, pobrany przez sprzedawców energii w czasie od 16 do 31 maja 1939; do dnia 20 czerwca — tenże podatek, pobrany w czasie od 1 do 16 czerwca 1939;

2) do dnia 7 czerwca — podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, wypłaconych przez służbodawcę w maju 1939; podatek specjalny od wynagrodzeń, wypłaconych z funduszy publicznych w maju 1939;

3) do dnia 10 czerwca — scalony podatek od artykułów Polskiego Monopolu Tytoniowego i

Spirytusowego, soli wprowadzonej do obrotu przez Polski Monopol Solny oraz losów loterii, urządzanych przez Polski Monopol Loteryjny;

4) do dnia 15 czerwca — zaliczka kwartalna na podatek obrotowy za r. 1939 w wysokości podatku przypadającego od obrotu osiągniętego w maju 1939, przez wszystkich płatników, prowadzących prawidłowe księgi handlowe;

6) do dnia 30 czerwca — pierwsza rata (półroczna) podatku od nieruchomości za 1939.

Ponadto płatne są w czerwcu zaległości odroczone lub rozłożone na raty z terminem płatności w tym miesiącu oraz podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze z terminem płatności również w tym miesiącu.

PODATEK SPECJALNY

W SPRAWIE ZWOLNIENIA OD OPODATKOWANIA SPECJALNYM PODATKIEM OD WYNAGRODZEŃ DODATKÓW MIESZKANIOWYCH, WYPŁACANYCH NAUCZYCIELOM ZATRUDNIONYM W GMINACH MIEJSKICH NIE WYDZIELONYCH Z POWIATOWYCH ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH.

Nawiązując do okólnika z dnia 23 lipca 1938 L. D. V. 18221/2/38 (Dz. Urz. Min. Sk. Nr 21, poz. 538) Ministerstwo Skarbu zezwala, aby nie potrącano należności podatku specjalnego również od dodatków mieszkaniowych, wypłaconych nauczycielom zatrudnionym w gminach

miejskich niewydzielonych z powiatowych związków samorządowych i aby nie brano pod uwagę wysokości tych dodatków przy ustalaniu stopy procentowej podatku, należnego od wynagrodzenia zasadniczego wraz z innymi dodatkami. Zarządzenie niniejsze ma zastosowanie do dodatków mieszkaniowych, wypłaconych po dniu ogłoszenia niniejszego okólnika w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Skarbu.

Niedobrane z tego tytułu należności podatku specjalnego Ministerstwo Skarbu umarza na mocy art. 123 § 1 Ordynacji Podatkowej (Dz. U. R. P. z 1936 Nr 14, poz. 134). (O. M. S. z 5.4.1939 L. D. V. 5922/2/39).

PODATEK GRUNTOWY.

W SPRAWIE INDYWIDUALNEGO OPODATKOWANIA PODATKIEM GRUNTOWYM UCZESTNIKÓW PODATKOWYCH JEDNOSTEK ZBIOROWYCH.

Doszło do wiadomości Ministerstwa Skarbu, że urzędy skarbowe wydzielają grunty uczestników podatkowych jednostek zbiorowych w oddzielne (indywidualne) jednostki podatkowe wbrew przepisom §§ 35 i 68 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 31 marca 1937 r. o wymiarze i poborze państwowego podatku gruntowego (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 250).

Wobec tego Ministerstwo Skarbu przypomina, że wydzielenie gruntów uczestnika podatkowej jednostki zbiorowej, której grunty nie zo-

stały objęte scaleniem, w oddzielną jednostkę podatkową może nastąpić — zgodnie z powołanymi wyżej przepisami — tylko w razie dostarczenia urzędowi skarbowemu: wyciągu z księgi hipotecznej, stwierdzającego tytuł własności i obszar gruntów pragnącego się wydzielić uczestnika jednostki zbiorowej oraz plan (odrys planu), stwierdzający położenie i sposób użytkowania tychże gruntów. Dostarczenie jedynie wyciągu z księgi hipotecznej bez planu lub jego odrysu, względnie planu lub jego odrysu, lecz bez wyciągu z księgi hipotecznej nie daje urzędowi skarbowemu prawa do wydzielenia, o którym mowa. (O. M. S. z 27.4.1939 L. D. V. 7652/3/39).

PODATEK OD LOKALI I OD NIERUCHOMOŚCI

W SPRAWIE PODATKU OD LOKALI I PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI DLA HOTELEI, PENSJONATÓW, POKOJÓW UMEBLOWANYCH ITP.

W związku z zagadnieniami, dotyczącymi zasad ustalania podstaw wymiaru podatku od lokali i podatku od nieruchomości dla hoteli, pensjonatów, pokojów umeblowanych itp., Ministerstwo Skarbu wyjaśnia i zarządza co następuje:

I. Obowiązek podatkowy i stawka podatkowa podatku od lokali.

Osobami, zajmującymi wieloizbowe lokale, jak hotele, pensjonaty, pokoje umeblowane itp. oraz w konsekwencji tego osobami, obowiązującymi do opłacania podatku od tych lokali, w myśl art. 3 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r. o podatku od lokali (Dz. U. R. P. Nr 82, poz. 505) są:

a) *najemcy lub dzierżawcy* lokali wieloizbowych, zajętych na hotele, pensjonaty, pokoje umeblowane itp. — o ile lokale te zostały przez właścicieli budynków oddane w najem lub w dzierżawę,

b) *właściciele* lokali wieloizbowych, zajętych na hotele, pensjonaty, pokoje umeblowane itp. — o ile lokale te znajdują się w budynkach tychże właścicieli, a mieszczące się w nich hotele, pensjonaty, pokoje umeblowane i t. p. są prowadzone przez samych właścicieli.

Zgodnie z przepisem art. 5 pkt. 2 dekretu, dla tego rodzaju wieloizbowych lokali właściwą jest z reguły 12%-owa stopa podatkowa.

Ponieważ jednak wspomniane hotele, pensjonaty, pokoje umeblowane i t. p. składają się przeważnie z pomieszczeń 1, 2 i 3-izbowych, które to pomieszczenia — gdyby nie były częścią lokali wieloizbowych — bądź byłyby wolne od podatku, bądź byłaby dla nich właściwą 8%-owa stopa podatkowa, przeto Ministerstwo Skarbu poleca począwszy od roku 1939 pobierać od hoteli, pensjonatów, pokoi umeblowanych i t. p. podatek od lokali według 8%-owej stawki podatkowej. Pohór różnicy pomiędzy podatkiem, wymierzonym według właściwej 12% stawki podatkowej a podatkiem, pobieranym według 8% stawki podatkowej, Ministerstwo Skarbu odracza do dalszych zarządzeń.

II. Zasady ustalania podstaw wymiaru podatku od lokali.

Za podstawę wymiaru podatku od wspomnianych lokali wieloizbowych na 2-letni okres wymiarowy stosownie do art. 4 powołanego dekretu należy przyjmować:

1) dla lokali, które w roku, poprzedzającym okres podatkowy były wynajęte (wyzierżawione) — komorne (czynsz dzierżawny), ja-

kie najemca (dzierżawca) zobowiązał się płacić wynajmującemu (wyzierżawiającemu) w roku, poprzedzającym okres podatkowy, przy czym, o ile odnośne lokale były wynajęte (wyzierżawione) łącznie z urządzeniem, koncesją i t. p. świadczeniami ze strony właściciela budynku, wówczas od komornego (czynszu dzierżawnego) należy potrącać ustaloną przez biegłych wartość tychże świadczeń pod warunkiem, że zostały one objęte komornym, a to zgodnie z przepisem § 14 ust. (3) rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 20 kwietnia 1936 r. o wykonaniu dekretu o podatku od lokali (Dz. U. R. P. Nr 33, poz. 258);

2) dla lokali, które w roku, poprzedzającym okres podatkowy nie były wynajęte lub wydzierżawione, lecz w których były prowadzone hotele, pensjonaty, pokoje umeblowane i t. p. przez właścicieli budynków, mieszczących te lokale, względnie, które w tym roku były w ogóle nie zajęte — wartość czynszową z roku poprzedzającego okres podatkowy, obliczoną w wysokości komornego, jakiego uzyskał właściciel w razie wynajęcia lub wydzierżawienia lokalu przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, mających wpływ na wysokość czynszu. Ustalenie wartości czynszowej należy zawsze dokonywać przez biegłych, posiadających kwalifikacje z art. 70 § 3 O. P.

O ile zajdą okoliczności, przewidziane w art. 6 ust. (2) powołanego dekretu, wówczas podstawa wymiaru na drugi rok dwuletniego okresu wymiarowego może ulec zmianie.

III. Wymiar podatku od lokali dla hoteli, pensjonatów, pokojów umeblowanych i t. p., położonych w miastach, będących uzdrowiskami lub letniskami.

W przypadku, gdy lokal wieloizbowy jest z reguły wynajmowany (wyzierżawiany), albo zajmowany przez właściciela tegoż na hotel, pensjonat i t. p. wyłącznie z sezonie, t. j. przez pewien czas roku, natomiast przez pozostały czas tego roku jest w ogóle niezajęty (nie jest w nim prowadzony hotel, pensjonat i t. p.), wówczas wymiar podatku od takiego lokalu ma być dokonany według zasad, podanych w części II niniejszego okólnika, lecz od podstawy, obliczonej w stosunku do czasu najmu (dzierżawy), określonego w umowie a dotyczącego roku podatkowego, względnie w stosunku do czasu faktycznego zajmowania lokalu przez właściciela (prowadzenia w nim hotelu, pensjonatu i t. n.) w roku podatkowym.

W związku z powyższym Ministerstwo Skarbu poleca, aby wymiar podatku od tego rodzaju lokali, położonych w miastach, będących uzdrowiskami lub letniskami, dokonywany był nie na okres dwuletni, lecz na rok podatkowy.

Celem ustalenia okresu najmu (dzierżawy) lub prowadzenia hoteli, pensjonatów i t. p. przez samych właścicieli w roku podatkowym, urzędy skarbowe mają opierać się przede wszystkim na wykazach nieruchomości, składanych co roku przez właścicieli budynków, następnie na umowach najmu (dzierżawy) oraz ewentualnie na wyniku przeprowadzonych w tym kierunku korespondencji i innych informacjach. Przy tym urzędy skarbowe powinny zwrócić uwagę właścicielom nieruchomości na obowiązek, wypływający z art. 62 ordynacji podatkowej.

Jeżeli z wykazu nieruchomości będzie wynikało, że w roku podatkowym hotel, pensjonat i t. p. nie będzie w ogóle prowadzony, wymiaru podatku należy na razie zaniechać. W razie jednakowoż stwierdzenia, że w ciągu roku podatkowego właściciel wydzierżawił hotel, pensjonat i t. p. lub rozpoczął w nim sam prowadzić wspomniane przedsiębiorstwo, wymiaru podatku należy dokonać od podstawy, ustalonej według wyżej podanych zasad.

Przykład.

Właściciel zeznał, że w roku 1939, t. j. w roku podatkowym, pensjonat został wydzierżawiony (będzie prowadzony przez niego samego) na okres 6 miesięcy. W roku 1938, t. j. poprzedzającym rok podatkowy, pensjonat ten był wynajęty przez okres 5-ciu miesięcy za czynszem netto 6.000 złotych, w pozostałych zaś miesiącach pensjonat ten nie był w ogóle prowadzony.

Podstawę wymiaru na rok 1939 będzie stanowiła kwota

$$7.200 \text{ zł} \left(\frac{6.000 \text{ zł}}{5} \times 6 = 7.200 \text{ zł} \right).$$

P R A W O D E W I Z O W E.

W SPRAWIE OBROTU PŁATNICZEGO POLSKO - FRANCUSKIEGO.

Na podstawie art. 3 ust. (2), 4 i 8 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26.4.1936 w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą oraz obrotu zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi (Dz. U. R. P. z 1938 r. Nr 86, poz. 584) i w związku z układem z dnia 27 marca 1939 r., zawartym między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej z Rządem Republiki Francuskiej w sprawie obrotu płatniczego polsko-francuskiego, Komisja Dewizowa postanawia co następuje:

§ 1. Zapłata zobowiązań osób fizycznych i prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w Polsce,

a) wobec osób fizycznych lub prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę we Francji, Algierze, koloniach, mandatach i protektoratach francuskich,

b) z dostawy towarów, pochodzących z powyższych krajów, może być dokonywana — aż

IV. Wymiar podatku od nieruchomości.

Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, że przy ustalaniu podstaw wymiaru podatku od nieruchomości dla hoteli, pensjonatów, pokojów umebLOWANYCH i t. p. należy stosować zasady, podane w części II niniejszego okólnika w oparciu się na przepisach art. 6 ust. (2) i (3) dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 stycznia 1936 r. o podatku od nieruchomości (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 14) oraz § 16 ust. (3) rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 20 kwietnia 1936 r. o wykonaniu powołanego dekretu (Dz. U. R. P. Nr 33, poz. 259).

V. Wymiar podatku od nieruchomości dla hoteli, pensjonatów, pokojów umebLOWANYCH itp., położonych w miejscowościach, będących uzdrowiskami lub letniskami.

Przy wymiarze podatku od nieruchomości dla hoteli, pensjonatów, pokojów umebLOWANYCH i t. p., położonych w miejscowościach (miastach, wsiach), będących uzdrowiskami lub letniskami, które są z reguły wynajmowane (wydzierżawiane) albo zajmowane przez właścicieli wyłącznie w sezonie, należy stosować zasady, podane w części III niniejszego okólnika.

Dla porządku zaznacza się, że począwszy od roku 1936 utraciły swą aktualność okólniki Ministerstwa Skarbu: z dnia 23 marca 1926 r. L. D. P. O. 265/IV oraz z dnia 6 czerwca 1935 r. L. D. V. 31503/3/34 (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 16, poz. 393). (O. M. S. z 19.4.1939 L. D. V. 5959/3/39).

do odwołania — jedynie z zachowaniem przepisów, zawartych w niniejszym zarządzeniu.

§ 2. (1) Zapłata należności cudzoziemców — bez względu na ich miejsce zamieszkania lub siedzibę — za:

a) towary pochodzące z Francji, Algieru, kolonii, mandatów lub protektoratów francuskich, importowane do Polski na podstawie pozwoleń przywozu oznaczonych literą „F“ i wydanych od dnia 1 lipca 1936 r. lub celnych przyznanych od tego dnia;

b) koszty uboczne, jak np.: koszty przewozu, przeładunku, postoju, magazynowania i ubezpieczenia, koszty arbitrażu, zagranicznych opłat celnych, przekazowych, konsularnych i innych opłat publicznych - prawnych, z wyłączeniem prowizyj handlowych, związane z importem, o którym mowa w punkcie a);

c) koszty uboczne, wyszczególnione wyżej oraz opusty i bonifikaty z tytułu manca lub mniejwartości towaru, związane z eksportem do Francji, Algieru, kolonii, mandatów lub

protektoratów francuskich, dokonany od dnia 1 lipca 1936 r.

może nastąpić przez Oddziały Banku Polskiego lub banki dewizowe po zarejestrowaniu w Polskim Instytucie Rozrachunkowym.

(2) Wnioski o zezwolenie na uregulowanie w jakiegokolwiek formie należności wyszczególnionych w ust. (1) Oddziały Banku Polskiego i banki dewizowe będą przysyłać wraz z dokumentami do Polskiego Instytutu Rozrachunkowego w Warszawie lub jego delegata przy terytorialnie właściwej Izbie Przemysłowo - Handlowej. Banki są odpowiedzialne za należyte zbadanie uzasadnienia i dokumentów zgodnie z ogólnymi przepisami, a w przypadku stwierdzenia jakiegokolwiek niezgodności winny skierować wniosek do decyzji Komisji Dewizowej.

P. I. R. lub jego delegat po skontrolowaniu dokumentów i ostemplowaniu ich na dowód przeprowadzonej kontroli zwraca wniosek wraz z dokumentami do Oddziału Banku Polskiego lub banku dewizowego, dołączając zaświadczenie dla banku dewizowego, na podstawie którego bank jest uprawniony załatwić wniosek zgodnie z treścią zaświadczenia P.I.R'u. Po załatwieniu wniosku bank przesyła do P.I.R'u w Warszawie kopię zaświadczenia, na której należy podać sumę wykonanego zlecenia oraz termin płatności, jeżeli udzielono zezwolenia na przydział dewiz w przyszłości. Dokumenty winien bank przechować w myśl ogólnych przepisów.

(3) Opłatę manipulacyjną w wysokości $\frac{1}{2}\%$ od sumy wniosku zarejestrowanego według powyższych przepisów, obliczoną według zasad okólnika Nr 20, przekazują banki bezpośrednio na rachunek czekowy Polskiego Instytutu Rozrachunkowego w P. K. O. Nr 506 nawet wówczas, gdy zarejestrowanie nastąpiło na podstawie decyzji Komisji Dewizowej.

§ 3. (1) Import niektórych towarów, pochodzących z Francji, Algieru, kolonii, mandatów lub protektoratów francuskich, będzie dokonywany począwszy od dnia 1 kwietnia 1939 r. w obrocie kompensacyjnym na zasadzie specjalnych pozwoleń przywozu, oznaczonych: „Kompensata — Francja“, przy czym do kompensaty będzie przyjmowana zarówno przy eksporcie, jak i przy imporcie, wartość towaru franco granica polskiego obszaru celnego.

Wobec powyższego przy imporcie podlega kompensacie wartość towaru wraz ze wszystkimi kosztami do granicy polskiego obszaru celnego, nie wyłączając prowizyj handlowych, przy eksporcie zaś przyjmuje się do kompensaty tylko wpływ waluty eksportowej netto, to znaczy po potrąceniu wszystkich kosztów ubocznych poza granicami polskiego obszaru celnego.

Kontrolę obrotu kompensacyjnego z Francją będzie przeprowadzać Polskie Towarzystwo Handlu Kompensacyjnego Sp. z o. o. w War-

szawie, któremu eksporterzy winni przedstawiać dowody, stwierdzające wysokość waluty eksportowej netto, uzyskanej z transakcyj kompensacyjnych, oraz odprzedaż tej waluty.

(2) Wnioski o zapłatę należności cudzoziemców — bez względu na ich miejsce zamieszkania lub siedzibę — za towary, o których mowa w ust. (1), wraz ze wszystkimi kosztami ubocznymi mogą być przez Oddziały Banku Polskiego i banki dewizowe załatwiane we własnym zakresie, bez rejestracji w Polskim Instytucie Rozrachunkowym, pod warunkiem, że:

a) do wniosków tych załączono wszystkie dokumenty, odpowiadające ogólnym przepisom, w szczególności pozwolenia przywozu, oznaczone „Kompensata — Francja“;

b) przeciętna wartość towaru w pozwoleniu przywozu nie przekracza wartości przeciętnej, wynikającej z oceny fakturowej z uwzględnieniem wszystkich kosztów do granicy polskiego obszaru celnego.

Wnioski nie odpowiadające powyższym warunkom winny być kierowane do decyzji Komisji Dewizowej.

(3) Od sumy wniosków, załatwianych w ramach przepisów niniejszego paragrafu, Oddziały Banku Polskiego i banki dewizowe będą pobierać opłatę manipulacyjną na rzecz Komisji Dewizowej w wysokości $\frac{1}{2}\%$, obliczoną według zasad okólnika Nr 20.

§ 4. (1) Należności przypadające osobom, mającym miejsce zamieszkania lub siedzibę we Francji, Algierze, koloniach, mandatach i protektoratach francuskich:

a) z wszelkich tytułów natury finansowej, a w szczególności z tytułu wszelkich prowizyj, również wynikających z transakcyj towarowych, patentów i licencji, kosztów utrzymania i zaskoków, dochodów z kapitałów, zwrotu kapitałów i t. p.;

b) za towary pochodzące z Francji, Algieru, kolonii, mandatów i protektoratów francuskich, importowane do Polski na podstawie pozwoleń przywozu, wydanych przed dniem 1 lipca 1936 r., lub ulg celnych, przyznanych przed tym dniem;

c) za towary nie pochodzące z Francji, Algieru, kolonii, mandatów i protektoratów francuskich, importowane do Polski do dnia 31 grudnia 1936 r. (miarodajna jest data uiszczenia należności celnych);

d) z tytułu kosztów ubocznych, wyszczególnionych w § 2 (1) pkt. b), związanych z importem, o którym mowa wyżej w punktach b) i c);

e) z tytułu kosztów ubocznych, wyszczególnionych w § 2 (1) pkt. b), oraz opustów i bonifikat z tytułu manca lub mniejwartości towaru, związanych z eksportem polskim do Francji, Algieru, kolonii, mandatów i protektoratów francuskich, dokonany przed dniem 1 lipca 1936 r., lub do innych krajów do dnia 31 grudnia 1936 r.

mogą być przekazywane tylko do rozrachunku w Banque Franco - Polonaise w Paryżu za pośrednictwem oddziału tej instytucji w Warszawie na zasadzie zezwoleń, udzielonych przez Komisję Dewizową lub przez Oddziały Banku Polskiego i banki dewizowe w ramach ogólnych przepisów, upoważniających je do rozpatrywania i załatwiania wniosków we własnym zakresie.

(2) Generalne upoważnienia do samodzielnego dysponowania posiadanymi zapasami dewiz, udzielone przez Komisję Dewizową niektórym przedsiębiorstwom i organizacjom, unieważniają się, o ile chodzi o przekazy z tytułu zobowiązań, wyszczególnionych w ust. (1); przekazy takie mogą być odtąd dokonywane tylko w sposób ustalony w niniejszym paragrafie na zasadzie indywidualnej decyzji Komisji Dewizowej lub banku dewizowego.

(3) Oddziały Banku Polskiego i banki dewizowe będą wpłacać pokrycie przekazów do Francji w ramach przepisów niniejszego paragrafu oddziałowi Banku Francusko - Polskiego w Warszawie, któremu przysługuje prawo zwrotu wpłaconego pokrycia w przypadku nieprzyjęcia zlecenia do wykonania.

Zlecenia na przekazy winny opiewać na sumę ściśle określoną we frankach francuskich lub złotych; należności, opiewające na inne waluty, mają być przeliczone na złote według ostatniego średniego kursu transakcyjnego danej dewizy, notowanego na giełdzie warszawskiej przed dniem dokonania wpłaty Bankowi Francusko - Polskiemu w Warszawie.

Oddziały Banku Polskiego i banki dewizowe będą obliczać zleceniodawcom przekazy, opiewające na franki francuskie, po kursie sprzedaży wypłaty na Paryż, notowanym na Giełdzie Pieniężnej w Warszawie w dniu przyjęcia zlecenia do wykonania przez Bank Francusko - Polski w Warszawie.

Przekazy, opiewające na złote, będą wykonywać Bank Francusko - Polski w Warszawie po kursie transakcyjnym Giełdy Pieniężnej w Warszawie, notowanym dla wypłaty na Paryż w dniu wykonania zlecenia; od takich przekazów banki dewizowe będą pobierać tytułem prowizji 2‰ — minimum zł 2, z której połowe będą odstępować Bankowi Francusko - Polskiemu w Warszawie.

(4) W związku z powyższymi przepisami klauzula na wekslach, wysyłanych za granicę, z tytułu zobowiązań wyszczególnionych w ust. (1), umieszczana w myśl okólnika Nr 26 ust. II, p. a), winna brzmieć: „zezwolono na wysłanie za granicę i przekazanie równowartości za granicę w terminie.... w drodze rozrachunku we frankach francuskich przez Bank Francusko - Polski“.

(5) Od sumy zezwolenia, udzielonego w ramach przepisów niniejszego paragrafu, Oddziały Banku Polskiego i banki dewizowe będą pobierać na rzecz Komisji Dewizowej opła-

tę manipulacyjną według zasad okólnika Nr 20.

(6) Przepisy, zawarte w niniejszym paragrafie, odnoszą się również do przekazów za granicę z tytułu należności, wyszczególnionych wyżej w ust. (1), na podstawie zezwoleń udzielonych przez Komisję Dewizową lub banki dewizowe przed ogłoszeniem niniejszego zarządzenia, które dotąd nie zostały wykonane.

§ 5. Przepisy zawarte w niniejszym zarządzeniu obowiązują również przedsiębiorstwa i organizacje, którym Komisja Dewizowa udzieliła generalnych upoważnień do samodzielnego dysponowania posiadanymi zapasami dewiz (autonomie dewizowe, rachunki walutowe „E“ i t. p.).

§ 6. Przepisy zawarte w paragrafach 2, 3 i 4 niniejszego zarządzenia nie mają zastosowania do przekazów należności z następujących tytułów, które mogą być wykonywane na zasadach ogólnych:

a) do należności towarowych innych, niż wymienione w paragrafach 2, 3 i 4, oraz kosztów ubocznych, związanych z tymi dostawami;

b) do przekazów z rachunków zagranicznych wolnych w walutach obcych „nowych“;

c) do sum zwracanych francuskiemu zleceniodawcy na podstawie okólnika Nr 18, ustęp ostatni;

d) do przekazów na koszty podróży i cele turystyczne;

e) do należności za importowane do Polski towary nie przekraczających zł 100, jeżeli całość zobowiązania nie przewyższa tej sumy, i tylko do tej wysokości w ciągu jednego dnia na zlecenie tego samego klienta;

f) do przekazów drohnych należności w ramach przepisów rozdziału IV okólnika Nr 8 z dnia 8 maja 1936 r. do wysokości równowartości zł 100, jeżeli całość zobowiązania nie przekracza w poszczególnych przypadkach tej sumy, i tylko do tej wysokości w ciągu miesiąca z polecenia tego samego zleceniodawcy.

§ 7. (1) Zapłata należności osób, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę we Francji, Algierze, koloniach, mandatach i protektoratach francuskich, z tytułu dostawy towarów, pochodzących z krajów, z którymi obrót płatniczy jest uregulowany specjalnymi przepisami (np. kraje clearingowe), może nastąpić jedynie w sposób w tych przepisach przewidziany.

(2) Zapłata należności z tytułu kosztów ubocznych, o których mowa w § 2 (1) pkt. b), c) oraz § 3, do krajów, z którymi obrót płatniczy został uregulowany specjalnymi przepisami (np. kraje clearingowe), może być dokonana wyłącznie w sposób tymi przepisami określony.

§ 8. Banki dewizowe są obowiązane przysłać Komisji Dewizowej do dnia 8 każdego miesiąca sprawozdania według załączonego wzoru z wpływów dewiz i wypłat z rachunków

zagranicznych wolnych, otrzymanych z polecenia osób fizycznych i prawnych, mających siedzibę we Francji, Algierze, koloniach, mandatach i protektoratach francuskich, na rachunek osób fizycznych lub prawnych, mających siedzibę w Polsce, oraz z wpływów z tytułu spłaty kredytów udzielonych przez banki krajowe osobom fizycznym lub prawnym, mającym siedzibę we Francji, Algierze, koloniach, mandatach i protektoratach francuskich. W sprawozdaniach nie należy wykazywać wpływów z tytułu zapłaty za towary eksportowane z Polski oraz z tytułu pożyczek udzielonych osobom, mającym siedzibę w Polsce, na okres czasu krótszy niż 5 (pięć) lat. Wpływy, co do których pochodzenia lub tytułu zachodzą wątpliwości, należy w sprawozdaniu podawać odrębnie, a sprostowanie umieścić w następnym sprawozdaniu.

Sprawozdania winny banki sporządzać za miesiąc ubiegły w złotych za całą instytucję, a więc za centralę łącznie z wszystkimi oddziałami. Sumy objęte sprawozdaniami winny być również uwzględnione w zestawieniach miesięcznych w myśl okólnika Nr 1.

§ 9. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1939 r. Równocześnie przestaje obowiązywać okólnik Komisji Dewizowej Nr 28 z dnia 1 kwietnia 1937 r. (Wydanie II) oraz uzupełnienie tego okólnika z dnia 12 kwietnia 1937 r. (Z. K. D. z 1.4.1939 Dz. U. M. S. Nr 10/234/39).

W SPRAWIE WYJAZDÓW DO WŁOCH.

Na podstawie art. 3 ust. (2), 4 i 8 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 kwietnia 1936 r. w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą oraz obrotu zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi (Dz. U. R. P. z 1938 r. Nr 86, poz. 584) Komisja Dewizowa postanawia, co następuje:

§ 1. Komisja Dewizowa upoważnia banki dewizowe do sprzedaży zagranicznych środków płatniczych na koszty podróży i pobytu we Włoszech (posiadłościach i koloniach włoskich) oraz do przesyłania lub udzielania zezwoleń na wywóz środków płatniczych na ten cel według zasad określonych w niniejszym zarządzeniu.

§ 2. (1) Każda osoba, mająca miejsce zamieszkania w Polsce, legitymująca się osobnym paszportem zagranicznym, ważnym na wyjazd do Włoch, może nabyć i wywieźć czeki turystyczne, wystawione przez banki dewizowe, upoważnione przez Polski Instytut Rozrachunkowy, lub hony hotelowe, płatne z należności Polskiego Instytutu Rozrachunkowego we Włoszech, do wysokości Lt 400.— na każdy tydzień zadeklarowanego we wniosku pobytu we Włoszech na okres nie dłuższy niż 4 tygodnie.

(2) Osoby określone w ust. (1) mogą ponadto wywieźć kwotę zł 30.— lub równowartość

tej sumy w dowolnych zagranicznych środkach płatniczych.

(3) Osoby, którym przyznano prawo wywozu środków płatniczych do Włoch na podstawie upoważnienia, zawartego w ust. (1), nie mogą poza oznaczoną w ust. (2) kwotą zł 30.— korzystać z uprawnień zawartych w § 12 (1) i (2) rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 24.7.1936 r. w brzmieniu ustalonym rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 20.1.1939 r. (Dz. U. R. P. z 1939 r. Nr 7, poz. 40), ani z prawa nabycia zagranicznych środków płatniczych na podstawie paszportu zagranicznego.

§ 3. Banki dewizowe mogą przysyłać dodatkowo w odstępach miesięcznych czeki turystyczne do wysokości kwoty Lt 1.000.— miesięcznie na osobę:

a) osobom, studiującym we Włoszech (studenti i klerycy), przez okres pobytu na studiach;

b) osobom, przebywającym we Włoszech w celach turystycznych lub leczniczych dłużej niż cztery tygodnie, w granicach ważności paszportu przez okres nie przekraczający jednak łącznie 6-ciu miesięcy, na podstawie zaświadczenia Konsulatu R. P., stwierdzającego cel pobytu we Włoszech i okres studiów, względnie termin ważności paszportu.

§ 4. Wnioski o zezwolenie na wywóz lub wysłanie sum wyższych albo na dłuższy okres niż oznaczone w § 2 i 3 należy przedstawiać do decyzji Komisji Dewizowej.

§ 5. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 maja 1939 r. Równocześnie przestaje obowiązywać pkt. 1 c) rozdziału I okólnika Komisji Dewizowej Nr 45 (Wydanie II) z dnia 23.6.1937 r. (Z. K. D. z 29.4.1939 Dz. U. M. S. Nr 12/293/39).

W SPRAWIE WYJAZDÓW DO LITWY.

Na podstawie art. 3 ust. (2), 4 i 8 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 kwietnia 1936 r. w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą oraz obrotu zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi (Dz. U. R. P. z 1938 r. Nr 86, poz. 584) Komisja Dewizowa postanawia, co następuje:

§ 1. Komisja Dewizowa upoważnia banki dewizowe do sprzedaży zagranicznych środków płatniczych na koszty podróży i pobytu na Litwie oraz do przesyłania lub udzielania zezwoleń na wywóz środków płatniczych na ten cel według zasad określonych w niniejszym zarządzeniu.

§ 2. (1) Każda osoba, mająca miejsce zamieszkania w Polsce, legitymująca się osobnym paszportem zagranicznym, ważnym na wyjazd do Litwy, może nabyć i wywieźć czeki emitowane przez Polski Instytut Rozrachunkowy, opiewające na lity, do wysokości litów 16.—, zaś każda osoba, wyjeżdżająca do Lit-

CŁA

wy na podstawie paszportu zbiorowego (rodzinnego) — takie same czeki do wysokości litów 7.— na każdy dzień zadeklarowanego we wniosku pobytu na Litwie.

(2) W granicach ogólnej sumy, obliczonej według zasad zawartych w ust. (1), każda osoba, legitymująca się osobnym paszportem zagranicznym, może wywieźć w pieniądzech polskich, kwotę zł 30.—, zaś każda osoba, wyjeżdżająca na podstawie paszportu zbiorowego (rodzinnego) — kwotę zł 10.— lub równowartość tych sum w pieniądzech litewskich.

(3) Osoby, którym przyznano prawo wywozu środków płatniczych do Litwy na podstawie upoważnienia zawartego w ust. (1), nie mogą — poza oznaczoną w ust. (2) kwotą zł 30.— względnie zł 10.— korzystać z uprawnień zawartych w § 12 (1) i (2) rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 24.7.1936 r. w brzmieniu

ustalonym rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 20.1.1939 r. (Dz. U. R. P. z 1939 r. Nr 7, poz. 40), ani z prawa nabycia zagranicznych środków płatniczych na podstawie paszportu zagranicznego.

§ 3. Osobom, które wyjechały do Litwy na okres dłuższy, niż jeden miesiąc, mogą być przesyłane dodatkowo czeki PIR'u do wysokości kwoty lit. 270.— miesięcznie na osobę w granicach ważności paszportu, na podstawie zaświadczenia Konsulatu R. P., stwierdzającego pobyt na Litwie i termin ważności paszportu.

§ 4. Wnioski o wywóz lub wysłanie sum wyższych niż oznaczone w § 2 i 3 należy przedstawiać do decyzji Komisji Dewizowej.

§ 5. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 12 kwietnia 1939 r. (Z. K. D. z 11. 4.1939. Dz. U. M. S. Nr 10/235/39)

C Ł A.

O WYKAZIE INSTYTUCJI, ZA KTÓRYCH POŚREDNICTWEM BĘDĄ WYDAWANE ZAŚWIADCZENIA MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU NA WOLNY OD CŁA WYWÓZ SZCZECINY, WŁOSIA I SIERŚCI ORAZ O TRYBIE POSTĘPOWANIA PRZY WYDAWANIU TYCH ZAŚWIADCZEŃ.

Na podstawie § 7 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 23 października 1934 r. wydanego w porozumieniu z Ministrami Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych o ustanowieniu taryfy celnej wywozowej (Dz. U. R. P. Nr 96, poz. 873) podają do wiadomości co następuje:

§ 1. (1) Zaświadczenia Ministerstwa Przemysłu i Handlu na wolny od cła wywóz szczeciny, włosia i sierści, przewidziane w uwadze I do grupy IV w odniesieniu do pozycji 34, 35 i 36 taryfy celnej wywozowej, stanowiącej załącznik do rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 23 października 1934 r. o ustanowieniu taryfy celnej wywozowej (Dz. U. R. P. Nr 96, poz. 873) w brzmieniu ustalonym rozporządzeniem z dnia 2 października 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 74, poz. 470), będą wydawane przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu za pośrednictwem Rady Handlu Zagranicznego Rzeczypospolitej Polskiej według wzoru załączonego do obwieszczenia niniejszego.

(2) Rada Handlu Zagranicznego R. P. będzie wydawać wspomniane w ustępie poprzednim zaświadczenia przez izby przemysłowo-handlowe tylko eksporterom wpisanym przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu do rejestru eksporterów szczeciny, włosia i sierści.

§ 2. (1) Do rejestru eksporterów szczeciny, włosia i sierści (§ 1 ust. (2)) mogą być wpisane przedsiębiorstwa, które:

a) wykazą się posiadaniem na każdy rok kalendarzowy świadectwa przemysłowego:

od I do III kategorii handlowej — dla przedsiębiorstw handlowych,
od I do VII kategorii przemysłowej — dla przedsiębiorstw przemysłowych,
III kategorii handlowej — dla spółdzielni, które ponadto powinny wykazać się zaświadczeniem o przynależności do jednego ze związków rewizyjnych spółdzielni;

- b) prowadzą księgi handlowe, choćby uproszczone;
- c) posiadają odpowiednie pomieszczenia i urządzenia, wyszczególnione w przepisach standaryzacyjnych (§ 3);
- d) zgłoszą wzór znaku towarowego, z którego korzystać będą przy wywozie towaru;
- e) będą uznane przez właściwą terytorialnie izbę przemysłowo-handlową w porozumieniu z właściwą izbą rolniczą za posiadające kwalifikacje handlowe, które ustali Rada Handlu Zagranicznego R. P.;
- f) złożą deklarację w której zobowiążą się:
  - I. zapewnić organom kontrolującym dostęp do składów i pomieszczeń służących do przechowywania i przygotowywania towaru,
  - II. stosować się do szczególnych zarządzeń i przepisów, jakie w zakresie wywozu szczeciny, włosia i sierści zostaną wydane poza niniejszym obwieszczeniem przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Reform Rolnych i podane do wiadomości eksporterów za pośrednictwem Rady Handlu Zagranicznego R. P.

(2) Podania o wpisanie do rejestru eksporterów szczeciny, włosia i sierści należy wnosić do Ministerstwa Przemysłu i Handlu za pośrednictwem terytorialnie właściwych izb przemysłowo-handlowych, które kierują je do Ministerstwa przez Radę Handlu Zagranicznego R. P.

Do podania powinny być dołączone dokumenty, stwierdzające dane wyszczególnione w ust. (1) paragrafu niniejszego.

(3) Ocenę, czy pomieszczenia i urządzenia odpowiadają przepisom standaryzacyjnym, przeprowadza Rada Handlu Zagranicznego R. P.

(4) O wpisaniu do rejestru eksporterów szczeciny, włośia i sierści względnie o odmówieniu takiego wpisu Ministerstwo Przemysłu i Handlu zawiadamiać będzie zainteresowane przedsiębiorstwo za pośrednictwem Rady Handlu Zagranicznego R. P.

§ 3. Zaświadczenia Ministerstwa Przemysłu i Handlu na wolny od cła wywóz szczeciny, włośia i sierści mogą być wydawane tylko na szczecinę, włośie i sierść, odpowiadające przepisom standaryzacyjnym, ustalonym na wniosek Rady Handlu Zagranicznego R. P. przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Reform Rolnych i podawanym do wiadomości zainteresowanemu eksporterom za pośrednictwem tej Rady.

§ 4. (1) Do wykonywania nadzoru nad przestrzeganiem przez eksporterów przepisów regulujących wywóz szczeciny, włośia i sierści, a w szczególności, czy przeznaczony do bezcłowego wywozu towar odpowiada przepisom standaryzacyjnym, powołana jest Rada Handlu Zagranicznego R. P.

(2) Rada Handlu Zagranicznego R. P. wykonuje nadzór przez:

a) Głównego Inspektora, którego zatwierdza Ministerstwo Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Reform Rolnych spośród kandydatów przedstawionych przez Radę Handlu Zagranicznego R. P.,

b) inspektorów, których Rada powołuje na wniosek Głównego Inspektora.

(3) Regulamin wykonywania czynności nadzorczych przez Głównego Inspektora i inspektorów ustala Ministerstwo Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Reform Rolnych na wniosek Rady Handlu Zagranicznego R. P.

§ 5. Kontrola badanego towaru odbywa się zasadniczo w magazynie firmy, ponadto może się ona odbywać na stacjach nadawczych, węzłowych lub granicznych.

§ 6. W wypadku stwierdzenia, w trybie nadkontroli, przeprowadzonej przez Głównego Inspektora lub z jego polecenia, że towar wywożony za granicę nie odpowiada warunkom ustalonym dla wywozu za danym zaświadczeniem Ministerstwa Przemysłu i Handlu, zaświadczenie to zostanie cofnięte.

§ 7. W razie stwierdzenia przekroczenia przez przedsiębiorstwo wymogów obwieszczenia niniejszego względnie wydanych na jego podstawie zarządzeń, Ministerstwo Przemysłu i Handlu na wniosek Rady Handlu Zagranicznego R. P. lub z własnej inicjatywy może wstrzymać czasowo wydawanie zaświadczeń na bezcłowy wywóz szczeciny, włośia i sierści, lub skreślić przedsiębiorstwo z rejestru eksporterów.

§ 8. (1) Od wydawanych zaświadczeń Ministerstwa Przemysłu i Handlu mogą być pobierane opłaty na pokrycie kosztów manipulacyjnych, kosztów sprawowania nadzoru oraz w związku z wprowadzeniem w życie przepisów standaryzacyjnych.

(2) Wysokość opłat ustala Ministerstwo Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 9. Rada Handlu Zagranicznego R. P. przedstawiać będzie Ministerstwu Przemysłu i Handlu oraz Ministerstwu Rolnictwa i Reform Rolnych po upływie każdego roku kalendarzowego sprawozdanie z całokształtu działalności w zakresie obwieszczenia niniejszego.

§ 10. Obwieszczenie niniejsze wchodzi w życie czternastego dnia po ogłoszeniu. Jednocześnie tracą moc obowiązujące obwieszczenia: z dnia 31 maja 1930 r. (Monitor Polski Nr 131, poz. 190), z dnia 12 lipca 1930 r. (Monitor Polski Nr 173, poz. 262), z dnia 8 lipca 1930 r. (Monitor Polski Nr 173, poz. 263), z dnia 20 października 1930 r. (Monitor Polski Nr 259, poz. 348) i z dnia 22 stycznia 1931 r. (Monitor Polski Nr 37, poz. 63). (Obw. M. P. i H. z 4.4. 1939 M. P. Nr. 81/182/39).

O STWIERDZANIU KRAJU POCHODZENIA TOWARÓW PRZY ODPRAWIE CELNEJ.

Na podstawie § 12 ust. 4 i § 36 ust. 2 przepisów wykonawczych do prawa celnego (Dz. U. R. P. Nr 90 z 1934 r., poz. 820), w brzmieniu ustalonym rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 21 listopada 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 95, poz. 641 — przedruk z Dz. Urz. Min. Sk. Nr 33, poz. 779), zarządzam co następuje:

Rozdział I. Stwierdzenie pochodzenia towarów przy stosowaniu zniżek i stawek celnych przewidzianych w umowach handlowych.

§ 1. (1) Zniżki i stawki celne przewidziane w umowach handlowych, zawartych pomiędzy Polską a innymi państwami, stosuje się do towarów, pochodzących z terytoriów, których te umowy dotyczą, na podstawie przedstawionego urzędowi celnemu świadectwa pochodzenia, wystawionego zgodnie z przepisami niniejszego zarządzenia.

2) Jeżeli zastosowanie zniżki lub stawki celnej, przewidzianej w umowie handlowej, zostało uzależnione w myśl umowy od przedłożenia specjalnych dokumentów (zaświadczeń, certyfikatów itp.), to zniżki i stawki celne mogą być zastosowane na podstawie tych dokumentów bez żądania świadectwa pochodzenia; świadectwo pochodzenia powinno być jednak przedstawione niezależnie od specjalnego dokumentu przewidzianego w umowie, jeżeli dokument ten nie zawiera stwierdzenia kraju pochodzenia towaru.

3) Zniżki i stawki celne przewidziane w umowach handlowych nie mogą być zastosowane, jeżeli urząd celny ustali, że zgłoszony do odprawy celnej towar nie pochodzi z kraju wy-

CLA

mienionego w dokumentach określonych w ust. 1 i 2.

§ 2. 1) Jeżeli nie ma wątpliwości, że towary pochodzą z terytorium, którego umowy handlowe dotyczą, urząd celny może zastosować ustalone w tych umowach zniżki i stawki celne bez świadectwa pochodzenia przewidzianego w § 1 ust. 1 w następujących przypadkach:

a) przy odprawie celnej towarów, przywożonych w niewielkich ilościach — jako wzory i próbki;

b) przy odprawie celnej towarów, przywożonych w niewielkich ilościach w przesyłkach pocztowych lub lotniczych, jeżeli niehandlowy charakter przesyłki wynika z rodzaju towaru lub ze stosunków odbiorcy;

c) przy odprawie celnej towarów nie mających charakteru handlowego, przywożonych w niewielkich ilościach razem z przedmiotami zwalnianymi od należności celnych na podstawie art. 22 prawa celnego;

d) przy odprawie celnej towarów, przywożonych w niewielkich ilościach do własnego użytku przez mieszkańców granicznego pasa celnego oraz przez turystów, jadących za przepustkami turystycznymi.

2) Nie mogą być stosowane w ramach postanowień ust. 1 te zniżki i stawki celne, których stosowanie jest ograniczone w myśl umów handlowych tylko do ściśle określonego kontyngentu celnego towarów. Zastrzeżenie to nie dotyczy towarów, przywożonych w niewielkich ilościach do własnego użytku przez podróżnych (a w tym i turystów, jadących za przepustkami turystycznymi) oraz przez mieszkańców granicznego pasa celnego.

3) Jeżeli w myśl umów handlowych odprawa celna pewnych towarów z zastosowaniem przewidzianych w tych umowach zniżek i stawek celnych jest ograniczona do ściśle określonych urzędów celnych, to odprawa taka również w przypadku wymienionym w ust. 1 nie może być dokonana w innych urzędach celnych.

§ 3. Świadectwo pochodzenia powinno zawierać następujące dane:

a) nazwisko i imię (firmę) oraz adres wysyłającego;

b) nazwę handlową towaru, określającą dostatecznie jego rodzaj, ewentualnie jego nazwę taryfową;

c) wskazanie rodzaju przewozu; przy przewozie drogą wodną powinna być w miarę możliwości podana również nazwa statku;

d) stwierdzenie, że towar objęty świadectwem jest przeznaczony do polskiego obszaru celnego; podawania nazwiska lub firmy i miejsca zamieszkania odbiorcy nie wymaga się;

e) stwierdzenie, że towary wymienione w świadectwie są produktami naturalnymi lub wytworami przemysłu danego kraju, a jeżeli chodzi o towary przetworzone w tym kraju w takim stopniu, że co najmniej 50% ogólnej wartości towaru po jego przetworzeniu przypada na koszty robocizny i materiałów kraju

przetworzenia — stwierdzenie tego faktu przy jednoczesnym wymienieniu kraju przetworzenia; nazwa kraju pochodzenia względnie kraju przetworzenia powinna być dokładnie wymieniona;

f) znaki i numery, ilość sztuk i rodzaj opakowania oraz wagę brutto i netto;

g) wartość towaru;

h) miejscowość i datę wystawienia świadectwa, pieczęć urzędu lub instytucji wystawiającej świadectwo oraz podpis osoby wystawiającej.

§ 4. 1) Świadectwo pochodzenia powinno być wystawione w języku kraju pochodzenia towaru lub innym języku obcym oraz w języku polskim. Jeżeli świadectwo pochodzenia towaru jest wystawione tylko w języku obcym, urząd celny może zażądać przedstawienia tłumaczenia na język polski całego świadectwa pochodzenia lub tylko nazwy towaru.

2) Tłumaczenie całego świadectwa pochodzenia towaru względnie tylko nazwy towaru może być dokonane również w kraju przez importera lub przez agenta celnego. Tłumaczenie świadectwa pochodzenia powinno być uwierzytelnione bądź przez zaprzysiężonego tłumacza bądź przez izbę przemysłowo-handlową. Tłumaczenia nazwy towaru wolne jest od uwierzytelnienia, chyba że urząd celny ma uzasadnione wątpliwości, czy tłumaczenie jest właściwe.

§ 5. Świadectwa pochodzenia nie mogą zawierać śladów skrobania, wycierania, wymazywania itp.; wszelkie poprawki, które dotyczą istotnych danych, odnoszących się do towaru oraz do kraju pochodzenia i kraju przeznaczenia, powinny być uskutecznione przez przekreślenie pierwotnego tekstu i wypisanie nowego, a ponadto powinny być omówione i stwierdzone podpisem oraz pieczęcią urzędu lub instytucji wystawiającej świadectwo.

§ 6. 1) Świadectwa pochodzenia mogą być wystawiane:

a) w kraju pochodzenia towaru,

b) w kraju trzecim traktatowym, przez który towar był przewożony, lub w którym był przechowywany, chociażby nie pod dozorem celnym.

2) W kraju pochodzenia towaru świadectwa pochodzenia mogą być wystawiane:

a) przez urzędy celne,

b) przez inne urzędy w ramach postanowień traktatowych,

c) przez izby przemysłowe i handlowe,

d) przez inne instytucje gospodarcze, notyfikowane Rządowi Polskiemu i przez Rząd Polski uznane.

3) W kraju trzecim traktatowym (ust. 1 pkt. b) świadectwa pochodzenia mogą być wystawiane przez izby i instytucje gospodarcze, wymienione w ust. 2 pkt. c, d.

4) Na towary pochodzące z kolonii, krajów mandatowych lub krajów pozostających pod protektorem, objętych umowami handlowymi, świadectwa pochodzenia mogą być wystawiane

również w krajach macierzystych — metropoliach przez izby przemysłowe i handlowe oraz inne instytucje gospodarcze (ust. 2 pkt. c, d), chociażby dane towary nie były przewożone przez kraje macierzyste.

5) Na towary pochodzące z krajów traktatowych pozaeuropejskich, przywożone do polskiego obszaru celnego drogą morską za bezpośrednim dokumentem przewozowym z kraju pochodzenia i bez przeladunku w drodze, świadectwa pochodzenia mogą być wystawiane przez krajową izbę przemysłowo-handlową, mającą siedzibę w porcie określone obszaru celnego, do którego towar został przywieziony; na obszarze W. M. Gdańska powołaną do tego instytucją jest Izba Handlu Zagranicznego w Gdańsku.

6) Postanowienia ust. 1 pkt. b) i ust. 3—5 nie mają zastosowania w tych przypadkach, gdy umowy handlowe zastrzegają, że świadectwa pochodzenia na pewne określone towary powinny być wystawione w kraju pochodzenia towaru przez ściśle wymienione instytucje.

7) Uprawnienia izb przemysłowych i handlowych oraz innych instytucji gospodarczych (ust. 2 pkt. c, d) w zakresie wystawiania świadectw pochodzenia sprawdzają urzędy konsularne R. P., wizujące te świadectwa (§ 7 ust. 2).

8) Świadectwa pochodzenia wystawiane przez urzędy celne są uznawane na zasadach wzajemności.

§ 7. 1) Świadectwa pochodzenia wystawiane przez urzędy celne (§ 6 ust. 2 pkt. a) wolne są od polskiej wizy konsularnej; również wolne są od polskiej wizy konsularnej świadectwa pochodzenia, wystawiane przez inne urzędy kraju pochodzenia (§ 6 ust. 2 pkt. b), chyba, że postanowienia umów handlowych stanowią inaczej.

2) Świadectwa pochodzenia, wystawiane przez izby przemysłowe i handlowe lub inne instytucje gospodarcze (§ 6 ust. 2 pkt. c, d), oprócz świadectw, wymienionych w § 6 ust. 5, powinny być zaopatrzone w polską wizę konsularną, dotyczącą wiarygodności danych zawartych w świadectwie oraz stwierdzającą, że instytucja, która wystawiła dane świadectwo, jest do tego uprawniona.

§ 8. Urząd Celny może znać na pisemny wniosek strony duplikat świadectwa pochodzenia, jeżeli strona udowodni, że oryginał nie może być przedstawiony wskutek jego zaginięcia.

Rozdział II. — Stwierdzanie pochodzenia towarów przy stosowaniu pozwoleń na przywóz i pozwoleń na zastosowanie cel niższych i zwolnień od cła, oraz przy stosowaniu stawek kolumny II taryfy celnej przywozowej.

§ 9. 1) Przy odprawie celnej towarów z zastosowaniem pozwoleń na przywóz, wydawanych przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu oraz przy odprawie celnej towarów z zastosowaniem pozwoleń Ministra Skarbu na zastosowanie cła niższego lub zwolnienia od cła, wydawanych na podstawie rozporządzeń, przewidzianych w

art. 23 ust. 1 lit. „a“ prawa celnego i na podstawie taryfy celnej, strona obowiązana jest złożyć świadectwo pochodzenia odprawianego towaru tylko w następujących przypadkach:

a) gdy pozwolenie na przywóz względnie pozwolenie na zastosowanie cła niższego lub zwolnienia od cła tego wymaga,

b) gdy towar został przywieziony do polskiego obszaru celnego nie bezpośrednio z kraju pochodzenia, lecz za pośrednictwem kraju innego.

2) W przypadkach, przewidzianych w ust. 1 lit. b, urząd celny może odstąpić od żądania świadectwa pochodzenia, jeżeli pochodzenie towaru wynika w sposób niewątpliwy z rodzaju towaru i jego opakowania.

§ 10. 1) Jeżeli towar został przywieziony bezpośrednio z kraju pochodzenia, a pozwolenie przywozu, względnie pozwolenie na zastosowanie cła niższego lub zwolnienia od cła (§ 9 ust. 1) nie zawiera warunku przedstawienia świadectwa pochodzenia, wówczas kraj pochodzenia odprawianego towaru może być udowodniony deklaracją celną nadawcy lub dokumentami przewozowymi, jak np. listem przewozowym, konsosamentem itp.

2) Bezpośredni przywóz ma miejsce wówczas, gdy dokument przewozowy został wystawiony w kraju pochodzenia towaru i opiewa na miejscowość, położoną na polskim obszarze celnym, oraz ważny jest na całą drogę przewozu z kraju pochodzenia do tej miejscowości.

§ 11. Przy stosowaniu stawek kolumny II taryfy celnej przywozowej nie żąda się udowodnienia kraju pochodzenia towaru, chyba że urząd celny ma podejrzenie, że towar, w myśl przepisów art. 2 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 sierpnia 1932 r. o ustanowieniu taryfy celnej przywozowej (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 732), podlega stawkom kolumny I. W przypadku takiego podejrzenia urząd celny może zażądać przedstawienia świadectwa pochodzenia odprawianego towaru.

§ 12. Jeżeli w myśl § 9 lub 11 strona obowiązana jest złożyć świadectwo pochodzenia, to powinno ono być wystawione stosownie do przepisów, zawartych w rozdziale I, z uwzględnieniem ewentualnych warunków specjalnych, zastrzeżonych w pozwoleniu na przywóz albo w pozwoleniu na zastosowanie cła niższego lub zwolnienia od cła (np. warunek, aby świadectwo pochodzenia było wystawione w kraju pochodzenia towaru).

§ 13. Jeżeli przy odprawie celnej towaru strona składa świadectwo pochodzenia, określone w rozdziale I dla zastosowania niższych i stawek celnych umownych, to nie ma obowiązku przedstawienia świadectwa pochodzenia, zastrzeżonego w pozwoleniu przywozu, względnie w pozwoleniu na zastosowanie cła niższego lub zwolnienia od cła (§ 9 ust. 1), jeżeli złożone świadectwo pochodzenia odpowiada wszystkim warunkom, zastrzeżonym w danym pozwoleniu.

§ 14. Urzędy Konsularne R. P., wizujące

świadczenia pochodzenia, wystawione w innym celu, niż dla zastosowania zniżek i stawek celnych, przewidzianych w umowach handlowych, zaopatrują wizę w klauzulę „nie dotyczy zniżek celnych“.

Rozdział III. — *Stosowanie świadectw pochodzenia.*

§ 15. 1) Świadcstwo pochodzenia strona obowiązana jest złożyć urzędowi celnemu przy zgłoszeniu towaru do odprawy celnej; świadectwo to może być złożone również po zgłoszeniu towaru do odprawy celnej, nie później jednak, jak przed wydaniem towaru dla wolnego obrotu, z wyjątkiem przypadków, przewidzianych w ust. 2 i 3.

2) Jeżeli strona z usprawiedliwionych przyczyn nie może złożyć w terminie określonym w ust. 1 świadectwa pochodzenia, wymaganego dla zastosowania zniżek i stawek celnych umownych, lub dla zastosowania pozwoleń Ministra Skarbu, przewidzianych w § 9, a zatrzymanie towaru mogłoby spowodować jego zepsucie się, albo narazić stronę na zbyt wysokie koszty lub straty, wówczas naczelnik urzędu celnego na umotywowany pisemny wniosek strony może zezwolić na późniejsze złożenie świadectwa pochodzenia pod następującymi warunkami:

a) wniosek strona powinna złożyć przed wydaniem towaru do wolnego obrotu;

b) z dokumentów przewozowych powinno wynikać, że towar został nadany w kraju jego pochodzenia do bezpośredniego przewozu do polskiego obszaru celnego;

c) przed podjęciem towaru do wolnego obrotu strona powinna złożyć gotówkowe zabezpieczenie różnicy między warunkowo zastosowanym cłem zniżonym a cłem normalnym, jakie należało by pobrać, gdyby świadectwo pochodzenia nie było złożone; na złożenie zabezpieczenia w innej formie wymagane jest każdorazowo zezwolenie Ministerstwa Skarbu;

d) należycie wystawione świadectwo pochodzenia powinno być złożone przez stronę w okresie czasu, wyznaczonym przez urząd celny; okres ten nie może być dłuższy, niż 30 dni, licząc od daty wydania towaru do wolnego obrotu;

e) zwrot złożonego zabezpieczenia (pkt. c) może nastąpić wówczas, gdy strona złoży należycie wystawione świadectwo pochodzenia w wyznaczonym okresie, oraz, gdy przez porównanie danych zawartych w świadectwie pochodzenia z danymi zawartymi w wyniku rewizji będzie można niewątpliwie ustalić, że świadectwo to rzeczywiście odnosi się do towaru, określonego w wyniku rewizji;

f) w razie nieprzedstawienia świadectwa pochodzenia w wyznaczonym okresie czasu, odnoszącego się do odprawionego towaru, złożone zabezpieczenie w gotówce urząd celny zarachowuje na dochód Skarbu Państwa, a jeżeli zabezpieczenie zostało złożone w innej formie, urząd celny postępuje w myśl § 66 ust. 7 przepisów wykonawczych do prawa celnego.

3) Jeżeli urząd celny przydzieli towar do innej pozycji taryfy celnej od podanej przez stronę w zgłoszeniu celnym, przy czym ani według zgłoszenia strony, ani orzeczenia urzędu celnego towar nie korzystał ze zniżki celnej, natomiast na skutek zażalenia strony Ministerstwo Skarbu wydało orzeczenie, taryfowe, przydzielające towar do pozycji taryfy celnej, według której towar korzysta ze zniżki celnej, a orzeczenie to nadeszło do urzędu celnego już po podjęciu przez stronę towaru w trybie § 227 ust. 1 lit. g przepisów wykonawczych do prawa celnego, urząd celny na pisemny wniosek strony może przyjąć dodatkowo świadectwo pochodzenia dla zastosowania zniżki celnej, jeżeli świadectwo to zostanie przez stronę przedstawione w ciągu 60 dni od dnia doręczenia stronie orzeczenia taryfowego Ministerstwa Skarbu.

§ 16. 1) Świadcstwo pochodzenia może być zastosowane, jeżeli towar, którego dotyczy, został dostarczony z zagranicy do granicznego urzędu celnego lub do wolnego obszaru celnego (wolnej strefy) przed upływem 6-ciu miesięcy od daty wystawienia świadectwa pochodzenia, nie podlegającego wizowaniu, lub od daty wystawienia wizy konsularnej na świadectwie pochodzenia.

2) Urzędy celne mogą zezwalać na zastosowanie świadectw pochodzenia w okresie następujących sześciu miesięcy, jeżeli strona udowodni, że towary, których dotyczy dane świadectwo pochodzenia, były wysłane do polskiego obszaru celnego w takim czasie, że mogłyby być dostarczone do granicznego urzędu celnego lub do wolnego obszaru celnego w terminie, określonym w ust. 1, lecz nie zostały dostarczone w tym terminie z przyczyn, spowodowanych siłą wyższą (burza, katastrofa kolejowa, strajk itp.).

3) Poza przypadkami, określonymi w ust. 2 na zastosowanie świadectw pochodzenia w terminie późniejszym, niż określony w ust. 1, może zezwalać Ministerstwo Skarbu.

4) Zezwolenia określone w ust. 2 i 3 mogą być wydawane tylko na pisemny wniosek strony.

§ 17. 1) W razie nadejścia do granicznego urzędu celnego lub do wolnego obszaru celnego transportu złożonego z mniejszej ilości sztuk, niż ilość podana w świadectwie pochodzenia, świadectwo pochodzenia może być uznane, jeżeli pozostałe dane okażą się zgodne z danymi zawartymi w świadectwie; w tych przypadkach świadectwo pochodzenia może być zastosowane tylko do tej ilości towaru, która nadeszła w danym transporcie. Nadesłane dodatkowo sztuki nie mogą być odprawione na podstawie tego samego świadectwa; wyjątek może być zrobiony dla przypadków w drodze zatrzymanych sztuk, jeżeli są one wymienione w dokumentach przewozowych wraz z poprzednio dostarczonymi sztukami; w innych przypadkach nadesłany dodatkowo towar może być odprawiony na podstawie tego samego świadectwa pochodzenia tylko za zezwoleniem Ministerstwa Skarbu.

2) W razie nadejścia większej ilości sztuk towaru aniżeli ilość podana w świadectwie pochodzenia, świadectwo to może być przez urząd celny zastosowane tylko do ilości wymienionej w świadectwie, jeżeli pozostałe dane okażą się zgodne z danymi zawartymi w świadectwie pochodzenia.

§ 18. 1) Przy stosowaniu świadectw pochodzenia należy porównywać wszystkie dane zawarte w świadectwie pochodzenia z danymi ustalonymi przy odprawie celnej towaru. W szczególności należy porównywać wagę netto towaru stwierdzoną przy odprawie celnej z wagą netto podaną w świadectwie pochodzenia. Jednak należy porównywać wagę brutto towaru ustaloną przy odprawie celnej z wagą brutto wskazaną w świadectwie pochodzenia, gdy w świadectwie pochodzenia nie ma wskazanej wagi netto towaru albo gdy cło wymierza się od wagi brutto lub od wagi netto łącznie z wagą bezpośredniego opakowania.

2) Jeżeli ustalona przy odprawie celnej waga towaru (ust. 1) różni się od wagi podanej w świadectwie pochodzenia, to urząd celny może uznać takie świadectwo, jeżeli różnica nie przekracza 10% wagi oznaczonej w świadectwie pochodzenia albo gdy różnica między wagą netto towaru, przyjętą do wymiaru cła, a wagą netto wskazaną w świadectwie pochodzenia, przekracza wprawdzie 10%, ale różnica ta wynika stąd, że do wymiaru cła przyjęto wagę netto obliczoną przez potrącenie opustu tarowego, zaś w świadectwie pochodzenia jest wskazana rzeczywista waga netto przesyłki. W innych przypadkach przekroczenia podanej wyżej tolerancji o uznaniu świadectwa pochodzenia rozstrzygają dyrekcje ceł i Urząd Celny w Gdyni.

§ 19. Urząd celny może uznać świadectwo pochodzenia pomimo, że:

a) nazwisko i imię oraz adres wysyłającego (§ 3 pkt. a) nie zostały w nim podane,

b) podana jest w nim tylko ogólnikowa nazwa towaru; nie dotyczy to jednak nazwy towaru, która jest podana zbyt ogólnikowo i może obejmować różne towary, jak np. nazwa „towary kolonialne“, „owoce południowe“, itp.

c) znaki i numery (§ 3 pkt. f) albo w ogóle nie są podane albo różnią się nieznacznie od znaków i numerów umieszczonych na przesyłkach.

d) nie jest wskazana waga netto towaru (§ 3 pkt. f), jeżeli z innych danych zawartych w świadectwie pochodzenia niewątpliwie wynika, że odnosi się ono do odprawianego towaru. W przypadkach wymienionych w pkt. c) świadectwo pochodzenia może być uznane tylko na pisemny umotywowany wniosek strony.

§ 20. 1) W razie złożenia przez stronę świadectwa pochodzenia z wizą zaopatrzoną w klauzulę „nie dotyczy zniżek celnych“, a zgłoszony do odprawy celnej towar pochodzi z kraju, z którym Polska zawarła umowę handlową i do towaru tego może być zastosowana zniżka lub

stawka celna przewidziana w umowie handlowej, urząd celny na ustny wniosek strony złożony przed wydaniem towaru do wolnego obrotu może zastosować zniżkę lub stawkę celną umowną, jeżeli świadectwo pochodzenia odpowiada przepisom rozdziału I niniejszego zarządzenia, a strona uiści dopłatę do wysokości opłaty konsularnej, ustalonej w taryfie opłat konsularnych dla świadectw, uprawniających do zastosowania zniżek celnych.

2) Dopłaty te urzędy celne położone na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej zarachowują w sposób przewidziany w § 10 ust. 4 zarządzenia Ministra Skarbu z dnia 26 lutego 1937 r. w sprawie przepisów rachunkowo-kasowych dla władz i urzędów celnych (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 6, poz. 176), zaś urzędy celne położone w okręgu Dyrekcji Ceł w Gdańsku wpłacają za pośrednictwem Polskiej Kasy Rządowej w Gdańsku do Centralnej Księgowości Ministerstwa Skarbu celem zarachowania na dochód budżetu Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3) Jeżeli wiza na świadectwie pochodzenia nie jest zaopatrzona w klauzulę „nie dotyczy zniżek celnych“, urzędy celne przy stosowaniu na podstawie tych świadectw pochodzenia zniżek i stawek celnych umownych nie badają, czy opłata konsularna została pobrana w odpowiedniej wysokości.

§ 21. 1) Jeżeli urząd celny, mimo złożenia przez stronę świadectwa pochodzenia, ma uzasadnione wątpliwości, czy dany towar rzeczywiście pochodzi z kraju, wymienionego w świadectwie pochodzenia, to przed powzięciem decyzji co do uznania, względnie odrzucenia świadectwa pochodzenia może na pisemny wniosek strony zasięgnąć umotywowanej opinii biegłych; we wniosku strona powinna wyrazić zgodę na poniesienie kosztów ekspertyzy.

2) W sprawie powoływania biegłych urzędy celne zwracają się bezpośrednio do izb przemysłowo-handlowych, a jeśli chodzi o urzędy celne, położone w okręgu Dyrekcji Ceł w Gdańsku, do Izby Handlu Zagranicznego w Gdańsku. Biegli powinni być zaprzysiężeni przez wyższe instytucje.

3) Opinie biegłych urząd celny powinien dołączyć do dokumentów odprawy celnej.

§ 22. 1) Zaopatrzone w świadectwo pochodzenia towary może być zgłaszany do odprawy celnej częściami w jednym lub kilku urzędach celnych za tym samym świadectwem pochodzenia, pod warunkiem, aby nadszedł do granicznego urzędu celnego lub do wolnego obszaru celnego (wolnej strefy) w jednym transporcie.

2) W przypadku, gdy zaopatrzone w świadectwo pochodzenia towary ma być zgłaszany do odprawy celnej (z wyjątkiem przekazowej) częściami w jednym i tym samym urzędzie celnym, należy oryginał świadectwa pochodzenia zatrzymać w urzędzie celnym, a do poszczególnych zgłoszeń dołączać odpisy świadectwa pochodzenia, sporządzone staraniem i kosztem strony, przy czym zgodność odpisu powinna być po-

twierdzona przez naczelnika urzędu celnego lub urzędnika przez niego upoważnionego. Na każdym odpisie strona powinna wyszczególnić dane, dotyczące poprzednich odpraw. Na oryginalne świadectwa pochodzenia urząd celny zapisuje każdorazowo numer zgłoszenia oraz ilość odprawionego towaru, a przy każdym następnym zgłoszeniu sprawdza, czy świadectwo pochodzenia nie zostało już wykorzystane. Po całkowitym wykorzystaniu świadectwa pochodzenia urząd celny dołącza oryginał do ostatniego zgłoszenia.

3) W przypadku zgłoszenia towaru w urzędzie celnym częściowo do odprawy ostatecznej lub warunkowej, a częściowo przekazowej, urząd celny na pisemny wniosek strony wydaje potrzebną ilość odpisów świadectwa pochodzenia, sporządzonych kosztem i staraniem strony. Odpisy świadectwa pochodzenia strona obowiązana jest dostarczyć urzędowi celnemu po 2 egzemplarze dla każdego zgłoszenia celnego. Odpisy te powinny być kolejno numerowane (jeden numer dla każdego dwóch odpisów, dotyczących jednego zgłoszenia celnego). Na każdym dwóch egzemplarzach odpisów strona podaje poniżej zamieszczonego tekstu odpisu świadectwa pochodzenia lub na odwrotnej stronie: znaki, numery, ilość sztuk i rodzaj opakowania, wagę brutto i netto tej części towaru, do której dane odpisy mają się odnosić, przy czym waga brutto i netto powinna być oznaczona słowami.

4) Zgodność odpisów świadectwa pochodzenia z oryginałem oraz oznaczonych części towaru, do których poszczególne odpisy świadectw pochodzenia mogą być zastosowane, potwierdzają dwaj urzędnicy, wyznaczeni do tego przez naczelnika urzędu celnego i zaopatrują je podpisanymi oraz pieczęcią urzędu celnego.

5) Oryginał świadectwa pochodzenia oraz po jednym egzemplarzu odpisu (z każdego dwóch) zatrzymuje urząd celny, który wydał odpisy. W razie potrzeby urząd celny może zaprowadzić specjalną ewidencję świadectw pochodzenia, częściowo wykorzystywanych na podstawie odpisów w innych urzędach celnych.

6) Postępowanie określone w ust. 3, 4 i 5 ma również zastosowanie w przypadkach, gdy transport towarów przewieziony na jednym statku i objęty jednym świadectwem pochodzenia jest częściowo wyładowany w jednym porcie polskiego obszaru celnego, reszta zaś transportu — w drugim porcie polskiego obszaru celnego oraz w przypadkach, gdy strona zgłasza towar do odprawy przekazowej do kilku urzędów celnych. Urzędy celne odbiorcze odprawiają wówczas towary na zasadzie odpisów świadectwa pochodzenia.

7) Do odpisów świadectw pochodzenia mają zastosowanie przepisy, dotyczące oryginałów świadectw pochodzenia.

8) Przepisy niniejszego paragrafu stosuje się również do specjalnych dokumentów, wymienionych w § 1 ust. 2.

9) Do wydawania odpisów świadectw pochodzenia mogą być upoważnione instytucje samorządu gospodarczego. W razie wydania takiego upoważnienia Ministerstwo Skarbu może zawiesić całkowicie lub częściowo wydawanie odpisów świadectw pochodzenia przez urzędy celne.

Rozdział IV. — *Wystawianie świadectw pochodzenia towarów wywożonych za granicę.*

§ 23. Umowy handlowe, zawarte z niektórymi państwami, postanawiają, że świadectwa pochodzenia na towary pochodzące z polskiego obszaru celnego mogą być wystawiane bądź przez izby przemysłowo-handlowe, bądź przez urzędy celne, bądź wreszcie przez inne upoważnione władze i instytucje. W przypadkach wystawienia świadectwa pochodzenia przez urząd celny wymaga się wizowania takich świadectw przez urząd konsularny kraju przeznaczenia.

§ 24. 1) Do wystawiania świadectw pochodzenia na towary, wytworzone na polskim obszarze celnym, są upoważnione urzędy celne I kl., jak również i podurzędy celne, będące oddziałami urzędów celnych I kl.; Dyrekcje Ceł mogą w konkretnych przypadkach upoważniać urzędy celne II kl. do wystawiania świadectw pochodzenia.

2) Świadectwa pochodzenia mogą wystawiać albo urzędy celne, dokonyujące odprawy celnej wywozowej, albo urzędy celne, położone najbliżej miejscowości, z której towar jest wywożony.

§ 25. 1) Dla otrzymania świadectwa pochodzenia eksporter, względnie osoba zgłaszająca towar do odprawy celnej, powinna złożyć urzędowi celnemu wypełniony formularz świadectwa pochodzenia według wzoru i wymagań kraju przeznaczenia w 2-ech egzemplarzach, a oprócz tego fakturę, stwierdzającą dokonanie transakcji eksportowej, albo zamiast faktury zaświadczenie, uprawniające do zwolnienia od cła lub otrzymania zwrotu cła, jeżeli towar korzysta ze zwolnienia od cła lub ze zwrotu cła. Jeżeli towar został już nadany do wywozu za granicę, to wystarczy, oprócz wypełnionego formularza świadectwa pochodzenia, złożyć list przewoźny lub wtórnik tego listu.

2) Formularz świadectwa pochodzenia powinien być wykonany pismem maszynowym, albo wydrukowany; rubryki mogą być wypełnione pismem maszynowym lub wyraźnym pismem ręcznym (atramentem). Świadectwo pochodzenia powinno podawać, między innymi, kraj przeznaczenia towaru, rodzaj, ilość i wartość towaru, jak również zawierać stwierdzenie, że towar pochodzi z polskiego obszaru celnego. Jeden egzemplarz świadectwa strona podpisuje, zaopatrwszy go uprzednio we własnoręczne potwierdzenie tej treści: „Stwierdzam, iż dane wyszczególnione w niniejszym świadectwie pochodzenia są prawdziwe“.

§ 26. 1) Urząd Celny sprawdza dane, wymienione w świadectwie, według otrzymanych od strony dokumentów i w razie zgodności wy-

daje świadectwo stronie. Świadectwo powinno być zaopatrzone numerem dziennika, datą, pieczęcią urzędową oraz podpisem naczelnika urzędu celnego lub jego zastępcy. Jeden egzemplarz świadectwa, potwierdzony przez stronę, pozostaje w urzędzie; egzemplarze te przechowuje się w osobnej teczce.

2) Gdyby pochodzenie towaru wzbudzało wątpliwości, urząd celny, nie wstrzymując odprawy wywozowej, obowiązany jest niezwłocznie, o ile możliwości w krótkiej drodze, zasięgnąć opinii izby przemysłowo-handlowej; w razie zaś potrzeby może zażądać przedstawienia próbek towaru, poświadczonych przez wytwórnę.

§ 27. 1) Świadectwo pochodzenia wydaje się stronie na ustywny wniosek; świadectwo to jest wolne od opłaty stempelowej na mocy art. 160 pkt. 1 u. o. s. w związku z art. 142 pkt. 7 tejże ustawy.

2) Urzędy celne przy wystawianiu świadectw pochodzenia powinny uwzględniać życzenia eksporterów, dotyczące czy to wzorów świadectw, czy też bliższych danych, jakie świadectwa powinny zawierać zgodnie z wymaganiami kraju przeznaczenia.

3) Na pisemny umotywowany wniosek strony urząd celny może wydać duplikat świadectwa pochodzenia.

§ 28. Przepisy §§ 25—27 mają odpowiednie zastosowanie przy wystawianiu świadectw pochodzenia przez izby przemysłowo-handlowe oraz przez inne upoważnione władze i instytucje (§ 23).

Rozdział V. — Przepisy końcowe.

§ 29. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 maja 1939 r. Z dniem tym uchyla się okólniki Ministerstwa Skarbu: z dnia 28 maja 1935 r. L. D. IV. 16979/3/35 (Dz. Urz. Min. Sk. z 1935 r. Nr 15, poz. 361), z dnia 5 sierpnia 1935 r. L. D. IV. 20151/3/35 (Dz. Urz. Min. Sk. z 1935 r. Nr 22, poz. 512), z dnia 14 listopada 1935 r. L. D. IV. 30521/3/35 (Dz. Urz. Min. Sk. z 1935 r. Nr 36, poz. 834), z dnia 3 czerwca 1936 r. L. D. IV. 8508/3/36 (Dz. Urz. Min. Sk. z 1936 r. Nr 15, poz. 496), z dnia 8 sierpnia 1936 r. L. D. IV. 17219/3/36 (Dz. Urz. Min. Sk. z 1936 r. Nr 21, poz. 683), z dnia 17 grudnia 1936 r. L. D. IV. 29388/3/36 (Dz. Urz. Min. Sk. z 1936 r. Nr 34, poz. 1026), z dnia 4 maja 1937 r. L. D. IV. 7312/3/37 (Dz. Urz. Min. Sk. z 1937 r. Nr 13, poz. 412) i z dnia 12 czerwca 1937 r. L. D. IV. 10431/3/37 (Dz. Urz. Min. Sk. z 1937 r. Nr 16, poz. 529). (Z. M. S. z 1.4.1939. M. P. Nr 85/194/39).

W SPRAWIE STWIERDZANIA KRAJU POCHODZENIA TOWARÓW PRZY ODPRAWIE CELNEJ.

W związku z zarządzeniem Ministra Skarbu z dnia 1 kwietnia 1939 r. o stwierdzeniu kraju

po pochodzenia towarów przy odprawie celnej (Monitor Polski Nr 85 z 1939 r., poz. 194; Dz. Urz. Min. Sk. Nr 10 z 1939 r. poz. 232), które wchodzi w życie z dniem 1 maja 1939 r., Ministerstwo Skarbu udziela następujących wyjaśnień:

1. Dla ułatwienia zapoznania się z przepisami powołanego wyżej zarządzenia Ministra Skarbu z dnia 1 kwietnia 1939 r. o stwierdzeniu kraju pochodzenia towarów przy odprawie celnej Ministerstwo Skarbu podaje poniżej istotne różnice pomiędzy przepisami tego zarządzenia a przepisami obowiązującego w tym względzie do dnia 30 kwietnia 1939 r. okólnika z dnia 28 maja 1935 r. L. D. IV. 16979/3/35 wraz z jego późniejszymi zmianami.

1) zniesiono obowiązek przedstawiania przy odprawie celnej świadectw pochodzenia w przypadkach, gdy zastosowanie zniżki lub stawki celnej umownej jest uzależnione w myśl umowy od przedłożenia przy odprawie celnej specjalnych dokumentów (zaświadczeń, certyfikatów itp.), o ile w dokumentach tych kraj pochodzenia towaru został wskazany (§ 1 ust. 2 zarządzenia);

2) rozszerzono możliwość stosowania zniżek i stawek celnych umownych bez świadectwa pochodzenia od towarów przywożonych w niewielkich ilościach, nie mających charakteru handlowego (porównaj § 2 zarządzenia z § 3 ust. 2 okólnika L. D. IV. 16979/3/35); ulga przewidziana w § 2 ust. 1 zarządzenia odnosi się tylko do świadectw pochodzenia, natomiast ulga ta nie dotyczy specjalnych dokumentów wymienionych w § 1 ust. 2 zarządzenia; zatem te zniżki i stawki celne umowne, których zastosowanie jest uzależnione w myśl umowy od przedstawienia specjalnych dokumentów (zaświadczeń, certyfikatów itp.) — w żadnym przypadku nie mogą być zastosowane bez tych dokumentów;

3) zniesiono obowiązek przedstawiania zaświadczeń, stwierdzających, iż towary — w przypadkach przywozu ich do polskiego obszaru celnego nie bezpośrednio z kraju pochodzenia lecz za pośrednictwem kraju trzeciego — nie weszły w kraju trzecim do wolnego obrotu (§ 9 ust. 1 i 2 okólnika L. D. IV. 16979/3/35);

4) zniesiono bezwzględny obowiązek ustalania przez biegłych pochodzenia towarów niezależnie od przedłożonego świadectwa pochodzenia w przypadkach, gdy towary te przed przywozem ich do polskiego obszaru celnego weszły w kraju trzecim traktatowym do wolnego obrotu (§ 9 ust. 5 okólnika L. D. IV. 16979/3/35); natomiast urząd celny ma możliwość powoływania biegłych w przypadkach przewidzianych w § 21 zarządzenia z 1 kwietnia b. r.;

5) zniesiono obowiązek przedkładania podwójnych świadectw pochodzenia w przypad-

kach, gdy towary pochodzące z danego kraju zostały przed przywiezieniem do polskiego obszaru celnego uszlachetnione w kraju trzecim w stopniu powodującym zmianę ich krajowości (§ 10 okólnika L. D. IV 16979/3/35); obecnie w tych przypadkach wystarcza przedstawienie świadectwa pochodzenia, wystawionego w kraju uszlachetnienia towaru i stwierdzającego, że co najmniej 50% ogólnej wartości towaru po jego uszlachetnieniu przypada na koszty robocizny i materiałów kraju uszlachetnienia;

6) ustalono odmienne zasady co do stosowania autonomicznych zniżek celnych i zwolnień od cła oraz co do stwierdzenia kraju pochodzenia towarów odprawianych z zastosowaniem pozwoleń na prawo przywozu, wydawanych przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu; jeśli chodzi o stosowanie autonomicznych zniżek celnych, to odmienne zasady polegają na tym, że obecnie będzie ustalany z reguły kraj pochodzenia odprawianego towaru, a nie jak dotychczas kraju, z którego towar bezpośrednio został przywieziony do polskiego obszaru celnego — chyba że pozwolenie Ministerstwa Skarbu na zastosowanie zniżki celnej lub zwolnienia od cła zawierać będzie warunek bezpośredniego przywozu z danego kraju; natomiast jeśli chodzi o odmienne zasady przy stosowaniu pozwoleń na przywóz, to są one konsekwencją zniesienia obowiązku przedkładania zaświadczeń o przeładunku towaru w kraju trzecim pod kontrolą celną (porównaj § 9 zarządzenia z § 15 lit. „b“ i § 16 ust. 2 okólnika L. D. IV. 16979/3/35);

7) urzędy celne zostały upoważnione do honorowania we własnym zakresie świadectw pochodzenia, pomimo, iż nie odpowiadają niektórym warunkom (§ 19 zarządzenia) oraz do wydawania duplikatów świadectw pochodzenia na towary wywożone za granicą (§ 27 ust. 3 zarządzenia);

8) urzędy celne zostały zwolnione od obowiązku badania wysokości pobranych opłat konsularnych przy stosowaniu zniżek i stawek celnych umownych w przypadkach, gdy świadectwo pochodzenia nie jest zaopatrzone w klauzulę „nie dotyczy zniżek celnych“ (§ 20 ust. 3 zarządzenia);

II. Ponadto Ministerstwo Skarbu wyjaśnia co następuje:

1) zezwolenia przewidziane w § 16 ust. 2 i 3 podlegają opłacie stemplowej, niezależnie od opłaty stemplowej jakiej podlegają samej podania o zezwolenie na zastosowanie świadectw pochodzenia;

2) taryfa opłat konsularnych zawarta jest w załączniku do rozporządzenia Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 6 września 1937 r. o opłatach konsularnych (Dz. U. R. P. Nr 70 z 1937 r., poz. 520; Dz. Urz. Min. Sk. Nr 25 z 1937 r., poz. 788);

3) pozwolenia Ministerstwa Skarbu na zastosowanie autonomicznych zniżek celnych i zwolnień od cła, wydane przed 1 maja 1939 r., mogą być na żądanie strony stosowane na dotychczasowych zasadach (§ 16 okólnika L. D. IV. 16979/3/35). (O. M. S. C. 191 z 15.4.1939 L. D. IV. 11908/3/39).

W SPRAWIE NALEŻYTEGO WYPEŁNIENIA ZAŚWIADCZEŃ WALUTOWYCH.

Doszło do wiadomości Ministerstwa Skarbu, że niektóre urzędy celne w dalszym ciągu dokonują odprawy celnej towarów na podstawie zaświadczeń walutowych nie zaopatrzonych w pieczęć i podpis instytucji doręczającej zaświadczenia oraz że przesyłają egzemplarze II zaświadczeń walutowych Pol. Instytutowi Rozrachunkowemu ze znacznym opóźnieniem.

Wobec tego Ministerstwo Skarbu, przypominając treść okólnika z dnia 30 listopada 1936 r. L. D. IV. 28021/3/36 (Dz. Urz. Min. Sk. Nr 33/36 poz. 993) zwraca uwagę, że brak podpisu i pieczęci instytucji doręczającej zaświadczenie walutowe stanowi istotny brak powodujący nieważność zaświadczenia, a przez to niemożność dokonania odprawy wywozowej.

Dla informacji wskazuje się na zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 10 lutego 1938 r. (Dz. Urz. Min. Sk. Nr 16/38 poz. 137) ze zmianą wprowadzoną zarządzeniem z dnia 11 lutego 1939 r. (Dz. Urz. Min. Sk. Nr 5/39, poz. 102), w którym ogłoszony jest wykaz instytucji uprawnionych do doręczania eksporterom zaświadczeń walutowych.

Ponadto Ministerstwo Skarbu przypomina, że w myśl § 7 pkt. 1 instrukcji Ministerstwa Skarbu z dnia 15 maja 1936 r. L. D. IV. 11438/3/36 w sprawie postępowania z zaświadczeniami walutowymi (Dz. Urz. Min. Sk. Nr 13/36, poz. 426). Urząd Celny powinien odcinek II zaświadczenia walutowego — po stwierdzeniu w nim wywozu towaru za granicę — przelać następnego dnia do Polskiego Instytutu Rozrachunkowego. (O. M. S. C. 194 z 29.4.1939 L. D. IV. 10497/3/39).

Ustawodawstwo**SPRAWY OGÓLNE.****O DALSZYM ZJEDNOCZENIU ZIEM ODZYSKANYCH Z RZECZĄSPOLITĄ POLSKĄ.****R o z d z i a ł I****Ujednostajnienie stanu prawnego na ziemiach odzyskanych.**

Art. 1. Na ziemiach odzyskanych — które stały się, stosownie do art. 1 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 października 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 78, poz. 533) oraz art. 1 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 listopada 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 585), nierozdzielną częścią Rzeczypospolitej Polskiej oraz na ziemiach odzyskanych na Orawie i nad Rzeką Cegiellką, które stanowią również z dniem objęcia ich przez władze polskie nierozdzielną część Rzeczypospolitej Polskiej — ujednostajnia się stan prawny, z zastrzeżeniem odrębności, wynikających z autonomii województwa śląskiego oraz przepisów niniejszej ustawy.

Art. 2. (1) Stan prawny, wprowadzony dotychczasowymi przepisami polskimi na ziemiach, włączonych dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 listopada 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 585) do województw krakowskiego i lwowskiego, obowiązuje również na ziemiach odzyskanych na Orawie i nad rzeką Cygiellką.

(2) Ziemie odzyskane na Orawie i nad rzeką Cygiellką włącza się do województwa krakowskiego.

(3) Właściwość miejscową sądów grodzkich dla tych ziem określi rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości.

Art. 3. Stan prawny, wprowadzony na odzyskanych ziemiach Śląska Cieszyńskiego przepisami, ogłoszonymi w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej po dniu 16 listopada 1938 r., obowiązuje na wszystkich ziemiach odzyskanych, jeżeli przepisy art. 4—6 inaczej nie stanowią.

Art. 4. Ilekroć przepisy, dotyczące odzyskanych ziem Śląska Cieszyńskiego, określają właściwość władz, należy na pozostałych ziemiach odzyskanych rozumieć władze odpowiednio właściwie.

Art. 5. Na ziemiach odzyskanych w Czadeckiem, Frydeckiem, w Suchej Górze i Głodówce na Orawie, w Jaworzynie Spiskiej oraz w Leśnicy w Pieninach przepisy art. 82 prawa o notariacie wchodzi w życie w dniu 1 stycznia 1940 r., na pozostałych zaś ziemiach, wymienionych w art. 1 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 listopada 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 585), oraz w art. 2 ust. (2)

ustawy niniejszej — z dniem ogłoszenia tej ustawy.

Art. 6. (1) Termin 1 października 1938 r., przewidziany w art. 2 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 listopada 1938 r. o rozciągnięciu mocy obowiązującej ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o zaopatrzeniu inwalidzkim na odzyskane ziemie Śląska Cieszyńskiego (Dz. U. R. P. Nr 90, poz. 614) oraz w art. 3 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 listopada 1938 r. o rozciągnięciu mocy obowiązującej przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych na odzyskane ziemie Śląska Cieszyńskiego (Dz. U. R. P. Nr 90, poz. 615), zastępuje się w stosunku do pozostałych ziem odzyskanych terminem 1 grudnia 1938 r.

(2) Termin 1 stycznia 1939 r., przewidziany w art. 2 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 listopada 1938 r. o bilansowaniu w złotych na obszarze odzyskanych ziem Śląska Cieszyńskiego (Dz. U. R. P. Nr 90, poz. 618), zastępuje się w stosunku do pozostałych ziem odzyskanych terminem 1 kwietnia 1939 r.

(3) Termin 1 października 1938 r., przewidziany w art. 1 i 2 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 listopada 1938 r. o spółkach akcyjnych, spółkach komandytowo-akcyjnych oraz spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością na odzyskanych ziemiach Śląska Cieszyńskiego (Dz. U. R. P. Nr 90, poz. 619), zastępuje się w stosunku do pozostałych ziem odzyskanych terminem 1 grudnia 1938 r.

(4) Termin trzech miesięcy, przewidziany w art. 3 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 listopada 1938 r. o nadzorze nad przemysłem złotniczym i handlem wyrobami złotniczymi na odzyskanych ziemiach Śląska Cieszyńskiego (Dz. U. R. P. Nr 90, poz. 620), liczy się dla pozostałych ziem odzyskanych od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej.

R o z d z i a ł II.**Dalsze zespolenie prawne ziem odzyskanych z Rzeczpospolitą.**

1. Przepisy dla wszystkich ziem odzyskanych.

Art. 7. Na wszystkie ziemie odzyskane rozciąga się moc obowiązującą następujących aktów ustawodawczych wraz z późniejszymi zmianami:

10) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 marca 1927 r. o wydzielaniu z administracji państwowej przedsiębiorstw państwowych przemysłowych, handlowych i górniczych oraz o ich komercjalizacji (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 195);

SPRAWY OGÓLNE

17) ustawy z dnia 10 marca 1932 r. o przejęciu egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe oraz o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 328);

19) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 kwietnia 1932 r. w sprawie regulowania obrotu węgla (Dz. U. R. P. Nr 29, poz. 294);

23) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o przejmowaniu na własność Państwa gruntów za niektóre należności pieniężne (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 77, poz. 544);

2. Przepisy dla ziem, włączonych do województw krakowskiego i lwowskiego.

Art. 9. (1) Na ziemię odzyskane, włączone do województw krakowskiego i lwowskiego, rozciąga się moc obowiązująca:

1) aktów ustawodawczych, normujących ustrój, finanse, gospodarkę, uposażenia członków zarządu i pracowników związków samorządu terytorialnego i związków międzykomunalnych oraz nadzór i kontrolę nad tymi związkami;

2) aktów ustawodawczych, upoważniających do zmian podziału administracyjnego Państwa.

(2) Przepisy, dotyczące samoistnych danin komunalnych, wejdą w życie z dniem 1 kwietnia 1939 r. Przepisy, dotyczące udziałów związków samorządowych w daninach państwowych i dodatków komunalnych do tych danin, wejdą w życie równocześnie z przepisami o odpowiednich daninach państwowych.

Art. 10. Na ziemię odzyskane, włączone do województw krakowskiego i lwowskiego, rozciąga się nadto moc obowiązująca następujących aktów ustawodawczych wraz z późniejszymi zmianami:

28) ustawy z dnia 3 lutego 1931 r. o Państwowym Funduszu Drogowym (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 45, poz. 352);

39) ustawy z dnia 26 marca 1935 r. o świadectwach w naturze na niektóre cele publiczne (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 204).

3. Przepisy dla ziem włączonych do województwa śląskiego.

Art. 11. Na ziemię odzyskane, włączone do województwa śląskiego, rozciąga się moc obowiązująca przepisów o opłatach, określonych w art. 9, 14, 15 i 18 ustawy z dnia 3 lutego 1931 r. o Państwowym Funduszu Drogowym (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 45, poz. 352), wraz z późniejszymi zmianami.

4. Niektóre przepisy z zakresu prawa sądowego.

Art. 12. (1) Stan prawny na ziemiach, wymienionych w art. 1 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 listopada 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 585), z wyjątkiem Frydeckiego oraz w art. 2 ust. (2) ustawy niniejszej, w zakresie:

1) prawa prywatnego poza przepisami, rozciągniętymi art. 2 i 3 ustawy niniejszej;

2) prawa hipotecznego;

3) postępowania niespornego oraz

4) opłat w postępowaniu niespornym i hipotecznym, — ustala się w sposób, podany w ustępach następujących.

(2) Stan prawny, wprowadzony na Spiszu i Orawie rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 września 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr 90, poz. 833) wraz z późniejszymi zmianami, obowiązuje również w Suchej Górze i Głodówce i na obszarach zwanych Krywań i Osadzka na Orawie oraz w Jaworzynie Spiskiej.

(3) Stan prawny, obowiązujący w siedzibie Sądu Grodzkiego w Jabłonkowie, rozciąga się na ziemię odzyskane w Czadeckiem, a obowiązujący w siedzibie Sądu Okręgowego w Nowym Sączu — na ziemię odzyskane w Leśnicy w Pieninach. Na ziemiach tych nie stosuje się jednak przepisów rozdziałów XIII i XIV części drugiej kodeksu cywilnego z 1811 r. (§§ 737 do 796 kodeksu cywilnego) o ustawowym porządku dziedziczenia, o zachowku i policzeniu na zachowek lub na część spadku oraz przepisu § 1243 kodeksu cywilnego o dochodzie wdowim.

(4) Stan prawny, obowiązujący w siedzibie Sądu Apelacyjnego w Krakowie, rozciąga się na resztę ziem, objętych ust. (1).

5) Termin, od którego księgi gruntowe dla ziem, wymienionych w ustępach poprzedzających, wzięte będą w używanie, oznaczy Minister Sprawiedliwości. Aż do tego czasu w przedmiocie nabywania praw rzeczowych na nieruchomościach stosować należy przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 marca 1916 r. (Dz. U. P. austr. Nr 87) o składaniu w sądzie dokumentów w celu nabycia powyższych praw. Od dnia wzięcia ksiąg gruntowych w używanie złożone dokumenty będą uważane za podania hipoteczne i na ich podstawie będą dokonane wpisy bez ponownego wniosku stron. Stopień hipoteczny określa się według czasu złożenia dokumentów w sądzie.

R o z d z i a ł III.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 13. Rada Ministrów może w drodze rozporządzeń wydawać przepisy przejściowe i uzgadniające, związane z rozciągnięciem aktów ustawodawczych, wymienionych w art. 7, 9 i 10.

Art. 14. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Prezesowi Rady Ministrów i ministrom.

Art. 15. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Terminy wejścia w życie przepisów art. 7 pkt 19) określi Minister Przemysłu i Handlu, zaś art. 10 pkt 26) — Minister Opieki Społecznej. (U. z 15.3.1939 Dz. U. R. P. Nr 22/136/1937).

O ROZCIĄGNIĘCIU MOCY OBOWIĄZUJĄCEJ PRZEPISÓW O NIEKTÓRYCH DANIACH PUBLICZNYCH ORAZ O MONOPOŁACH PAŃSTWOWYCH NA ZIEMIE ODZYSKANE.

Rozdział I. Podatki bezpośrednie.

Art. 1. Na wszystkie ziemie odzyskane rozciąga się moc obowiązującą następujących aktów ustawodawczych wraz z późniejszymi zmianami:

1) ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 2, poz. 6);

2) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o państwowym podatku od uboju (Dz. U. R. P. Nr 84, poz. 614);

3) ordynacji podatkowej z dnia 15 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 14, poz. 134);

4) dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r. o specjalnym podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszków publicznych (Dz. U. R. P. Nr 82, poz. 503);

5) dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 listopada 1936 r. o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym. (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 593);

6) ustawy z dnia 15 czerwca 1923 r. w przedmiocie wyrównania podatków gruntowych, tudzież niektórych podatków budynkowych (Dz. U. R. P. Nr 65, poz. 505);

7) ustawy z dnia 4 maja 1938 r. o podatku obrotowym (Dz. U. R. P. Nr 34, poz. 292), z wyjątkiem przepisów art. 14 i 15;

8) ustawy z dnia 25 kwietnia 1938 r. o opłatach rejestracyjnych od przedsiębiorstw i zajęć (Dz. U. R. P. Nr 34, poz. 293).

Art. 2. Na ziemie odzyskane, włączone do województw krakowskiego i lwowskiego rozciąga się moc obowiązującą następujących aktów ustawodawczych wraz z późniejszymi zmianami:

1) ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o podatku od kapitałów i rent (Dz. U. R. P. Nr 76, poz. 517);

2) ustawy z dnia 17 grudnia 1931 r. o państwowym podatku od energii elektrycznej (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr 76, poz. 720);

3) dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r. o podatku od lokali (Dz. U. R. P. Nr 82, poz. 505);

4) dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 stycznia 1936 r. o podatku od nieruchomości (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 14).

Art. 3. Na obszarze ziem odzyskanych przywraca się moc obowiązującą tych przepisów o katastrze gruntowym i jego prowadzeniu, uchylonych ustawą katastralną z dnia 16 grudnia 1927 r. (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 177), które nie są sprzeczne z przepisami dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 listopada 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 593).

Art. 4. (1) Zawarte w ustawie o podatkach bezpośrednich (Zb. ust. i rozp. p. cz. z 1936 r. Nr 227) przepisy o podatku dochodowym — z wyjątkiem § 13 ust. 2 i § 28—45 oraz przepisy o ogólnym podatku zarobkowym, o szczególnym podatku zarobkowym, o podatku domowo-czynszowym i o podatku od wyższych uposażeń, jak również przepisy ustawy z dnia 21 grudnia 1937 r. (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 246), jeżeli dotyczą dodatku do podatku dochodowego, tudzież zawarte w ustawie z dnia 21 grudnia 1937 r. (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 247) przepisy o nadzwyczajnym podatku od zysków, zostaną zastosowane po raz ostatni do dochodu, bądź czystego przychodu, bądź czynszu lub wartości czynszowej, bądź też uposażenia za rok kalendarzowy 1937 albo za okres operacyjny, który skończył się w 1937 r. To samo dotyczy podatku rentowego oraz daniny na cele obrony Państwa, jeżeli nie podlegają potrąceniu przez dłużnika.

(2) Zawarte w powołanej ustawie o podatkach bezpośrednich przepisy o podatkach od tantiem oraz o podatku rentowym, podlegającym potrąceniu przez dłużnika, zostaną zastosowane po raz ostatni do przychodów podlegających tym podatkom, uzyskanych w 1938 r. To samo dotyczy podatku dochodowego, podlegającego potrąceniu w myśl § 13 ust. 2 ustawy o podatkach bezpośrednich oraz dodatku do podatku od tantiem, przewidzianego w ustawie z dnia 21 grudnia 1937 r. (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 246).

(3) §§ 28—32, § 33 ust. 2—4, §§ 34—37 oraz 40—44 ustawy o podatkach bezpośrednich nie będą stosowane po dniu 31 grudnia 1938 r. W szczególności nie nastąpią: zwrot przewidziany w § 32 ust. 4, bądź w § 35 ust. 1 lub w 37 ust. 2 i 3, zastosowanie zasad ogólnych (§ 32 ust. 5, § 33 ust. 3 i 4, § 35 ust. 2, zdanie drugie), ani też wymiar za pomocą nakazu płatniczego (§ 33, § 34, § 35 ust. 2, zdanie pierwsze). Przepisy §§ 38 i 39 będą stosowane do kwot, które należało potrącić w ciągu 1938 r. To samo dotyczy § 33 ust. 1, jednak tylko o tyle, o ile potrącenie nie nastąpiło lub nastąpiło w kwocie niższej od należnej; poza tym § 33 ust. 1 nie będzie stosowany po dniu 31 grudnia 1938 r.

(4) Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do postępowania, przewidzianego w § 3 ustawy z dnia 21 grudnia 1937 r. o daninie na cele

obrony Państwa i o nadzwyczajnym podatku od zysków (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 247).

(5) Zawarte w powołanej ustawie o podatkach bezpośrednich przepisy o podatkach gruntowym i domowo-klasowym zostaną zastosowane po raz ostatni do należności z tytułu tych podatków, które były płatne w 1938 r.

(6) Przepisy o unormowanych w ustawie z dnia 21 grudnia 1923 r. podatkach: obrotowym i od przedmiotów zbytku (Zb. ust. i rozp. p. cz. z 1935 r. Nr 266), w szczególności też do wymienionych podatków (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 265), zostaną zastosowane po raz ostatni do obrotu za rok 1938.

Art. 5. (1) Osoby, które przed dniem 1 października 1938 r. miały stałe miejsce zamieszkania z dnia 21 grudnia 1935 r. o dodatkach mieszkania lub siedzibę na obszarze ziem odzyskanych, opłacają podatek dochodowy, określony w art. 1 pkt 1), po raz pierwszy od dochodów, osiągniętych po dniu 31 grudnia 1938 r.

(2) Podatkowi, określonemu w art. 1 pkt 4), podlegają wynagrodzenia, wypłacane począwszy od dnia 1 października 1938 r.

(3) Podatki: gruntowy w myśl dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 listopada 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 593) oraz obrotowy, w myśl ustawy z dnia 4 maja 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 34, poz. 292), zostaną na obszarze ziem odzyskanych pobrane po raz pierwszy za 1939 rok podatkowy.

Art. 6. (1) Ilekroć w ordynacji podatkowej z dnia 15 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 14, poz. 134) jest mowa o dacie wejścia w życie ordynacji podatkowej, należy przez to rozumieć na ziemiach odzyskanych dzień wejścia w życie ustawy niniejszej.

(2) *Art. 208—210 i 212* ordynacji podatkowej stosuje się do podatków unormowanych w przepisach, które zostają uchylone na podstawie art. 22 pkt 14—16 i 18 ustawy niniejszej; o ile jednak chodzi o podatki: obrotowy lub od przedmiotów zbytku, unormowane ustawą z dnia 21 grudnia 1923 r. (Zb. ust. i rozp. p. cz. z 1935 r. Nr 266), a pobierane przez władze celne lub łącznie z podatkiem spożywczym, będzie zamiast art. 208 ordynacji podatkowej stosowany art. 13 ustawy z dnia 4 maja 1938 r. o podatku obrotowym (Dz. U. R. P. Nr 34, poz. 292).

Rozdział II. Oplaty stemplowe i daniny pokrewne.

Art. 7. W zakresie opłat stemplowych, opodatkowania spadków i darowizn, należności sądowych i opłat od kart do gry rozciąga się na ziemie odzyskane, włączone do województwa śląskiego, przepisy, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy niniejszej w cieszyńskiej części województwa śląskiego, na ziemie zaś włączone do województw krakowskiego i lwowskiego — przepisy obowiązujące w tych województwach.

Art. 8. Oplata stemplowa od papierów wartościowych zagranicznych, przewidziana w art. 110 bądź w ustępie przedostatnim art. 114 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 64, poz. 404), nie należy się, jeżeli papier wartościowy wypuszczono przed dniem 16 listopada 1938 r. na obszarze Republiki Czesko-słowackiej.

Art. 9. Przepisy o opodatkowaniu spadków i darowizn oraz o należności ryczałtowej za postępowanie spadkowe, których moc obowiązująca zostaje rozciągnięta na ziemie odzyskane na podstawie art. 7, będą stosowane we wszystkich przypadkach, w których do dnia wejścia w życie ustawy niniejszej nie nastąpiło wymierzenie podatków od zubożenia się, bądź należności ryczałtowej w myśl przepisów dotychczasowych; w przypadkach tych nie zostanie też wymierzona należność immobiliarna. Za wymierzenie uważa się doręczenie nakazu płatniczego.

Rozdział III. Oplaty na Fundusz Pracy.

Art. 10. Na wszystkie ziemie odzyskane rozciąga się moc obowiązującą rozdziału III ustawy z dnia 16 marca 1933 r. o Funduszu Pracy (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 163) wraz z późniejszymi zmianami.

Art. 11. (1) Oplaty, przewidziane w art. 17 ustawy z dnia 16 marca 1933 r. o Funduszu Pracy (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 163), będą pobrane na obszarze ziem odzyskanych po raz pierwszy od dochodu osiągniętego w 1939 r.

(2) Oplaty, przewidziane w art. 15, 16 i 18 powołanej ustawy, będą pobierane od należności, podlegających tym opłatom, przypadających za czas od dnia 1 stycznia 1939 r.

Rozdział IV. Podatki pośrednie.

Art. 12. Na wszystkie ziemie odzyskane rozciąga się moc obowiązującą następujących aktów ustawodawczych wraz z późniejszymi zmianami:

1) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 września 1927 r. o opodatkowaniu cukru (Dz. U. R. P. Nr 81, poz. 700);

2) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 marca 1928 r. o podatku od olejów mineralnych (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 252);

3) ustawy z dnia 22 października 1931 r. o opodatkowaniu piwa (Dz. U. R. P. Nr 99, poz. 762);

4) ustawy z dnia 22 października 1931 r. o opodatkowaniu wina i miodu syconego (Dz. U. R. P. Nr 99, poz. 763);

5) ustawy z dnia 18 marca 1935 r. o opodatkowaniu cukru skrobiowego (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 170);

6) ustawy z dnia 26 marca 1935 r. o opodatkowaniu tłuszczów (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 130);

7) ustawy z dnia 18 marca 1935 r. o opodat-

kowaniu kwasu węglowego (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 151);

8) ustawy z dnia 5 sierpnia 1938 r. o środkach finansowych na popieranie gospodarczo uzasadnionego kształtowania cen artykułów rolniczych (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 447).

Art. 13. Z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej wygasają na obszarze ziem odzyskanych wszelkie uprawnienia do wykonywania czynności, na które w myśl przepisów rozciągniętych art. 12 potrzebne jest zezwolenie władz skarbowych, albo które muszą być zgłoszone władzom skarbowym. Utrata tych uprawnień nie daje ich posiadaczom prawa do odszkodowania lub innych roszczeń.

Rozdział V. Monopole państwowe.

Art. 14. Na wszystkie ziemie odzyskane rozciąga się moc obowiązującą następujących aktów ustawodawczych wraz z późniejszymi zmianami:

1) przepisów działu I ustawy z dnia 1 czerwca 1922 r. o monopolu tytoniowym (Dz. U. R. P. Nr 47, poz. 409);

2) ustawy z dnia 18 marca 1932 r. o utworzeniu państwowego przedsiębiorstwa „Polski Monopol Tytoniowy“ (Dz. U. R. P. Nr 26, poz. 240);

3) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o sprzedaży wyrobów tytoniowych (Dz. U. R. P. Nr 84, poz. 617);

4) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 grudnia 1924 r. o wprowadzeniu jednolitego monopolu sprzedaży soli na obszarze całej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. Nr 117, poz. 1043);

5) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 czerwca 1932 r. o przedsiębiorstwie „Polski Monopol Solny“ (Dz. U. R. P. Nr 52, poz. 497);

6) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o sprzedaży soli (Dz. U. R. P. Nr 84, poz. 616);

7) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. o monopolu spirytusowym, opodatkowaniu kwasu octowego i drożdży oraz o sprzedaży napojów alkoholowych (Dz. U. R. P. Nr 63, poz. 586);

8) ustawy z dnia 30 stycznia 1931 r. o monopolu zapalczonym (Dz. U. R. P. Nr 9, poz. 45);

9) ustawy z dnia 9 lipca 1936 r. o monopolu loteryjnym (Dz. U. R. P. Nr 55, poz. 398).

Art. 15. (1) Z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej wygasają na obszarze ziem odzyskanych wszelkie uprawnienia do wykonywania czynności, na które w myśl przepisów rozciągniętych art. 14 potrzebne jest zezwolenie władz skarbowych, zgłoszenie do władz skarbowych, bądź zawarcie umowy z zarządami monopolów; dotyczy to również uprawnień, opartych na za-

pisach w księgach gruntowych (tzw. uprawnienia realne).

(2) Utrata powyższych uprawnień nie daje ich posiadaczom prawa do odszkodowania lub innych roszczeń.

Art. 16. (1) Zapasy spirytusu, znajdujące się w rektyfikacjach i zakładach odwadniania na ziemiach odzyskanych, przejmuje Państwowy Monopol Spirytusowy za wyplatą odszkodowania. Prawo żądania wypłaty odszkodowania służy właścicielom zapasów spirytusu, jeżeli w ciągu 6 miesięcy od daty wejścia w życie ustawy niniejszej wystąpią z żądaniem wypłaty i wykażą prawo własności.

(2) W przypadku nieosiągnięcia porozumienia co do wysokości odszkodowania, Państwowy Monopol Spirytusowy zafiaruje właścicielowi zapasów zwrot do wywozu za granicę takiej ilości spirytusu, jaka została stwierdzona przez władze skarbowe w dniu zabezpieczenia zapasów.

(3) Niewywiezienie za granicę zwróconego spirytusu w ciągu trzech miesięcy od chwili zawiadomienia właściciela o możliwości dysponowania spirytusem na wywóz za granicę, powoduje utratę roszczeń o odszkodowanie. Zapasy spirytusu przechodzą w tym przypadku na własność Skarbu Państwa.

Art. 17. (1) Minister Skarbu w porozumieniu z właściwymi ministrami może w okresie przejściowym w ciągu roku od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej regulować w drodze rozporządzeń sprawy:

1) nadawania uprawnień do wykonywania czynności, wymienionych w art. 19 i 60 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 63, poz. 586);

2) prowadzenia przedsiębiorstw bądź wykonywania czynności, co do których, w myśl powołanego w pkt 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej, istnieje obowiązek zgłaszania władzom skarbowym;

3) obrotu artykułami monopolowymi, objętymi powołanym w pkt 1) rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej.

(2) Ponadto Minister Skarbu może w tym okresie zwalniać od opłat, przewidzianych w art. 62 powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej, przedsiębiorstwa likwidujące się oraz zmieniać dla takich przedsiębiorstw warunki uiszczenia tych opłat.

Art. 18. Minister Skarbu w porozumieniu z właściwymi ministrami może w okresie przejściowym do końca kampanii 1941/42 odraczać stosowanie na ziemiach odzyskanych przepisów art. 21, 22 ust. 3, art. 28—36, 38—40 i art. 62 (w części dotyczącej opłaty od wyrobu spirytusu) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 63, poz. 586) oraz zwalniać całkowicie lub częściowo od obowiązków, przewidzianych w powyższych przepisach.

SPRAWY OGÓLNE

Rozdział VI. Przepisy, dotyczące różnych danin publicznych i monopolów.

Art. 19. Na wszystkie ziemie odzyskane rozciąga się moc obowiązującą następujących aktów ustawodawczych wraz z późniejszymi zmianami:

1) ustawy z dnia 10 marca 1932 r. o spłacie zaległości podatkowych oraz zaległych składek i opłat na rzecz niektórych publiczno-prawnych instytucji ubezpieczeń (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 50, poz. 336), — z tą zmianą, że ustawa powyższa dotyczy również zaległości z tytułu danin publicznych, unormowanych przepisami, uchylonymi dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 listopada 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 90, poz. 616) oraz ustawą niniejszą;

2) ustawy z dnia 18 marca 1935 r. o pobieraniu odsetek od zaległości w podatkach państwowych i innych daninach publicznych oraz w składkach i opłatach na rzecz prawnopublicznych instytucji ubezpieczeń (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 8, poz. 88) — z tą zmianą, że:

a) ustawa powyższa ma być zastosowana również do zaległości, które powstały przed wejściem w życie ustawy niniejszej, jeżeli uiszczenie następuje w czasie jej obowiązywania,

b) celem zastosowania przepisów tej ustawy do zaległości, istniejących w księgach bierczych (listach poborowych) w dniu 30 września 1938 r. — dzień 1 kwietnia 1939 r. uważa się za datę powstania tych zaległości;

3) ustawy z dnia 26 marca 1935 r. o poborze 10% dodatku do opłat stemplowych i podatków pośrednich oraz 15% dodatku do podatków bezpośrednich oraz spadkowego i od darowizn (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 127);

4) ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o ulgach inwestycyjnych (Dz. U. R. P. Nr 26, poz. 224), z wyjątkiem przepisów art. 43—46 oraz z tą zmianą, że Centralny Okręg Przemysłowy (art. 3 powołanej ustawy) obejmuje również ziemie odzyskane w dolinie Popradu, nad rzeką Cygielką oraz źródłowisko Udawy i że celem zastosowania powołanej ustawy na ziemiach odzyskanych zastępuje się w art. 35 datę 1 stycznia 1938 r. datą 1 października 1938 r.;

5) przepisy prawa karnego skarbowego z dnia 3 listopada 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 34, poz. 581) nie rozciągnięte dotychczasowymi aktami ustawodawczymi.

Art. 20. Art. 125 ordynacji podatkowej z dnia 15 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 14, poz. 134) będzie stosowany również do kwot nadmiernie lub nienależnie wpłaconych do Skarbu Państwa Polskiego albo do Skarbu Śląskiego tytułem danin publicznych, unormowanych przepisami, uchylonymi na podstawie art. 22 pkt 1—19 ustawy niniejszej.

Art. 21. (1) Jeżeli poszczególne osoby przed wejściem w życie ustawy niniejszej uzyskały na mocy przepisów, które ustawa niniej-

sza uchyla, czasowe ulgi (zwolnienie lub obniżenie) w zakresie szczególnego podatku zarobkowego, ulgi te trwają do końca okresu, na który zostały uzyskane, z tą zmianą, że stosuje się je w zakresie podatku dochodowego przez odpowiednie zmniejszenie podstawy wymiaru.

(2) Jeżeli poszczególne budynki, znajdujące się na obszarze ziem odzyskanych, włączonych do województw krakowskiego i lwowskiego, uzyskały na mocy przepisów, które ustawa niniejsza uchyla, czasowe ulgi w zakresie podatku budynkowego, ulgi te trwają w zakresie podatku od nieruchomości — do końca okresu, na który zostały uzyskane.

(3) Do domów na obszarze ziem odzyskanych, co do których rozpoczęcie budowy lub dobudowy w rozumieniu art. 43 ust. (2) ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o ulgach inwestycyjnych (Dz. U. R. P. Nr 26, poz. 224) nastąpiło:

1) przed dniem 1 października 1938 r. — stosuje się z uwzględnieniem ust. (1) i (2) ulgi, przewidziane w przepisach, które ustawa niniejsza uchyla;

2) w czasie od dnia 1 października 1938 r. do końca 1938 r. stosuje się ulgi, przewidziane w ustawie z dnia 24 marca 1933 r. o ulgach dla nowowznoszonych budowli (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 173).

(4) Art. 30 ust. (2) pkt 3) i 4) oraz ust. (3) i (4) powołanej ustawy o ulgach inwestycyjnych stosuje się na obszarze ziem odzyskanych do pism, sporządzonych po wejściu w życie ustawy niniejszej, bez względu na to, kiedy budowa została rozpoczęta. Jeśliby jednak co do takiego pisma nie istniały warunki zwolnienia od opłaty stemplowej, w myśl powołanego art. 30, istniały zaś warunki zwolnienia od należytości przenośnej, w myśl jednej z ustaw czesko-słowackich o ruchu budowlanym (z których ostatnia jest ustawa z dnia 26 marca 1936 r. Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 65), to pismo takie jest wolne od opłaty stemplowej.

Rozdział VII. Przepisy końcowe.

Art. 22. Z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej tracą moc wszelkie przepisy w zakresie, objętym ustawą niniejszą. W szczególności tracą moc:

1) ustawa z dnia 14 kwietnia 1920 r. o podatku od mięsa (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 262);

2) ustawa z dnia 17 lutego 1921 r. o podatku od obrotu papierów wartościowych (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 85);

3) ustawa z dnia 21 lipca 1921 r. o opodatkowaniu przewozów (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 243);

4) ustawa z dnia 12 sierpnia 1921 r. o należytościach od umów służbowych (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 295);

5) ustawa z dnia 12 sierpnia 1921 r. o podatku od zbogacenia się (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 337);

6) ustawa z dnia 21 grudnia 1923 r. o dal-

szym pobieraniu dodatku na cele zdrowotne (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 254);

1) § 10 ustawy z dnia 22 grudnia 1924 r. o zmianie niektórych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów państwowych służby cywilnej (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 287);

8) ustawa z dnia 14 lipca 1927 r. o zasiłkach w razie klęsk żywiołowych (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 118);

9) ustawa katastralna z dnia 16 grudnia 1927 r. (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 177);

10) ustawa z dnia 19 grudnia 1924 r. o podatku wojskowym (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 226);

11) ustawa z dnia 23 marca 1928 r. o należyłości od weksli (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 48);

12) § 6 ust. 2 pkt 1) ustawy z dnia 27 marca 1931 r. o państwowym funduszu melioracyj wodnych (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 49);

13) ustawa z dnia 21 grudnia 1935 r. o przedłużeniu mocy obowiązującej ustawy o opłatach od czynności urzędowych w sprawach administracyjnych (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 247);

14) ustawa o podatku obrotowym i o podatku od przedmiotów zbytku (Zb. ust. i rozp. p. cz. z 1935 r. Nr 266);

15) ustawa z dnia 29 stycznia 1936 r. o nadzwyczajnym podatku od dywidend oraz od odsetek od niektórych papierów wartościowych o stałym oprocentowaniu (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 16);

16) ustawa o podatkach bezpośrednich (Zb. ust. i rozp. p. cz. z 1936 r. Nr 227) wraz z ustawami z dnia 28 listopada 1931 r., z dnia 21 grudnia 1937 r. o dodatku do podatku dochodowego i do podatku od tantiem (Zb. ust. i rozp. p. cz. z 1931 r. Nr 177 i z 1937 r. Nr 246);

17) ustawa z dnia 9 grudnia 1937 r. o należyłości kartelowej (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 245);

18) ustawa z dnia 21 grudnia 1937 r. o daniach na cele obrony Państwa i o nadzwyczajnym podatku od zysków (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 247);

19) ustawa z dnia 8 kwietnia 1938 r. o ekwiwalencie należnościowym (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 76);

20) ustawa z dnia 26 maja 1882 r. o opodatkowaniu olejów mineralnych (Dz. Ustaw Rz. Austr. Nr 35);

21) ustawa z dnia 20 czerwca 1888 r. o opodatkowaniu cukru (Dz. Ust. Rz. Austr. Nr 97);

22) ustawa z dnia 20 czerwca 1888 r. o opodatkowaniu spirytusu (Dz. Ust. Rz. Austr. Nr 95);

23) ustawa z dnia 25 września 1919 r. o wprowadzeniu powszechnego podatku od napojów (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 533);

24) ustawa z dnia 26 czerwca 1926 r. o opodatkowaniu cukru (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 98);

25) ustawa z dnia 17 grudnia 1926 r. o opłacie od wina musującego (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 233);

26) ustawa z dnia 27 listopada 1930 r. o podatku od piwa (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 168);

27) ustawa z dnia 6 maja 1931 r. o podatku konsumcyjnym od olejów mineralnych (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 77);

28) ustawa z dnia 7 czerwca 1932 r. o obowiązkowym mieszanii spirytusu z materiałami napędowymi (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 85);

29) ustawa z dnia 7 czerwca 1932 r., zmieniająca niektóre przepisy o podatku od spirytusu i regulująca gospodarowanie spirytusem (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 86);

30) ustawa z dnia 15 lipca 1932 r. o podatku konsumcyjnym od drożdży (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 123);

31) ustawa z dnia 12 lutego 1936 r. o podatku od kwasu octowego (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 41);

32) ustawa z dnia 23 czerwca 1936 r. o podatku od sztucznych tłuszczów jadalnych (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 180);

33) rozporządzenie Czesko-słowackiej Republiki z dnia 7 maja 1920 r., dotyczące wyrobu i obrotu zastępczymi artykułami spożywczymi (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 377) w części, dotyczącej wyrobu wódek, rumu, koniaku, araku i innych napojów spirytusowych, do których wyrobu używa się esencji;

34) cesarskie rozporządzenie z dnia 29 sierpnia 1916 r. o opodatkowaniu zapalek i zapalniczek (Dz. Pr. P. poz. 278);

35) rozporządzenie rządowe z dnia 13 lipca 1934 r. o uregulowaniu handlu zbożem, mąką i produktami przemiału, a niektórymi rodzajami pasz (Zb. ust. i rozp. p. cz. Nr 137).

Art. 23. Minister Skarbu w porozumieniu z właściwymi ministrami może w drodze rozporządzeń wydawać przepisy przejściowe, związane z rozciągnięciem aktów ustawodawczych, wymienionych w rozdziałach I, II, IV, V i VI, a Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z właściwymi ministrami — także przepisy, związane z rozciągnięciem rozdziału III ustawy z dnia 16 marca 1933 r. o Funduszu Pracy (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 163).

Art. 24. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Skarbu oraz właściwym ministrom.

Art. 25. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1939 r. (U. z 29.3.1939 Dz. U. R. P. Nr 26/171/39).

O ZMIANIE REGULAMINU NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO.

Na podstawie art. 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. o Najwyższym Trybunale Admini-

SPRAWY OGÓLNE

stracyjnym (Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 806) zarządza co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 1932 r. do Regulaminu Najwyższego Trybunału Administracyjnego (Dz. U. R. P. Nr 118, poz. 968) wprowadza się zmiany następujące:

1) § 5 otrzymuje brzmienie:

„Najwyższy Trybunał Administracyjny dzieli się na dwie izby: ogólnoadministracyjną i skarbową.

Izby mogą się dzielić na sekcje.“;

2) § 6 otrzymuje brzmienie:

„Podziału izb na sekcje i podziału czynności między sekcje oraz przydziału sędziów do poszczególnych izb dokonywa na podstawie wniosku Pierwszego Prezesa Kolegium Administracyjnego po wysłuchaniu opinii przewodniczących izb.

Przydziału sędziów do poszczególnych sekcji w obrębie izby dokonywa przewodniczący izby w porozumieniu z Pierwszym Prezesem. Przydział sędziego do pewnej sekcji nie wyłącza udziału jego w pracach innej sekcji na zarządzenie przewodniczącego izby.“;

3) § 7 otrzymuje brzmienie:

„Przewodniczący izby kieruje izbą, powierzoną mu przez Pierwszego Prezesa.

Przewodniczący izby w porozumieniu z Pierwszym Prezesem wyznacza kierowników sekcji spośród sędziów, wchodzących w skład izby, i ustala zakres czynności, związanych z kierownictwem.“;

4) § 8 otrzymuje brzmienie:

„Przewodniczący izby wyznacza terminy posiedzeń, skład sędziów oraz przewodniczącego posiedzenia spośród wyznaczonych sędziów, jeżeli sam nie przewodniczy na posiedzeniu, wyznacza sędziego sprawozdawcę, ustala porządek dzienny każdego posiedzenia i rozdziela pracę między sędziów, przestrzegając równomierności obciążenia.

Przewodniczący izby może przekazywać kierownikom sekcji poszczególne czynności, wymienione w ustępie poprzedzającym, w obrębie zleconych im funkcji.

Przewodniczący izby czuwa nad jednolitością orzecznictwa w zakresie spraw, należących do właściwości powierzonej mu izby; kierownik sekcji czuwa nad jednolitością orzecznictwa w obrębie powierzonej mu sekcji.“;

5) § 10 otrzymuje brzmienie:

„W razie chwilowej nieobecności przewodniczącego izby zastępuje go w kierownictwie izby najstarszy służbą kierownik sekcji w tej izbie. W razie chwilowej nieobecności kierownika sekcji zastępuje go najstarszy służbą sekcji, przydzielony do danej sekcji.

Na czas dłuższej nieobecności przewodniczący izby ustanawia swego zastępcę w porozumieniu z Pierwszym Prezesem. Na czas dłuższej nieobecności kierownika sekcji ustanawia jego zastępcę przewodniczący izby.“;

6) § 54 otrzymuje brzmienie:

„Po zamknięciu rozprawy Trybunał udaje się na naradę; przy naradzie i głosowaniu nad wyrokiem obecni są tylko członkowie kolegium orzekającego oraz — jeżeli przewodniczący nie zarządzi inaczej — protokolant.“.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1939 r. (R. Pr. R. Min. z 20.3.1939. Dz. U. R. P. Nr 22/137/39).

TEKST ZMIENIONYCH ARTYKUŁÓW STATUTU BANKU POLSKIEGO.

Art. 3. Siedzibą Banku jest miasto stołeczne Warszawa. Działalność Banku obejmuje cały obszar Rzeczypospolitej Polskiej i może być rozszerzona na mocy odpowiednich układów zatwierdzonych przez Radę Ministrów na wniosek Ministra Skarbu, na terytoria włączone do polskiego obszaru celnego.

Bank może na podstawie uchwały Rady Banku otwierać i związać Oddziały i Zastępstwa (placówki inkasowe); uchwała Rady w przedmiocie otwarcia lub zwinięcia Oddziału wymaga zgody Ministra Skarbu.

Art. 4. Kapitał zakładowy Banku wynosi sto milionów złotych; składa się z 1.000.000 akcji po 100 złotych.

Art. 5. Akcje Banku są imienne lub na okaziciela. Każdą wydaną akcję imienną wpisuje się do prowadzonej przez Bank księgi akcjonariuszów z oznaczeniem imienia i nazwiska, miejsca zamieszkania i zawodu właściciela.

Akcje Banku są opatrzone numerami porządkowymi, pieczęcią Banku i podpisami Prezesa i Naczelnego Dyrektora. Podpisy mogą być wykonane sposobem graficznym.

Akcje imienne są wydawane jedynie w odcinkach zbiorowych nie niższych od 10 akcji. Akcje na okaziciela są wydawane w odcinkach po jednej akcji lub, na podstawie uchwały Rady Banku, w odcinkach zbiorowych.

Za zgodą Prezesa Banku akcje na okaziciela mogą być zamienione na akcje imienne.

Art. 6. Do każdej akcji dołącza się arkusz kuponowy na otrzymywanie dywidendy w ciągu lat 20 oraz talon, za którego zwrotem po upływie lat 20 wydaje się nowy arkusz kuponowy i nowy talon. Na talonie oznacza się numer akcji, na kuponach zaś numer akcji oraz lata w porządku kolejnym. Kupony i talony winny być opatrzone graficznie wykonanym podpisem Naczelnego Dyrektora.

Art. 8. Właściciel utraconej akcji imiennej może wystąpić do Banku z pisemnym wnioskiem o jej unieważnienie i wydanie mu nowej. We wniosku należy uwiarygodnić fakt utraty akcji i okoliczności, w jakich została utracona.

Bank ogłasza o utracie akcji w Monitorze Polskim, wzywając posiadacza lub inne osoby, roszcujące sobie prawa do utraconej akcji, aby przed upływem trzech miesięcy od daty ogłoszenia

USTAWODAWSTWO

szczenia okazali ją Bankowi lub zgłosili umotywowane sprzeciwy przeciwko jej unieważnieniu.

Jeżeli w ciągu terminu trzymiesięcznego od daty ogłoszenia o utracie akcji nikt się nie zgłosi z akcją ani nie wniesie sprzeciwu, wówczas Bank ogłosi w Monitorze Polskim o unieważnieniu akcji i wyda wnioskodawcy nową akcję imienną wraz z talonem i niepłatnymi kuponami, opatrzoną tym samym numerem i wzmianką, że została wydana w zamian unieważnionej.

Koszty tego postępowania oraz koszty sporządzenia nowej akcji ponosi właściciel utraconej akcji.

W razie zgłoszenia sprzeciwu Bank odesła stronę na drogę sądową.

Unieważnienie akcji na okaziciela przeprowadza się według ogólnych przepisów prawnych.

Art. 9. Opłaty na rzecz Banku za wpisanie do księgi akcjonariuszów lub za wydanie nowych akcji w zamian utraconych określa Rada Banku.

Art. 12. Do kompetencji Walnego Zebrania należą następujące sprawy:

- a) zatwierdzenie sprawozdań rocznych, bilansu, rachunku zysków i strat oraz projektowanego podziału zysków;
- b) wybory członków Rady Banku i Komisji Rewizyjnej, ich zastępców oraz ustalanie dla nich wynagrodzenia;
- c) sprawy wniesione przez Radę Banku;
- d) powiększanie kapitału zakładowego;
- e) inne zmiany statutu;
- f) likwidacja Banku.

Uchwały Walnego Zebrania, dotyczące powiększenia kapitału zakładowego, wymagają zatwierdzenia przez Ministra Skarbu.

Uchwały, dotyczące innych zmian statutu oraz likwidacji w czasie trwania przywileju emisyjnego, wymagają zatwierdzenia przez władze ustawodawcze.

Art. 17. Prawo jednego głosu na Walnym Zebraniu daje każde 10 akcji, jednakże nikt nie może mieć więcej niż 1.000 głosów.

Art. 18. Każdy akcjonariusz, uprawniony do udziału w Walnym Zebraniu, może wykonywać swoje prawa przez pełnomocnika.

Pełnomocnikiem osoby fizycznej może być tylko akcjonariusz uprawniony do udziału w Walnym Zebraniu, lecz nikt nie może posiadać więcej niż 1.000 głosów razem z własnymi.

Pełnomocnikiem osoby prawnej może być osoba, wskazana piśmiennie przy zgłaszaniu się o kartę wstępu, bez względu na to, czy jest akcjonariuszem Banku.

Każdemu akcjonariuszowi wolno mieć tylko jednego pełnomocnika.

Pełnomocnictwa do uczestniczenia i głosowania na Walnym Zebraniu są wolne od opłat stemplowych.

Pełnomocnictwa wystawia się w formie listu do Dyrekcji Banku Polskiego, podpisanego własnoręcznie pełnym imieniem i nazwiskiem akcjonariusza.

Art. 19. Pełnomocnictwa do uczestniczenia na Walnym Zebraniu winny być przedstawione Dyrekcji Banku w Warszawie najpóźniej na siedem dni przed terminem Zebrania dla wpisania na listę upoważnionych do głosowania i przygotowania kart wstępu z oznaczeniem ilości głosów.

Akcjonariusze otrzymują karty wstępu na podstawie zapisów w księdze akcjonariuszów. Wydawanie kart wstępu rozpoczyna się na dwa tygodnie przed terminem Zebrania i przerywa się na trzy dni przed Zebraniem.

W razie zwolania Walnego Zebrania w sposób przewidziany w drugim ustępie art. 15, wydawanie kart wstępu przerywa się dopiero w przeddzień Walnego Zebrania.

Art. 21. Uchwały Walnego Zebrania są ważne, gdy biorą w nim udział akcjonariusze, którzy reprezentują co najmniej 1/5 część akcji uprawniających do uczestniczenia w Walnym Zebraniu, jednakże do rozstrzygnięcia spraw, dotyczących powiększenia kapitału zakładowego, zmian w statucie, a także likwidacji Banku, potrzebna jest obecność reprezentantów co najmniej połowy akcji, uprawniających do uczestniczenia w Walnym Zebraniu. W razie braku kompletu ma być w przeciągu 14 dni zwolone powtórne Walne Zebranie, którego uchwały są ważne bez względu na ilość obecnych. Na powtórny Zebraniu mogą być rozpatrywane tylko sprawy umieszczone na porządku obrad Zebrania, które do skutku nie doszło.

Art. 22. Na Walnym Zebraniu przewodniczy Prezes Banku, a w razie jego nieobecności członek Rady z wyboru, wyznaczony przez Ministra Skarbu (art. 39). Protokół Zebrania prowadzi sekretarz powołany przez przewodniczącego.

Art. 25. Rada Banku składa się z Prezesa Banku, mianowanego przez Prezydenta Rzeczypospolitej (art. 35), oraz 12 członków Rady, wybieranych przez Walne Zebranie, które wybiera nadto corocznie trzech zastępców.

Ministrowi Skarbu w ciągu 3 dni po dokonaniu wyborów przysługuje prawo założenia sprzeciwu przeciwko wyborowi któregokolwiek z członków Rady lub zastępców.

W razie ustąpienia członka Rady lub zgłoszenia przez Ministra Skarbu sprzeciwu przeciwko wyborowi któregokolwiek członka Rady, wchodzi ten zastępca, który otrzymał najwięcej głosów; przy równej liczbie głosów wchodzi starszy wiekiem. Zastępca sprawuje czynności członka Rady aż do najbliższego Zwyczajnego Walnego Zebrania.

Obok członków Rady z wyboru wchodzi z urzędu do Rady Komisarz Banku, a w jego nieobecności Zastępca Komisarza (art. 45).

SPRAWY OGÓLNE

Art. 27. Każdy członek Rady z wyboru winien przez czas pełnienia swych czynności posiadać w depozycie Banku co najmniej 100 akcyj, zapisanych na jego własne nazwisko.

Art. 31. Na posiedzeniach Rady przewodniczy Prezes Banku, a w razie jego nieobecności członek Rady z wyboru, wyznaczony przez Ministra Skarbu (art. 39).

Posiedzenie jest zdolne do uchwał, o ile oprócz przewodniczącego jest obecnych co najmniej 7 członków.

Art. 34. Rada Banku ustala, jakie osoby i w jaki sposób podpisują zobowiązania, dokumenty i korespondencję Banku.

Spis osób, upoważnionych do podpisywania za dany Wydział Dyrekcji lub Oddział Banku, umieszcza się na widocznym miejscu w danym Wydziale Dyrekcji lub Oddziale.

Art. 35. Prezesa Banku mianuje Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów na okres pięciu lat. Po upływie tego terminu Prezes może być mianowany ponownie.

Prezes nie może być jednocześnie posłem lub senatorem, sprawować żadnego płatnego państwowego lub komunalnego urzędu, zajmować żadnego płatnego prywatnego stanowiska, należeć do organów kierowniczych lub nadzorczych jakiegokolwiek przedsiębiorstwa ani też być spółnikiem spółki jawnej lub komandytovej; poza tym musi odpowiadać warunkom, wymienionym w punktach b) i c) art. 16.

Przepisy niniejszego artykułu nie dotyczą przedsiębiorstw, w których Bank bierze udział w myśl art. 56.

Art. 39. Minister Skarbu wyznacza członka Rady z wyboru, który w razie nieobecności Prezesa Banku zastępuje go w przewodnictwie na Walnym Zebraniu i w Radzie Banku.

Art. 40. Przed objęciem urzędowania Prezes Banku składa na ręce Prezydenta Rzeczypospolitej uroczyste ślubowanie, że będzie sprawował swoje obowiązki zgodnie z zasadami i statutem Banku oraz wszelkimi siłami dążył do wypełnienia przez Bank jego zadań publicznych.

Takie samo ślubowanie składają członkowie Rady na ręce Prezesa Banku.

Art. 41. Dyrekcja Banku, będąca jego organem wykonawczym i administracyjnym, składa się z Naczelnego Dyrektora i Dyrektorów w liczbie oznaczonej przez Radę, wybranych przez Radę i zatwierdzonych przez Ministra Skarbu. Członkowie Dyrekcji nie mogą być posłami i senatorami i nie mogą zajmować żadnych płatnych stanowisk poza Bankiem, z wyjątkiem przedsiębiorstw, w których Bank bierze udział w myśl art. 56.

W czasie nieobecności Naczelnego Dyrektora zastępuje go jeden z Dyrektorów, wyznaczony przez Radę.

Uposażenie Naczelnego Dyrektora i Dyrektorów jest stałe i nie może być uzależnione ani

od zysków, ani od obrotów Banku i przedsiębiorstw, w których Bank bierze udział (art. 56). Wysokość wynagrodzenia oznacza Rada Banku.

Art. 42. Naczelnny Dyrektor lub jego zastępca bierze udział w obradach Rady bez prawa głosowania i przedstawia jej wszelkie wnioski Dyrekcji.

Art. 43. Posiedzenia Dyrekcji zwołuje Naczelnny Dyrektor lub jego zastępca, zawiadamiając o tym Prezesa Banku. Prezes przewodniczy na posiedzeniu Dyrekcji, jeżeli jest na nim obecny. Uchwały zapadają prostą większością głosów członków Dyrekcji i powinny być zaprotokołowane, a protokół przedstawiony Prezesowi.

Jeżeli uchwała Dyrekcji nie jest, zdaniem Prezesa, zgodna z podstawowymi zamierzeniami Banku, może on wstrzymać jej wykonanie aż do decyzji Rady.

Art. 44. Walne Zebranie wybiera 5 członków Komisji Rewizyjnej i 3 zastępców (art. 23.)

Członek Komisji Rewizyjnej winien przez czas pełnienia swych czynności posiadać co najmniej 10 akcyj imiennych Banku i być zapisany w księdze akcjonariuszów.

Komisja Rewizyjna rozpatruje w pierwszym kwartale każdego roku bilans Banku i składa sprawozdanie Walnemu Zebraniu. Niezależnie od tego Komisja Rewizyjna może dokonywać w każdym czasie rewizji poszczególnych czynności Banku po uprzednim porozumieniu się z Prezesem Banku, który może również żądać dokonania rewizji.

Komisja ma prawo żądać od Dyrekcji i od Rady Banku wszelkich wyjaśnień i okazania potrzebnych ksiąg i dowodów Banku.

Komisja rewizyjna wybiera przewodniczącego ze swego grona i uchwała swoje wnioski większością głosów. Do prawomocności uchwał potrzebna jest obecność co najmniej 3 członków.

W razie ustąpienia członka Komisji Rewizyjnej wchodzi zastępca, który otrzymał największą ilość głosów. Zastępcy mogą być również powoływani do czynności rewizyjnych w razie nieobecności członka Komisji.

Członkowie Komisji Rewizyjnej otrzymują wynagrodzenie w wysokości oznaczonej przez Walne Zebranie.

Art. 45. Ministrowi Skarbu przysługuje prawo mianowania Komisarza Banku oraz Zastępcy Komisarza. Komisarz Banku, a w jego nieobecności Zastępca Komisarza, jest członkiem Rady Banku z urzędu.

Komisarz Banku i Zastępca Komisarza mogą brać udział w posiedzeniach Dyrekcji Banku z głosem doradczym oraz mają prawo żądania od władz Banku wszelkich wyjaśnień.

Komisarz Banku i Zastępca Komisarza otrzymują stałe uposażenie z funduszy Banku, ustalane przez Ministra Skarbu.

USTAWODAWSTWO

Do Komisarza Banku i jego Zastępcy nie stosują się postanowienia art. 29 statutu.

Art. 46. Bank posiada do 31 grudnia 1954 r. wyłączny przywilej wypuszczania biletów bankowych, będących prawnym środkiem płatniczym i posiadającym nieograniczoną moc umarzania zobowiązań przez zapłatę, wyjąwszy wypadki, w których na mocy wyraźnego postanowienia ustawy lub umowy zapłata ma nastąpić w inny sposób.

Przywilej ten może być przedłużony na mocy osobnej ustawy.

Art. 47. Bank będzie miał obowiązek wymiany wypuszczonych biletów bankowych na każde żądanie i w nieograniczonych ilościach na złoto w monetach lub sztabach.

Termin rozpoczęcia przez Bank obowiązkowej wymiany biletów na złoto według ustawowego stosunku zostanie oznaczony rozporządzeniem Rady Ministrów, wydanym na wniosek Ministra Skarbu, opierającym się na uchwałę Rady Banku.

Do czasu wejścia w życie wymiany w myśl ustępu pierwszego niniejszego artykułu Bank wymienia bilety bankowe na czekii zagraniczne według kursów Gieldy Pieniężnej w Warszawie z zachowaniem postanowień ustawy monetarnej i przepisów o obrocie pieniężnym z zagranicą.

Wymiana odbywa się tylko w siedzibie Banku w Warszawie.

Art. 51. Łączna kwota znajdujących się w obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań ma być pokryta następującymi aktywami:

- a) złotem w monetach i sztabach;
- b) pieniędzmi zagranicznymi i dewizami (art. 54 ust. 2) płatnymi najdalej w ciągu 6 miesięcy;
- c) zapasem polskich monet srebrnych i bilonu; zapas ten nie może przekraczać 5% ogólnej sumy obiegu biletów bankowych;
- d) weksłami, warrantami, czekami i kuponami od papierów wartościowych (art. 58);
- e) pożyczkami na zastaw wartości wyszczególnionych w art. 63;
- g) zapasem papierów procentowych, określonych w art. 54 punkt e);
- h) długiem Skarbu Państwa z tytułu kredytów przewidzianych w art. 55 względnie obligami, o których mowa w art. 55 punkt b).

Art. 52. Bank obowiązany jest posiadać zapas złota w stosunku, odpowiadającym przynajmniej 40% sumy, o jaką obieg biletów bankowych łącznie ze stanem natychmiast płatnych zobowiązań przekracza kwotę 800 milionów złotych.

Rada Banku może za zgodą Ministra Skarbu podwyższać w zależności od sytuacji rynku pieniężnego wymienioną w ustępie pierwszym niniejszego artykułu granicę 800 milionów zło-

tych, jednak najwyżej do 1.200 milionów złotych.

Od zapasu złota potrąca się zobowiązania z tytułu pożyczek zabezpieczonych złotem Banku.

Art. 53. Bank wymienia na każde żądanie złoto w monetach i sztabach na bilety bankowe według ustawowego stosunku z prawem potrącenia kosztów bicia, badania technicznego i innych opłat. Wysokość tego potrącenia, do czasu ustalenia go przez przepisy o wybijaniu polskich monet złotych, określać będzie Rada Banku.

Art. 54. Do zakresu działania Banku należą:

- a) dyskont weksli, warrantów, czeków i kuponów od papierów wartościowych (art. 58);
- b) udzielanie pożyczek na zastaw wartości, wyszczególnionych w art. 63;
- c) kupno i sprzedaż złota;
- d) kupno i sprzedaż pieniędzy zagranicznych oraz dewiz, utrzymywanie za granicą rachunków oraz korzystanie z kredytów, potrzebnych do wykonywania tych czynności, przy czym Bank ma prawo oddawać w zastaw swój portfel wekslowy oraz inne wartości i redyskontować weksle krajowe lub zagraniczne;
- e) kupno i sprzedaż papierów procentowych państwowych, komunalnych i hipotecznych, notowanych na giełdach krajowych. Ogólna suma, zużyta na zakup tych papierów, nie może przekraczać 200 milionów złotych; kwota ta nie obejmuje papierów procentowych, zakupionych na lokatę funduszu zapasowego i funduszu emerytalnego;
- f) kupno i sprzedaż biletów skarbowych (art. 60);
- g) otwieranie rachunków żywych i przyjmowanie wkładów (art. 69);
- h) sprzedaż przekazów i wypłat na własne Oddziały;
- i) inkasowanie weksli i innych dokumentów;
- j) przyjmowanie depozytów na przechowanie i do administracji (art. 71);
- k) załatwianie wszelkich zleceń komisowych z dziedziny bankowej.

Do dewiz, w myśl punktu d), zalicza się: wierzytelności w bankach zagranicznych, czekii i przekazy na banki zagraniczne oraz weksle akceptowane przez firmy zagraniczne i płatne w ciągu 6 miesięcy.

Art. 55. Na czas trwania przywileju emisyjnego Bank udziela Skarbowi Państwa następujących kredytów:

- a) bezprocentowego kredytu w otwartym rachunku, z którego Skarb Państwa korzysta do wysokości 150 milionów złotych;
- b) oprocentowanego amortyzacyjnego kredytu do wysokości 515 milionów złotych na konsolidację niektórych kredytów, udzielonych przez Bank w okresie od 1931 r. do chwili wejścia w życie niniejszego artykułu Bankowi Gospodarstwa Krajowego i Państwowemu Bankowi Rolnemu. Dług Skarbu Państwa z tytułu

SPRAWY OGÓLNE

tego kredytu może być książkowy lub w całości bądź w części zamieniony na obligi Skarbu Państwa, względnie do wysokości 188 milionów złotych na gwarantowane przez Skarb Państwa obligi Przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe“ i Państwowego Funduszu Drogowego. Wierzytelności Banku z tytułu tego kredytu oprocentowane będą w wysokości 3% w stosunku rocznym. Sposób amortyzacji i pozostałe warunki tego kredytu ustali umowa Banku z Ministrem Skarbu.

Poza wypadkami, określonymi niniejszym statutem, Bank nie może dokonywać żadnych operacji, których wynikiem byłoby udzielenie Skarbowi Państwa kredytu.

Art. 56. Bank nie może nabywać na swój własny rachunek akcji i udziałów, z wyjątkiem akcji lub udziałów przedsiębiorstw, mających na celu ludową i prowadzenie elewatorów żoźowych oraz przedsiębiorstw, utworzonych w porozumieniu z Ministrem Skarbu, mających bezpośrednio na celu ułatwienie działalności Banku. Udział Banku w kapitale zakładowym wymienionych przedsiębiorstw nie może razem wynosić więcej niż 28 milionów złotych.

Ponadto Bank może brać udział w instytucjach międzynarodowych, mających na celu ułatwienie współpracy banków emisyjnych.

Poza wypadkami, przewidzianymi w art. 57, Bank nie może nabywać na własność nieruchomości, o ile nie są potrzebne na pomieszczenie Banku i jego pracowników lub nie zostają nabyte na lokatę funduszu emerytalnego.

Bank nie może kupować na własny rachunek ani udzielać pożyczek na zastaw własnych akcji, jednakże może je nabywać dla umieszczenia funduszu emerytalnego pracowników Banku.

Bank może przyjmować własne akcje na dodatkowe zabezpieczenie swoich roszczeń, wynikających z czynności bankowych, wymienionych w art. 54 punkt a) i b) statutu, oraz jako kaucje za zabezpieczenie operacji objętych czynnościami Zastępstwa Banku Polskiego.

Art. 57. Bank może nabywać na własność nieruchomości i przejmować wierzytelności hipoteczne i inne prawa rzeczowe w drodze świadczenia w zamian zapłaty, przelewu lub egzekucji tylko na pokrycie i zabezpieczenie swoich należności wątpliwych lub niezapłaconych w terminie. Bank obowiązany jest pozbyć się tych praw najpóźniej w przeciągu roku od daty nabycia. Przedłużenie terminu może nastąpić jedynie za zgodą Prezesa Banku.

Art. 58. Bank dyskontuje:

a) weksle, powstałe z dokonanych obrotów gospodarczych. Weksle te mają być w chwili przyjęcia płatne najdalej w ciągu trzech miesięcy w miejscowościach, w których Bank ma swój Oddział lub Zastępstwo, przy czym winny być opatrzone z zasady co najmniej trzema, a wyjątkowo tylko dwoma podpisanymi osób, cał-

kowie zasługujących na zaufanie. Weksle rolnicze mogą być 6-miesięczne. Weksle zabezpieczone rejestrowym zastawem rolniczym oraz weksle, wynikające z udzielonych przez instytucje kredytowe zaliczkowych kredytów na sprzedaż płodów rolnych, mogą być 9-miesięczne; również 9-miesięczne mogą być weksle, pochodzące z kredytów sezonowych, zaciągniętych przez przedsiębiorstwa tych związanych z rolnictwem, gałęzi przemysłu, które ustali Rada Banku;

b) warranty płatne najdalej w ciągu trzech miesięcy i opatrzone co najmniej dwoma podpisanymi osób lub firm, całkowicie zasługujących na zaufanie;

c) czekii na krajowe instytucje kredytowe;

d) kupony od papierów wartościowych państwowych, komunalnych i hipotecznych, płatne najdalej w ciągu trzech miesięcy od dnia zdyskontowania.

Bank nie jest obowiązany do wyjawiania powodów niedokonywania dyskonta.

Art. 59. Dyskont wartości, wymienionych w art. 58, odbywa się w całym Państwie według jednolitej stopy dyskontowej, ustalonej przez Radę Banku i ogłaszanej w Monitorze Polskim.

Art. 60. Bank może kupować i sprzedawać bilety skarbowe, dopuszczone do obrotów giełdowych. Ogólna suma biletów skarbowych, posiadanych przez Bank, nie może przekraczać kwoty 400 milionów złotych. Kwota ta nie obejmuje biletów skarbowych, zakupionych na lokatę funduszu zapasowego i funduszu emerytalnego.

Art. 63. Bank udziela pożyczek i otwiera kredyty na przeciąg czasu nie dłuższy niż 3 miesiące na zastaw:

a) papierów wartościowych o stałym oprocentowaniu, notowanych na giełdach krajowych;

b) weksli, odpowiadających warunkom art. 58 punkt a) i płatnych w kraju lub za granicą w walucie polskiej lub zagranicznej w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy, a w odniesieniu do tych weksli, jakie w myśl art. 58 punkt a) mogą być 9-miesięczne, płatnych w terminie nie dłuższym niż 9 miesięcy.

c) dewiz, odpowiadających warunkom art. 54 ust. 2.

Ogólny stan udzielonych pożyczek i przyznanych kredytów, w myśl niniejszego artykułu, nie może przekroczyć kwoty 300 milionów złotych.

Art. 64. Zastaw, zabezpieczający pożyczkę, zostaje ustanowiony przez oddanie przedmiotu zastawu Bankowi przy deklaracji, w której zastawca wyraża zgodę na sprzedaż oddanego w zastaw przedmiotu w trybie art. 67 niniejszego statutu.

Art. 65. Rada Banku ustala jednolitą stopę procentową od pożyczek i kredytów zabezpieczonych zastawem oraz oznacze, jakie papiery

USTAWODAWSTWO

wartościowe i w jakim procencie swojej wartości mogą być przyjmowane do zastawu.

Stopa procentowa od pożyczek i kredytów zabezpieczonych zastawem, powinna być co najmniej o $\frac{1}{2}\%$ wyższa od stopy dyskontowej.

Art. 67. Jeżeli pożyczka zabezpieczona zastawem nie została spłacona w ciągu 10 dni po ustalonym terminie, wówczas Bank ma prawo sprzedać przedmiot zastawu bez stawiania dłużnika w zwłocę i bez zawiadomiania go o sprzedaży. Bank może dokonać sprzedaży na giełdzie, w drodze licytacji publicznej lub kupić przedmiot zastawu na własny rachunek po kursie giełdowym, obliczonym według średniej ceny dnia, w którym Bank wysłał zastawcy zawiadomienie o dokonaniu skupu.

Termin, w którym Bank może sprzedać przedmiot zastawu, zależy od uznania Banku.

Nadwyżkę, powstałą po potrąceniu należności Banku z tytułu pożyczki i kosztów sprzedaży zastawu, zwraca się dłużnikowi.

Bank ma prawo zwrócić się bezpośrednio do dłużnika z żądaniem zwrotu długu nie spłaconego w terminie, niezależnie od tego, czy skorzyszał z praw, ciężających na zastawionym przedmiocie.

Art. 68. Przyjęte na zabezpieczenie należności Banku zastawy nie podlegają zajęciu w poszukiwaniu jakichkolwiek należności prywatnych, skarbowych czy innych, a w razie upadłości dłużnika nie mogą być przekazane do masy upadłościowej przed całkowitym zaspokojeniem przypadających Bankowi należności z tytułu udzielonej na ich zastaw pożyczki w kapitale, procentach i kosztach. Skutkiem tego sprzedaż zastawu na pokrycie należności Banku, zarządzona na mocy art. 67, nie może być wstrzymana przez żadne czynności prawne.

Art. 71. Bank przyjmuje na przechowanie złoto, gotówkę oraz dowody nieopieczętowane, a papiery wartościowe — na przechowanie i do administracji.

Art. 75. Z całego czystego rocznego zysku przeznaczana się 10% na fundusz zapasowy aż do chwili, gdy fundusz ten dojdzie do 20% kapitału zakładowego; w następnych latach przeznaczana się na ten cel 5% aż do chwili, gdy fundusz zapasowy dojdzie do połowy kapitału zakładowego.

Z reszty wydziela się przede wszystkim akcjonariuszom dywidendę nie wyższą niż 6%. Jeśli, po potrąceniu na fundusz zapasowy, zysk nie przekroczy 12% kapitału zakładowego, to z części zysku, pozostałej po odliczeniu 6% dywidendy, przeznaczana się połowę dla akcjonariuszów na superdywidendę a połowę dla Skarbu Państwa. O ile zysk, wykazany po potrąceniu na fundusz zapasowy, przekracza 12% kapitału zakładowego, to z nadwyżki, pozostałej po odliczeniu 6% dywidendy, 3% superdywidendy i 3% dla Skarbu Państwa, przypada $\frac{1}{3}$ na dalszą superdywidendę, a $\frac{2}{3}$ dla Skarbu Państwa.

Walne Zebrań może na wniosek Rady Banku całość lub część kwoty, przewidzianej na

superdywidendę, przeznaczyć na rezerwę na uzupełnienie w latach następnych dywidendy oraz superdywidendy do łącznej wysokości 8%, jeżeli zyski Banku za dany rok operacyjny nie wystarczają na wydzielenie dywidendy w wysokości 6% i superdywidendy w wysokości 2%.

O ile zyski roczne nie wystarczają na wydzielenie dywidendy w wysokości 4%, zaś fundusz zapasowy wynosi więcej niż 10% kapitału zakładowego, to można z niego uzupełnić dywidendę do 4%.

Art. 76. Fundusz zapasowy jest przeznaczony na pokrycie strat i odpisów, nie dających się pokryć z rocznych zysków oraz na uzupełnienie dywidendy do 4% (art. 75).

Fundusz zapasowy ulega zmniejszeniu o straty, wynikłe na lokacie tegoż funduszu do dnia 31 grudnia 1938 r.

Co najmniej połowa funduszu zapasowego musi być lokowana w papierach państwowych lub gwarantowanych przez Skarb Państwa.

Art. 77. Akcje Banku i wypłacona od nich dywidenda i superdywidenda nie podlegają do 31 grudnia 1954 roku żadnym podatkom.

Art. 78. Bank winien ogłaszać w Monitorze Polskim:

- a) bilans i roczne zamknięcie rachunku zysków i strat najpóźniej na dwa tygodnie przed Walnym Zebraniem;
- b) skrócony bilans za każdą dekadę najdalej w 7 dni po jej upływie.

Skrócony bilans musi zawierać następujące pozycje:

A. Po stronie czynnej:

- a) złoto;
- b) pieniądze zagraniczne i dewizy;
- c) polskie monety srebrne i bilon;
- d) portfel weksli, warrantów, czeków, kuponów;
- e) pożyczki i kredyty zabezpieczone zastawami;
- f) portfel biletów skarbowych;
- g) portfel papierów procentowych;
- h) dług Skarbu Państwa z tytułu kredytu bezprocentowego;
- i) dług Skarbu Państwa z tytułu oprocentowanego kredytu amortyzacyjnego (z podziałem na dług książkowy i dług zamieniony na obligi Skarbu Państwa, względnie na obligi, wymienione w art. 55 punkt b);
- j) nieruchomości i ruchomości;
- k) inne aktywa.

B. Po stronie biernej:

- a) kapitał zakładowy;
- b) fundusz zapasowy;
- c) bilety bankowe w obiegu;
- d) rachunki żyrowe (z podziałem na rachunki: kas państwowych, banków i innych instytucji kredytowych pozostałe rachunki żyrowe) i inne natychmiast płatne zobowiązania;
- e) inne pasywa.

FUNDUSZ PRACY

Art. 86. Wszelkie dowody, wystawiane przez Bank, są wolne od opłat stemplowych.

Art. 87. Księgi Banku i inne zapisy, wchodzące w skład księgowości Banku oraz wyciągi z nich uwierzytelnione przez Bank, mają moc dowodową dokumentów publicznych, a dokumenty, stwierdzające zobowiązania z oświadczeniem Banku, że oparte na nich roszczenie jest wymagalne i prawnie dojrzałe do egzekucji, mają moc tytułów egzekucyjnych.

Klauzulę wykonalności tym tytułom nadaje właściwy sąd grodzki według przepisów kodeksu postępowania cywilnego.

Art. 88. Bank nie podlega wpisowi do rejestru handlowego. (Załącznik do U. z 24.3.1939 Dz. U. R. P. Nr 23/142/39).

W SPRAWIE UISZCZANIA PAPIERAMI WARTOŚCIOWYMI REKOJMI LICYTACYJNEJ ORAZ CENY PRZYBICIA PRZY PRZYMUSOWEJ LIKWIDACJI GOSPODARSTW WIEJSKICH.

Na podstawie art. 94 ust. 2, 95 ust. 1 i 4 oraz 112 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 5, poz. 59) zarządzam co następuje:

§ 1. Rękojmia licytacyjna określona w art. 94 ust. (2) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 5, poz. 59) winna być złożona:

- a) częściowo w gotówce, co najmniej w wysokości pokrywającej należności z umów o pracę oraz rat zaległych i bieżących instytucji kredytu długoterminowego,
- b) w pozostałej części w następujących papierach wartościowych:
  - 1) obligacjami pożyczek państwowych:
    - 3% premiowej pożyczki inwestycyjnej,
    - 4% pożyczki konsolidacyjnej,
    - 4½% wewnętrznej pożyczki państwowej z 1937 r.,
    - 5% państwowej pożyczki konwersyjnej z 1924 r.,

5% konwersyjnej pożyczki kolejowej z 1926 r.

po kursie wyższym o 10% od przeciętnego kursu transakcyjnego Giełdy Pieniężnej w Warszawie;

3% państwowej renty ziemskiej po kursie 70 za 100;

2) listami zastawnymi banków państwowych:
5½% listami zastawnymi Państwowego Banku Rolnego,

5½% listami zastawnymi Banku Gospodarstwa Krajowego po kursie wyższym o 10% od przeciętnego kursu transakcyjnego Giełdy Pieniężnej w Warszawie;

4½% listami zastawnymi Banku Gospodarstwa Krajowego po kursie 90 za 100;

3) 4½% listami zastawnymi:
Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego w Warszawie,
Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego we Lwowie,
Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego w Poznaniu,
Wileńskiego Banku Ziemskiego,
Spółki Akcyjnej

po kursie o 10% wyższym od przeciętnego kursu transakcyjnego Giełdy Pieniężnej, znajdujących się w siedzibie prawnej instytucji emitującej te listy.

§ 2. Cena przybicia nie pokryta przez rękojmię licytacyjną (art. 95 ust. (1) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych, może być uiszczona papierami wartościowymi wymienionymi w paragrafie poprzedzającym, po kursie oznaczonym w tym paragrafie.

§ 3. (1) Papiery wartościowe wymienione w § 1 powinny być zaopatrzone we wszystkie kupony z niezapadłymi terminami płatności.

(2) Dla obliczenia wartości papierów przeznaczonych na pokrycie rękojmi licytacyjnej oraz ceny przybicia stosuje się kurs z dnia poprzedzającego złożenie papierów.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. (R. M. S. z 27.3.1939 Dz. U. R. P. Nr 38/250/39).

FUNDUSZ PRACY

O UZUPEŁNIAJĄCYM WYKAZIE SAMODZIELNYCH WOLNYCH ZAJĘĆ ZAWODOWYCH, PODLEGAJĄCYCH OPŁACIE NA FUNDUSZ PRACY.

Na podstawie art. 17 ustawy z dnia 16 marca 1933 r. o Funduszu Pracy (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 163) zmienionej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o połączeniu Funduszu Bezrobocia z Funduszem Pracy (Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 849), zarządzam co następuje:

§ 1. (1) Na następujące osoby, trudniące się wykonywaniem samodzielnych wolnych zajęć zawodowych, rozciąga się obowiązek uiszczania na rzecz Funduszu Pracy opłaty w wysokości 1% ich opodatkowanego dochodu z pracy zawodowej:

- 1) publicyści,
- 2) mierniczkowie przysięgli,
- 3) księgowi,
- 4) rzecznicy patentowi,
- 5) technicy dentyści,

USTAWODAWSTWO

- 6) pośrednicy, jako to:
- a) pośrednicy handlowi i giełdowi (maklerzy),
  - b) pomocnicy podróżujący (komiwojażerowie),
  - c) ekspedytorzy, trudniący się osobiście z polecenia osób trzecich členiem w urzędach celnych towarów wysyłanych za granicę lub otrzymywanych z zagranicy,
  - d) inspektorzy i ajenci przedsiębiorstw ubezpieczeniowych, przewozowych, komunalnych oraz instytucyj kredytowych,
- 7) położne,
8) kosmetycy,
9) osoby, posiadające uprawnienia do wykonywania praktyki pielęgniarstwa,
10) masażyci.

(2) Opłacie tej nie podlegają uposażenia służbowe ani wynagrodzenia z tytułu umowy o pracę, utrzymywane przez osoby wskazane w ust. (1).

§ 2. Pierwszy wymiar opłaty, przewidzianej

w art. 17 ustawy o Funduszu Pracy, od podlegającego opodatkowaniu dochodu z pracy zawodowej osób, trudniących się wykonywaniem samodzielnych wolnych zajęć zawodowych, wymienionych w § 1, będzie dokonany za rok podatkowy 1939.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. (R. M. O. Sp. z 23.3. 1939 Dz. U. R. P. Nr 37/241/39).

H. Solanka przeznaczona do celów hodowlano-rolniczych (solanka bydłowa).

1. Solanka o naturalnym nasyceniu, zawierająca do 10% soli — za 1 l	0,3 gr
2. Solanka o naturalnym nasyceniu, zawierająca ponad 10% do 20% soli — za 1 l	0,6 gr
3. Solanka o naturalnym nasyceniu, zawierająca ponad 20% soli — za 1 l . . . . . bez naczyń w miejscu poboru u źródła solnego.	0,8 gr

FINANSE KOMUNALNE.

O WYKONANIU USTAWY Z DNIA 5 SIERPNIA 1938 R. O POPRAWIE FINANSÓW ZWIĄZKÓW SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO I O ZMIANIE USTAWY O TYMCZASOWYM UREGULOWANIU FINANSÓW KOMUNALNYCH.

Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 5 sierpnia 1938 r. o poprawie finansów związków samorządu terytorialnego i o zmianie ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr 59, poz. 455) zarządza się co następuje:

§ 1. (1) Artykuły, powołane w rozporządzeniu niniejszym bez określenia, oznaczają przepisy ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 62, poz. 454) w brzmieniu art. 5 ustawy z dnia 5 sierpnia 1938 r. o poprawie finansów związków samorządu terytorialnego i o zmianie ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr 59, poz. 455).

(2) Paragrafy, powołane w rozporządzeniu niniejszym bez określenia, oznaczają przepisy tegoż rozporządzenia.

§ 2. Za zakład przemysłowy lub handlowy w rozumieniu przepisów art. 8 ust. (3) i (4), art. 9b ust. (1) i (2) i art. 9c ust. (2) uważa się taki zakład, na który należy wykupić oddzielne świadectwo przemysłowe lub kartę rejestracyjną zgodnie z ustawą z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 46, poz. 339) względnie ustawą z dnia 25 kwietnia 1938 r. o opłatach rejestracyjnych od przedsiębiorstw i zajęć (Dz. U. R. P. Nr 34, poz. 293).

§ 3. Za „wynagrodzenia w rozumieniu działu II ustawy o państwowym podatku dochodowym“ uważa się wszelkie wynagrodzenia, wymienione w art. 20 tejże ustawy (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 2, poz. 6) bez względu na ich wysokość.

§ 4. (1) Władze skarbowe przesyłają Ministerstwu Spraw Wewnętrznych w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku wykazy, zawierające sumy wynagrodzeń (§ 3), wypłaconych w poprzedzającym roku kalendarzowym pracownikom umysłowym i fizycznym w każdym z zakładów przedsiębiorstw, o których mowa w art. 8 ust. (3) i art. 9b ust. (1).

(2) Władzami skarbowymi, obowiązany do przesyłania wykazów (ust. (1)), są izby i urzędy skarbowe właściwe do wymiaru podatku dochodowego (art. 7 i 14 ordynacji podatkowej — Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 14, poz. 134 oraz § 2 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 25 marca 1937 r. o wykonaniu ordynacji podatkowej Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 270).

(3) Po raz pierwszy władze skarbowe przesyłają Ministerstwu Spraw Wewnętrznych wykazy zawierające dane, o których mowa w ust. (1), z roku 1937 i 1938 w terminie do dnia 31 maja 1939 r.

§ 5. (1) Jeżeli zakład handlowy bądź przemysłowy położony jest na obszarach graniczących ze sobą miast lub gmin wiejskich, wówczas podziału udziału w podatku obrotowym (przemysłowym od obrotu) dokonywa się na podstawie ugody zawartej przez zainteresowane związki samorządowe.

(2) W razie niedojścia do skutku ugody zainteresowany związek samorządowy uprawniony jest do zwrócenia się za pośrednictwem

FINANSE KOMUNALNE

swej bezpośredniej władzy nadzorczej do urzędu wojewódzkiego lub też w przypadku, gdy wspomniany zakład znajduje się na terenie dwóch graniczących z sobą województw — do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o wydanie decyzji co do podziału wpływów z udziału w podatku obrotowym (przemysłowym od obrotu).

(3) Odpisy zawartej umowy względnie orzeczenia urzędu wojewódzkiego należy przesyłać urzędowi skarbowemu, właściwemu do dokonania wymiaru podatku obrotowego (przemysłowego od obrotu) oraz Ministerstwu Spraw Wewnętrznych. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przesyła również urzędom skarbowym odpisy wydanych przez Ministerstwo orzeczeń.

§ 6. (1) Właściciele i urzędy skarbowe (§ 4 ust. (2)) przesyłają Ministerstwu Spraw Wewnętrznych co do osób, określonych w art. 9a i 9b ust. (1), których ogólny dochód podatkowy według przepisów działu I ustawy o państwowym podatku dochodowym przekracza 48.000 zł, wykazy zawierające:

a) dochody z poszczególnych źródeł, wyliczonych w art. 3 ustawy o państwowym podatku dochodowym bez odliczeń przewidzianych w art. 10 tejże ustawy,

b) wskazanie miasta lub powiatowego związku samorządowego, właściwego według miejsca przypisu podatku,

c) wskazanie miejscowości i gminy, na obszarze których są położone poszczególne źródła dochodowe,

d) wskazanie obszaru gruntów, z wyłączeniem nieużytków, położonych na obszarze każdego powiatu.

(2) Władze skarbowe przesyłają:

a) wykazy (ust. (1)) sporządzone na podstawie zeznania o dochodzie — w terminie dni 30 od daty złożenia zeznania o dochodzie,

b) wykazy (ust. (1)) sporządzone na podstawie arkusza wymiarowego — w terminie dni 30 od daty dokonania wymiaru państwowego podatku dochodowego.

(3) Władze skarbowe prześlą po raz pierwszy Ministerstwu Spraw Wewnętrznych wykazy wymienione w ust. (2) lit. a) w terminie do dnia 31 maja 1939 r.

(4) Co do płatników, których dochód ustalony na podstawie zeznania o dochodzie nie przekroczył 48.000 zł, władze skarbowe nie przesyłają wykazów, przewidzianych w ust. (1). Jeżeli jednak przy wymiarze państwowego podatku dochodowego dochód takich płatników został określony w kwocie przekraczającej 48.000 zł, władze skarbowe przesyłają wykazy (ust. (1)), podając równocześnie kwoty wpłaconej przedpłaty.

§ 7. Do podziału wpływów komunalnych z udziałów w państwowym podatku dochodowym od zakładów handlowych lub przemysłowych,

o których mowa w art. 9b ust. (2), stosuje się odpowiednio przepisy § 5.

§ 8. (1) Wpływy z tytułu udziału komunalnego w podatku obrotowym (przemysłowym od obrotu) i państwowym podatku dochodowym, osiągnięte w ciągu miesiąca w okręgu skarbowej z wpłat, dokonanych przez osoby (przedsiębiorstwa), wymienione w art. 8 ust. (3), art. 9a, art. 9b ust. (1), z uwzględnieniem przepisów art. 9c i art. 9d, przekazują izby skarbowe do dnia 10 następnego miesiąca na rachunek Centralnej Księgowości Ministerstwa Skarbu do dyspozycji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

(2) Urzędy Skarbowe przesyłają bezpośrednio Ministerstwu Spraw Wewnętrznych odpisy dziennika specjalnego Nr 1 i 2 za ubiegły miesiąc w terminie do dnia 5 każdego następnego miesiąca.

§ 9. (1) Przez powołane w art. 6 ustawy z dnia 5 sierpnia 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 59, poz. 455) wpływy z państwowego podatku przemysłowego za rok 1938 — rozumieć należy podatek przemysłowy od obrotu, uiszczony przez płatników od obrotów, osiągniętych w roku 1938. Przez powołane w tymże przepisie wpływy z państwowego podatku dochodowego oraz wpływy z dodatku do państwowego podatku dochodowego na rok podatkowy 1939 — rozumieć należy państwowy podatek dochodowy oraz dodatek do państwowego podatku dochodowego, uiszczony przez płatników od dochodów, osiągniętych w roku kalendarzowym 1938 bądź też w roku operacyjnym (gospodarczym) 1937/38.

(2) Wyplacone przez kasy urzędów skarbowych związkom samorządowym sumy udziałów we wpływach, o których mowa w ust. (1), w trybie obowiązującym przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, uważa się za zaliczki na poczet sum, przypadających tym związkom na podstawie rozdziału dokonanego przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w trybie unormowanym niniejszym rozporządzeniem. Rozliczenia pomiędzy poszczególnymi związkami samorządowymi sum zaliczkowo wyplaconych, dokona Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w ciągu 1939 r.

(3) Władze skarbowe (§ 4) prześlą Ministerstwu Spraw Wewnętrznych w terminie jak najwcześniejszym, lecz nie później niż do dnia 31 sierpnia 1939 r., wykazy wyplaconych przez kasy urzędów skarbowych związkom samorządowym sum udziałów we wpływach, o których mowa w ust. (1); wykazy te mają zawierać imię i nazwisko (firmę) płatnika (§ 8 ust. (1)), datę wpłaty, pozycje dziennika, kwotę uiszczzonego podatku i dodatku (ust. (1)), kwotę wydzielonego udziału oraz nazwę związku samorządowego, któremu udział został wyplacony.

§ 10. Do podziału wpływów z dodatku do państwowego podatku dochodowego, pobieranego na zasadzie art. 24 ustawy o państwowym

podatku dochodowym (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 2, poz. 6) stosują się odpowiednio przepisy niniejszego rozporządzenia o podziale wpływów z udziału w państwowym podatku dochodowym z zastrzeżeniem, zawartym w końcowym zdaniu art. 9d.

§ 11. (1) Koszty podziału i przelewów wpływów komunalnych wymienionych w art. 8 ust. (3) oraz art. 9b ust. (1) i (3) pokrywa Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

(2) Na pokrycie tych kosztów Ministerstwo Spraw Wewnętrznych potrąca 2% sumi podlegających podziałowi.

§ 12. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 maja 1939 r. (R. M. S. W. i M. S. z 31.3.1939 Dz. U. R. P. Nr 36/236/39).

O SPECJALNYCH DOPLĄTACH DROGOWYCH.

Na podstawie art. 32c ust. (2) ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 62, poz. 454) w brzmieniu art. 5 pkt. 5) ustawy z dnia 5 sierpnia 1938 r. o poprawie finansów związków samorządu terytorialnego i o zmianie ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr 59, poz. 455) zarządzam co następuje:

§ 1. (1) Artykuły powołane w rozporządzeniu niniejszym bez określenia oznaczają przepisy ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 62, poz. 454) w brzmieniu ustawy z dnia 5 sierpnia 1938 r. o poprawie finansów związków samorządu terytorialnego i o zmianie ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr 59, poz. 455).

2) Paragrafy powołane w rozporządzeniu niniejszym bez określenia oznaczają przepisy tegoż rozporządzenia.

Część I. — *Specjalne dopłaty na budowę dróg.*

§ 2. Specjalne dopłaty na budowę dróg mogą pobierać wojewódzkie bądź powiatowe związki samorządowe, do których w myśl obowiązujących przepisów należy obowiązek pokrycia kosztów budowy danej drogi.

§ 3. Specjalne dopłaty na budowę dróg mogą być pobrane tylko przez te związki samorządowe, które w danym okresie budżetowym pobierają podatek drogowy.

§ 4. Za drogi o twardej nawierzchni w rozumieniu art. 32a ust. (1) uważa się zarówno drogi o nawierzchni nieulepszonej, t.j. tłuczniowej, żwirowej, z broku, z kamienia polnego lub łamanego itp., jak i drogi o nawierzchni ulepszonej, tj. kostkowej, klinkierowej, bitumicznej, drewnianej, betonowej itp.

§ 5. Przez „drogę o nawierzchni szutrowej,

szerokości nie przekraczającej 5 metrów“ (art. 32a ust. (2)) należy rozumieć drogę o nawierzchni z tłucznia, szerokiej 5 m, na warstwie filtracyjnej i na podkładzie kamiennym, o grubości: warstwy filtracyjnej — 20 cm, podkładu — 16 cm i warstwy wierzchniej — 10 cm po uwalcowaniu, wykonaną z materiałów kamiennych, stosowanych do robót drogowych w rejonie, w którym buduje się drogę przy udziale specjalnych dopłat.

§ 6. Poszerzenie drogi o twardej nawierzchni lub też zmiana nawierzchni tej drogi nie może być uważana za budowę drogi w rozumieniu przepisu art. 32a ust. (1).

§ 7. (1) Przez osoby, którym w myśl art. 32a ust. (1) budowane drogi przynoszą gospodarze korzyści i udogodnienia, uważa się — poza obszarem miast — tych właścicieli, których grunty, nieruchomości oraz przedsiębiorstwa przemysłowe lub handlowe są położone w całości lub w części w pasie przydrożnym nie szerszym niż 3 km z każdej strony drogi.

(2) W miastach niewydzielonych, a przy poborze specjalnych dopłat drogowych na rzecz wojewódzkich związków samorządowych również i w miastach wydzielonych, za osoby, którym budowane drogi przynoszą gospodarze korzyści i udogodnienia, uważa się właścicieli tylko tych gruntów, nieruchomości oraz przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, które przylegają bezpośrednio do budującej się drogi.

§ 8. Właścicielami gruntów, nieruchomości oraz przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych w rozumieniu przepisu art. 32a ust. (1) są płatnicy państwowego podatku gruntowego i państwowego podatku od nieruchomości oraz osoby, obowiązane do wykupienia świadectw przemysłowych względnie kart rejestracyjnych, przewidzianych w ustawie z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 46, poz. 339) względnie w ustawie z dnia 25 kwietnia 1938 r. o opłatach rejestracyjnych od przedsiębiorstw i zajęć (Dz. U. R. P. Nr 34, poz. 293).

§ 9. (1) Przez ośrodek gospodarzy obiektu podatkowego (art. 32a ust. (2)) w odniesieniu do właścicieli gruntów rozumie się budynki wraz z należącymi do nich budowlami ubocznymi, podwórzami i placami, związane z gospodarstwem rolnym, hodowlanym, ogrodnictwem lub leśnym danego obiektu podatkowego.

(2) Przy opodatkowaniu specjalnymi dopłatami drogowymi właścicieli nieruchomości oraz przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych o przynależności do strefy decyduje położenie opodatkowanych budynków lub gruntów oraz miejsce wykonywania przedsiębiorstwa bądź położenia zakładu lub składu.

§ 10. (1) Do pasa przydrożnego o szerokości 3 km z każdej strony drogi (art. 32a ust. (2)) wlicza się grunty, położone między linia-

mi równoległymi do osi drogi, biegnącymi w odległości 3 km od tej osi.

(2) Specjalnych dopłat drogowych na budowę dróg nie pobiera się od tych właścicieli gruntów, nieruchomości oraz przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, których ośrodki gospodarcze oddzielone są od budującej się drogi przeszkodami naturalnymi lub urządzeniami, które wyłączają osiągnięcie gospodarczych korzyści lub udogodnień połączonych z istnieniem budowlanej drogi. Gdy istniejące przeszkody lub urządzenia ograniczają powyższe korzyści lub udogodnienia, władza wymiarowa może odpowiednio obniżyć wysokość specjalnej dopłaty.

§ 11. Jeżeli w pasie przydrożnym znajduje się tylko część obiektu podatkowego, wówczas za podstawę wymiaru specjalnej dopłaty na budowę drogi, przypadającej od właściciela tego obiektu, należy przyjąć taką część podatku drogowego, odpłacanego od danego obiektu, jaka odpowiada stosunkowi powierzchni części obiektu, położonej w pasie przydrożnym, do całości tego obiektu.

§ 12. (1) Pas przydrożny dzieli się na trzy strefy podatkowe:

- I strefa — do 1 km,
- II „ — od 1 do 2 km,
- III „ — od 2 do 3 km.

(2) Jeżeli ośrodek gospodarczy obiektu podatkowego znajduje się na linii granicznej dwóch stref, wówczas specjalne dopłaty od całego obszaru znajdującego się w pasie przydrożnym oblicza się według stawek tej strefy, w której leży większa część obiektu podatkowego. Jeżeli ośrodek gospodarczy położony jest poza pasem przydrożnym (3 km), wówczas specjalną dopłatę oblicza się dla danego obiektu według norm przewidzianych dla strefy III, jednak tylko do obszaru położonego w pasie przydrożnym.

§ 13. Do 35% kosztów budowy drogi, które w myśl art. 32a ust. (2) mogą być pokryte z wpływów ze specjalnych dopłat drogowych, zalicza się:

- 1) koszty sporządzenia projektu budowy drogi, wraz z kosztorysem;
- 2) koszty wykupu gruntu;
- 3) koszty robót ziemnych oraz ich ubezpieczenia;
- 4) koszty budowy mostów i przepustów oraz koszty odwodnienia drogi;
- 5) koszty budowy nawierzchni twardej, o szerokości do 5 m w granicach norm przewidzianych w § 5.

§ 14. Właściciele nieruchomości, odpłacający koszty pierwszego urządzenia ulic i placów na podstawie art. 174 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. z 1939 r. Nr 34, poz. 216) nie mogą być obciążeni z tytułu posiadania tychże nieruchomości specjalnymi dopłatami na budowę dróg.

§ 15. Uchwała związku samorządowego o porobrze specjalnych dopłat na budowę dróg powinna ustalić:

- 1) odcinek drogi, którego koszty budowy pokryte będą częściowo z wpływów ze specjalnych dopłat;
- 2) kosztorys budowy tego odcinka drogi ustalony w sposób wskazany w § 13;
- 3) część kosztów budowy tego odcinka podlegającą pokryciu z dopłat drogowych;
- 4) okres czasu, na który zostanie rozłożony pobór specjalnych dopłat (najwyżej lat 10) i jaka suma podlegać będzie corocznie rozłożeniu na poszczególnych płatników.

§ 16. Roczny kontyngent specjalnej dopłaty drogowej (§ 15 pkt 4) podlega rozkładowi na poszczególnych płatników według następujących zasad:

1) ustala się dla poszczególnych płatników w każdej strefie pasa przydrożnego wysokość podatku drogowego z uwzględnieniem przepisów § 11 oraz sumę łączną tego podatku w każdej strefie,

2) ustaloną w ten sposób sumę podatku drogowego dla każdej strefy należy pomnożyć: w strefie I — przez 2, w strefie II — przez 1,5, w strefie III — przez 1 oraz określić stosunek procentowy rocznego kontyngentu specjalnej dopłaty drogowej do sumy tych trzech iloczynów:

3) uzyskany procent stanowi stawkę podatkową specjalnej dopłaty drogowej w odniesieniu do płatników strefy III, określoną w stosunku do podatku drogowego, służącego za podstawę wymiaru specjalnej dopłaty (§ 11). W strefie II powyższą stawkę mnoży się przez 1,5, a w strefie I — przez 2. Jeżeli ustalona w ten sposób dopłata przekracza granice dopuszczalnego obciążenia, przewidziane w zdaniu drugim ust. (2) art. 32a, wówczas specjalną dopłatę pobiera się według maksymalnych norm, określonych w powołanym przepisie.

Część II. — *Specjalne dopłaty za nadmierne zużycie dróg.*

§ 17. Za osoby nadmiernie zużywające drogi uważa się właścicieli przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych (np. kopalni, tartaków, młynów, cukrowni, hut, gorzelni, cegielni, kliniarni, kamieniołomów, wyrębu lasu, skupu i wymiany zboża na mąkę, budowlanych itp.), o ile przewozy dokonywane trakcją konną przez te przedsiębiorstwa lub zakłady, bądź też przez osoby trzecie na zlecenie tych przedsiębiorstw lub zakładów, bądź też przez osoby trzecie z racji istnienia tych przedsiębiorstw lub zakładów, przekraczają rocznie 500 tonokilometrów netto, tj. bez uwzględnienia ciężaru środków przewozowych.

§ 18. Do poboru specjalnych dopłat uprawniony jest ten związek samorządowy, na obszarze którego jest położony zakład lub wykonywane przedsiębiorstwo nadmiernie zużywające drogi i który pokrywa koszty utrzymania tej drogi. Za miejsce wykonywania przedsiębior-

stwa wyrębu lasu lub przedsiębiorstwa budowlanego w rozumieniu powyższego przepisu uważa się położenie danego lasu lub budowlanej nieruchomości.

§ 19. Celem ustalenia kosztów utrzymania drogi, spowodowanych jej nadmiernym zużyciem, ustala się koszty przeciętne utrzymania dróg (art. 32b ust. (2)) na obszarze tego związku samorządowego, który drogę tę utrzymuje, tej samej co ona kategorii i o nawierzchni tego samego typu, oraz koszt utrzymania drogi ulegającej nadmiernemu zużyciu. Różnica tych kosztów stanowi koszty spowodowane nadmiernym zużyciem dróg.

§ 20. (1) Do przeciętnych kosztów utrzymania jednego kilometra drogi na obszarze związku samorządowego (art. 32b ust. (2)) zalicza się:

1) koszt przeciętny jednorazowego remontu kapitalnego nawierzchni w stosunku do jednego roku, w okresie przeciętnym między jednym remontem kapitalnym a drugim;

2) roczny koszt przeciętny remontu cząstkowego nawierzchni;

3) roczny koszt przeciętny utrzymania poboczy.

(2) Przy obliczaniu tych kosztów nie bierze się pod uwagę kosztów administracji oraz kosztów utrzymania takich przynależności drogowych, jak np. drzewka, znaki drogowe, domy drogowe, ustrój niosący mosty, na zużycie których nie mają wpływu przewozy, wykonywane przez osoby pociągane do specjalnych dopłat za nadmierne zużycie dróg.

§ 21. Do obliczenia kosztów utrzymania jednego kilometra drogi nadmierne zużywanej ustala się:

1) koszt jednorazowego remontu kapitalnego nawierzchni tej drogi oraz koszt ten w stosunku do jednego roku w okresie między jednym remontem kapitalnym a drugim;

2) roczny koszt remontu cząstkowego nawierzchni;

3) roczny koszt utrzymania poboczy.

§ 22. Koszty utrzymania drogi spowodowanej nadmiernym jej zużyciem rozkłada się na wszystkie osoby nadmierne używające daną drogę, w stosunku proporcjonalnym do przewozów konnych, wyrażonych w tonokilometrach, dokonanych przez te osoby lub też przez osoby trzecie na ich zlecenie lub też z racji istnienia przedsiębiorstw przemysłowych lub handlowych należących do tych osób.

§ 23. Jeżeli przewozy, które powodują nadmierne zużycie drogi, nie mają charakteru przewozów stałych, czy też powtarzających się

co roku okresowo, lecz charakter przewozów doraźnych, wówczas koszty normalnego zużycia drogi i zużycia nadmiernego ustala się w stosunku do okresu czasu, w którym trwały przewozy powodujące nadmierne zużycie.

§ 24. Osoby używające nadmierne drogi stale lub okresowo pociąga się do specjalnych dopłat po upływie roku kalendarzowego, inne zaś osoby bezpośrednio po ukończeniu doraźnych przewozów, powodujących nadmierne zużycie drogi.

§ 25. Specjalne dopłaty pobierane są w terminach poboru podatku drogowego, a od przedsiębiorstw obciążonych dopłatami z tytułu przewozów doraźnych (przedsiębiorstwa wyrębu lasu, przedsiębiorstwa ludowlane) w ciągu 14 dni od daty doręczenia nakazu płatniczego.

§ 26. Przewozy dokonywane trakcją mechaniczną przez osoby wymienione w § 17 nie mogą służyć za podstawę do poboru specjalnych dopłat za nadmierne zużycie drogi.

§ 27. Wymiaru specjalnych dopłat za nadmierne zużycie dróg dokonywa się z uwzględnieniem deklaracji, wypełnionej przez płatnika na żądanie związku samorządowego, uprawnionego do poboru tych opłat, przy czym przepisy art. 44 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych mają odpowiednio zastosowanie.

§ 28. Uchwała o poborze specjalnych dopłat za nadmierne zużycie dróg powinna ustalić:

1) łączną wysokość kosztów utrzymania dróg na obszarze danego związku samorządowego, spowodowanych nadmiernym zużyciem dróg, obliczoną w sposób przewidziany w §§ 19—21;

2) wysokość przewozów, dokonywanych trakcją konną przez osoby nadmierne używające drogi (§ 17), wyrażoną w tonokilometrach;

3) wysokość specjalnej dopłaty drogowej za nadmierne zużycie dróg, przypadającej na 1 tonokilometr przewozu, służącej za podstawę do wymiaru specjalnych dopłat;

4) osoby nadmierne używające drogi (§ 17), wysokość przewozów, dokonanych trakcją konną przez te osoby w ciągu ubiegłego roku kalendarzowego, wyrażoną w tonokilometrach, oraz wysokość specjalnej dopłaty przypadającej na każdą z tych osób.

§ 29. Wymierzona specjalna dopłata może być zastąpiona przez ryczałt umówiony między władzą wymiarową a płatnikiem. Ewentualna zniżka dopłaty przy zamianie jej na ryczałt nie może powodować zwiększenia obciążenia dla innych płatników.

§ 30. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1939 r. (R. M. S. Wewn. z 20.4.1939 Dz. U. R. P. Nr. 38/253/39).

Prace nadesłane

Prace Zakładu Skarbowości i statystyki. Uniwersytet Stefana Batorego w Wilnie; Wydział Prawa i Nauk Społecznych, Tom III pod redak-

cją prof. Mieczysława Gutkowskiego — Wilno, 1939, Skład główny w księgarni Józefa Zawadzkiego w Wilnie.

Duży ten tom o 230 stronicach druku zawiera dwie niezmiernie interesujące rozprawy na temat państwowej administracji skarbowej. Kto pragnie istotnie i rzetelnie zgłębić arkany tej dziedziny i czy to w praktyce czy w zawodzie profesorskim jej się poświęcić powinien bezwzględnie z pracami tyjni dokładnie się zapoznać. W literaturze skarbowej i budżetowej prac podobnych albo jest bardzo mało, albo wcale nie ma. Są to raczej fachowe monografie skarbowe aniżeli elaboraty seminaryjne. Dlatego bardzo słusznie i szczęśliwie zmieniona została nazwa instytutu seminaryjnego przy Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie na odrębny Zakład z zadaniem m. i. publikowania prac z dziedziny skarbowości publicznej.

Jakże smutno się robi na wiadomość, że i ta instytucja naukowa walczy z trudnościami wszelkiego rodzaju. W przedmowie znajdujemy te słowa: „Mimo poparcia ze strony krytyki fachowej oraz instytucyj finansowych wydawnictwo nasze w dalszym ciągu musiało walczyć z istotnymi trudnościami. Pogarszające się warunki pracy zmusiły część dotychczasowych członków zespołu pracującego w zakładzie do zupełnego opuszczenia Wilna, tych zaś którzy pozostali, — odciągnęły coraz silniej od pracy naukowej, nieraz zupełnie nie pozwalając ani na opracowywanie rozpraw ani nawet na branie udziału w naszych posiedzeniach naukowych. Brak równocześnie dopływu sił świeżych,

co też się tłumaczy trudnymi warunkami materialnymi, które stoją na przeszkodzie poświęcaniu się pracy naukowej, wszystko to hamujące i ujemnie wpływało na poziom oraz tok i tempo pracy zespołowej, zakładu skarbowości i statystyki“.

(—es). Bronisław M a t e c k i i Adam M a n t e l. *Prawo dewizowe — komentarz*. Księgarnia Powszechna, Warszawa—Kraków, str. 168.

Autorzy komentarza opracowali w powołanej pracy całokształt znowelizowanego dekretu dewizowego. Praca Mateckiego i Mantla stanowi niezbędne uzupełnienie większego komentarza wydanego przez tych autorów p. t. *Polskie Ustawodawstwo Dewizowe*, które w międzyczasie pomimo wydawanych dodatków straciło nieco na aktualności, wskutek nowelizacji dekretu dewizowego. Poglądy autorów posiadają poważny walor praktyczny, jako wypowiedane przez współtwórców oficjalnej wykładni stosowanej przez Komisję Dewizową. Wyrażanie odmiennych poglądów — choćby czasem słusznych — mogłoby zaprowadzić praktyków życia gospodarczego na manowce... spraw, rozstrzyganych przez Sąd Najwyższy w postępowaniu o przestępstwa dewizowe.

Praca przeznaczona jest dla prawników i poważniejszych działaczy życia gospodarczego.

Szata zewnętrzna raczej ujemnie wyróżnia się spośród wydawnictw Księgarni Powszechnej.

Ciąg dalszy spisu rzeczy

Nadzwyczajne złagodzenie kary	290
<i>Fundusz Pracy</i>	291
Jednorazowe wynagrodzenie	291
Dochody z umów o dzieło, zlecenia, pośrednictwa	292
<i>Finanse komunalne</i>	293
Świadczenia w naturze	293
KRONIKA SKARBOWA	294
<i>Sprawy ogólne</i>	294
Terminarz podatkowy	294
<i>Podatek specjalny</i>	294
Zwolnienie od podatku dodatków mieszkaniowych	294
<i>Podatek gruntowy</i>	294
Indywidualne opodatkowanie uczestników jednostek zbiorowych	294
<i>Podatki od lokali i od nieruchomości</i>	295
Podatek od lokali i od nieruchomości dla hoteli, pensjonatów	295
<i>Prawo dewizowe</i>	296
Obrót płatniczy polsko-francuski	296
W sprawie wyjazdów do Włoch	299
W sprawie wyjazdów do Litwy	299
<i>Cła</i>	300
Zaświadczenia na wywóz szpeczyny, włosia i sierści	300
O stwierdzaniu kraju pochodzenia towarów	301
W sprawie stwierdzania kraju pochodzenia towarów	307
USTAWODAWSTWO	309
<i>Sprawy ogólne</i>	309
O dalszym zjednoczeniu ziem odzyskanych	309
O rozciągnięciu mocy obowiązującej przepisów o niektórych daninach publicznych	311
O zmianie regulaminu NTA	316
Tekst zmienionych artykułów statutu Banku Polskiego	316
W sprawie uiszczania papierami wartościowymi rękojmi licytacyjnej	322
<i>Fundusz Pracy</i>	322
O uzupełniającym wykazie samodzielnych wolnych zajęć zawodowych	322
<i>Finanse komunalne</i>	323
O poprawie finansów związków samorządu terytorialnego	323
O specjalnych dopłatach drogowych	323
PRACE NADESLANE	327
Prace Zakładu Skarbowości i Statystyki U. S. B.	327
Prawo dewizowe	328

Celem umożliwienia naszym abonentom należytego kolekcjonowania poszczególnych roczników „Przeglądu Skarbowego“ — zostały wydane

specjalne oprawy płóc. do rocznika 1938

efektywnie wykonane — ze złotym nadrukiem. Oprawy te wysyłamy P. P. Abonentom na żądanie po cenie Zł. 1.50, łącznie z kosztami przesyłki. P. P. Abonenci, którzy opłacą prenumeratę za rocznik 1939 (zł. 24) jednorazowo, otrzymają oprawy płócienne

bezpłatnie

Wszelkie wpłaty prosimy uskuteczniać na konto P. K. O. Nr. 19,385, lub Pocz. Konto Rozrachunkowe Nr. 309.

Wydawnictwo „PRASA PRAWNICZA“.

WYDAWNICTWO „PRASA PRAWNICZA”
Warszawa, ul. Leszno 56, tel. 11.98-73. Konto P. K. O. 19.385.

Ukazała się pierwsza część

ENCYKLOPEDII PRAKTYKI PRAWNICZEJ

POD REDAKCJĄ NACZELNĄ
ADAMA DANIELA SZCZYGIELSKIEGO, Asystenta U. J. P.

obejmująca

PRAWO HANDLOWE

„Prawo Handlowe” składa się z 3-ch tomów ogólnej objętości około 1500 str. tekstu.

„PRAWO HANDLOWE” wydane zostało na luksusowym papierze ilustracyjnym. Cena całości dzieła wynosi Zł. 65 (3 tomy w ozdobnej oprawie dermatoid.). Dotąd ukazał się tom I dzieła, pozostałe 2 ukażą się w odstępach ok. 3 mies. Należność za dzieło może być spłacana

w ratach miesięcznych po zł. 5.

Celem otrzymania tomu I „Prawa Handlowego” i dalszych — po ich ukazaniu się, należy wpłacić pierwszą ratę w wysokości zł. 5. na konto czekowe P. K. O. Nr 19385 („Prasa Prawnicza”).

Wydawca: W imieniu „Przeglądu Skarbowego” — Władysław Opatowski.

„Drukarnia Lekarska”, Warszawa, Leszno 56, tel. 11.98-73 (biuro) i 11.98-75 (dz. techniczny).

Bezpłatny dodatek do „Przeglądu Skarbowego”

Kupon, uprawniający abonenta „Przeglądu Skarbowego” do nadesłania zapytania do działu

„Odpowiedzi i wyjaśnienia”

Odpowiedź zamieszczona będzie na łamach „Przeglądu Skarbowego” bez podania nazwiska zapytującego, które winno być wymienione na niniejszym kuponie jedynie do poufnej wiadomości Redakcji

Imię i nazwisko Abonenta:.....

Dokładny adres:.....

Prosimy o zadawanie zapytań na tematy, które mogą interesować szerszy ogół czytelników, jak również o ich należyte sformułowanie pod względem językowym i stylistycznym.

Redakcja zastrzega sobie prawo nieudzielenia odpowiedzi o ile zapytanie dotyczyć będzie sprawy czysto indywidualnej lub nieinteresującej szerszego ogółu czytelników.

Poza tym prosimy usilnie o bardzo wyraźne i czytelne pismo (możliwie maszynowo i po jednej stronie arkusza).

Zapytania należy kierować pod adresem Wydawnictwa:
„Prasa Prawnicza” w Warszawie, ul. Leszno 56.

